

RUDOLF STEINER

RUDOLF STEINER

GİZLİ BİLİM

DÜNYA VE İNSAN EVRİMİNDE BUGÜN VE YARIN

RUDOLF STEINER

(DUYUÜSTÜ DAVRANIŞLAR NASIL KAZANILIR?)

RUDOLF STEINER

RUDOLF STEINER

RUDOLF STEINER

omega

OMEGA

Rudolf Steiner

(d. 2 Şubat 1861, Avusturya - ö. 30 Mart 1925, İsviçre)

Avusturya asıllı filozof, eğitimci, bilim adamı, sanatçı, ezoterist, yazar. Antropozofinin kurucusu.

Bugün Slovenya sınırları içinde kalan Kraljevec'te, orta halli bir ailenin oğlu olarak doğdu. Çocukluğu ve gençliği Avusturya'nın çeşitli kasabalarında geçti. Viyana'da Teknoloji Enstitüsü'nde yüksek öğrenim gördü. Sırasıyla Deutsche National Literatur için Goethe'nin bilimsel yapıtlarının yanı sıra haftalık Alman dergisi Deutsche Wochenschrift, Magazin für Literatur ve tiyatro dergisi Dramaturgische Blätter'in editörlüğünü üstlendi. Rostock Üniversitesi'nde felsefe doktorasını yaptı. Berlin Teozofi Derneği'nin daveti üzerine antropozofiyle ilgili konferanslar vermeye başladı. Alman Teozofi Derneği'nin genel sekreterliğine aday gösterildi. Luzifer dergisini çıkarmaya başladı. Dört dini oyun yazdı ve her birini birer yıl arayla Münih'te sahneledi. Koberwitz'te sağaltıcı eğitim kursları vermeye başladı. Konferanslar ve kurslarla geçen yoğun bir etkinlik döneminin ardından yorgun düştü. Hastalandı. Dornach'ta öldü.

RUDOLF STEINER KİTAPLIĞI

1- *Teozofi - Duyuüstü Dünya Kavrayışına Giriş ve İnsanın Varoluş Nedeni*

GİZLİ BİLİM

DÜNYA VE İNSAN EVRİMİNDE BUGÜN VE YARIN

DUYUÜSTÜ DAVRANIŞLAR NASIL KAZANILIR?

RUDOLF STEINER

ALMANCA ASLINDAN ÇEVİREN:

AYŞE DÖMENİÇONİ

İstanbul

2. baskı: Omega Yayınları, İstanbul 2006
1. baskı: Omega Yayınları, İstanbul 2003

RUDOLF STEINER KİTAPLIĞI II
GİZLİ BİLİM
DÜNYA VE İNSAN EVRİMİNDE BUGÜN VE YARIN

ISBN 975-468-384-0

Özgün adı: Die Geheimwissenschaft im Umriß

Yayın yönetmeni: Murat Batmankaya
Almanca aslından çeviren: Ayşe Domeniconi

Baskı: Engin Ofset
Litros Yolu, 2. Matbaacılar Sitesi
1NA33 Topkapı, İSTANBUL
Tel: (0212) 612 05 53

Rudolf Steiner Verlag'a (Domach/Schweiz)
verdikleri 'özel izin'den ötürü teşekkür ederiz.

© Türkçe Hakları, Omega Yayınları, 2003

omega

Ankara Cad. 54/12 • TR-34410 Sirkeci-İstanbul
Telefon: 0 212 - 512 21 58 • Faks: 0 212 - 512 50 80
e-posta: sayyayinlari@ttnet.net.tr

Genel Dağıtım: Say Dağıtım Ltd. Şti.

Ankara Cad. 54/4 • TR-34410 Sirkeci-İstanbul
Telefon: 0 212 - 528 17 54 • Faks: 0 212 - 512 50 80
e-posta: dagitim@saykitap.com

İÇİNDEKİLER

Rudolf Steiner'in Yaşamında Önemli Tarihler	7
Önsöz	15
1. BÖLÜM	
GİZLİ BİLİMİN KARAKTERİ.....	19
2. BÖLÜM	
İNSANIN DOĞASI	33
3. BÖLÜM	
UYKU VE ÖLÜM	53
4. BÖLÜM	
DÜNYA EVRİMİ VE İNSAN.....	91
5. BÖLÜM	
YÜKSEK DÜNYALARIN KAVRANMASI (UYANDIRILIŞ)	197
6. BÖLÜM	
DÜNYA VE İNSAN EVRİMİNDE BUGÜN VE YARIN.....	257
7. BÖLÜM	
TİNBİLİM ALANINDAN AYRINTILAR	
İnsanın Eter Bedeni	273
Astral Dünya	275
İnsanın Ölümden Sonraki Yaşamı Üzerine.....	275
İnsanın Yaşama Süreci	277
Tinsel Dünyanın Daha Yüksek Bölgeleri.....	278
İnsanın Örgenleri.....	279
Düş Görme Durumu.....	280
Duyuüstü Kavrayışların Kazanılması	280
Tinsel Dünyanın Belirli Olay ve Varlıklarının Gözlenmesi ..	281
BAZI ÖZEL NOKTALAR.....	285

RUDOLF STEINER'İN YAŞAMINDA ÖNEMLİ TARİHLER

1861'de o zamanlar Avusturya-Macaristan, bugünse Slovenya sınırları içinde kalan Kraljevec'de, demiryollarında çalışan bir memurun oğlu olarak dünyaya geldi. Annesiyle babası Avusturya'dan geliyorlardı. Çocukluğu ve gençliği Avusturya'nın çeşitli kasabalarında geçti.

1872 – 1879 Viyana yakınlarındaki Wiener-Neustadt'ta ortaöğrenimini tamamladı.

1875 – 1889 Çoğunlukla kendi sınıf arkadaşlarına, özellikle matematik ve fen bilgisi dersleri verdi.

1879 – 1883 Viyana Teknoloji Enstitüsü'nde (Wiener Technische Hochschule) yüksek öğrenim gördü. Goethe'yi derinden inceledi.

*1879 - Rudolf Steiner
öğrencilik yıllarında.*

1882 – 1897 J. Kürschner'in 'Deutsche National Literatur' bas-kısı için Goethe'nin bilimsel yapıtlarının editörlüğünü üstlendi.

1884 – 1890 Viyana'lı bir ailenin dört çocuğuna özel ders verdi. Çocuklardan biri hidrosetali hastasıydı, öğrenme zorluğu çekiyordu. Steiner'in yardım ettiği, okulunu bitirmesini ve Tıp Fakül-

1894 - R. Steiner, öğretmenlik yıllarında.

tesi'ne girmesini sağladığı çocuk, Birinci Dünya Savaşı sırasında öldü.

Goethe'nin 'Düşes Sophia' başlıklı toplu eserlerinin yayına hazırlanmasına katkıda bulundu.

Haftalık Alman dergisi *Deutsche Wochenschrift*'in editörlüğünü üstlendi.

1890 – 1897 Weimar'da Schiller-Goethe Arşivleri'nde çalıştı.

Almanya'da Rostock Üniversitesi'nde felsefe doktora-sı yaptı. Doktora tezi yayınlandı. Adı *Hakikat ve Bilgi* idi.

Haeckel'le tanıştı. Mektuplaşmaya başladılar.

Berlin'e taşınarak, 'Magazin für Literatur' adlı yazın dergisinin editörlüğünü üstlendi. 1900 yılına kadar sürdürdüğü bu görevi sırasında kararlı bir biçimde Yahudi aleyhtarlığına karşı çıktı. O. E. Hartleben'le birlikte tiyatro dergisi 'Dramaturgische Blätter'in editörlüğünü yapmaya başladı. 'Freien dramatischen Gesellschaft' adlı bağımsız tiyatro derneğinde, Giordano Bruno Derneği'nde ve diğer derneklerde aktif roller üstlendi.

1899

1899 – 1904 Berlin'deki İşçi Eğitim Okulu'nda (Arbeiter-Bildungsschule) öğretmenlik yaptı.

Berlin Teozofi Derneği'nin daveti üzerine çeşitli antropozofi* temalarıyla ilgili konferanslar verdi. Yalnızca kendi özgün araştırmalarının sonuçlarını aktardı.

Alman Teozofi Derneği'nin genel sekreterliğine aday gösterildi. Aynı gün, 'Antropozofi' başlıklı bir konferans verdi.

1906

1902 – 1912 Berlin'de ve bütün Avrupa'da konferanslar vermeye başladı. **Marie von Sievers**'le her zaman işbirliği içinde oldu.

Adı daha sonra Luzifer-Gnosis olan Luzifer dergisini çıkarmaya başladı.

Üç örgenli toplumsal yapıyla ilgili ilk metinleri yazmaya başladı.

Edouard Schure'yle tanıştı. Marie von Sievers bazı yapıtlarını tercüme etti.

Münih'teki Teozofi Derneği'nin uluslararası çaptaki konferansını organize etti. Bu konferansta ilk kez sanatsal etkinliklerini tanıttı.

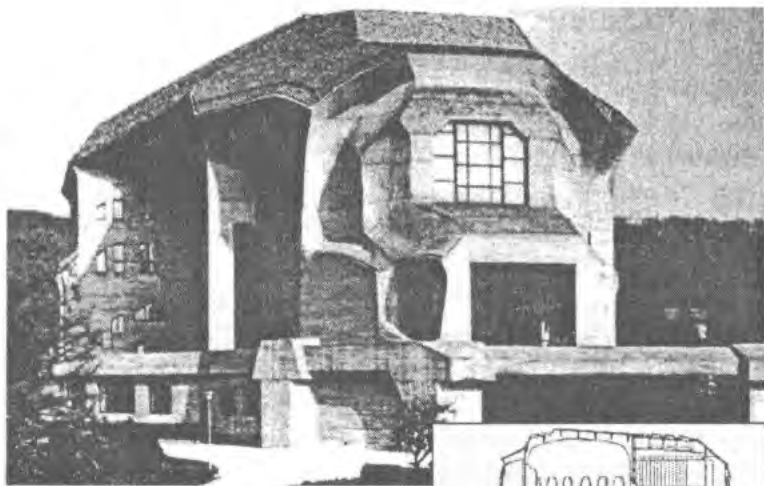
1910 – 1913 Dört dini oyun yazdı ve her birini birer yıl arayla Münih'te sahneledi.

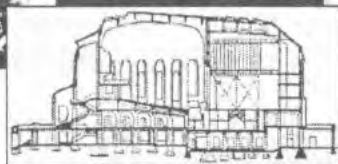
1908

Yeni eurithmy sanatını ve konuşmanın oluşumunu tanıttı.

* **antropozofi:** Steiner'in Goethe'nin doğa felsefesinden esinlenerek geliştirdiği tinsel bilim. Dünya ile insan ruhu arasındaki bir çeşit bilgi yolu... (Ed. n.)

İsviçre, Domach'ta bulunan Goethenaum.

Teozofi Derneği'nden ayrılıp, Antropozofi Derneği'ni kurdu.

1913 – 1923 İsviçre, Dornach'ta, ahşaptan gerçek bir sanat eseri olan ilk Goethenaum inşa edildi.

1918

Marie von Sievers'le evlendi.

1914 – 1924 Dornach'ta, Berlin'de ve Avrupa'nın birçok kentinde verdiği konferanslarda, sanat, eğitim, bilim, toplumsal hayat, tıp, eczacılık bilimi, tedaviler, tarım, mimari ve ilahiyat gibi birçok etkinlik alanındaki yenilenmeye işaret etti.

1919 Esas olarak Almanya'nın güneyinde toplumsal yenilenme ve üç örgenli toplumsal yapı üzerine kendi düşüncelerini yazarak ve konferanslar vererek aktardığı yoğun bir etkinliğe girişti. Sonbaharda Stuttgart'ta Waldorf Okulu'nu (Freie Waldorfschule) açtı. Hausman Caddesi'ndeki bu okul günümüze dek varlığını sürdürdü.

1923

Doktorlara yönelik ilk kurs...
Antropozofik tıbbın uygulanmasına başlandı.

1921 Steiner'in düzenli olarak katkıda bulunduğu haftalık 'Das Goetheanum' yayınlanmaya başladı. (Bu dergi halen yayımlanmaktadır.) Dornach yakınlarındaki Arlesheim'da ilk Antropozofi Kliniği Ita Wegman tarafından kuruldu. Bu klinik Ita Wegman Kliniği adı altında faaliyetini bugün de sürdürmekte.

1922 Steiner'in yönlendirdiği din adamları, dini yenilenme hareketi 'Hristiyan Toplumu'nu kurdu. Yılbaşı gecesi Goetheanum, kundakçılar tarafından ateşe verildi. Steiner ertesi gün yakınlardaki marangoz atölyesinde konferanslarını sürdürdü.

1923 Ölümünden sonra, 1925-1928 yılları arasında inşa edilen ve artık betonarme olan ikinci Goetheanum'un tasarımına başladı. Noel Konferansı sırasında, yeni Genel Antropozofi Derneği'ni (Allgemeine Anthroposophische Gesellschaft) kurdu.

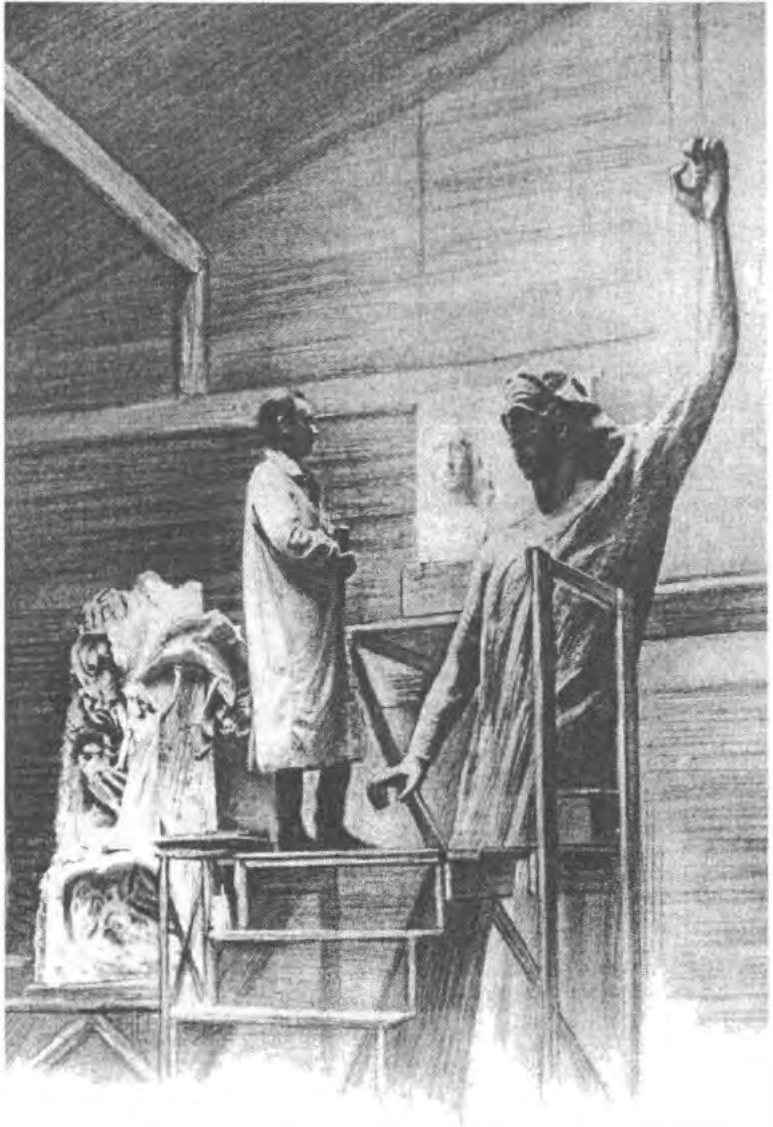
1923 – 1925 Her hafta Das Goetheanum'da özyaşam-öyküsünü yayımlıyordu. 1907 yılına kadar gelen özyaşam-

möyküsü tamamlanamadı. Dr. Ita Wegman'la birlikte antropozofik tıpla ilgili bir kitap yazdı.

1924 Koberwitz'te bio-dinamik çiftçiliğin kaynağını oluşturan tarım ve Antropozofi'nin uygulama alanının kaynağını oluşturan sağaltıcı eğitim kursları vermeye başladı. Konferanslarla ve kurslarla geçen yoğun bir etkinlik döneminin ardından, son konferansını 9 Eylül'de derneğin üyelerine verdi. Ölümcül bir hastalığa yakalanmıştı.

1925 Dornach'ta yaşama veda etti.

Bu resim, 1926'da yayımlanan *Anthroposophy Quarterly*'nin (Antropozofi Dörtlüsü) 1. cildinden alınmıştır. R. Steiner resimde, *Der Menschheits Representant* (İnsanlığın Sunumu) adını taşıyan heykel üzerinde çalışırken görülüyor.

ÖNSÖZ

Bu kitapta duyuüstü dünyanın bazı bölümleri açıklanıyor. Sadece duyusal dünyayı gerçek sayanlar, bu açıklamaları düşlem ürünü olarak değerlendirebilirler. Duyusal dünyanın ötesine uzanan yolları arayanlarsa insan yaşamının değer ve anlam kazanması için başka bir dünyanın da gözlenmesi gerektiğini er geç anlayacaklardır.

Böyle bir gözlem, çoğunluğun korktuğu gibi, kişiyi “gerçek” sayılan yaşama yabancılaştırmaz. Tersine daha güçlü, daha güvenli olmayı öğretir. İnsan yaşamın nedenlerini kavrar; bu nedenlerle sonuçları arasında, kör gibi bocalamaktan kurtulur. Duyuüstünün kavranmasıyla duyusal gerçeklik asıl anlamını kazanır. Bu, yaşamda, beceriksizliğe değil, becerikli olunmasına yol açar. Çünkü, ancak yaşamı anlayan birisi, uygulamalarında başarılı olabilir.

Bu kitabın yazarı, kendi deneyimleri ile kanıt göstere-meyeceği hiçbir şeyden söz etmiyor. Tüm açıklananlar yazarın kendi yaşantılarının sonuçlarıdır.

Burada yazılanlar, alışılmış kitap okuma yöntemleriyle okunmamalıdır. Okurun her sayfa, bazen her cümle üstünde çalışması, emek vermesi gerekir.

1. BÖLÜM

GİZLİ BİLİMİN KARAKTERİ

Bu kitaba eski bir deyim olan *Gizli Bilim* (Geheimwissenschaft) adı verildi. Bu ad, çağımız insanlarında hemen birçok karşıt duygu ve düşünce uyandırabilir. Birçokları içinse itici bir etkisi olacak; küçümseme, alaylı gülüşler, hatta hor görmeyle karşılanacaktır. Bu kişilere göre, bu adı taşıyan bir düşünce türü, ancak anlamsız bir düşlemciliğin ürünü olabilir; bunun gibi sözde bilimlerde yalnızca boş inançları yeniden diriltme isteğinden kaynaklanır; 'gerçek bilimselliği', 'gerçek bilim arayışını' ayırt edebilenler, böyle görüşlerden haklı olarak sakınırlar. Oysa bazıları, bu sözcüğün altında başka hiçbir biçimde ulaşamayacakları bir şeyler gizlendiğini sezerler. Her biri yapısına göre ya derin, içten bir kavrayış özlemi ya da ince, ruhsal bir merakla bu sözcüğe yaklaşır. Bu iki uç arasında, 'gizli bilim' sözcüğünü çeşitli ölçülerde kabul eden ya da yadsıyan kişiler yer alır. Bu sözcüğün tınısının bazıları için büyüleyici oluşunun, onların, doğal yöntemlerle açıklanamayan, 'bilinmeyen', gizemli, açık olmayan şeylere duydukları tehlikeli düşkünlükten ileri geldiği yadsınamaz. Çünkü birçokları, ruhlarının en derin özelemlerini açıklanabilir şeylerle doyurmak istemezler. Bunlar, Dünya'da, kavranabileceklerin yanı sıra, kavranamayacak şeylerin de olması gerektiği kanısındadırlar. Böylece, bilincinde olmadıkları, garip bir tutumla en derin soruların 'bilinen' yanıtlarını yadsır, doğal bir araştırma sonucu açıklanamayacağına inandıkları şeyleri kabul ederler. 'Gizli Bilim'den söz eden birisi, bu tür aslında 'bilmek istemeyen' kişilerin yol açtığı pek çok yanlış anlaşılma ile karşılaşmaya hazır olmalıdır.

Bu açıklamalar, bir sözcükle ilgili çeşitli önyargılardan etkilenmeyen açık görüşlü okurlara yöneliktir. Burada bir anlamda 'gizli' ve yalnız özel yazgısı olanların erişebileceği bir bilim söz konusu değildir. **Goethe**'nin Dünya görüngülerinde ki 'apaçık gizem' üstüne söyledikleri, bu sözcüğün buradaki anlamını kavramaya yardımcı olabilir. Bu görüngülerde duyular ve duyulara bağlı anlık için 'gizli' ve açıklanmamış kalan şeyler, duyuyuüstü bir kavrayış türünün konusunu oluşturur.*

Elbette salt duyular ve duyulara bağlı anlığın açıkladıklarını bilim sayanlar için 'gizli bilim', bilim değildir. Gelgelelim, böyle birisi, kendini anlamak istiyorsa, gizli bilimi haklı gerekçelerle değil, salt kişisel duygularından kaynaklanan bir önyargı ile yadsıdığını görebilmelidir. Bunun için bilimin nasıl oluştuğu ve insan yaşamındaki anlamı üstüne düşünmekte yeterlidir. Bilimin oluşması, doğası gereği, ele aldığı nesnelerde değil, insan ruhunun bilimsel arayışıyla geliştirdiği çalışma biçiminde görülür. Göz önünde bulundurulması gereken, ruhun bilimsel çalışma sırasındaki etkinliğidir. Bilimsel çalışmayı salt duyularla algılanan şeylerde görme alışkanlığı, bilimin duyusal nesnelerden kaynaklandığı izlenimini verebilir. Böylece insanın araştırma gücüyle (ruhsal bir etkinliğiyle) duyusal görüngülere yönelmiş olduğu gözden kaçırılır. Ama bu tür iç kısıtlamalar aşılarak, bilimsel çalışmanın uygulandığı özel alanlar değil, doğası göz önüne alınabilir. Duyuyuüstü dünya ile ilgili bilgilerin 'bilimsel olduğu' gerekçesi de bundan kaynaklanır.

Burada evrensel kanunlara, insan düşüncesinin doğa bilimsel konulara yaklaştığı gibi yaklaşılabilecek. Gizli bilim, doğa bilimin araştırma yöntem ve anlayışını uygulayacak, ama onu salt duyusal gerçekliğin dışavurumlarına

* Birçokları bu kitabın adını, bilimin hiç kimse için 'gizli' olamayacağını savundukları için, yadsıdılar. Eğer gizli sözcüğü bu anlama gelseydi, haklı olurlardı. Oysa, nasıl doğa bilim, herkesin doğasından geldiği için doğal bir bilim olarak adlandırılmazsa, yazar da 'gizli bilim'le insanlardan gizli tutulan bilimi değil, dünya görüngülerinin duyusal kavrayış için gizli kalan, 'açık olmayan gizemlerini' konu alan bilimi adlandırıyor. Bu bilim, bu yolla, araştırmak ve öğrenmek isteyen hiç kimse için gizli değildir.

yönelmekten kurtaracak. Duyuüstünden, doğa bilimin duyusal şeylerden söz ettiği gibi söz edecek. Doğa bilim, duyusal alanda bu araştırma ve düşünme yöntemi ile yetinirken, gizli bilim doğaüstünde ruhsal çalışmasını ruhun bir çeşit kendini eğitmesi olarak görür ve bu yolla kazanılan duyuyuüstü alana uygular. Doğa bilimsel çalışmalarda, doğa bilgisini bilim yapan yaklaşımı uyguladığı için de 'bilim' olduğunu ileri sürer.

Doğa bilimin insan yaşamındaki anlamı üstünde düşünülürse, bunun yalnızca doğa bilgileri edinmekten öte olduğu görülür. Çünkü insan ancak bu bilgileri edinerek kendi iç dünyasının dışında kalan şeyleri yaşayabilir. Ruhun etkinliği, insanın doğadan öğrendiklerinde değil, doğayı kavrayışındadır. Ruh, doğaüstünden çalışarak kendi kendini aşar. Bu çalışma sonucundaki *yaşam dolu* kazancı ise doğa bilgisinden başka bir şeydir. Çünkü doğa kavrayışı yoluyla benlik gelişir. Gizli bilim, bu benlik gelişmesiyle kazanılanları, salt doğayı aşan alanlara uygular. Gizli bilimci doğa bilimlerini yadsımaz, tersine ona doğa bilimcilerinden daha fazla değer verir. Doğa bilimin ödün vermeyen düşünce yöntemi olmadan hiçbir bilimin kurulamayacağı açıktır. Ama doğa bilimsel düşüncenin derinlerine inerek ödünsüz düşünme yeteneği geliştirildiğinde, bunun başka alanlara uygulanabileceğini bilir.

Burada düşündürücü bir nokta gözden kaçırılmamalı. Ruh doğayı gözlediğinde incelediği nesneler, onu, duyuyuüstü evrensel konulara oranla çok daha güçlü bir biçimde yönlendirir. Duyuüstünde bilimsel düşünceyi koruyabilmesi için, çok daha güçlü, bir iç dürtüyle yönlendirilmesi gerekir. Pek çokları –bilinçsiz olarak– ancak doğa görüngülerinin çizdiği yolda bilimsel olunabileceğine inanırlar. Bu onları şu kesin yargıya götürür: Ruh bu yolu izlemeyi bıraktığı anda bilimsel anlamda boşluğa düşecektir. Bu kişiler, bilimsel yöntemin doğası üstünde yeterince düşünmezler. Ruhun bilimsel düşünme yeteneği yeterince gelişmeden, duyuyuüstü dünyayı araştır-

mak istemesinin yol açtığı kaçınılmaz yanlışlıklar, bu tür yargılara neden olur. Elbette duyuüstü dünya ile ilgili olarak bilimsel olmayan pek çok şey söylenir. Ama bu, böyle açıklamaların yapıları gereği bilimsel olamayacağını değil, özel durumlarda doğa gözlemiyle kazanılan bilimsel eğitimin eksikliğini gösterir.

Gizli bilimden söz etmek isteyen birisi, bunu göz önünde bulundurmalı, dünyanın 'açık gizem'lerine bilimsel olmayan yöntemlerle yaklaşılmasının birçok yanlışla neden olduğunu bilmelidir. Gene de, gizli bilimsel açıklamalara henüz başlamışken, çeşitli yanlış olasılıklarından söz etmek verimli (uygun) olmaz. Her ne kadar pek çok yanlış bazı önyargılı kişilerin bu yöndeki tüm arayışları yadsımalarına neden oluyorsa da. Zaten, genellikle bilim adamları ya da bilimsel görüş savunucularının, gizli bilimi yadsımaları, yalnızca yukarıda anlatılan 'kesin yargı'dan kaynaklanır ve yanlışlar öne sürmeleriye çoğu kez bilinçsiz bir bahanedir. Bu tür karşıtlarla tartışmak bir sonuç doğurmaz. Haklı olarak şöyle diyebilirler: "Yanıldığımızı ileri süren kişi gerçekten bilimsel bir temele dayandığını nasıl kanıtlayabilir." Bu nedenle, bir gizli bilim oluşturmaya çalışan kişi, ancak söylenmesi gerektiğine inandığı şeyleri açıklayabilir. Bu sözlerin doğruluğuna ise başkaları, Dünya'nın 'açık gizemleri'ne' (Vorstellung) her türlü kesin yargıdan saklanarak yaklaşanlar karar verebilir. Gene de gizli bilimci, söylediklerinin bilim ve yaşamda kazanılan değerlerle ilişkisi, ne tür karşıt görüşler olabileceği ve doğa bilimsel anlamda getirebileceği kanıtları belirtmekle sorumludur. Bunu, hiçbir zaman, inandırma yeteneğini kullanarak değil, sözlerinin taşıdığı anlam gücüyle başarmalıdır.

Gizli bilimsel açıklamalar, sık sık şu eleştiri ile karşılaşır: "Söylenenler kanıtlanmıyor, herhangi bir şey ileri sürülüp gizli bilim böyle saptamıştır deniliyor." Bu kitabın, böyle bir yaklaşımın sonucu olduğu düşünülmeme- li. Aksi taktirde yanlış anlaşılır. Burada amaçlanan, ruhun doğa bilgisel kazancını kendi doğasına uygun bir bi-

çimde geliştirmek ve ruhun bu gelişme sonucu duyuüstü gerçekliklere yönlendirileceğini göstermektir. Burada anlatılanları iyi özümseyen her okurun bu gerçekliklerle kesinlikle karşılaşacağı varsayılıyor. Tinbilim alanına girildiği anda ise salt doğa bilimsel gözlemden başka bir adım atılır. Doğa bilimin gerçeklikleri duyuusal dünyadadır, bilim adamı için kendi ruhsal eylemi, duyuusal gerçekliklerin eylemlerine göre geri planda kalır.

Tinbilimci ise bu ruhsal eylemi ön plana çıkarmalıdır. Çünkü, okurun gerçekliklere varabilmesi, bu ruhsal çalışmayı doğru bir biçimde benimsemesine bağlıdır. Bu gerçeklikler, doğa biliminde olduğu gibi ruhsal bir çalışma yapılmassa da gözlenemez. Ancak ruhsal eylem sonucu algılanabilir. Gizli bilimci, okurun kendisiyle birlikte bu gerçeklikleri *arayacağını* varsayar. Bu gerçekliklerin nasıl bulunabileceğini anlatır, anlatımında kişisel ve nitel bir yaklaşım değil, doğa bilimiyle eğitilmiş bir bilimsellik etkindir. Bu nedenle, 'duyuüstünü' gözlemek için gerekli 'yöntem'lerden de söz etmesi gerekecektir.

Gizli bilimle uğraşmaya başlayan birisi, kısa süre sonra, şimdiye kadar karşılaşmadığı yeni düşünceler, 'ide-ler'* edindiğini görür. O zaman 'kanıtlama'nın doğasıyla ilgili düşüncelerini de yeniden değerlendirebilir. Doğa bilimsel açıklamalardaki kanıtların, bu açıklamalar dışında getirildiğini kavrar. Ruhun, doğa bilimsel düşündüğünde bir şeyi kanıtlamak için yaptığı çalışma, tinbilimsel düşüncede, daha gerçeklikler aranırken uygulanır. Bu gerçekliklere varabilmek, onlara götüren yolun kendisi kanıtlayıcı nitelikte değilse olanaksızdır. Bu yolda ilerleyenin kanıtları da yaşaması gerekir, dışarıdan eklenecek bir kanıtın hiçbir katkısı olmaz. Tinbilimin doğasındaki bu özelliğin kavranmaması, birçok yanlış anlaşıl-maya yol açar.

Her gizli bilim, insanda kök salabilecek iki düşünce-

* *ide* Modern felsefede, tümüyle zihinsel ya da öznel bir ilke olarak, insan zihninin ya da bilincinin içerikleri ya da içeriklerinden bazıları: zihin düşündüğü zaman, akıl ya da bilincin dolaylımsız olarak ayırında olduğu her şey. (Ed. n.)

den yola çıkmak zorundadır. Bu anlamda bir gizli bilimci için bu düşünceler, doğru yöntemler uygulandığında yaşanabilen gerçeklikleri dile getirir. Birçokları için de bu düşünceler, bol bol tartışılan, hatta olanaksızlığı 'kanıtlanabilecek', son derece kuşkulu, savlardır.

Bu iki düşünce, gözle görülen Dünya'nın ardında gözle görülmeyendir, yani şimdilik duyular ve duyulara bağlı düşünceler için gizli bir dünyanın var olduğu ve insanın içinde uyuyan bazı yetenekleri geliştirerek bu gizli dünyaya girebileceği gerçeğidir.

Bazı kişilere göre böyle gizli bir dünya yoktur. Var olan tek dünya, insanın duyularıyla algıladığı dünyadır. Gizemlerini açıklayabilmek içinse, gene bu dünya yeterlidir. İnsanlık bugün varoluşun tüm sorularını yanıtlamaktan uzak olsa da, duyusal deneyim ve bu deneyimden kaynaklanan bilim, er geç bu yanıtları getirecektir.

Başkaları ise gözle görülenin ardında gizli bir dünya olmadığının söylenemeyeceği, gelgelelim insanın kavrayış gücünün bu dünyaya girebilmek için yetersiz olduğunu ileri sürer. Bu güçlerin aşılamayacak sınırları vardır. 'İnanç' gereksinmesi olanlar, böyle dünyalara sığınabilir, ama kanıtlanmış gerçekliklere dayanan gerçek bir bilim, bu tür konularla uğraşamaz.

Üçüncü bir grup içinse insanın, 'bilme'ye kalkışmayıp, 'inanmak'la yetinmesi gereken alanlara girmek istemesi bir çeşit haddini bilmezliktir. Bu görüşün savunucuları için zayıf bir yaratık olan insan, salt dinsel yaşama ait bir dünyaya uzanmaya kalkışmamalıdır.

Bazıları da, duyusal dünyanın gerçekliklerini tüm insanların gözleyebileceğini, duyuüstü konularda ise ancak bazı bireysel görüşlerin bulunabileceğini, bu nedenle herkes için inandırıcı sonuçlara varılamayacağını ileri sürer.

Başkaları da, birçok başka görüşü savunur.

İnsan, duyusal dünyayı gözlediğinde, bu dünyanın kendi gerçekleriyle çözülemeyecek bilmecelerle karşılaşa-

bilir. Bu sorular, duyuşal bilim ne kadar ilerlerse ilerlesin yanıtlanamaz. Çünkü gözle görülen gerçeklikler, kendi iç doğalarıyla gizli bir dünyaya işaret eder. Bunu yadsıyan, duyuşal gerçekliğin getirdiği bilmeceleri görmezden geliyor demektir. Bazı soru ve bilmeceleri *görmek istemediği* için tüm soruların duyuşal gerçekliklerle yanıtlanabileceğine inanır. Gerçekten de *sormayı istediği* sorulara, beklediği biçimde yanıtların bulunacağı rahatça söylenebilir.

Öte yandan hiçbir soru sormayanın, yanıtlar beklemesi de anlamsızdır. Gizli bilime erişmek isteyenler için bu tür sorular doğaldır ve insan ruhunun tümüyle haklı bir arayışı olarak değerlendirilmelidir. Bilim, insanların önyargısız sorularını yasaklayarak sınırlandırılmaz.

İnsan kavrayışının aşılmaz sınırları olduğu ve bu nedenle gözle görünmez dünyanın önünde durması gerektiği savına ise şu yanıt verilebilir: Burada sözü edilen kavrayış yoluyla duyuüstü bir dünyaya girilemeyeceği açıktır. Bu kavrayış yolunu tek olasılık sayanlar, insanın daha yüksek dünyalara giremeyeceği sonucuna varmak zorundadır. Buna karşılık, *başka* bir kavrayış yolu geliştirmek ve bu yolla duyuüstü dünyaya girme olasılığından da söz edilebilir. Bu olasılık yadsındığı sürece, duyuüstü dünya ile ilgili tüm açıklamalar saçma bulunacaktır. Önyargısız birinin aynı yargıya varması henüz öbür kavrayış yöntemi ile karşılaşmamış olmasından gelebilir. Ama insan henüz tanımadığı bir şeyi nasıl yargılayabilir? Önyargısız düşünenlerin kabul etmesi gereken bir görüş, insanın yalnız *bildikleri* üstünde konuşabileceği, *bilmediği* şeylerle ilgili sonuçlara varamayacağıdır. Ve gene böyle bir düşünce, bir insanın bildiklerini açıklamasına hak verir, bir başkasının bilmediği ya da bilmek istemediği şeyleri gerçekdışı saymasını haksız bulur. Her kişinin istemiyorsa, duyuüstü ile ilgilenmeye hakkı vardır, ama bir insan salt kendi bildikleriyle 'insan'ın genelde neleri bilip bilemeyeceğini sınırlayamaz.

Duyuüstü alanlara girmek istemenin haddini bilmezlik olduğunu söyleyenlere, gizli bilimsel gözlemin vereceği yanıt şudur: Bu alanlara girmek olasıdır, asıl aykırı olan, insanın kendine verilen yetenekleri geliştirmek ve kullanmak yerine boşa harcamasıdır.

Duyuüstü dünya ile ilgili görüşlerin salt kişisel kanı ve duygulara bağlı olduğuna inananlar, tüm insanlarda ortak olanı yadsırlar. Bu konudaki anlayışın kendi kendine geliştirilmesi gerektiği doğrudur, ama bu yönde yeterince ilerleyen herkes ayrı değil, aynı sonuçlara varır. Ayrılıklar, kişiler güvenilir bir bilimsellik yerine, kişisel ve nitel yollarla en yüksek gerçeklere varmaya çalıştığı zaman ortaya çıkar. Burada, gizli bilimsel yolun doğruluğunu kavramak için bu bilimin kendine özgü yapısına açık görüşlü yaklaşılması gerektiği yinelenmeli.

Her insan, yaşamının kendisi için uygun bir anında, gizli bilimle karşılaşabilir. Bunun için gözle görülenin ardında gizli bir dünya olduğunu kavramalı ya da sezmelidir. Kavrayış güçlerinin gelişebileceğini bildiği için bu gizliliğin açıklık kazanabileceğini ummalıdır. Bu ruhsal yaşantılar sonucu gizli bilime yönelen kişi, anlamak istediğinden doğan sorularına yanıtlar bulmanın yanı sıra, yaşamı engelleyen ve zayıflatan her şeyi aşabilme şansıyla karşılaşır. İnsanın duyuüstüne sırt çevirmesi ya da yadsıması, yaşamın daha geniş anlamda gücünü yitirmesi, hatta ruhsal bir ölüm demektir. Bazı özel durumlarda kişinin gizemleri çözme umudunu yitirmesi, yılgınlığa yol açabilir. Bu ölüm ve yılgınlığın çeşitli türleri, gizli bilimsel arayışın iç, ruhsal düşmanlarıdır. İnsanın iç gücü azaldığında ortaya çıkarlar. Bundan sonra tüm gücünü olasılıkları ölçüsünde dışarıdan almak zorundadır. Duyularıyla karşılaştığı şeyleri, varlıkları ve olayları algılar. Anlağı* (intelligenz) ile düzenlemeye çalışır. Onlardan zevk alır ya da acı duyar. Gerçekleştirebileceği türden eylemlere yönlendirilir. Bir süre böyle yaşayabilir,

* **Anlak:** En genel anlamıyla pratik ve kuramsal sorunlar üzerine esnek ve etkin biçimde düşünme, bunları kavrayıp yargılama yetisi. (Ed. n.)

ama eninde sonunda ruhsal olarak öldüğü an gelir. Çünkü insanın bu yolla dünyadan alabilecekleri bir gün tükenir. Bu bireysel deneyimlerden kaynaklanan bir sav değil, tüm insan yaşamının önyargısız gözlenmesiyle varılan bir sonuçtur. Bu ruhsal tükenişi engelleyen, şeylerin derinliklerindeki gizlerdir. İnsan bu derinliklere inebilme, yaşam gücünü tazeleme yeteneğini yitirirse, dış dünyadan da yaşamı için gerekli gücü alamaz.

Burada tek önemli olan, bireylerin kişisel mutluluk ya da mutsuzlukları değildir. Gerçek anlamda gizli bilimsel bir gözlem, kişisel mutluluk ve mutsuzluğun tüm dünyanın esenliği ya da yıkımıyla sıkı bir biçimde bağlı olduğunu gösterir. İnsanın izlediği yol, kendi güçlerini doğru yönde geliştirmezse tüm dünyaya ve varlıklarına kötülük etmesi sonucuna götürebilir. Duyuüstü ile bağını yitirerek yaşamını kısırlaştıran biri, yalnız kendini yılgınlığa götüren bir adım atmakla kalmaz, zayıflığıyla yaşadığı dünyanın gelişmesini de zorlaştırır.

İnsan yanılabilir. Gizli bir dünyanın bulunmadığını, duyuların ve duyusal anlağın var olabilecek her şeyi algıladığını sanabilir. Ama bu yanılgı bilincin derinliklerinde değil, ancak yüzeysel bölümündedir. Duygu ve dilekler, bu yanıltıcı inanca katılmazlar. Durmadan çeşitli yöntemlerle gizli dünyayı ararlar. Aradıklarını bulamazlarsa insanı kuşkuya, güvensizliğe, hatta yılgınlığa iterler. Gizli dünyaya açıklık kazandıran bir kavrayış ise tüm umutsuzluğun, çaresizliğin, kısacası yaşamı güçten düşüren, dünya bütünlüğünde gerekli görevlerin yerine getirilmesini engelleyen her şeyin aşılmasını sağlar.

Gizli bilimsel kavrayışın en güzel meyvesi, yalnızca bilme isteğini doyumakla kalmayıp, yaşama güç ve sağlamlık kazandırmasıdır. Bu tür kavrayışlarla gelen çalışma ve yaşam gücünün kaynağı tükenmez. Bu kaynağın suyunu bir kez gerçekten içmeyi başaran, her susadığı ve kaynağa koştuğunda yeni güçler kazanır.

Bu söylenenleri sağlıksız buldukları için duyuüstü kavrayışı yadsıyanlar vardır. Salt dış, yüzeyselyaşam göz

önünde bulundurulursa haklıdır. Yaşamın gösterdiği gerçeklerle yetinilmemesini yanlış bulurlar. Onlara göre insanın gerçekliğe sırt çevirip esenliği ancak gerçekdışı ve düşlem ürünü olabilecek gizli bir dünyada araması zayıflıktır. Gizli bilimsel arayışla, hastalıklı bir düşlemciliğe ve zayıflığa düşülmek istenmiyorsa, bu düşüncelerdeki gerçek payı görülmeli.

Bu düşünceler sağlıklı bir yargının ürünüdür, gelelim derine inmeyip yüzeyde kaldığından tüm değil yarım bir gerçeğe götürebilir kişiyi. Yaşamı güçten düşürüp insanı gerçeklikten uzaklaştıran bir kavrayış yolu ise bu tür eleştirilerle kolayca çürütülebilir.

Ama gizli bilimsel arayışların bu görüşlere karşı alışılmış anlamda 'savunulması' yarar sağlamaz. Ancak doğru yaklaşanlara kazandırdığı yaşam gücünü ve dayanıklılığı duyabilen önyargısız insanlar içinse değeri açıktır. Bu arayışlar insanı dünyaya yabancı ve düşlemci yapmaz, ruhsal ve tinsel bir varlık olarak bağlı olduğu yaşam kaynaklarından güç almasını sağlar.

Ama yaşama uygulandığında, bunun ulaşılmak istenen bir ülkü olduğu görülür. Okuyucu henüz kendisinin yaşayamadığı birçok duyuüstü deneyim sonuçlarını bir başkasının aktarması yoluyla öğrenmek durumundadır. Bunun böyle olması kaçınılmazdır ve bu kural, bu kitap için de geçerlidir. Burada yazarın, insanın özvarlığı, doğumu ve ölümü, bedenden ayrılıp tinsel dünyaya girdiğindeki durumu, ayrıca dünya ve insan evrimi ile ilgili bildiğini ileri sürdükleri açıklanacak. Bu gerçek olduğu ileri sürülen bazı bilgilerin, dogmalar olarak kabul edilmeleri ve inanılmaları beklendiği izlenimini uyandırabilir. Bu izlenim doğru değildir. Duyuüstü dünya kapsamıyla ilgili bilinebilecek şeyler, yazarın ruhunda canlı bir biçimde yaşar. Okur bu anlatılanları yaşamayı başarsa, kendi ruhunda duyuüstü gerçekliklere götüren dürtülerin ateş aldığını görür. Tinbilimsel açıklamaları okurken yaşananlarla, duyuusal gerçeklikle ilgili şeyler okununca yaşananlar farklıdır. Duyusal dünyayı konu

alan bir kitap okunduğunda, bu dünya 'üstüne' bir şey okunmuş olur. Oysa duyuüstü gerçeklikle ilgili açıklamalar doğru bir biçimde okunursa, tinsel varoluşun akışına girilebilir.

Açıklananların algılanmasıyla birlikte insanın bu doğrultudaki yönelişi de başlamış olur. Okurun bunun hemen farkına varması beklenmez. Tinsel dünyaya girişin, duyuusal yaşantılara çok benzemesi beklendiğinden, okurken yaşananlar fazla düşünsel bulunur. Ama bu düşüncelerin doğru bir biçimde kavranması, tinsel dünyaya girmek demektir. Şimdi, insanın salt okuduğunu sandığı şeyleri aslında farkına varmadan yaşadığını anlaması gerekir.

Bu yaşananların gerçek doğalarıyla kavranabilmeleri içinse, bu kitabın ikinci ve son bölümündeki kişiyi 'duyuüstü kavrayışa götüren yol' izlenmelidir. Kolayca tersine bir sıralamanın, yani önce 'yolun' açıklanmasının daha doğru olacağı sanılabilir. Bu yanlış bir kanıdır. Duyuüstü dünyanın bazı gerçekliklerini öğrenmeden bazı 'alıştırmalar' yapmaya kalkanlar için bu dünya belirsiz, çelişkili bir kaos olabilir. Önce bir bakıma saf, tinsel bir dünyanın, gerçeklikleri öğrenilir. Sonra bu saflık bir yana bırakılır öğrenilenler yaşanmaya çalışılır. Böylece okur, aynı zamanda kendini ölçmüş olur.

Duyuüstü kavrayışa götüren en güvenli yolun bu olduğu, gizli bilimle uğraştıkça daha iyi anlaşılır. O zaman gizli bilimsel açıklamaların dogmalaşacağı ve telkin etkisi yapacağı kaygısı ortadan kalkar. Çünkü bu bilgilerin elde edilebilmesi için her türlü telkin gücünü yok eden bir ruhsal yaşam gerekir. Ve insan ancak gerçeklerin kendi sağlıklı yargı gücüne seslendiği gibi başkalarına seslenebilir. Okurun tinsel dünyada nasıl yaşadığını hemen fark etmemesi, sağlıksız ve telkinci bir etki altında olmasından değil, okurken yaşadıklarının inceliği ve alışılmış her şeyden başka oluşundan ötürüdür.

Bu nedenlerden ötürü kitabın birinci bölümünde açıklananlar okunarak duyuüstü dünya kavrayışından pay

alınacak, ikinci bölümdeki ruhsal araştırmalar sonucunda ise bu dünya bağımsız olarak algılanabilecektir.

Gerçek bilim adamlarından hiç biri, uyguladığı duyuşsal gerçeklere bağlı bilim ile duyuüstü dünyanın araştırma yöntemleri arasında bir çelişki görmeyecektir. Bu bilim adamları, belirli araç ve yöntemler uygularlar. Araçlarını, 'doğanın' verdiği şeyleri kullanarak oluştururlar. Duyuüstü kavrayış yönteminin de bir aracı vardır. Ancak bu araç, insanın kendisidir ve daha yüksek araştırmalar için, önce hazırlanması gerekir. İnsan, doğanın verdiği yetenek ve güçleri, kendi çabasıyla daha yüksek bir düzeye getirmelidir. O zaman kendisini duyuüstü dünyayı araştırabilen bir araca dönüştürebilir.

2. BÖLÜM

İNSANIN DOĞASI

İnsan duyuüstü kavrayışla gözlendiği zaman, bu yöntemin genelde geçerli bir özelliği hemen ortaya çıkar. Bu tür gözlem, insanın kendi özvarlığındaki "apaçık gizem" in kabul edilmesine dayanır. Duyular ve duyulara bağlı anlık, duyuüstü kavrayışın açıkladığı insan özvarlığının yalnız bir bölümünü algılayabilir. Bu bölüm, fiziksel bedendir. Fiziksel bedeni aydınlatmak için, öncelikle ölüm olayı göz önüne alınmalıdır. Çünkü ölüm, yaşamla ilgili tüm gözlemlerimizi bir çeşit bilmeceye dönüştürür. Aynı zamanda ölümü içinde taşıyan ve madenler dünyası diye adlandırılan cansız doğa üstünde düşünmek gerekir. Bu gerçekliklerin tümüyle açıklanabilmesi, duyuüstü kavrayışı gerektirir; bu kitabın büyük bir bölümü de bu konuya ayrılmıştır. Şimdilik doğru bir biçimde ilerleyebilmek için yardımcı bazı düşünceler aktarılacak.

Gözle görülen dünyada fiziksel insan bedeni, insanın madensel dünyayla bir olan bölümüdür. Buna karşılık insanı madenden ayıran şeyin gene bu fiziksel beden olduğu söylenemez. Önyargısız bir gözlem, ölümün –bir insan öldüğünde– geride bıraktığı bölümün madenlerle aynı türden olduğunu saptar. Gene insan cesedinin madenler dünyasındaki yasalara uymak zorunda olduğu söylenebilir. Cesette madenlerle aynı özdek ve güçlerin etkin olduğu belirtilebilir. Bu arada ölümle birlikte bedenin çürümeye başladığı da unutulmamalıdır. Bu, şu görüşü haklı çıkarır. Fiziksel insan bedeninde madenlerle aynı tür özdek ve güçlerin bulunduğu doğrudur. Ama yaşam sırasında daha yüksek bir görev üstlenirler. Etkinlikleri ancak ölümden sonra madenler dünyasıyla aynı

olur. O zaman doğaları gereği olan etkiyi gösterir ve fiziksel bedenin çürümesine neden olurlar.

İnsanda gözle görülen ve görülmeyenler kesin bir çizgiyle ayrılmalıdır. Çünkü yaşam boyunca gözle görülmeyen bir şeyin, fiziksel bedenin güç ve özdeklerine karşı savaşıması gerekir. Ancak bu savaş sona erince, madensel etkinlik tümüyle kendini gösterir. Duyuüstü bilimin gerekliliği de işte bu noktada başlar. Bu 'savaş veren' şeyi araştırmak onun görevidir. Bu alan duyuular için gizli ve ancak duyuüstü gözlem için açıktır. İnsanın henüz gizli olan bazı şeyleri, duyuusal görüngüleri gördüğü gibi algılayabilmesi için gerekenler, daha sonraki bir bölümün konusudur. Burada şimdilik duyuüstü gözlem sonuçları açıklanabilir.

Daha önce de söylendiği gibi, yüksek görüşe götüren yolun açıklanması, ancak duyuüstü araştırma sonuçları öğrenildikten sonra anlamlıdır. Çünkü bu alanda henüz *görülmeyen* şeyleri *kavramak* olasıdır.

Kişiyi görmeye sevk eden güvenilir yol ise kavrayıştan geçer.

Fiziksel bedenin çürümesini engellemek için savaş veren şeyi, yalnızca yüksek bir görme yeteneği gözleyebilir. *Etkileriye* gözle görülen şeylere dayanan yargıya açıktır. Bu etkiler, yaşayan bir insan bedenindeki madensel özdek ve güçleri bir araya getiren biçim ya da **FORM**da görülür. Ölümünden sonra bu biçim yavaş yavaş yok olur ve fiziksel beden, madensel dünyanın bir bölümüne dönüşür. Duyuüstü gözlem, yaşam sırasında fiziksel özdek ve güçlerin çözülüp ayrılmasını engelleyen şeyi, insan özvarlığının bağımsız bir örgeni olarak ayırt eder. Bu bağımsız örgene 'eter beden' ya da 'yaşam bedeni' diyeceğiz.

Hemen oluşabilecek bazı yanlış anlaşılımları önlemek için insanın bu ikinci örgenine verilen adla ilgili iki noktaya dikkat edilmelidir. Burada kullanılan 'eter' sözcüğü, günümüz fiziğinde olduğundan başka bir anlam taşıyor. Fizik, örneğin ışığın taşıyıcısını 'eter' diye adlan-

dırıyor. Buradaysa sözcüğün anlamı, yukarıdaki açıklamayla sınırlıdır.

Yani, duyuüstü gözlemle algılanabilen, duyuusal gözlem içinse kendini etkileriyle, fizisel bedenın özdek ve güçlerine özel bir biçim vermesiyle dışa vuran şeye verilen addır. "Beden" sözcüğü de yanlış anlaşılmalıdır. Varoluşun daha yüksek varlıklarını adlandırmak için de, bir dilde bulunan sözcükleri kullanmak zorundayız. Duyusal gözlem için bu sözcüklerin anlamları, duyuusal niteliktedir. Doğal olarak Eter beden, duyuusal anlamda düşünülebilecek en ince biçimde bile bedensel değildir.*

Duyuüstü açıklamaların Eter ya da yaşambedeninden söz eden bölümüne gelindiğinde, bazı çağdaş karşı görüşlerle karşılaşılır. Çağımızda insan düşüncesi, insan varlığının böyle bir örğeninden söz etmeyi bilim dışı bulacak bir yönde gelişti. Özdekçi görüş, canlı bedenın tıpkı maden gibi bazı fiziksel özdek ve güçlerin bir araya gelmesiyle oluştuğunu ileri sürebilmekte. Yalnızca canlı bedenın cansıza göre daha karmaşık bir yapısı olduğu kabul ediliyor. Bundan çok uzak olmayan bir geçmişte XIX. yy.'ın birinci yarısında yaşamış bazı ciddi bilim adamlarının yazıları incelenirse, "gerçek doğa bilimcilerin", canlı bedende cansız madenden öte bir şey bulunduğunu savundukları görülür. Bu şey, yaşam gücü olarak adlandırılıyordu. Gerçi bu yaşam gücü yukarıdaki yaşam bedeni gibi düşünülmüyordu. Ama böyle bir bedenın olabileceği sezgisine dayanıyordu.

Bu yaşam gücünün bedendeki fiziksel özdek ve güçleri canlandırışı, mıknotis gücünün mıknotistaki demiri çekmesi gibi tasarlanıyordu. Daha sonraları, 'yaşam gücü' düşüncesi bilimselliğini yitirdi. Her şey salt fiziksel ve kimyasal nedenlerle açıklanmaya başlandı. Bugün bazı doğa bilimsel düşünürler bir çeşit geri dönüş yapıyor ve 'yaşam gücü' ya da benzeri düşüncelerin tümü-

* Eter beden ya da yaşam bedeni kavramıyla eski ve doğabilimce aşılmış "yaşam gücü" görüşünün yeniden canlandırılmaya çalışılmadığı, yazarın *Teozofi* adlı kitabında açıklanmıştır.

le saçma olmadığını kabul ediyorlar. Ama bu düşünceye yakın bir 'bilim adamı' bile bu kitapta açıklanan yaşam bedeni düşüncesini yadsıyacaktır. Duyuüstü kavrayıştan yola çıkarak bu görüşler üstünde tartışmak genelde anlamsızdır. Daha çok, çağımızdaki büyük doğa bilimsel ilerlemeye özdekçi düşüncenin eşlik etmek zorunda olduğu gene bu kavrayış yoluyla görülmelidir. Doğa bilimsel ilerleme, duysal gözlem araçlarının olağanüstü hassaslaşmasına dayanır. Her bir yeteneğini ancak öbürlerini yitirme pahasına yetkinleştirmek, insanın yapısı gereğidir. Doğa bilimle önemli ölçüde gelişen sağlıklı duysal gözlem, insanı 'gizli' dünyalara götürecek başka bazı yeteneklerin geride kalmasına neden oldu. Ama bu yeteneklerin geliştirilmesinin zamanı gelmiştir. Gizli gerçekliği kabul ettirmek içinse, bu gerçekliği kendilerine göre geçerli bir mantığa dayanarak yadsıyan bazı görüşlere karşı savunmak yerine, doğru bir biçimde aydınlatmak daha anlamlıdır. O zaman 'hazır' olanlar söylenenleri kabul ederler.

Bu açıklamaların amacı, yazarın, 'eter beden'le ilgili doğa bilimsel yargılardan habersiz olmadığını göstermektedir. Eter beden düşüncesinin birçok çevre için tümüyle düşlem ürünü olduğu açıktır.

Eter beden, insan özvarlığının ikinci örgenidir. Duyuüstü kavrayış için fiziksel bedene göre daha büyük ölçüde bir gerçekliği vardır. Duyuüstü kavrayışın eter bedeni nasıl gördüğü ise daha sonraki bölümlerde açıklık kazanacaktır.

Şimdilik eter bedeninin fiziksel bedene her tarafından nüfuz ettiği ve onun bir çeşit mimarı olduğunu söylemek yeterli olabilir. Tüm organlar, biçimlerini eter bedeninin akım ve devinimleri sonucu korurlar. Fiziksel kalbin temelinde bir 'eter kalp', fiziksel beynin temelinde bir 'eter beyin' vardır. Bu, tüm organlar için geçerlidir. Eter beden de, fiziksel beden gibi bölümlere ayrılır. Ama bu ayırım daha karmaşıktır ve fiziksel bedeninin bazı bölümlerinin birbirinden bağımsız olmasına karşın, eter be-

dende tüm bölümler sürekli ve canlı bir ilişki içinde birbirlerine akarlar.

İnsan, fiziksel bedeniyle madenlerle özdeş olduğu gibi, eter bedeniyle de bitkilerle özdeştir. Her canlının bir eter bedeni vardır.

Duyuüstü gözlem, eter bedenden sonra insan özvarlığının daha yüksek bir örgenine yönelir. Eter bedeni açıklarken ölüm olayına değinilmesi gibi, burada da bir imge oluşabilmesi için 'uyku'ya değinmek gerekecek. Gözle görülür gerçeklik için insanın tüm etkinliği uyanık olduğu sıradadır. Bunun gerçekleşebilmesi içinse, tükenen güçlerin uyku yoluyla hep yeniden tazelenmesi gerekir. Uyku sırasında eylem ya da düşünme yoktur. Her türlü acı ya da zevk, bilinçaltına gömülüdür. İnsan bilinçsiz uykudan, gizemli bir kuyunun suyunu içmişçesine, bilinçli güçlerle uyanır. Uykuyla birlikte karanlık derinliklere dalan, uyanınca geri dönen hep aynı bilinçtir. Yaşamı, bilinçsiz uykudan her gün yeniden uyandıran şey, duyuüstü kavrayış için, insan özvarlığının üçüncü örgenidir. Buna 'astral beden' adı verilir. Fiziksel bedendeki özdekle güçleri, biçimlerini korumak için nasıl eter bedene gerek duyarlarsa, eter bedeninin güçleri de kendilerini bilinç ışığıyla aydınlatmak için astral bedene ihtiyaç duyarlar. Kendi halinde bırakılan bir eter bedeninin sürekli uykuda olması gerekirdi. Şöyle de söylenebilir: Eter beden fiziksel bedene salt bitkisel bir yaşam sağlayabilirdi. Uyanık bir eter bedeni, astral beden aydınlatır.

Duyusal gözlem için astral bedeninin etkisi, uykuyla birlikte ortadan kalkar. Duyuüstü gözlem, uyuyan bir insanın astral bedenini de gözleyebilir. Astral beden uyku sırasında eter bedenden ayrılmış ya da yükselmiş olarak görünür. Duyusal gözlem, astral bedeninin kendisine değil, etkilerine yöneliktir. Bu etkiler de uyku sırasında aracısız gerçekleşemezler. İnsanın fiziksel bedeni madenlerle, eter bedeni de bitkilerle özdeş olduğu gibi, astral bedeni de hayvanlarla aynı türdendir. Bitkiler sürekli bir uyku durumundadır. Bu konuya yeterince eğilmeyen bi-

risi, kolayca, bitkilerin de hayvan ve insanlar gibi uyanık bir bilinci olduğu yanılışına düşebilir. Bu, sağlıklı olmayan bir bilinç kavramından kaynaklanır. Örneğin belirli bir dış etkiye uğrayan bitkinin, hayvana benzer bazı tepkileri olduğu iler sürülür. Gene bazı dış etkiler sonucu yapraklarını kapatan bitkilerin 'duyarlılığından' söz edilir. Ama bilincin özelliği, bir varlığın bir başka varlıktan gelen etkiye tepki göstermesi değil, bu tepkinin yanı sıra bir iç yaşantısının olmasıdır. Bu böyle olmasaydı, demirin ısının etkisiyle genişlemesinin de bilinçli olduğu söylenebilirdi. Ancak ısı etkisi sonucu örneğin acı duyan bir varlığın bilinci vardır.

İnsanın duyuüstü kavrayışla algılanan dördüncü örgeni, içinde yaşadığı gözle görülür doğanın hiçbir bölümüyle özdeş değildir. Bu örgen onu dünyayı paylaştığı diğer tüm varlıklardan ayırır ve şimdilik kendisine bağlı varoluşun doruğu olmasına yol açar. Duyuüstü kavrayış, insanın bu örgenini anlatabilmek için uyanık durumda yaşananların da önemli başlıklar gösterdiğine işaret etmelidir. Bu başkalık, şu noktaya dikkat edilince hemen kendisini gösterir: İnsanın uyanıkken yaşadıklarının bir bölümü gelip geçici, bir bölümü ise kalıcıdır. Bunun iyice açıklık kazanması için insan ile hayvanın yaşantıları karşılaştırılmalıdır. Hayvan büyük bir düzenlilikle dış dünyanın etkilerini alır. Sıcak ve soğukun etkisiyle zevk ya da acı, bedenindeki bazı düzenli gereksinmelerin etkisiyle de açlık ya da susuzluk duyar. İnsan yaşamı, istek ve tutkularıyla bu tür yaşantıları aşar. Hayvan yeterince incelenirse, tepki ya da duyumlarının hangi bedensel ve dış etkilerden kaynaklandığı görülebilir. Bu insan için kesinlikle geçersizdir.

İnsanın bazı tutku ve isteklerinin oluşması için bedeninin ne içinde ne de dışındaki zorunluluklar yeterlidir. Bu alana giren her şeyin belirli bir kaynağı olmalıdır. Bu kaynak, duyuüstü bilimin bakış açısıyla insan 'ben'inde görülebilir. Bu nedenle de 'ben'in insan özvarlığının dördüncü örgeni olduğu söylenebilir. Astral beden kendi

başına bırakılsa, zevk ve acı, açlık ve susuzluk duyar. Ama hiçbir zaman tüm bu şeylerde kalıcı bir yön olduğunu duyamaz. Burada 'ben' olarak adlandırılan, kalıcılığın kendisi değil, kalıcılığı duyabilen örgendir. Bu alanda bazı yanlış anlaşılmalara önlenmesi için kavramlar kesinlik kazanmalıdır. Gelip geçici iç yaşantılar arasında bir kalıcılık ya da sürekliliğin ayırt edilmesiyle birlikte 'benlik duygusu' uyanmaya başlar. Bir varlığın örneğinin açlık duyması, ona benlik duygusu veremez. Açlık, açlık duymak için gereken nedenler yinelenen zaman ortaya çıkar. Bu nedenler yinelenen için de, hayvan yemine saldırır. Benlik duygusunun duyulması için yinelenen nedenlerin yeme isteğini uyandırması yeterli değildir. Tersine, bir önceki doyuşta bir zevk oluşmalı ve bu zevk bilinçte kalmalıdır. Yani şimdiki açlığın değil, geçmişteki bir zevkin yemeğe yönlendirmesi gerekir. Nasıl fiziksel beden, eter bedeninin etkisi altında olmayınca çürürse ve eter beden de bilinçle aydınlanmasını astral bedene borçluysa, astral beden de 'ben'in geçmişi koruyan gücü olmasaydı tüm yaşadıklarını unutulmaya bırakırdı. Fiziksel beden için ölüm, eter beden için uyku neyse, astral beden için de 'unutmak' aynı şeydir. Şöyle de söylebiliriz: Yaşam eter bedene, bilinç astral bedene, anımsamak da 'ben'e özgüdür.

Hayvanların anımsama yeteneği olduğu kanısı, bitkilerin bilinci olduğu görüşünden daha kolay düşülen bir yanılgıdır. Uzun süre ayrı kaldıktan sonra efendisini tanıyan bir köpeğin anımsama yeteneği olduğu düşünülebilir. Aslında köpeğin efendisini yeniden tanıması, anımsamaya değil, bambaşka bir şeye bağlıdır. Köpek efendisine bir çeşit yakınlık duyar. Bu efendinin varlığından kaynaklanır. Bu varlık, efendisi yanında olduğu zaman köpeğe zevk verir. Ve efendisiyle her karşılaşması, zevkin yinelenmesi için gerekçe olur.

Anımsamak ise salt şimdi yaşananların duyulması değil geçmiştekilerin korunmasıdır. Bunun kabul edilmesi ne rağmen gene de köpeğin anımsayabildiği sanılabilir.

Köpeğin efendisi gidince yas tutması onu düşündüğü sonucuna götürebilir. Bu da yanlış bir yargıdır. Köpek için efendisinin yakınlığı, birlikte yaşamaları sonucu bir gereksinmeye dönüşür. Efendinin yokluğunu ise bir çeşit açlık gibi duyar. Bu tür başkalıklar gözetilmezse yaşamla ilgili sağlıklı görüşlere varılamaz.

Bazı önyargılar bu söylenenlere karşı çıkılmasına neden olur. Hayvanın insaninkine benzer bir anımsama yeteneğinin olup olmadığının bilinemeyeceği ileri sürülür. Bu tür karşı çıkışlar gözlem yeteneğinin yeterince eğitilmiş olmasından kaynaklanır. Hayvanın yaşadığı şeylere tepkileri anlamlı bir biçimde gözlenirse, bu tepkilerin insan davranışlarından farklı olduğu görülür. Ve hayvanın anımsamayan bir varlık gibi davrandığı açıklık kazanır.

Bu duyuüstü gözlem için açıktır. Duyuüstü gözlemler doğrudan doğruya algılanan şeyler, etkileriyle duyuusal alanda gözlenebilir, bu gözlemlere dayanan düşünme yoluyla da kavranabilir. İnsanın anımsama yeteneğinin bilincine varmak için kendi iç ruhsal dünyasını gözlediği, hayvanın ruhunu ise doğal olarak izleyemeyeceği kanısı, tehlikeli bir yanılgıya dayanır. Çünkü insan, kendi anımsama yeteneği ile ilgili bildiklerini bir ruhsal iç gözlemde değil, yalnızca dış dünyanın eşya ve olayları karşısında kendi yaşadıklarından alabilir. Kendi kendine yaşadığı şeylerle bir başka insan ya da hayvanla yaşadıkları farklı değildir. İnsanın bir anımsama yeteneği olduğu sonucuna varmak için yalnızca iç gözlemin gerektiğini düşünmek bir yanılsamadır. Anımsamanın bir iç güce dayandığı söylenebilir, ama bu güçle ilgili yargı, insanın kendisi için de dış dünyadaki yaşam bağlamlarının gözlenmesiyle elde edilir. İnsan gerek kendisinde gerek bir hayvanda gözlediklerini değerlendirebilecek durumdadır. Günümüz ruhbilimi, eğitimi yetersiz, gözlemleri de sağlıklı olmadığı için bu tür konularda doğru düşünceler geliştiremiyor.

'Ben' için anımsamak ve unutmak, astral bedenın uyuyup uyanmasına benzer. Nasıl uyku, günün sıkıntı ve üzüntülerini bir hiçlik içinde yitirirse, unutma yeteneği de yaşamın acılarını bir tül gibi örter ve böylece geçmişin bir bölümünü ortadan kaldırır. Uykunun tüketilen yaşam güçlerini tazelemek için gerekli olması gibi, unutmak, geçmişin bazı bölümlerini hatırlamamak da yeni yaşantılar karşısında özgür ve önyargısız olabilmek için gerekir. Yeni algılamalar için gerekli güç, unutma yoluyla kazanılır. Örneğın yazı yazmanın nasıl öğrenildiğini göz önüne alalım. Çocuğın yazı yazmayı öğrenirken yaşadığı ayrıntılar unutulup gider. Geriye kalan, yazı yazma becerisidir. İnsan kalemi her eline aldığında yazı yazmayı öğrenirken tüm yaşadıklarını anımsarsa nasıl yazabilir?

Anımsamanın değişik basamakları vardır. İnsan bir nesneyi gördükten sonra başını çevirir ve nesneyi yeniden tasarlayabilirse, en yalın biçimiyle anımsamış olur. Bu tasarım, insan nesneyi görürken oluşur. Ben ile astral beden arasında bir olay gerçekleşir. Astral beden, nesnenin bıraktığı dış izlenimin bilincine varılmasını sağlar. Ama 'ben' nesneyle ilgili bilgiyi içine alıp kendine mal etmezse, nesne ancak *insanın karşısında olduğu süreçte* bilinçte kalır. Duyuüstü gözlem, işte bu noktada bedensel ile ruhsal ayırt eder. İnsan karşısındaki bir nesnenin bilincine vardığında, astral beden söz konusudur. Nesneyle ilgili bilgiye süreklilik kazandıransa *ruh-tur*. Öte yandan yukarıda açıklananlar, insan astral bedeni ile ruhun bilgiye süreklilik kazandıran bölümünün sıkı bir biçimde bağı olduğunu gösteriyor. Bir bakıma insan özvarlığının bir örgenini birlikte oluşturuyorlar. Bu nedenle bu birleşime de astral beden adı verilir. Ya da daha sağlıklı bir tanımlama isteniyorsa, astral bedene Ruh beden, ruhun astral bedene bağı bölümüne ise Düyum ruhu diyebiliriz.

Ben, etkinliğiyle nesnelerden kazandığı ve kendine mal ettiğı bilgilere yönlendirildiğinde kendi özvarlığının daha yüksek bir basamağındadır. Bu yolla kendisini algı

alanındaki nesnelerden ayırır ve kazandığı bilgiler üstünde çalışır.

Ruhun bu etkinliği gerçekleştiren bölümüne anlak ya da "gönül ruhu" denebilir. Gerek duyum, gerek anlak ruhu, duyularla algılanan nesnelerden izlenimler edinir. Çalışmaları ise bu nesnelerden kalan anılara yöneliktir. Bu durumda ruh, kendisini tümüyle dışındaki dünyaya adamıştır. Anı yoluyla kendine mal ettiği her şey, dışarıdan kaynaklanır. Ama ruh, tüm bunları aşabilir. Çünkü yalnızca duyum ve anlak ruhu olmakla kalmaz. Duyuüstü gözlemci, bunun kolayca anlaşılması için ilgiyi yalın bir gerçekliğe çekmelidir. Bu gerçeklik ancak tüm ve geniş anlamıyla kavrandığında gerçek değerini bulur. Bir dilde, doğası gereği tüm öbür adlardan ayrılan salt bir tek ad vardır. Bu ad, 'ben'dir. *Her* insan, herhangi bir şey ya da varlığı adıyla çağırabilir. 'Ben' sözcüğü ise ancak bir varlık kendi kendisine ben dediği zaman anlamlıdır. Bir insan, hiçbir zaman, dışarıdan 'ben' sözcüğüyle çağrılmaz, bu adı ancak kendisi kullanabilir. Ben, kendim için bir 'ben'im. Başkaları için ancak 'sen' olabilirim ve başkaları da benim için ancak 'sen' olabilirler. Bu gerçeklik, derin bir gerçeğin dışavurumudur. Ben, gerçek varlığıyla dışındaki her şeyden bağımsızdır. *Bu nedenle* dışındaki hiç kimse onu adıyla çağıramaz. Duyuüstü bilimle bağlarını bilinçli olarak koruyan dinsel toplulukların 'ben' deymi için "Tanrı'nın hiç kimsenin söyleyemeyeceği adı" demeleri bundan kaynaklanır. Gerçekten de bu ad, kutsal bir şeye işaret eder. İnsan ruhunun bu bölümüne, dışındaki hiçbir şey ulaşamaz. Burası ruhun 'gizli kutsal tapınağıdır'. Ancak ruhla aynı türden olan bir varlık, bu alana girebilir. Ruh bir 'ben' olduğunu anladığı zaman insanın içinde yaşayan Tanrı dile gelir. Duyum ve anlak ruhlarının dış dünyada yaşamaları gibi, ruhun üçüncü bir örgeni de kendi özvarlığını algıladığı zaman Tanrı'da yaşar.

Burada ben ile Tanrı'nın 'bir' olduğu görüşünün savunulduğu sanılabilir. Oysa 'ben'in Tanrı olduğu değil, öz-

varlığı ve türünün Tanrı ile bir olduğu söyleniyor. Nasıl bir damla deniz suyunun, tözü ve özvarlığı gereği, denizle bir olduğunu söylemek deniz olduğunu ileri sürmek değilse. Bir benzetme yapılmak istenirse, "Ben'in Tanrı'yla ilişkisi, damlanın denizle ilişkisi gibidir..." denebilir.

İnsan, özvarlığı Tanrısal olduğu için, kendi içinde bir Tanrısal'lık bulabilir. Böylece astral bedeniyle dış dünyayı tanıdığı gibi, ruhun bu üçüncü örgeniyle de kendi kendisini içinden tanır. Bu nedenle gizli bilim, bu üçüncü ruh örgenine 'bilinç ruhu' diyebilir. Gizli bilime göre ruh, üç örgenden oluşur: Fiziksel beden, eter beden ve astral beden.

Ruhbilimcilerin gözlem yanlışları, anımsamanın kavranması konusunda olduğu gibi, 'ben'in özvarlığıyla anlaşılmasını da zorlaştırıyor. İnsan doğru bulduğu bazı düşüncelerin yukarıda söylenenleri çürüttüğünü sanabilir. Oysa bu düşünceler söylenenleri güçlendiriyor da olabilir. Bunun için iyi bir örnek, **'Eduard Hartmann'**ın *Grundrisses der Psychologie* (Ruhbilimin Temel Çizgileri) adlı yapıtının 55. sayfasında 'ben' üstüne söyledikleridir: "Her şeyden önce benlik bilinci, ben sözcüğünden eskidir. Kişisel zamirler, dil evriminin geç gelişmiş ürünleridir ve dil için taşıdıkları değer, kısaltmalar olarak kullanılmalarıdır. 'Ben' sözcüğü, konuşanın kendi adının yerine geçen bir kısaltmadır. Yalnız bu kısaltmayı her konuşmacı, başkaları onu hangi adla çağırırsa çağırsın kullanır. Hayvanların ya da eğitilmemiş sağır dilsiz insanların benlik bilinci, bu bilince bir ad vermeselerde çok gelişebilir. Kendi adının bilincinde olmak da, tümüyle 'ben' sözcüğünün yerine geçebilir. Bu anlaşılırsa, birçokları için 'ben' sözcüğünü saran büyülü hale de ortadan kaldırılmış olur." İnsan böyle bir görüşe tümüyle katılabilir. Ben sözcüğünün büyülü bir hale içinde görmenin, konuya akılcı yaklaşılmasına engel olacağını da düşünebilir. Ama bireyin doğasını, giderek nasıl bir ad almış olduğu belirlemez. Önemli olan, benlik bilincinde bulunan gerçek 'ben'in 'ben sözcüğünden eski' oluşu-

dur. İnsan dış dünya ile karşılıklı ilişkisinde bir hayvanın yaşayabileceğinden farklı yaşadığı bölüme 'ben' demek zorundadır. Çünkü bu sözcük, kendine özgü özelliklerini başka hiçbir sözcükle paylaşmaz. Öte yandan üçgen sözcüğünün nasıl oluştuğunu açıklamak, üçgenin doğasını kavramaya fazla yardımcı olmaz. Dil evrimi sırasında ben sözcüğünün türeyişiyle ilgili bilgiler de, ben'in özvarlığını açıklayabilmek için aynı oranda yetersizdir.

'Ben', gerçek doğasıyla ilk kez bilinç ruhunda ortaya çıkar. Ruh, duyum ve anlak olarak dış dünyaya adanmıştır. Bilinç ruhu olarak ise kendi özvarlığını kavrar. Bu nedenle bilinç ruhu 'ben'i salt bir tür iç çalışma yoluyla algılayabilir. Dış nesnelerle ilgili düşünceler, bu nesneler gelip gittikçe oluşur. Sonra aynı düşünceler, anlakta kendi güçleriyle çalışmayı sürdürürler. 'Ben'in kendi kendisini algılayabilmesi içinse kendini dış dünyaya *adaması* yeterli değildir. Kendi özvarlığının bilincine varabilmesi için onu gene kendi derinliklerinden çıkaracak bir iç çalışma yapması gerekir. 'Ben'in algılanması, -ben'in kendi kendinin farkına varması- ile birlikte bir iç çalışmaya başlamış olur. Bu çalışma yoluyla insanın bilinç ruhunda 'ben'i algılaması, bedenün üç, ruhun da öbür iki örgeniyle algıladığı her şeyden başka bir anlam kazandır. Ben'in bilinç ruhunda belirmesini sağlayan güç, kendini tüm dünyada açığa vurur. Ama gerek beden, gerekse ruhun daha alçak örgenlerinde doğrudan doğruya ortaya çıkmaz, kendini giderek artan etkinliğiyle gösterir. En alt düzeydeki dışavurumu, fiziksel beden yoluyla gerçekleşir. Sonra adım adım anlak ruhuna kadar yükselir. Çıkılan her yeni basamakla ardına gizlendiği peçelerin birer birer düştüğünü söyleyebiliriz. Bilinç ruhunda ise ruhun en iç tapınağına varmıştır ve tüm peçelerini atmış olarak görülür. Şimdi görülebilen, her şeyi saran tinsel denizin salt bir damlasıdır. Ama insanın önce bu tinselliği kavraması, kendi içinde olduğu biçimiyle kavraması gerekir. Sonra aynı gücün başka dışavurumlarını da araştırabilir.

Bilinç ruhuna işleyen bu damlanın gizli bilimdeki adı 'Tin'dir. Bilinç ruhu, gözle görülen her şeyin ardında gizlenen Tin'e bağlıdır. İnsan tını tüm dışavurumlarıyla kavramak istiyorsa bilinç ruhunda 'Ben'i kavradığı yöntemi uygulamalıdır. Ben'i algılamayı sağlayan çalışmayı, gözle görülen dış dünyaya yöneltmelidir. Ancak o zaman kendini geliştirir ve özvarlığının daha yüksek basamaklarına ulaşır. Bedensel ve ruhsal örgenlerine yenilerini katar. Bundan sonraki adım ise gene kendi gücüyle ruhunun daha alçak örgenlerinde gizlenen değerleri elde etmesidir.

Bunun için 'ben'den yola çıkarak kendi ruhu üstünde çalışması gerekir. Bu çalışmanın nasıl gerçekleştiğini anlamak için kendini en düşük arzulara, duysal zevklere adanmış birisiyle soylu bir idealist karşılaştırılabilir. Birincinin, ikinciye dönüşmesi için, bazı alçak eğilimlerinden vazgeçip daha yüksek şeylere yönelmesi gerekir. O zaman 'ben'den yola çıkarak ruhunu soylulaştırmış, tinsel-leştirmiş olur. 'Ben'in ruhsal yaşamın efendisi olmasını sağlar. Bu öyle ileri gidebilir ki, ben'in denetimi olmadan hiçbir arzu ya da zevk ruhta yer alamaz. Ben artık kendisini salt bilinç ruhunda değil, ruhun tümünde açığa vurur. Aslında ben'in efendiliği için verilen uğraş, insanlığın tüm kültür yaşamı ve tinsel çabalarının kaynağıdır. Bugün yaşayan *her* insan, istesin ya da istemesin, bilincinde olsun ya da olmasın bu uğraşın içindedir.

Bu çabalar, insanı kendi özvarlığının daha yüksek basamaklarına ulaştırır; varlığına yeni örgenler katmasını sağlar. Bu örgenler insan için açık olanların ardında gizlidir. Ben'in ruhun efendisi olması ve gizli örgenleri ortaya çıkarması için tek yol, ruh üstünde yapılan çalışma değildir. Daha da genişletilerek astral bedeni de kapsayabilir bu çalışma. Ben, astral bedenin içinde gizli varlıkla birleştğinde bu bedene egemen olur. Ben'in egemenliği altında yeni bir örgene dönüşen astral bedene 'tin benlik' adı verilebilir. (Aynı örgen, doğu bilgeliğinde Manas adını taşır.) Tin benlik, insan özvarlığında ben'in

yeni patlamış bir tomurcuğu gibidir. Ve ancak insanın kendi çabasıyla filizlenir.

İnsan, evrimi süresinde, içinde uyuyan gizli güçlere erişerek astral bedene egemen olduğu gibi, eter bedeninin de efendisi olabilir. Bunun için çok daha sıkı bir çalışma gereklidir. Çünkü astral bedenin gizlediği güç bir peçeyle örtülüyse, eter bedeninin gizlediği güç iki peçeyle örtülüdür. İki beden üstünde yapılan çalışmaların farkını anlayabilmek için insan yaşamında olası bazı değişimler göz önüne alınmalıdır. Ben ruh üstünde çalışınca, nasıl bazı ruhsal özelliklerin geliştiği düşünülmeli. Zevkler, istekler, sevinç ve üzüntüler zamanla değişebilir. Bunun için çocukluğun anımsanması yeterlidir.

İnsan çocukken nelere sevinir, nelere üzülür? Zamanla nasıl olgunlaşır? Yetenek ve bilgilerini nasıl geliştirir? Tüm bunlar ben'in giderek astral bedene egemen olduğunu gösterir. Çünkü istek ve isteksizliğin, neşe ve üzüntünün taşıyıcısı astral bedendir. Öte yandan bir karşılaştırma yapılırsa, insandaki bazı derin karakter özelliklerinin, yaradılışın, zamanla pek az değiştiği görülür. Genellikle çocukluğunda kolay öfkelenen bir insan, bu özelliğinin bazı yönlerini yaşamının daha ileri dönemlerinde de korur. Bu öylesine açıktır ki, bazı düşünürler insan temel karakterinin kesinlikle değişmeyeceğini savunurlar. Onlara göre karakter tüm yaşam boyunca aynı kalır, ancak kendini açığa vuruş biçimleri değişebilir. Bu yargı, yetersiz bir gözlemin sonucudur. Daha derin araştırabilen birisi, karakter ve yaradılışın da ben'in etkisi altında değiştiğini anlar. Ancak bu değişme, yukarıda söz edilen özelliklere oranla daha yavaş gerçekleşir. Bu ileri değişimin hızı, saatin akrep ve yelkovanına benzetilebilir. Karakter ve yaradılışın değişimine neden olan güçler, eter bedeninin gizli örgeninden kaynaklanır. Bu güçler, canlı evrende etkin olanlarla aynı türdendir; yani büyüme, besleme ve üreme güçleriyle. Bu alanları aydınlatan bilgiler, kitabın daha ileri bölümlerinde yer alacak.

Anlaşılabileceği gibi, ben'in astral beden üstündeki etkisi, insan kendini zevk ve üzüntüye, neşe ve acıya bıraktığı zaman değil, bu ruhsal özellikleri değiştirdiğinde görülür. Karakter ya da yaradılış özelliklerini değiştirmek için uğraşıldığında ise ben, eter beden üstünde çalışıyor demektir. Her insan, bilincinde olsun ya da olmasın bu uğraşın içindedir. Bu değişim için en güçlü dürtüler, din-den gelir. Daha az güçlü dürtülerin astral bedeni değiştirmesi gibi, dinsel dürtüler de –Ben kendini etkilerine sürekli açtığı durumda– eter bedene kadar işler ve değiştirici bir güç oluşturur. Yaşamın daha az güçlü dürtüleri, öğrenme, düşünme, duyguların inceltilmesi gibi yollarla insana ulaşır. Ancak bunlar, varoluşun sayısız değişimlerinin etkisi altındadır. Dinsel duygularsa, tüm düşünme, duyma ve istence bir birlik kazandırır. Tüm ruhsal yaşamın aynı ışıkla aydınlanmasını sağlar. Genelde insanın bir gün duyup düşündükleri öbür gününe uymaz. Bunun çeşitli nedenleri vardır. Ama dinsel bir duygu yoluyla tüm değişimlerdeki kalıcı çizgiyi sezebilen bir insan, gerek bugün duyup düşündüklerini, gerekse yarınki yaşantılarını hep bu temel duyguya bağlar. Bu nedenle, dinsel inancın ruhsal yaşam üstünde derin bir etkisi vardır. Bu etki sürekli yinelenildiği için, zamanla daha da güçlenir eter bedeni etkileyebilme gücünü de böyle kazanır. Gerçek sanatın insan üstündeki etkisi de dine benzer. İnsan duygu ve düşünceleriyle bir sanat eserinin dış biçimi, rengi ya da tınısındaki tinsel temelleri algılayabilirse, ben'in bu yolla aldığı dürtüler, eter bedene kadar ulaşır. Bu konu sonuna kadar düşünülürse sanatın insan evrimindeki olağanüstü değeri anlaşılabilir. Burada, ben'e eter bedeni etkileyecek türden dürtüler veren birkaç şeyden söz edildi. İnsan yaşamında, ilk bakışta görülmeyen daha başka etkiler de vardır. Ama bu örnekler, ben'in insan özvarlığında giderek ortaya çıkarıldığı gizli bir örgen daha olduğunu göstermek için yeterlidir. Buna tinin ikinci örgeni ve "yaşamtini" adı verilebilir. (Doğu bilgeliğinde aynı örgenin adı "Buddhi"dir.) Yaşamtini deyimi, bu örgende yaşambedeni ile aynı güçler

etkin olduğu için uygundur. Yalnız bu güçler, kendilerini yaşambedeni olarak açığa vurduklarında insan ben'inden etkilenmezler. Oysa yaşamtini olarak ben'in etki alanındaadırlar.

İnsanın anlksal gelişmesi, duygu ve isteklerinin arınıp incelmesi, Astral bedenin hangi ölçüde tinbenliğe dönüştüğünü gösterir. Dinsel yaşantılar ve bazı başka deneyimler, eter bedene işleyerek yaşamtinine dönüşmesini sağlar. Bu, sıradan bir yaşamda az ya da çok bilinçsiz olarak gerçekleşir. Buna karşılık İNİSYASYON ya da gizli bilgeliğe giriş, tinbenlik ve yaşamtini üstündeki çalışmanın duyuüstü kavrayışın önerdiği yöntemlerle ve tümüyle bilinçli olarak ele alınması demektir. Bu yöntemler, kitabın daha ileri bölümlerinde açıklanacak. Şimdilik, insanda, beden ve ruhun yanı sıra tinin de etkin olduğu gösterilmeye çalışıldı. Tin, gelip geçici bedene karşın insanda öncesiz sonrasızlığıyla açıklık kazanacak.

Ben, astral ve eter bedeninin yanı sıra fiziksel bedeni de etkisi altına alabilir. Ben'in fiziksel beden üstündeki etkisinin hafif bir dışavurumu, insan kızardığı ya da sarardığı zaman görülür. Böyle durumlarda fiziksel bedendeki değişimlerin nedeni bendir. Fiziksel beden, ben'in etkisiyle değişirse, ben, fiziksel bedenin gizli güçleriyle gerçekten birleşmiş demektir. Bu söylenenler yanlış anlaşılmamalı. Ben'in çalışması, kaba özdeksel bir boyutta düşünülemez. Fiziksel beden salt gözle görülen bölümü kaba bir özdekten oluşur. Gözle görülen bedenin ardında ise gizli güçler vardır. Bu güçler, tinseldir. Burada söz konusu tinsel çalışma, salt özdeksel olduğu *izlenimini veren* bedene değil, bu bedeni ortaya çıkaran ya da çürütmesine neden olan gözle görülmez güçlere yöneliktir. Özel bir öğrenimden geçmeyenler için ben'in fiziksel beden üstündeki çalışmasını açıkça kavrayabilmek güçtür. Bunun için duyuüstü kavrayışın önerdiği yöntemlerle bilinçli olarak çalışmak gerekir. O zaman insanda üçüncü bir tinsel organ olduğu görülür. Bu örge-

ne, fiziksel insana karşın 'tin insanı' denebilir (tin insanı, doğu bilgeliğinde 'Atman'* adını taşır).

Tin insanı konusunda yanlışlıklara düşmek kolaydır. İnsan özvarlığının en alçak örgeni sayılan fiziksel beden üstündeki çalışmanın en yüksek örgeni doğurması, yadırganan bir düşüncedir. Ama fiziksel bedende etkin olan tin, üç kat peçe ardında gizlidir. Ben ile bu gizli tinin birleşebilmesi içinse, insanın sahip olduğu en yüksek yetenekleri ortaya koyarak çalışması gerekir.

Gizli bilime göre insan, bu çeşitli örgenlerden oluşan bir varlıktır. Bedensel örgenler: Fiziksel beden, eter beden ve astral beden, ruhsal örgenler: Duyum ruhu, anlak ruhu ve bilinç ruhudur. Ben, ruhu aydınlatır. Tinsel örgenlerse: Tin benlik, yaşam tini ve tin insanıdır. Yukarıdaki açıklamaların gösterdiği gibi, duyum ruhu ve astral beden birbirlerine sıkıca bağlıdır ve bir bakıma bir bütün oluşturur. Bilinç ruhu ve tin benlikte buna benzer bir bütündür. Çünkü tinin ışığı bilinç ruhunda yanar ve insanın diğer örgenlerini oradan aydınlatır. Bu göz önünde bulundurularak insan şu örgenlere ayrılabilir:

Astral beden ile duyum ruhu, bilinç ruhu ile tin benlik birleştirilir, anlak ruhuna da ben'in doğasında payı olduğu ya da henüz tinsel özünün bilincinde olmasa da bir bakıma 'ben' olduğu için 'ben' denirse insanın yedi örgeni ortaya çıkar: **1. Fiziksel beden 2. Eter beden ya da yaşam bedeni 3. Astral beden 4. Ben 5. Tin benlik 6. Yaşam tini 7. Tin insanı.**

Özdekçi çerçevede düşünen bir kişi bile, yukarıda söylenenlerin anlamlarını çarptırmadığı ya da 'anlaşılmaz, büyü'lü' bir hava içinde görmeye çalışmadığı sürece insanın yedi örgene ayrılmasını bir boş inanç olarak değerlendirmez. Bu yedi örgen, salt daha yüksek bir dünya gözleminin sonucu olarak ortaya çıkar. Tıpkı ışığın yedi rengi ya da oktavdaki yedi notada olduğu gibi, insan bütünü de yukarıda açıklanan yedi örgene ayrılır.

* Brahmanizme göre **atman**, gönlün derinliğindeki ruhtur, bir hardal tohumundan daha küçük, ama bütün evrenden daha geniştir. (Ed. n.)

Müzik ve renkte olduğu gibi insanda da yedi sayısının boş inançla bir ilgisi yoktur. (Bu konuyla ilgili bir konuşmam sırasında, renklerin yedi sayısı ile kısıtlanamayacağı, kırmızı ile mor arasında yer alanlardan öte renklerin de bulunduğu, ancak gözün bu renkleri algılayamadığı söylendi. Buna rağmen insan örgenlerini renklerle karşılaştırmak yanlış değildir. Çünkü insan özvarlığı da, bir tarafta fiziksel bedeni, öbür yanda tin insanını aşar. Ama gözün kırmızı ile mor ötesini görememesi gibi tinsel gözlem de bu bölümleri 'tinsel anlamda' algılayamaz. Duyuüstü bilimin doğa bilimlerini sağlıklı bir biçimde incelemeyeceği ve yeterince tanımadığı kolayca ileri sürüldüğünden bu açıklamalara gerek görüldü. Burada söylenenler doğru anlaşılırsa, gerçek doğa bilimiyle hiçbir çelişki bulunamaz. Bu, gerek doğa bilimsel gerçeklikler açıklandığında, gerekse burada söylenenlerin doğa bilimiyle doğrudan doğruya ilişkisi anlatıldığında geçerlidir.)

3. BÖLÜM

UYKU VE ÖLÜM

Uyanık durumdaki bilincin doğası, insanın uyku durumunu gözlenmeden kavranamaz. Yaşamın bilmece-leri de, ölüm incelenmeden çözülemez. Duyuüstü kavrayışın uyku ve ölümle ilgili gözlemleri, bu tür bir kavrayışı yadsıyan bir insanda salt kuşkulara neden olabilir. Bu tür kuşkulara neden olan gerekçeler, saygıyla karşılanmalı. Çünkü insanın etkin, yapıcı bir yaşam için var olduğu, kendini böyle bir yaşama adadığı sürece yaratıcı olabileceği, rahatça kavranabilecek bir düşüncedir. Uyku ya da ölümle uğraşmanın anlamsız bir düşlemcilikten kaynaklandığı, boş kuruntulara yol açacağı da yadır- ganmayacak bir görüştür. Bu tür 'kuruntuları' yadsıma- nın ruh sağlığına işaret ettiği, anlamsız bir düşlemciliğin ise ruhen hasta, yaşam gücü ve sevinci olmayan, 'gerçek' yaratıcılıktan uzak kişilere özgü olduğu sanılabilir. Böyle bir yargının tümüyle yanlış olduğunu söylemek haksızlık olur. Çünkü içinde dörtte bir de olsa gerçek pa- yı vardır ve geri kalan dörtte üçle tamamlanmalıdır. Bir gerçeğin dörtte birini kavrayıp dörtte üçünü göremeyen bir insanın görebildiklerine karşı çıkmak, güvenini daha da yitirmesine neden olur. Şu açıkça söylenebilmeli, uy- ku ve ölümün araştırılması yaşama sırt çevirmeye ve za- yıflığa yol açıyorsa, hastalıklıdır. Gerek geçmişte, gerek- se günümüzde sağlıksız, yaşama düşman öğretilerin giz- li bilim adı altında dünyaya yayıldığı da bir gerçektir. Ama bu sağlıksızlık 'gerçek' duyuüstü kavrayıştan kay- naklanmaz. Burada anlaşılması gereken nokta şudur: İn- san hep uyanık kalamayacağı gibi duyuüstü gözlem ol-

madan da yaşamı tüm kapsamıyla anlayamaz. Yaşam uyku sırasında da devam eder ve uyanıkken etkin güçler, uyku yoluyla tazelenir. İnsanın duyuşal dünyada gözledikleri de buna benzer. Dünya kapsamı, 'bu' gözlemin alanını aşar. İnsanın gözle görülen dünya ile ilgili bilgileri, duyuüstü dünyaların bilgileriyle tamamlanmalı ve beslenmelidir. Bir insan her gece uyuyarak güçlerini tazelenmezse yaşamayı sürdüremez. Bunun gibi duyuüstü kavrayışlarla sulanıp beslenmeyen dünya, gözlemi de korumak zorundadır.

'Ölüm' olayı da bundan değişik değildir. 'Canlı varlıklar, yeni bir yaşamın ortaya çıkması için ölürler. Goethe'nin şu güzel tümcesini de gene duyuüstü kavrayış aydınlatabilir. "Doğa, çok yaşamak için ölümü icat etti." Nasıl alışılmış anlamıyla 'yaşam'ın var olması için ölüm gerekliyse, duyuşal dünyanın gerçekten anlaşılabilmesi de duyuüstünün kavranmasına bağlıdır. Duyusal kavrayışların gelişebilmeleri için zaman zaman gözle görülmeyen dünyanın derinliklerine inmek gerekir. Görüldüğü gibi duyuüstü bilim, duyuşal bilimin yaşamı için gereklidir. Gerçek biçimiyle ortaya çıktığı zamanlarda yaşamı zayıflatmaz, tersine güçlendirir; dış yaşamın kendi güçleri tükendiğinde hep yeniden tazelik ve sağlık getirir.

İnsan uykuya daldığında, örgenlerinin bağlamı değişir. Yatakta uyuyan insan, fiziksel ve eter bedenlerden oluşur. Astral beden ve ben, ilk iki örgenin dışındadır. Eter beden, uyku sırasında fiziksel bedene bağlı kaldığı için yaşam etkileri sürer. Çünkü fiziksel beden, tek başına kaldığı anda çürümeye başlamak zorundadır. Uykuyla birlikte ise düşünceler, acılar, zevkler, neşe ve üzüntüler, bilinçli eylem ve buna benzer başka görüngüler ortadan kalkar. Tüm bunların taşıyıcısı astral bedendir. Önyargısızca bakılırsa, astral bedenin uyku sırasında tüm zevk ve acıları, tüm düşünceleri ve istenciyle yok olduğu düşünülemez. Gerçekten de varlığını başka bir biçimde sürdürür. Astral beden ve 'ben'in zevk ve acı gibi duyguları taşımasının yanı sıra bunların bilincine va-

rabilmesi için astral bedenin fiziksel ve eter bedenlerle bağılı olması gerekir. İnsan uyanıkken bu birliktelik gerçekleşir, uyku sırasında ise astral beden, fiziksel ve eter bedenin dışına çıkar. Başka bir varoluş biçimi alır. Duyuüstü kavrayışın buradaki görevi, astral bedenin bu değişik varoluş biçimini gözlemektir. Astral beden uyku sırasında dış dünyada algılanamaz. Duyuüstü gözlem, fiziksel ve eter bedenlerle yeniden birleştiği uyanma noktasına kadar olan yaşamını izleyebilir. Dünyadaki tüm gizli şeyler ve olaylarda olduğu gibi uyku durumuna bağılı gerçekliklerin görülmesi için de duyuüstü gözlem gereklidir. Ama bu gözlemin sonuçları, önyargısızca düşünebilen herkese açıktır.

Çünkü gizli dünyanın olayları, etkileriyle duyuusal dünyada algılanabilir. Duyusal olayların duyuüstü açıklamalarla anlaşırılık kazandığı kabul edilirse, istenebilecek kanıt yaşamın kendisi getirmiş olur. Duyuüstünü algılamak için bu kitapta önerilen yöntemleri uygulamak istemeyenler, başka bir şeyi deneyebilir: Duyuüstü kavrayışın açıklamalarını alıp, duyuusal alandaki gözlemlerinde uygulayabilir. Bu yöntemle yaşamın açıklık kazandığı, daha iyi anlaşılabilirdiği görülür. Gündelik yaşam ne kadar sağlıklı ve derinlemesine araştırılırsa, bu kanı da aynı ölçüde güçlenir.

Astral beden, uyku sırasında düşünmediği, zevk ya da acı duymadığı halde eylemsiz kalmaz. Tersine uyku sırasında özellikle etkindir. Bu durumun, fiziksel ve eter bedenlerle bir arada olduktan sonra ritmik bir biçimde yinelenmesi gerekir. Nasıl bir saat sarkacı sola sallanıp ortaya geldiğinde, bu sallanışın gücüyle sağa giderse, Astral beden ve kucağındaki ben, bir süre fiziksel ve eter bedenlerde etkin olduktan sonra, bir süre de beden dışı ruhsal-tinsel alanda etkinlik göstermek zorundadır. Astral beden ve ben'in beden dışına çıkması, gündelik yaşam kavrayışı için bilincin yitirilmesidir. Çünkü bu durum, astral bedenin fiziksel ve eter bedenlerle birlikte olduğu uyanık bilincin tam karşıtıdır. Sarkacın sağa sal-

lanışının sola sallanışın tam karşıtı olması gibi. Bu bilinç yitirmeye geçiş, insanın ruhsal-tinsel örgenlerinde 'yorulmak' olarak duyulur. Yorgunluk, astral beden ve ben'in uyku sırasında, bir sonraki uyanıklık için hazırlandıklarını gösterir. Fiziksel ve eter bedenler, ruhsal tinsel örgenlerin yokluğunda salt organik, bilinçsiz yapıcı bir etki altındadır. Astral beden ve ben geri döndüğünde, uykunun yapıcı etkisini yeniden bozar. Uykudaki bilinç dışı yapıcı etkinlik ile insanın bilinçli oluşunun bıraktığı etkiler, birbirine karşıttır. Bu karşıtlıkların ritmik bir biçimde yer değiştirmeleri gerekir.

Fiziksel bedenin insan biçimini koruması, ancak eter bedenin varlığıyla olasıdır. Eter bedense insan biçimini korumak için gerekli güçleri gene astral bedenden almak zorundadır. Eter bedenin fiziksel bedene verdiği biçimlerin ilk örnekleri astral bedendedir.

Uyanıklık sırasında astral bedeni salt fiziksel bedenin ilk örnekleri belirlemez. Yalnızca bir bölümünde bu ilk örnekleri taşır. Çünkü ruh uyanıkken kendi imgelerini bu ilk örneklerin yerine koyar. İnsan duyularını dış dünyaya yöneltince içinde algıladığı şeylerin örneklerini oluşturur. Bu imgeler başlangıçta eter bedenin fiziksel bedeni korumasını sağlayan imgeleri rahatsız eder. Ancak insan astral bedene eter bedeni doğru bir biçimde etkileyen imgeleri kendi etkinliği yoluyla vermeyi başarsa, böyle bir rahatsızlık oluşmaz. İnsan varoluşunda bu rahatsızlık önemli bir rol oynar ve uyanıkken eter bedene gerekli ilk örneklerin tümüyle etkin olmaması sonucu ortaya çıkar. Astral beden uyanıkken fiziksel bedenin içinde etkindir. Uykuda ise fiziksel beden üstündeki çalışmasını dışarıdan gerçekleştirir.*

Fiziksel beden, örneğin besin alabilmek için kendisiyle aynı türden dış dünyaya gereksinme duyar. Benzeri bir durum, astral beden için de geçerlidir. Fiziksel beden, yaşadığı dünyanın dışında tasarlanırsa, varlığını

* Yorulmanın yapısı ile ilgili açıklamalar, kitabın sonundaki "Gizli Bilim Alanından Ayrıntılar" adlı bölümle karşılaştırılmalı.

sürdüremeyeceği ortaya çıkar. Yaşamak için fiziksel çevreye zorunludur. Gerçekten de fiziksel dünya, üzerinde fiziksel insan bedenlerinin yaşamasına tümüyle uygun bir biçimde oluşmuştur. Fiziksel beden ise aslında tüm dünyanın, hatta tüm fiziksel evrenin bir parçasıdır. Evrenle ilişkisi, bir parmağın tüm bedenle olan ilişkisine benzer. Parmak elden kopartılırsa parmak olmayı sürdüremez. Çürüyüp yok olur. Aynı biçimde fiziksel insan da bağlı olduğu bedenden, dünyanın sağladığı yaşam şartlarından ayrılırsa var olamaz. Dünyadan ayrılıp yeterince yükseldiği anda kesilmiş bir parmağa döner. Bu gerçeğin, parmak-beden örneğindeki kadar, bilincinde olunmaması, şundan kaynaklanır: İnsan dünya üstünde gezebilir. Oysa parmak bedende gezinemez. Bu, bağımlılığın gözden kaçırılmasına neden olur.

Fiziksel bedenin bağımlı olduğu fiziksel dünyada yer alması gibi, astral beden de kendi dünyasına bağlıdır. Salt uyanıklık sürecinde bu dünyadan kopar. Bu gelişmeler, bir örnekle açıklık kazanabilir: Bir kap dolusu su düşünelim. Suyun damlaları, tümünden ayrılmış durumda değildir. Küçük bir sünger suya değdirilerek bir damlayı emdirebiliriz. Astral beden uyanan insandaki durumu da buna benzer. Uyku sırasında bağlı olduğu dünya ile birdir. Bu bütünün bir parçasını oluşturur. Uyanınca, fiziksel ve eter bedenler tarafından emilir. Bu bedenler, içlerini astral bedenle doldururlar. Astral bedenin dış dünyayı algılaması için gereken organlar, fiziksel ve eter bedendir. Ama algılayabilmek için kendi dünyasından ayrılması gerekir. Kendi dünyasından salt eter bedeni için gerekli imgeleri alabilir. Fiziksel bedene gerekli besinlerin çevresinden gelmesi gibi, astral bedene de gerekli imgeler, uyku sırasında yaşadığı dünyadan gelir. Astral beden, fiziksel ve eter bedenlerin dışında, tüm insanı doğuran evrende yaşar. İnsana biçimini veren imgelerin kaynağı da gene buradadır. İnsan, bu evrenin uyumlu bir bölümünü oluşturur. Uyanıklık sırasında dış dünyayı algılayabilmek için bu büyük uyumdan kopmak zorundadır. Uykuda astral bedeniyle evrensel uyuma ge-

ri döner ve tüm bedenlerine uyanıklık sırasında gerekli gücü getirir. Bu, insanın bir süre evrensel uyumdan uzak kalabilmesini sağlar. Astral beden uykuda ana yurduna döner ve yaşama taze güçler getirir. Bunun işareti, sağlıklı bir uykunun verdiği dinlenme ve tazelenmedir. Gizli bilimsel açıklamalar ilerledikçe astral bedenin fiziksel bedene oranla çok daha geniş kapsamlı bir dünyaya bağlı olduğu görülecek. İnsan fiziksel bir varlık olarak fiziksel dünyanın bir örgenidir. Astral bedeniyle ise dünyamızdan öte gök nesnelerini kapsayan bir evrene aittir. Bu bedeniyle, uyku sırasında başka dünyaların evrenine girer.

Burada kolayca oluşan bazı yanlış anlamalara dikkati çekmek gereksiz olabilirdi. Ama günümüzün bazı özdekçi görüşleri bunu zorunlu kılıyor. Bu tür görüşleri savunan çevreler, ancak fiziksel uyku nedenlerinin bilimsel anlamda araştırılabileceğini söylüyorlar. Onlara göre bilim adamları henüz uykunun fiziksel nedeni ile ilgili ortak bir sonuca varmadığı halde, bu görüngünün temelinde fiziksel gerçeklerin olduğu kesin. Bu ileri sürülenlerin duyuüstü kavrayışla hiçbir biçimde çelişmediğini ise göremiyorlar: Bir evin yapılması için tuğlaların üst üste konulması gerekir. Ev tamamlandığı zaman biçim ve yapısı, ancak mekanik yasalarla açıklanabilir. Duyuüstü kavrayış, bu gerçekleri kabul ettiği gibi yukarıda söylenenleri de kabul eder. Ama evin ortaya çıkması için yapı ustasının tasarımları da gereklidir. Bu tasarımları salt fiziksel yasaları araştırarak bulmak ise olanaksızdır. Evin yapısını açıklayan fiziksel yasaların ardında evi yapan kişinin düşünceleri olduğu gibi, fiziksel bilimin her açıdan doğru açıklamalarının ardında da duyuüstü kavrayışın açıkladıkları vardır. Bu örneğin, tinsel dünya temellerinin savunulmasında sık sık kullanıldığı doğrudur ve fazla basit bulunabilir. Ama bu tür konularda önemli olan bazı kavramların önceden bilinmesi değil, bu kavramlara bir açıklama içinde verilen ağırlığın doğru olmasıdır. Karşıt görüşler yargı yeteneğini fazla etkilerse, bu doğru ölçüyü bulmak zorlaşır.

Uyanıklık ile uyku arasında düş görme durumu yer alır. Düş görme üstünde düşünülürse, renkli, karışık, ama kendine göre kural ve yasaları olan bir imgeler dünyasıyla karşılaşılır. Görüntüler karmaşık bir sırayla belirip silindikleri izlenimini verirler. İnsan düş gördüğünde, duyuların algıladıklarına ve yargı gücünün kurallarına bağlı uyanık bilinçten özgürdür. Gene de düşlerin insan sezgisi için çekici, güzel, gizemli yasaları vardır. Sanat duyumunun temelinde yatan güzel düşlem oyunlarının 'düş görme' ile karşılaştırılmasının derin nedeni budur. Bazı tipik düşlerin anımsanması, söylenenleri doğrular:

Bir insan düşünde üstüne saldıran bir köpeği kovaladığını görür. Uyandığında ise rahatsızlık veren bir biçimde sarındığı yorganı itmeye çalıştığının farkına varır. Böyle bir örnekte düş, duyularla algılanabilir bir yaşantıyı nasıl değiştirmiştir? Uyku, duyuların uyanıkken algılayabildiği şeyleri tümüyle bilinçsiz bırakır. Ama önemli bir bölümü, bu durumda 'insanın her şeyden kurtulmak istemesi,' hâlâ geçerlidir. Uyku, bu gerçeklik çevresinde imgesel bir olay örer. İmgeler uyanık yaşamın imgeleri gibidir. Seçimleri ise niteldir. Herkes, aynı dış nedenlerin bambaşka bir düşe neden olabileceğini bilir. Ama böyle bir durumda tüm düşler insanın bir şeyden kurtulmak istediğini simgelerle gösterir. Düş, simgeler oluşturur. Gerçek bir simgecidir. İç gelişmeler de, bu tür düşsel simgelere dönüşebilir. Bir insan düşünde yanibaşında ateş yandığını, ateşin alevlerini görür. Uyandığında yorganına fazla sarındığını ve terlediğini fark eder. Sıcaklık duygusu simgesel olarak düşe yansır. Son derece 'dramatik' düşler görmek de olasıdır. Örneğin birisi düşünde bir uçurumun tepesinde durduğunu görür. Bir çocuk, uçuruma doğru yaklaşır. Düş gören kişi, böyle bir durumda duyulabilecek tüm sıkıntı ve endişeleri yaşar: Ya çocuk dikkat etmez ve uçuruma düşerse? Çocuğun düştüğünü görür, bedeninin yere çarpınca çıkardığı boğuk sesi duyar. Uyandığında duvarda asılı bir nesnenin yere düştüğünü ve yere çarpınca boğuk bir ses çıkardığını anlar. Bu yalınç olay, gerilim dolu görüntülerden oluşan bir düşe neden olmuştur.

Şimdilik, bir nesnenin yere çarpınca çıkardığı sesin nasıl olup da belirli bir zaman alması gereken bir dizi görüntüye yol açtığını düşünmek gereksizdir. Düşlerin duyularla algılanabilir olayları nasıl 'imge'ye dönüştürdüğünü kavramak yeterlidir.

Görüldüğü gibi, duyuların etkinliği durduğu anda, insanda bir yaratıcılık başlar. Bu yaratıcı güç, düşsüz derin uykuda da vardır ve uyanıklığın karşıtı gibi görünen bir ruhsal durum oluşturur.

Düşsüz uykunun gerçekleşmesi için astral bedenın eter ve fiziksel bedenlerin dışına çıkması gerekir. Astral beden, düş görme sırasında fiziksel bedenın tüm duyularıyla olan ilişkisini kesmiştir. Ama eter bedenle bağıını bir ölçüde korur. Astral bedenın yaşantılarını imgelerle algılayabilmek, bu bağ sayesinde gerçekleşir. İmgeler, astral ve eter bedenlerin bağı kopar kopmaz bilinçsiz bir karanlıkta yiter ve düşsüz uyku başlar. Düşsel imgeler genellikle anlamsızdır. Çünkü astral beden, fiziksel beden ve duyu organlarından ayrılınca imgelerini dış dünyanın gerçek nesne ve olaylarından alamaz.

Bu gerçeğı iyice kavramak için 'ben'in bölündüğü bir düşü incelemekte yarar var: Birisi düşünde öğretmenin sorusunu yanıtlayamadığını, öğretmeninse yanıtı hemen verdiğini görebilir. Düş gören, fiziksel bedenın algı organlarını kullanamadığı için her iki olayı aynı kişiyle, kendisiyle birleştiremez. İnsanın kendini kalıcı bir 'ben' olarak duyması, şimdilik dış algı organlarına bağlıdır. Ben'in bilincine, algı organları dışında bir yolla varmayı başardığı zaman, fiziksel bedenın dışına çıksa da bu yeteneğini yitirmez. Duyuüstü bilincin bu tür yetenekleri geliştirmesi gerekir. Bunun nasıl gerçekleştiğı, kitabın daha sonraki bölümlerinde açıklanacak.

İnsan ölümüne, örgenlerinin ilişkisindeki bir değişim yol açar. Duyuüstü gözlemin sonuçları, etkileriyle duyu-sal dünyada algılanabilir ve yaşamın önyargısızca gözlenmesi, duyuüstü kavrayışın açıklamalarını doğrulayabilir. Öte yandan özellikle bu alanda gözle görülmeyen,

gözle görülebilen dünyaya yeterince belirgin bir biçimde yansımaz. Burada açıklananları, dış dünyada doğrulayan belirtileri kavramak güçtür. İnsan bazı duyuusal belirtilerin belirgin bir biçimde duyuüstüne işaret ettiğini görmek istemezse burada söylenenlerin düşlem ürünü olduğunu sanabilir.

Astral bedenın uykuya dalışla birlikte fiziksel ve eter bedenlerden ayrılmasına ve bu ikisinin bir arada kalmasına karşılık ölüm, fiziksel ve eter bedenleri de ayırır. Fiziksel beden salt kendi güçleriyle bırakılınca bir ceset olarak bozulup çürümeye başlar. (Bu konuda bazı özel durumlardan daha sonra söz edilecek.) Eter beden, astral bedene fiziksel beden olmadan bağlıdır. Çünkü eter ve astral bedenler, ölümden hemen sonra ayrılmazlar. Var olması gerektiği açık olan bir güç, bu ikisini bir süre bir arada tutar. Böyle bir güç olmasaydı, eter beden fiziksel bedenden ayrılamazdı. Uyku durumu, astral bedenın, insanın bu iki örgenini ayıracak güçte olmadığını gösteriyor. Eter bedeni fiziksel bedenden ayıran ve astral bedenle bağlı kalmasına yol açan güç, kendisini ölümle birlikte gösterir. Duyuüstü gözlem, eter ve astral bedenlerin bağlı kaldığı sürenin kişilere göre değiştiğini gösteriyor. Genelde bunun birkaç günü aşmadığı söylenebilir. Daha sonra astral beden eter bedenden ayrılır ve yoluna yalnız olarak devam eder. İnsan, bu iki bedeni bir arada olduğu sürece astral bedenın yaşantılarını algılayabilecek durumdadır. Yaşam sırasında astral beden her dışarı çıktığında, yorulan organları dışarıdan yenileyen bir işlem gereklidir. Fiziksel beden diğer bedenlerden ayrılınca bu işleme gerek kalmaz. Ama uyku sırasında bu iş için kullanılan güç, ölümden sonra da varlığını sürdürür ve başka görevler için kullanılabilir. Bu aşamada, astral bedenın yaşantılarını algılamaya yarar.

Konuya yüzeysel yaklaşırsa, ileri sürülenlerin salt duyuüstünü gözleyebilenler için anlamlı olduğu, geri kalanların doğruluklarını saptayacak hiçbir yöntemin bulunmadığı düşünülebilir. Bu doğru değildir. Duyuüstü

kavrayışın, herkesin gözleyebildiği alanı aşan açıklamaları, bir kez saptandıktan sonra bugün herkesin sahip olduğu bir yargı gücüyle kavranabilir. Ancak bu yargı gücünün, algılanabilir yaşam ilişkilerini doğru yerlerine oturtabilmesi gerekir.

Düşünme, duyum ve istencin dış dünyadaki yaşantılarla ilişkisini anlamak için duyularla algılanabilen etkileri, algılanamayanların dışavurumu olarak görmek gerekir. Fiziksel insan yaşamında izlenen etkiler, ancak duyuüstü kavrayışın fizik ötesinde saptadığı gerçeklerin sonucu olarak anlaşılırsa aydınlanır. İnsan, duyuüstünü kavrayamadığı sürece bu etkiler karşısında ışısız, karanlık bir odada gibidir. Nasıl fiziksel nesnelerin görülmesi için ışık gerekiyorsa, insanın ruhsal yaşantılarını açıklamak için duyuüstü kavrayış gerekir.

İnsan, fiziksel bedende yaşadığı sürece dış dünyanın bilincine imgeler yoluyla varır. Fiziksel bedenden ayrıldığı zamansa astral bedenın fiziksel duyulardan bağımsız yaşantıları algılanabilir. Bu yaşantılar başlangıçta yeni değildir. Eter bedenle bağı, yeni şeyler yaşamasını engeller. Geçmiş yaşamın anılarıysa, varlıklarını sürdürürler. Eter beden, bu anıların tüm yaşamı kapsayan yaşam dolu bir tablosunu ortaya koyar. İnsanın ölümden sonra ilk yaşantısı budur: Doğum ile ölüm arasındaki yaşamı, önünde yayılan imgeler olarak algılar. İnsan, fiziksel yaşamında fiziksel bedene bağı olduğu için sadece uyakken anımsayabilir. Anımsama yeteneğı, fiziksel bedenin olanak verdiği ölçüde vardır. Ruh, yaşam sırasında kendini etkileyen hiçbir şeyi yitirmez. Fiziksel beden kususuz bir araç olsaydı, yaşamın her noktasında tüm geçmişin gözler önüne getirilebilmesi gerekirdi. Ölümle birlikte bu engel ortadan kalkar. Anımsama yeteneğı, insan eter bedenine bağı kaldığı sürece bir bakıma mukemmeldir. Ama anılar, eter bedenın fiziksel bedende yaşarken aldığı, fiziksel bedene benzer biçimi yitirdiğı oranda silinir. Astral bedenın bir süre sonra eter beden-den ayrılmasının nedeni de budur. İki bedenın bağı,

eter beden fiziksel bedenden aldığı biçimi korudukça sürebilir.

Eter beden fiziksel bedenden, doğum ve ölüm arasındaki yaşamdan ancak çok özel durumlarda ve çok kısa bir süre için ayrılır. Örneğin insan kol ya da bacağını fazla yorarsa, eter bedeninin bir bölümü fiziksel bedenden ayrılabilir. Böyle bir durumda kol ya da bacağın “uyuştuğu” söylenir. Bu çok özel durum, eter bedeninin ayrılmasından kaynaklanır. (Doğal olarak özdekçi düşünce gene gözle görülenin dışında kalan gerçekleri yadsıyarak uyuşmaya basıncın neden olduğunu ve fiziksel bir rahatsızlık olduğunu ileri sürebilir.) Duyuüstü gözlemci ise böyle bir durumda eter bedeninin bir bölümüyle fiziksel bedeninin dışına çıktığını görür. Birdenbire korkmak ya da benzeri bir duygulanım, eter bedeninin büyük bir kısmını kısa bir süre için fiziksel bedenden ayırabilir. Bu genellikle insan kendini birden bire ölüme yakın duyunca olur. Örneğin boğulmak ya da bir uçuruma düşmek üzereyken. Bu tür tehlikeleri atlatmış kişilerin söyledikleri gerçeğe çok yakındır ve duyuüstü gözlemle doğrulanabilir. Bu kişiler, böyle bir anda tüm yaşamlarının büyük bir anılar tablosu gibi önlerine serildiğini söylüyorlar. Burada verilebilecek örnekler az değil. Ama özellikle burada açıklanan türden şeyleri ‘yüksekten atan bir düşlemcilik’ olarak gören bir kişinin yaşadıkları aktarılacak. Duyuüstü gözlemde adımlar atılmaya başlandığında, bu bilimi düşlemcilikle suçlayan karşı görüşleri tanımak yararlıdır. Bu kişilerin etki altında konuştuğunu ileri sürmek o kadar kolay değildir. (Gizli bilimciler, uğraşlarının saçmalık olduğunu söyleyenlerden çok şey öğrenebilirler. Bu tür kişilerden fazla yakınlık görmemelerine de şaşmamalıdır. Zaten duyuüstü açıklamaların ‘doğrulanması’ gerekmez. Bu tür örnekler de ‘kanıtlamak’ değil, açıklamak içindir.)

Değerli suç bilimci antropolog* (Kriminalanthropolog) ve aynı zamanda başka doğa bilim alanlarının önem-

* Cürüm antropolojisi. (Ed. n.)

li araştırmacısı MORITZ BENEDIKT,* 'yaşam anıları'nda, bir kez yüzerken boğulma tehlikesi geçirdiğini, o anda tüm yaşam anılarının bir resim gibi gözleri önüne serildiğini anlatıyor.

Başkalarının, benzeri durumlarda yaşadıklarını başka türlü tanımlamaları, hatta gördükleriyle kendi geçmişleri arasında bir bağlantı kuramamaları, yukarıda söylenenleri çürütmez. Çünkü fiziksel bedenden ayrılmak gibi çok özel bir durumda ortaya çıkan görüntülerin yaşamla ilgileri her zaman açık olmayabilir. Ama doğru bir gözlem, bu ilişkiyi her zaman kurabilir. Birisinin boğulma tehlikesi geçirdiği halde yukarıda anlatıldığı gibi bir yaşantısının olmaması da büyük bir anlam taşımaz. Böyle bir yaşantının 'salt' eter beden fiziksel bedenden ayrılıp astral bedene bağlı kalınca gerçekleştiği unutulmalıdır. Birden korkmak, eter ve astral bedenlerin bağını gevşetirse hiçbir yaşantının bilincine varılmaz, çünkü düşsüz uykudaki gibi derin bir bilinçsizliğe düşülür.

Ölümden sonraki ilk sürede geçmiş yaşam, bir anılar tablosunda toplanır. Astral beden, eter bedenden ayrıldıktan sonra yoluna tek başına devam eder. Doğal olarak fiziksel bedende etkin olduğu süre içinde kazandıklarını korur. 'Ben' belirli bir ölçüde tin benlik, yaşam tini ve tin insanı geliştirmiştir. Bunlar varlıklarını gelişimlerine göre bedensel örgenlere değil, bene borçludurlar. Ben'in algılama yeteneği hiçbir dış organa bağlı değildir. Varlığına bağladığı kazançları gene kendi başına koruyabilir. Burada şöyle bir soru oluşabilir: Neden geliştirilen tin benlik, yaşam tini ve tin insanı uykuda algılanamaz? Bunun nedeni, ben'in doğumla ölüm arasında, fiziksel bedene bağlı oluşudur. Uyku sırasında astral bedenle birlikte dışarı çıksa da fiziksel bedenle yakın bağını korur. Çünkü astral bedenin etkinliği, fiziksel bedene yöneliktir. Bu ben'in algı gücünü dış duyuşal dünyaya yönlendirir ve tin-

* **Moritz Benedikt** (1835-1920) Çalışmaları arasında elektrik iletkenliği (1857) ve patolojik daltonizm (1864) oldukça önemlidir. Sinir fizyolojisi ve patolojisi, hipnotizma ve telkin, psikoloji, cürüm antropolojisi, ruh anormallikleri hakkında eserler yayımladı ve *agorafobi*'yi ilk defa o tanımladı. (Ed. n.)

sel dünyanın dışavurumlarını doğrudan doğruya gerçek biçimleriyle algılamasını engeller. Ben, ancak ölüm yoluyla fiziksel ve eter bedenlerden özgür olunca bu algı yeteneğine kavuşur. Ruh, tüm etkin gücünü emen fiziksel dünyanın dışına çıkınca, yeni bir dünyanın aydınlandığını görür.

Dış duyuusal dünya ile ilişkisinin tümüyle bitmeyişi ise nedensiz değildir. Bazı tutkular, bu ilişkiyi korur. İnsan bu tutkuları, dördüncü örgeni 'ben'in bilincine varmasıyla yaratır. Üç aşağı bedenden kaynaklanan istek ve dilekler yalnızca dış dünyada etkindir. Bu bedenlerden ayrılınca ortadan kalkarlar. Açlığın nedeni fiziksel bedendir. Ben, bu bedenle bağını yitirince açlıkta yok olur. Ben'in tüm tutkuları kendi tinsel varlığına bağlı olsaydı, ölümle ulaştığı tinsel dünyanın verdiklerini alarak tam bir doyuma varabilirdi. Ama fiziksel yaşam, ona başka tutkular verir: Salt fiziksel organlarla doyurulabilen zevkler edinmesine neden olur. Bu arzuların nedeni, organların kendi yapıları değildir. Fiziksel dünyada doyum salt üç beden aramaz. Ben'in kendisi de, bu dünyada tinsel dünyada doyurulması olanaksız zevkler bulur. Ben'in yaşamdaki istekleri iki türdür: Birinci tür istekler bedenlerinden kaynaklanır, bedenler içinde doyurulabilir ve bedenlerden ayrılınca sona erer. İkinci tür ise ben'in tinsel doğasından gelir. Bu istekler, ben bedenlerinde yaşadığı sürece fiziksel organlar yoluyla doyum bulur. Çünkü bedensel organların dışavurumlarında gizli bir tinsellik etkindir. Duyuların algıladığı her şey, aynı zamanda tinsellik içerir. Bu tinsellik biçim değiştirse de ölümden sonra sürdürülür. Bu iki tür isteğe bir üçüncüsü eklenmeseydi ölüm, duyularla doyurulan isteklerden tinsel dünyanın dışavurumlarıyla doyurulanlara bir geçiş olurdu yalnızca. Bu üçüncü tür istekler, ben'in duyuusal yaşamı sırasında oluşturduğu ve tinsel olmadığı halde zevk aldığı şeylerdir.

En alçak zevkler bile tinin dışavurumları olabilir. Acıkan bir varlığın doyduğu zaman aldığı zevk tinseldir.

Çünkü besin alınmazsa bir anlamda tinsellik de gelişemez. Ben ise böyle bir durumda gerekli olan zevk duygusunu aşabilir. Lezzetli bir yemeği yeme isteği, bu yemeğin besin olarak tine hizmet etmesinden bağımsız olabilir. Bu, duyusal dünyanın başka şeyleri için de geçerlidir.

Böylelikle ancak ben'in yaratabileceği istek ve dilekler, duyusal dünyada ortaya çıkar. Ama bunların kaynağı, ben'in tinsel özvarlığı değildir. Ben tinsel bir varlık olsa da, bedende yaşadığı sürede duyusal zevkleri *olmalıdır*. Çünkü tin, kendini duyusal dünya yoluyla açığa vurur. Ben ise kendini tinin ışığını yansıtan duyusal şeylere adadığı zaman tinsel bir zevk alır. Tinin ışığını yansıtan duyusal araçlar ortadan kalktığı zaman geriye bu tinsel zevk kalır. Yukarıda sözü edilen türden, duyusal dünyada tinsel olmayan şeyler ise tin dünyasında doyum bulamazlar. Ölümle birlikte *bu tür* isteklerin karşılanması olanaksızlaşır. Lezzetli bir yemekten tat almak için fiziksel tat alma organları gereklidir; damak, dil gibi. İnsan fiziksel bedenden ayrılınca bu organlarını da yitirir. Ama ben'in bu zevke gereksinimi sürüyorsa, doyumsuz kalacaktır. Tinsel bir zevk, fiziksel organlar bulundukça sürer. Ben'in tine hizmet etmeden oluşturduğu zevkleri ise ölümden sonra boşu boşuna doyurulmayı bekler. İnsanın içine düştüğü durum, su bulunması olanaksız bir çölde susuzluk duyan birine benzer. Ölümden sonra dış dünyanın zevklerine bağlı kalan, ama doyurmak için organları bulunmayan bir ben de, bu durumdadır. Örnek gösterilen yakıcı susuzluk, olağanüstü şiddetli ve *doyurulması olanaksız* tüm istekleri kapsayan bir biçimde düşünülmelidir. Ben'in şimdi yapması gereken şey, onu dış dünyaya bağlayan bu tutkulardan kurtulmaktır. Kendini arıtmalı ve özgürlüğüne kavuşmalıdır. Fiziksel bedende geliştirdiği, tinsel dünyada barınmayacak tüm isteklerinden kurtulmalıdır.

Bu arzular ölümden sonra, bir nesnenin ateş alıp yanması gibi, dağılıp yok olur. Böylelikle duyuyuüstü kavrayı-

şın 'tinin yakıcı ateşi' diye adlandırdığı dünya kapılarını ararlar. Bu ateş, duygusallığı ve duyusallığıyla tini açığa vurmeyen arzuları yok eder. Duyuüstü gözlemin açıklamak zorunda olduğu bu düşünceler, umutsuz ve korkunç bulunabilir.

Duyusal organlara bağlı bir dileğin ölümden sonra getirdiği umutsuzluk, fiziksel dünyada gerçekleşebilecek bir isteğin yakıcı doyumsuzluğa dönüşmesi, insanı dehşete düşürebilir. 'Yakıcı ateş'in ölüm sonrası arıttığı istek ve dileklerin yaşamı, yapıcı değil, yıkıcı yönde etkilediği anlaşıncı bu tasalar ortadan kalkar. Ben, bu tür güçler yoluyla duyusal dünyaya gereğinden fazla bağlanır, duyusal dünyada hoşuna giden her şeyi içine almaya çalışır. Duyusal dünya, ardında gizlenen, tinsel dünyanın bir dışavurumudur. Ben duyularını işte bu dışavuruma yöneltmeseydi, tinin salt bedensel duyularla algılanan biçiminden hiçbir zaman zevk alamazdı. Ama tinsel olmayan bir duyusal dünyayı özlediği oranda dünyadaki gerçek tinsellikten uzaklaşmak zorundadır. Duyusal zevkleri tinin dışavurumları ise ben *gelişir-yükselir*, değilse fakirleşir. İkinci tür bir istek duyusal dünyada doyurulsa da ben'i kısırlaştıran etkisi sürer. Ben, bu etkiyi ölümden önce algılayamaz. Yaşamda bu tür isteklerin benzerlerini doğurmaları bu nedendendir. İnsan kendi kendini 'yakıcı bir ateşe' attığının farkına bile varmaz. Ölümden sonra zaten içinde bulunduğu durum aydınlanır. Aydınlanmasıyla birlikte de iyileştirici etkisini gösterir. Bir insanın bir başkasını sevmesi, salt fiziksel organlarıyla duyduklarından ötürü değildir. Ölümden sonra salt bu olasılığın ortadan kalktığı söylenebilir. Buna karşılık sevilen kişi, fiziksel organların aracılığına gerek kalmadan, gerçek varlığıyla algılanabilir. Gerçek varlığı algılamayı engelleyen, salt fiziksel organlarla doyurulabilen arzudur. Bu arzu ortadan kalkmazsa sevilen kişi ölümden sonra bilinçli algılanamaz. Bu açıdan bakıldığında duyuüstü gözlemin açıklamak zorunda olduğu ölüm sonrası gelişmeler, korkunç ve umutsuz değil, derin bir anlamda sevindirici ve avutucu bulunabilir.

Ölümden hemen sonraki yaşantılar, bir noktada daha fiziksel yaşamdakinden tümüyle başkadır. İnsan arınması sırasında yaşamını –bir bakıma– sondan başa doğru yaşar. Doğumundan bu yana tüm görüp geçirdikleri yinelenir. Ölümden hemen sonra başlayarak çocukluğa kadar her şey, gerisin geriye yeniden yaşanır. Bu sırada ben'in tinsel doğasından gelmeyen tüm yaşantıları da, gözler önüne serilir. Örneğin altmış yaşında ölen ve kırk yaşındayken bir öfke patlaması sonucu başkasına saldırıp bedensel ya da ruhsal acı duymasına neden olan bir kişi, ölümden sonra geriye doğru gidişinde kırk yaşına gelince, bu olayı yeniden yaşar. Gelgelelim, yaşamında bir başkasına saldırıp rahatlmasına karşılık şimdi öbür insana verdiği acıyı kendisi duyar. Bu örnekten de anlaşılacağı gibi, ölümden sonra insana acı veren olaylar, ben'in salt fiziksel dünya kaynaklı arzularının sonucudur. Gerçekten de ben, bu tür bir arzusunu doyurduğunda yalnız öbür insana değil, kendisine de zarar verir. Ne var ki, bunu yaşamı sırasında göremez. Ölümden sonra ise insana zarar veren arzu ve isteklerin dünyası, görsellik kazanır. O zaman ben, yaşamında arzusunu alevlendiren tüm varlık ve nesnelere çekim duyar; oluştukları gibi gene yakıcı ateşte yok olabilmeleri için. Tüm bu arzular, geçmişe doğru yapılan yolculuğun ancak doğum noktasına gelindiği zaman arındırıcı ateşte yok olurlar. Artık ben'in kendini tümüyle tinsel dünyaya adanması için hiçbir engel yoktur. Şimdi varoluşun yeni bir basamağındadır. Ölümle birlikte önce fiziksel beden, sonra da eter bedenden ayrıldığı gibi, şimdi de astral bedenin salt dış fiziksel dünya bilincinde yaşayan bölümünü terk eder. Bu nedenle duyuüstü kavrayış, üç cesetle karşılaşır: Fiziksel, eter ve astral cesetlerle. İnsan üçüncü cesedini, yaşamın aşağı yukarı üçte biri kadar süren 'arınma'nın sonunda atar. Bu süreyi belirleyen neden, daha sonra, insanın yaşam yolu gizli bilimsel olarak incelendiğinde açıklık kazanacak. Duyuüstü gözlem, insanların çevrelerinde, arınma sonrası daha yüksek bir varoluşa yükselen kişilerin attığı astral

cesetleri sürekli algılayabilir. Bu tıpkı insanların yaşadığı yerlerde oluşan fiziksel cesetlerin duyularla algılanmasına benzer.

Ben, arınmadan sonra yepyeni bir bilince kavuşur. Ölümden önce bilinciyle aydınatabileceği dış algılara gereksinmesi vardı. Şimdi ise içten gelen bir dünya, bilince ulaşır. Ben, doğumla ölüm arasında da bu tinsel dünyada yaşar. Ama duyuların dışa vurdukları ardında gizlendiğinden, algılayamaz. Ben, ancak tüm dış izlenimlerini bir yana bırakıp kendini içindeki "en kutsal yerde" görebildiği zaman, tinsel dünya tüm peçelerini bir yana atar, kendini doğrudan doğruya, gerçek biçimiyle açığa vurur. Aslında bu açığa vuruş, eter bedeninin ayrılmasından hemen sonra gerçekleşir. Ama dış dünyaya yönelik arzular, henüz karanlık bir bulut gibi araya girdiğinden algılanamaz. Kutlu tinsel yaşamın üstüne sanki "ateşte kendini yiyip bitiren" tutkulardan oluşan kara, cinimsi gölgeler düşer. Evet, bu tutkular artık salt gölge değil, gerçek varlıklardır. Ben, fiziksel organlarından ayrıлып tinsel dünyayı algılamaya başlayınca, hemen ortaya çıkarlar. Bu varlıklar, insanın daha önce duyularıyla algıladığı şeylerin çarpılmış imgeleri ya da karikatürleri gibi görünür. Duyuüstü gözlem, arındırıcı ateşin dünyasında, tinsel göz için korkunç ve acı verici varlıkların yer aldığını söylemek zorunda. Bu varlıkların en büyük zevki yok etmektir. Tüm tutkularıyla duyusal dünyadaki kötülüğü önemsiz kılan bir kötülüğe yöneliktirler. İnsanın yanında getirdiği arzular, bu varlıklar için güçlerini hep yeniden arttıran ve tazeleyen bir çeşit besin gibidir. İnsan, hayvanlar aleminin bir bölümünü önyargısız gözlerse, duyularla algılanamayan bir dünyadan gelen böyle bir simgeyi daha inandırıcı bulur. Tinsel bakış için acımasızca avını arayan bir kurt nedir? Duyularıyla algılayan biri için neyi açığa vurur? Yalnızca bir şeyi değil. Kurdun dış biçiminin, bu arzuların bir bedenlenmesi olduğu söylenebilir. Eğer insanın bu dış görüntüyü algılayan organları olmasaydı, ama bu varlığın arzuları, etkileriyle kendini gösterseydi, yani gözle görülmeyen bir güç, gözle görü-

len kurt gibi davransaydı, böyle bir varlığın farkına varmak kaçınılmaz olurdu. Arındırıcı ateşin varlıkları, ancak duyuüstü bilinçle algılanabilir. Etkileri ise apaçık ortadadır.

Ben'i, kendilerini beslediği oranda tahrip ederler. Bu etkiler, yerinde bir zevk aşırılığı ve ölçüsüzlüğe kaçınca açıkça görülür. Çünkü duyuların algıladığı şeyler ben'i, verdikleri zevkin yapısına uygun olduğu ölçüde çekebilir.

Hayvanın dış dünyada istek duyması, salt üç beden arzularına bağlıdır. İnsanda bu üç bedene dördüncü orgen, ben, katıldığı için daha yüksek zevkleri vardır. Ama ben, varlığını koruyup geliştirecek yerde zararlı doyumlar ararsa, bu ne üç bedeninden ne de kendi doğasından kaynaklanabilir. Bu tür isteklerin tek nedeni, gerçek biçimleri duygulardan gizlenen, ama ben'in gerçek yüksek doğasına yanaşan varlıklardır. Duyusal olmamakla birlikte ancak duyuların doyurabileceği arzuları bu varlıklar uyandırır. Bunları besleyen arzu ve tutkular, her tür hayvansal tutkudan çok daha beterdir. Çünkü duyularla doyurulamaz ve tinsel dünyaya saldırıp tinselliği aşağıya, duyusal alana çekerler. Bu nedenle tinsel gözlem için bu varlıkların görünüşü en vahşi hayvandan daha çirkin ve korkunçtur. Hayvanlarda salt duyusal dünyanın getirdiği tutkular bedenlenir. Oysa bu varlıkların yıkıcı güçleri, duyuların algıladığı hayvanlar evreninde karşılaşılabilecek her türlü vahşiliği ölçüsüz oranda aşar. Duyuüstü kavrayış, bir anlamda gözle görülen vahşi hayvanlardan daha alçak bir düzeyde yer alan bu varlıkları tanıtarak, insan bakış açısını genişletmelidir.

İnsan ölümden sonra, bu varlıkların dünyasını ardından bırakınca, tinsellikle dolu, yalnız tinin doyurulabileceği istekler uyandıran bir dünya ile karşılaşır. Ama şimdi de *kendi* ben'ine ait olan şeylerle bu ben'i çevreleyen şeyleri (ya da ben'in tinsel dış dünyasını) ayırt eder. Bu çevrede yaşadıklarını, fiziksel bedende kendi 'ben'ini algıladığı gibi görür. Dış dünyanın doğumla ölüm arasında ki sürede duyu organları yoluyla dile gelmesine karşılık,

lüm bedenler geride bırakılınca geline yeni tinsel çevre, ben'in 'en kutsal merkezine' seslenir.

İnsan şimdi ben'ile aynı türden varlıklarla çevrelenir. Çünkü ancak bir ben, öbür ben'in içine ulaşabilir. İnsan nasıl maden, bitki ve hayvanlardan oluşan bir dünyada yaşıyorsa, ölümden sonra da tinsel varlıkların oluşturduğu bir dünyayla çevrelenir. Ama bu dünyaya çevresinde bulunmayan bir şeyi, duyusal dünyadaki yaşantılarını getirir. Bu yaşantıların ölümden hemen sonra, henüz ben eter bedene bağlıyken, tüm yaşamı içine alan bir anılar tablosu gibi görüldüğü açıklandı. Daha sonra eter beden geride bırakıldığı halde anılar tablosunun bir bölümü, ben'in kendi kalıcı değerleri olarak korunur. Bu geride kalan bölüm, insanın doğumla ölüm arasında yaşadıklarının bir özü, özeti gibidir. Yaşamın tinsel ürünü, meyvesidir. Bu meyve, kendini duyularla açığa vuran tüm tinselliği içerir ve ancak duyusal dünyada yaşayarak elde edilebilir. Ben, ölümden sonra kendini ben'in en derinliklerinden açığa vurması gibi, algılanan varlıkların dünyasına girince, bu tinsel meyveyi kendi iç dünyası olarak duyar. Nasıl bir bitki tohumu, tüm bitkinin özüne sahip olduğu halde ancak başka bir evrende, toprağa gömüldüğünde, gelişmeye başlarsa, ben'in duyusal dünyadan getirdikleri de içine girdiği tinsel çevrede gelişmeye başlar. Duyuüstü bilim, 'tinler ülkesinde'ki gelişmeleri ancak imgeler yoluyla açıklayabilir. Bu imgeler, gözle görülmeyeni izleyen duyuüstü bilinç için birer gerçekliktir. Anlatılanlara, duyusal dünya ile karşılaştırarak açıklık kazandırılabilir. Çünkü tümüyle tinsel oldukları halde bir bakıma duyusal dünya ile benzeşirler. Fiziksel dünyada gözün gördüğü nesnelerin rengin oluşmasına neden olması gibi, tinsel dünyada ben'i etkileyen varlıkların yol açtığı yaşantılar da renk duyumları gibidir. Ama bu yaşantı, doğumla ölüm arasında, ben'in içten duyulması gibi algılanır. Burada, dışarıdan gelen bir ışığın insanın içini aydınlattığı düşünülmemelidir. Bir başka varlık, doğrudan doğruya ben'i etkileyerek bu etkiyi bir imgesi gibi duymasına neden olur. Böylece ben'in tinsel çevre-

sini oluşturan tüm varlıklar, renkler saçan bir dünya olarak kendilerini gösterirken tinsel dünyadaki renk yaşantıları, duyusal dünyadakilere göre başka bir biçimde olduğundan, karakterleri de değişiktir.

Bu, insanın duyusal dünyadaki tüm algılamaları için geçerlidir. Duyusal dünyadakine en çok benzeyenler, ses algılamalarıdır. İnsan tinsel dünyada yaşadıkça bu dünya, duyusal gerçeklikteki ses ve ses uyumları gibi iç devinimlerden oluşan bir yaşama dönüşür. Sesleri de, dıştan bir organa gelenler gibi değil, ben yoluyla dış dünyaya akan bir güç olarak algılar. Bu, duyusal dünyada kendi konuşmasını ya da şarkı söylemesini duyması gibidir, ama tinsel dünyada kendinden dışarı akan bu seslerin aynı zamanda başka varlıkların bildirgeleri olduğunu ve kendisi yoluyla dünyaya yayıldıklarını bilir. Tinsel dünyada daha yüksek anlamda bir dışavurum ise sesler 'tinsel sözlere' dönüştüğü zaman gerçekleşir. O zaman bene, bir başka tinsel varlığın salt 'devinimli yaşamı' akmakla kalmaz, varlık kendi iç dünyasını açıklar. Ben, tinsel sözle dolduğu zaman, duyusal dünyadaki her tür birliktelikte kaçınılmaz olan ayırıcı etmenlerden özgür, iç içe yaşarlar. Aslında ben'in tüm tinsel varlıklarla ölüm sonrasında gerçekleşen birlikteliği böyledir.

Duyuüstü bilinç, tinler ülkesinin üç bölgesini ayırt eder. Bu bölgeler, fiziksel dünyanın üç bölümü ile karşılaştırılabilir. Birinci bölge tinsel dünyanın bir anlamda 'karaları', ikincisi 'deniz ve akarsular', üçüncüsü ise 'hava' tabakasıdır. Dünyada fiziksel organlarla algılanır türden fiziksel bir biçimi olan şeyler, tinsel varlıklarıyla tinler ülkesinin birinci bölgesinde yer alırlar. Örneğin bir kristalin biçimini oluşturan güç, burada gözlenir. Ama burada görülenler, fiziksel dünyadakinin tam karşıtıdır. Tinsel göz için kayalık bir alan, bir tür boşluk gibidir. Buna karşılık boşluğun çevresinde taşları biçimlendiren güç gözlenir. Taşın duyusal dünyadaki rengi, tinsel dünyada karşıt renk olarak gözükür. Örneğin kırmızı bir taş, tinler ülkesinde yeşil, yeşil bir taş kırmızıdır. Diğer özel-

likler de karşıtlarıyla algılanır. Nasıl taş, toprak ve benzerleri fiziksel dünyanın karalarını, kıtalarını oluşturuyorsa, bu açıklanan oluşumlar da, tinler ülkesinin 'karalarını' oluşturur.

Duyusal dünyanın tüm yaşamı ise tinsel dünyanın denizleridir. Duyusal gözlem, yaşamı bitki, hayvan ve insanlardaki etkisiyle algılar. Tinsel göz için yaşam, tinler ülkesini deniz ve nehirler gibi saran akıcı bir varlıktır. Aslında bunu açıklamak için daha iyi bir örnek, kan dolaşımıdır. Çünkü duyusal dünyadaki deniz ve akarsuların düzensiz dağılmalarına karşılık tinler ülkesindeki akıcı yaşam, kan dolaşımı gibi düzenlilik gösterir. İşte bu 'akıcı yaşam', aynı zamanda tinsel bir tınlama olarak algılanır.

Tinler ülkesinin üçüncü bölgesi, 'hava çemberi'dir. Duyusal dünyadaki tüm duygular, tinsel dünyayı tıpkı hava gibi her yönden sarar. Akıcı bir duygu denizi düşünülmeli: Üzüntü ve acı, neşe ve mutluluk burada tıpkı duyusal hava tabakasının rüzgâr ve fırtınaları gibi devinir. Dünyadaki bir savaşı düşünelim. Savaş alanında duyusal gözün gördüğü, birbiriyle savaşıyor insan bedenlerinin yanı sıra birbiriyle savaşıyor duygular, tutkular, acılar vardır. Bu tutku ve acılar ya da zafer coşkuları, tinsel göz için salt duyusal algılanabilir etkiler değil, tinler ülkesinin hava çemberinde gelişen olaylardır. Bu tür bir olay, tinsel dünya için fiziksel dünyadaki bir fırtına gibidir. Olayların algılanması ise fiziksel dünyada sözlerin duyulmasına benzer. Bu nedenle şöyle söylenebilir: Hava nasıl dünya varlıklarını sarar ve içlerini doldurursa, rüzgâr gibi esen tinsel sözler de tinler ülkesinin varlık ve olaylarını sarar.

Tinsel dünyada, daha başka şeyler de algılanır. Bazı gelişmeler, fiziksel dünyadaki ısı ve ışığa benzetilebilir. Tin ülkesini sararak ısıtan şey ise düşünce dünyasıdır. Ama düşünceler, yaşayan, bağımsız varlıklar olarak tasarlanmalı. İnsanın fiziksel dünyada düşündükleri, tinler ülkesinde yaşayan düşünsel varlıkların gölgeleri gibidir. İnsan düşünceleri dışında, etkin, eylemde bulunabilen,

kendi iç dünyası olan varlıklar olarak tasarlırsa, tinler ülkesinin dördüncü bölgesini saran şeyin zayıf bir imgesi ortaya çıkar. Doğumla ölüm arasındaki fiziksel dünyada algılanan düşünceler, düşünce dünyasının bedenler aracılığıyla dışavurulan biçimidir.

Ama fiziksel dünyayı 'zenginleştiren' tüm insan düşünceleri, bu bölgeden kaynaklanır. Bu düşünceler, salt büyük bilim adamı ya da dâhilerin malı olarak görülmemeli. Her insanda sadece dış dünyadan kaynaklanmayan, tersine dış dünyayı değiştirip biçimlendiren 'buluşlar', 'fikirler' gözlenebilir. Dış dünyanın uyandırdığı duygu ya da tutkular, tinler ülkesinin üçüncü bölgesine aittir. Ruhta yaşayarak insanı yaratıcı kılan, çevresini biçimlendirip zenginleştirmesini sağlayan her şey ise varlığın öz biçimiyle tinsel dünyanın dördüncü bölgesinde yer alır.

Beşinci bölgenin varlıkları, fiziksel ışığa benzetilebilir. Bu, kendini açığa vuran bilgeliğin en öz biçimidir. Güneş'in fiziksel dünyayı aydınlatması gibi çevrelerini bilgelikle aydınlatan varlıklar, bu bölgeye aittir. Fiziksel bir varlık, aydınlanınca nasıl rengini gösterirse, bilgeliğin aydınlattığı varlık da gerçek anlamını ve tinsel dünyadaki yerini açığa vurur.

Tinler ülkesinin daha yüksek bölgeleri de vardır. Bunlar, bu kitabın daha sonraki bölümlerinde açıklanacak.

Ben, ölümden sonra, fiziksel dünyada kazandıklarıyla birlikte tinsel dünyaya girer. Bu kazanç, başlangıçta astral bedenin arındıktan sonra korunan bölümüne bağlıdır. Atılan bölüm ise ölümden sonra fiziksel yaşama yönelik kalan istek ve dileklerdir. Ben'in duysal dünyadan getirdikleriyle tinsel dünyaya girişi, bir tohumun yeşertici toprağa gömülmesine benzer. Tohum nasıl yeni bir bitkiye dönüşmek için toprağın özdek ve güçlerini emerse, tinsel dünyadaki ben de, aynı biçimde büyür, gelişir.

Bir organın algıladıkları, aynı zamanda organı oluşturan güçleri gizler. Göz, ışığı algılar. Ama ışık olmasaydı,

göz de olmazdı. Karanlıkta yaşayan varlıklar, görmeye yarayan organlarını geliştiremezler.

Tüm insan bedeni, örgenlerinin algıladığı güçlerden oluşmuştur. Fiziksel beden, fiziksel dünyanın, eter beden yaşam dünyasının güçleriyle yapılmıştır. Astral beden ise astral dünyadan kaynaklanır. Ben, tin ülkesine gelince, fiziksel algı için gizli kalan bu güçlerle karşılaşır. Tinler ülkesinin birinci bölgesinde, insanı her zaman çevreleyen, aynı zamanda fiziksel bedeni oluşturan güçler görsellik kazanır. İnsan, fiziksel dünyada bu güçlerin salt dışavurumlarını algılar. Ölümden sonra ise kendini artık gerçek yüzleriyle görünen bu biçim verici güçlerin arasında bulur. İkinci bölgede, eter bedeni oluşturan güçlerin arasındadır. Üçüncü bölgede, astral bedenin kaynaklandığı güçler, bene doğru akarlar. Tinler ülkesinin daha yüksek bölgeleri de, ben'in, doğumla ölüm arasındaki varlığını oluşturan güçlerin oluşmasını sağlar.

Tinsel dünyanın bu varlıkları, insanın önceki yaşamından getirdiği ve tohuma dönüşen güçlerle birlikte çalışır. Bu çalışmanın sonucunda insan, önce tinsel bir varlık olarak yeniden oluşturulur. Uyku sırasında fiziksel ve eter bedenler, varlıklarını sürdürür. Astral beden ve ben bu ikisinin dışındadır, ama bağları tümüyle kopmaz. Bu nedenle astral bedenle ben'in tinsel dünyadan aldığı etkiler, ancak uyanırken tüketilen güçlerin tazelenmesini sağlar. Buna karşılık, fiziksel ve eter bedenlerden, astral bedenin de fiziksel dünyaya bağımlı bölümünden ayrıldıktan sonra tinsel dünyadan bene akan her şey, salt düzeltici değil, yeniden biçimlendiricidir. Bu kitabın daha sonraki bir bölümünde açıklanacak olan belirli bir süreçten sonra, ben'in çevresinde yeniden bir astral beden oluşur. Bu astral beden, insanın doğumla ölüm arasında sahip olduğu, fiziksel ve eter bedenlerde yaşamaya uygundur. İnsan artık doğumdan geçerek önceki yaşamın meyvelerini taşıyan yeni bir dünyasal varoluşa başlayabilir. Ben, yeniden biçimlenişini, yeni astral bedeni oluşuncaya kadar izleyebilir. Tinler ülkesinin varlık-

ları, kendilerini dış organlarla değil, içinden, benlik bilincindeki ben gibi açığa vururlar.

Bu nedenle ben, ilgisi dış algı dünyasına yönelenmediği sürece bu dışavurumu algılayabilir. Ama astral bedenin yeniden oluştuğu andan sonra bu ilgi dışa döner. Şimdi astral beden, yeni bir eter ve fiziksel beden ister. Böylelikle, iç dünyanın dışavurumlarına sırt çevirir. Bu, insanın geçici olarak bilincini yitirmesine neden olur. Bilinç, fiziksel dünyada fiziksel algı için gerekli organlar geliştirildiği zaman yeniden ortaya çıkar. İç algıyla aydınlanan bilincin yitirildiği bu süre içinde, yeni eter beden bağlı olduğu dünyadan ayrılıp astral bedene bağlanmaya başlar ve insan yeniden bir fiziksel bedende yaşamaya hazır olur. Ben'in bu iki bedenini kazandığı sürede bilinçli olarak bulunabilmesi için kendiliğinden eter ve fiziksel bedenlerde gizli güçleri, yaşam tını ile tını insanını geliştirmiş olması gerekir. Daha bu düzeye ulaşmadıysa, bu süreci insandan daha ileri başka varlıkların yürütmeleri gerekir. Bu varlıklar, astral bedeni, kendisine göre bir eter ve fiziksel beden kazanabilmesi için uygun bir anne ve babaya yönlendirirler. Eter bedeninin yeni bir örgen olarak kazanılmasından önce, fiziksel varoluşa giren insan için olağanüstü ölçde önemli bir gelişme olur. İnsan bir önceki yaşamında bazı yıkıcı güçler oluşturmuş ve bunları ölümden sonraki geriye doğru gidişte gözlemişti. Daha önce geçen bir örneği gene ele alalım: İnsan, bir önceki yaşamının kırkıncı yılında, bir başka insanın acı duymasına yol açmış olsun. Ölümden sonra bu kişinin acısı, ben'in karşısına gelişimini engelleyen bir güç olarak çıkar. Bu, önceki yaşamın tüm benzeri durumları için geçerlidir. Fiziksel yaşama yeniden girilirken, tüm bu engeller, insanın yeniden karşısına dikilir. Ben'in ölümden sonra önünde beliren anılar tablosu gibi, şimdi de gelecek yaşam gözler önüne serilir. İnsan, gelişmesi için hangi iç engelleri aşması gerektiğini gösteren bir tabloyla karşı karşıyadır. Bu görülenler, bir sonraki yaşam güçlerinin akış noktasıdır. Başkasına verilen acının imgesi, ben fiziksel yaşama girdiğinde yaptığı

yanlışı düzeltebilecek bir güce dönüşür. Böylelikle bir önceki yaşam, yeni yaşamı belirler. Yeni yaşamın eylemleri, önceki yaşamın eylemlerinden kaynaklanır. Önceki ve sonraki varoluşların ilişkileri, yargı yasasına göre düzenlenir. Bu yasa, doğu bilgeliğinden gelen bir deyimle 'Karma' diye adlandırılır.

İnsanın ölüm ve doğum arasındaki tek işlevi, yeni bedenler oluşturmak değildir. İnsan bu gelişmeler sırasında fiziksel dünyanın dışında yaşar. Ama Dünya evrimini sürdürür. Oldukça kısa bir süre içinde tüm görünümünü değiştirir. Bugün Almanya'nın yer aldığı bölge, bundan birkaç bin yıl önce nasıl görünüyordu? Genelde insan yeni bir fiziksel varoluşa girince, Dünya'yı bir önceki yaşamında bıraktığı gibi bulması olanaksızdır. Dünya'da bulunmadığı süre içinde pek çok şey değişmiştir. Bu değişim de, gizli güçlere bağlıdır. İnsan ölümden sonra, bu güçlerin kaynağı olan dünyada yaşar. Dünya'nın yeniden biçimlenmesi de görev alanı içindedir. Bu çalışma, insan, yaşam tını ve tını insanını geliştirip tinsel ve fiziksel dünyadaki etkilerini açıkça kavramadığı sürece, daha yüksek varlıkların önderliğinde gerçekleşir. Ama insanların Dünya'daki değişimlerde yapıcı bir katkıları vardır; ölümlerle doğum arasındaki sürede Dünya'yı kendi iç gelişmelerine uygun bir biçimde değiştirip düzenledikleri söylenebilir. Dünya'nın belirli bir bölgesini, evriminin belirli bir noktasında ve aradan uzun bir süre geçtikten sonra gözler ve tümüyle değiştiğini saptarsak, bu değişime yol açan güçlerin ölümlerden kaynaklandığı söylenebilir. Böylelikle ölümlerin, ölümlerle doğum arasındaki sürede, Dünya ile ilişkileri kesilmez. Duyuüstü bilinç için tüm fiziksel varoluş, gizli bir tinselliği dışavurur. Fiziksel gözleme göre Dünya'nın görünümünü değiştiren Güneş ışığı ya da iklim değişiklikleridir. Duyuüstü gözlemse, bitkinin üstüne düşen Güneş ışınlarında ölü insanların gücünü algılar. İnsan ruhlarının nasıl bitkilerin çevresini sardığını, yer yüzünde nasıl gezindiğini ve benzeri şeyleri izleyebilir. İnsan, ölümden sonra salt kendisinin bir sonraki dünya varoluşu ile ilgilenmez. Tersine, nasıl doğum-

la ölüm arasında fiziksel boyutta yapıcı olması gerekiyorsa, şimdide dış dünyada tinsel etkinlik göstermekle görevlidir.

Ama, salt tinsel dünyada yaşayan insanlar, fiziksel dünyayı etkilemez; fiziksel dünyadaki gelişmeler de, tinsel dünyaya yansır. Bu bir örnekle açıklık kazanabilir:

Anne ile çocuk arasında bir sevgi bağı vardır. Bu sevgi, duyuşal dünyanın güçlerinden gelen, karşılıklı bir çekimin sonucudur. Ama zamanla değişime uğrar ve duyuşal bağ tinselleşir. Bu tinsel bağ ise salt fiziksel değil, tinsel dünya için de geçerlidir. Başka ilişkilerde de, tinsel varlıkların fiziksel dünyada ördüğü bağlar, tinsel dünyada sürer. Yaşamda içten bağlanan dostlar, tinler ülkesinde de bir aradadır. Üstelik, bedenlerinden ayrıldıktan sonra, fiziksel yaşamda olabileceğinden çok daha yakın, içten bir topluluk oluştururlar. Çünkü, yukarıda başka tinsel varlıklarla ilgili olarak açıklandığı gibi, birbirlerine içeriden ulaşabilirler. İki insan arasında örülen bağ, yeni bir yaşamda da bir araya gelmelerine yol açar. Bu nedenle, sözcüğün tam anlamıyla 'ölümden sonra yeniden buluşma' gerçekleşir.

İnsanın doğumdan ölüme, ölümden yeniden doğuma kadar, yaşadıkları hep yinelenir. Bir fiziksel yaşamın meyvesi, tinler ülkesinde olgunlaştığı zaman, hep yeniden dünyaya döner. Ama bu, başı ve sonu olmayan bir gelişme değildir. İnsan bu açıklanan varoluş biçimine, başka varoluş biçimlerinden gelmiştir ve gelecekte de yerini, başka varoluşlara bırakacaktır. Bu geçiş süreçleri, evren ve insan evrimi duyuüstü bilinç açısından ele alındığı zaman belirginleşecek.

Duyuşal gözlem için ölümle yeniden doğum arasındaki gelişmeler, gözle görülen dünyanın temelinde yatan tinsellikten daha da gizlidir; bu gizli dünyanın etkilerini salt fiziksel varoluştaki dışavurumlarıyla görebilir. Burada şöyle bir soru oluşabilir: Fiziksel varoluşa doğan bir insan, yanında ölümle doğum arasında yaşadıklarından bir şey getirir mi? Bir sümüklü böcek kabuğu bulursak,

içinde sümüklü böcekten eser olmasa da bu kabuğu bir hayvanın oluşturduğunu görür ve salt fiziksel güçlerle biçimlendiğini düşünmeyiz. Bunun gibi her insanın yaşamında, bu yaşamdan kaynaklanması olanaksız bir şey gözlenir ve duyuüstü bilim bu açıklanamayanı aydınlatır-sa, söylenenleri kabul etmek akla yakın olur.

O zaman duyuusal anlık, gözle görülen etkilerin ardındaki gözle görülemez nedenleri kavrayabilir. Bu söylenenler, yaşamı önyargısızca gözleyen birisi için giderek daha da doğrulanır. Önemli olan, yaşamdaki etkileri gözleyebilmek için doğru bakış açısını bulmaktır. Örneğin, duyuüstü kavrayışın "arınma süreci" olarak adlandırdığı gelişmeler etkisini nasıl gösterir? Gene tinsel araştırma sonuçlarına göre, arınma süreci sonunda girilen salt tinsel bölgelerde yaşananlar ne gibi sonuçlar getirir?

Yaşam üstünde ciddi ve derin düşünmek, bu alanda yeterince bilmeceyle karşılaşılmasına neden olur. Örneğin bir insanın zorluk ve sefalet içinde doğduğunu görürüz. Yetenekleri pek az gelişmiştir ve içine doğduğu gerçeklikler, pek zavallı bir varoluşu hazırlıyor gibidir. Bir başkası ise doğduğu andan başlayarak üzerine titreyen eller ve yüreklerle çevrelenir. Parlak yetenekler geliştirir, verimli, doyurucu bir varoluşa hazırlanır. Bunun nedenleri, iki değişik yorumla yanıtlanabilir. Birinci bakış açısı, duygulara ve duyulara bağlı anlağın algılayıp kavradıklarına sıkı sıkıya bağlı kalır. Bazı insanların mutluluk, öbürlerinin mutsuzluk içinde doğması bir soru oluşturmaz. "Rastlantı" sözcüğünü kullanmasa da, bu sonuçları yasalarla düzenlenmiş bazı ilişkilerin getireceğini düşünmez. Beceri ve yetenekleri, anne baba, büyükanne, büyükbaba ya da atalardan kalıtımla açıklar. İnsanın beceri ve yeteneklerini doğumdan önce, yani atalarının kan bağı dışında, tinsel yaşantıları sonucu geliştirebileceğini yadsır. İkinci bir görüş için birincinin çözümleri doyurucu değildir. Şöyle akıl yürütür? Gözle görülür dünyadaki her şeyin, belirli bir ortam ya da çevrede gelişebilmesi için açıklayıcı nedenler vardır. Pek çok durumda bu ne-

denlerin henüz araştırılmamış oması, var olmalarını etkilemez. Alp Dağları'nın bir çiçeği, ovada yetişemez. Doğasında onu Alpler bölgesiyle bir araya getiren bir şey vardır. Bunun gibi insanda da, belirli bir çevrede doğmasına yol açan bir şey olmalıdır. Salt fiziksel dünyaya bağlı nedenler yeterli değildir. Derin düşünenler için bununla yetinmek, birisinin bir başkasını vurmasının nedenini, birincinin duyguları yerine elinin mekanizmasında aramaya benzer.

Beceri ve yeteneklerin salt kalıtımla açıklanması da doyurucu değildir. Elbette bazı yeteneklerin kalıtımla geçtiği ileri sürülebilir. Bach ailesi, iki buçuk yüzyıl boyunca müzisyenler yetiştirmiştir.

Bernaulli ailesinden sekiz matematikçi çıkmıştır. Bunların bazıları çocukluklarında başka bir mesleğe yönelmişse de daha sonra 'kalıtım'la gelen yetenekler aile mesleğine itmiştir. Daha da ileri gidenler, bir kişinin şeceresi yeterince araştırılırsa, yeteneklerinin şu veya bu biçimde atalarında da bulunacağını ve bu kişinin kalıtımla geçen özelliklerinin bir toplamı olduğunu söyleyebilirler.

İkinci görüşteki kişiler, bu tür gerçeklikleri gözden çıkırmaları da, salt duyuşal dünyaya dayanarak yargıya varanlar gibi davranamazlar. Onlara göre kalıtımla geçen özelliklerin kendi kendine kişiliğin bütününde toplanması, bir saatin metal parçalarının kendiliğinden saati oluşturması kadar olanaksızdır. Buna karşılık anne ile babanın bir araya gelmesinin, yetenekleri birleştirerek, bir bakıma saat yapımcısının yerine geçeceği ileri sürülebilir. Ama derin düşünen birisi bunu şöyle yanıtlar: Önyargısızca, her çocuğun kişiliğinde tümüyle yeni olan özelliklere bakın. Bunların anne babadan gelmesi olanaksızdır, çünkü anne ve babada bu özellikler yoktur.

Yeterince açık düşünmemek, bu alanda pek çok karmaşıklığa yol açabilir. En kötüsü, birinci görüştekilerin, ikincileri 'kesin gerçekliklere' karşı olarak değerlendir-

mesidir. Oysa ikinci görüşü savunanlar, gerçekliklerin doğruluğunu ya da değerini yadsımayı düşünmezler bile. Bir ailede belirli bir tinsel eğilim, hatta tinsel yönelişin kalıtımla geçtiğini, bu özelliklerin torunlarda toplanıp birleştiğini ve önemli bir kişiliği ortaya çıkardığını açıkça görürler. Bir ailedeki en önemli kişiliğin çoğunlukla kan bağının başında değil sonunda yer aldığını da kabul ederler. Ama tüm bunlardan yola çıkarak duysal gerçekliğe bağlı kalanlara göre daha başka düşünceler geliştirmeleri de yanlış anlaşılmamalıdır. Bunlar yukarıda söylenenleri şöyle yanıtlar:

Elbette bir insan atalarının özelliklerini taşır, çünkü tinsel-ruhsal bir varlık olarak fiziksel varoluşa doğunca, fiziksel bedeni yoluyla kalıtımsal özellikler kazanır. Ama bu, bir varlığın içine girdiği aracın özelliklerini taşımasından öte bir anlama gelmez. Burada biraz basit olsa da önyargısız kişilerin anlayabileceği bir örnek verilebilir: Nasıl bir insanın suya düştüğü için ıslak olması iç yapıyla ilgili bir şey kanıtlamazsa, atalarının özellikleriyle donanmış oluşu da kişisel özelliklerinin kaynağını göstermekten uzaktır. En önemli kişiliğin bir kan bağının sonunda yer alması içine bu insanın, kişiliğini tümüyle dışavuran bir beden oluşturmak için bu kan bağı topluluğunu kullandığı söylenebilir. Ama bu, sağlıklı bir mantık için kişisel benliğin herhangi bir biçimde kalıtımla geçtiğini değil, bunun tam tersini kanıtlar. Eğer kişisel yetenekler kalıtıma bağlı olsaydı, bir kan bağı topluluğunun başında ortaya çıkıp sonra dedelerden torunlara geçmesi gerekirdi. Kan bağının sonunda ortaya çıkmaları, kalıtımla geçmediklerine bir kanıttır.

Burada, yaşamdaki tinsel nedenlerden söz edenlerin de en az bu kadar karmaşıklığa yol açtıkları belirtilmeli. Bunlar, çok fazla genel ve muğlak konuşma eğilimindedir. Bir kişiliğin kalıtımla geçen özelliklerin toplamı olduğunu ileri sürmek, kuşkusuz bir saatin metal parçalarının kendiliğinden bir araya geldiğini söylemeye benzeti-
lebilir. Ama tinsel dünya ile ilgili birçok ileri sürümün de

bundan farklı olmadığı kabul edilmelidir. Örneğin birisi, "Saatin parçaları kendiliğinden bir araya gelemeyeceğine göre bunu gerçekleştiren tinsel bir güç olmalı." derse, çok daha iyi bir temele dayanan şu yanıtla karşılaşabilir: "Ben'i saatin akreple yelkovanını ileri iten mistik varlıklar hiç ilgilendirmiyor. Saatin çalışmasını sağlayan mekanik kuralları anlamaya çalışıyorum." Görüldüğü gibi önemli olan, mekanik bir aracın, örneğin saatin ardında tinsel bir varlık (saat yapımcısı) olduğunu bilmek değil, saat yapımcısının tininde saati yapmadan önce oluşan düşünceleri öğrenebilmektir. Sonra bu düşünceler, saatin mekanizmasında yeniden bulunabilir.

Duyuüstü dünyaya salt düşlemci bir yaklaşım, düşünce karmaşasına yol açar; karşıt görüştekiler için inandırıcı olmaktan da uzaktır. Bu kişiler haklı olarak duyuüstü varlıklardan bu anlamda söz etmenin, gerçekliklerin anlaşılmasına katkıda bulunmadığını ileri sürerler. Doğal olarak tinbilimin *bazı* açıklamaları için de aynı şeyleri söyleyebilirler. O zaman, gizli tinsel nedenlerin dış yaşamda görülen etkilerine işaret edilerek şöyle denebilir: Tinsel araştırma sonuçlarının doğru olduğunu, insanın ölümden sonra bir arınma süreci geçirdiğini ve bu süre içinde geçmiş yaşamdaki belirli bir eyleminin, gelecek yaşamda hangi iç engele yol açacağını ruhsal olarak *yaşadığını* varsayalım. Bu ruhsal yaşantı, eylemin sonuçlarını düzeltme içgüdüğü oluşturur. İnsan yeni yaşamına bu içgüdüyle girer. Gene bu içgüdü, varlığında belirli bir eğilime yol açar ve insanı yanlışını düzeltmeye uygun bir ortama getirir. Bu tür içgüdülerin tümü bir arada gözlenirse, insanın belirli bir yazgısal ortamda doğmasına yol açan neden ortaya çıkar. Gene gizli bilimsel açıklamaların doğru olduğundan yola çıkarak, geçmiş yaşamda geliştirilen yeteneklerin insandaki tinsel bir tohuma mal edildiği, bu tohumun ölümle doğum arasında bulunduğu tinler ülkesinde olgunlaşarak yeni yeteneklere dönüştüğü, yeni yaşamda kişiliğin, bir önceki yaşamda kazanılanların bir sonucu olarak biçimlendiği varsayılsın. Bu düşünceleri göz önünde bulundurarak, yaşamı ön-

yargısızca gözleyen birisi, duyuusal gerçekliği tüm anlam ve geçerliliği ile kabul eder. Ama aynı zamanda tinsel dünyaya yönelik görüşte kişiler için salt duyuusal gerçeklikten yola çıkınca anlaşılamayan şeylerin açıklık kazandığını görür. Her şeyden önce yukarıda sözü edilen mantıksızlıklar, örneğin, "Aile şeceresinde en önemli adın kan bağının sonunda ortaya çıkması, bu kişinin yeteneklerini kalıtım yoluyla aldığına işaret eder" gibi görüşler ortadan kalkar.

Tinbilimin açıkladığı duyuüstü gerçekler, yaşamın mantıklı bir biçimde kavranmasını sağlar.

Gerçeği içtenlikle arayan bir insan, duyuüstü dünyanın kendi deneyiminden kaynaklanmayan gerçeklerini kavramaya çalışırken önemli bir itizarda bulunabilir: Bazı şeylerin başka türlü açıklanamayanı aydınlatmasının, gerçekten var olduğuna kanıt olamayacağını söyleyebilir. Doğal olarak böyle bir itiraz, söz konusu gerçekliklere duyuüstü deneyim sonucu varanlar için anlamsızdır. Bu kitabın daha sonraki bölümlerinde, başka tinsel gerçekliklerin yanı sıra bağlı olduğu yasaların da bizzat yaşanması için gidilebilecek yol açıklanacak. Gelgelelim, bu yolu gitmek istemeyenler için yukarıdaki itiraz geçerli kalmak zorunda. Bu kişilere verilecek yanıt, yolu gitmeye kararlı olanlar için de değerlidir. Çünkü doğru anlaşılırsa bu yolda atılabilecek *en iyi* ilk adım, tümüyle doğru olan şu düşüncedir: Varoluşu başka hiçbir biçimde saptanamayan bir şey, salt açıklanamayanı açıkladığı için kabul edilemez. Ama açıklanan tinsel gerçeklikler için durum biraz başkadır. Bunların kabul edilmesi, salt yaşamı mantıklı kılan anlıksal sonuçlar getirmekle kalmaz, düşüncelerin benimsenmesi başka yaşantılara yol açar. Şöyle bir örneği göz önüne alalım: Bir insanın başına, onu derinden üzen ya da utandıran bir şey gelir. Bu durumda iki türlü davranabilir: Son derece sıkılabilir, kendini bu utanca kaptırabilir, hatta derin bir acı duyabilir. Ama olaya başka türlü bakması da olasıdır. Şöyle düşünebilir: Aslında geçmiş yaşamda kendim, başıma

gelen olayı yaratan gücü oluşturdum. Aslında bu olayı kendim hazırladım. Sonra, içinde böyle bir düşüncenin yol açacağı tüm duyguları uyandırmaya çalışabilir. Doğal olarak, düşüncenin duyu ve duygu yaşamını etkileyebilmesi için son derece ciddi ve güçlü bir biçimde yaşanması gerekir. Bunu başaranın yaşadıkları, en iyi, bir karşılaştırmayla açıklanabilir. İki insan (varsayalım) ellerine birer mühür mumu alsınlar. Birincisi, mumun 'doğası' ile ilgili anıksal gözlemler yapsın. Bu gözlemler ne kadar akıllıca olursa olsun, mührün doğası hiçbir biçimde açıklanamazsa sözlerinin düşlem ürünü olduğu sonucuna varılır. Diğerisi ise mumu bir bez parçasına sürter ve küçük parçacıkları nasıl kendine çektiğini gösterir. Birinci insanın kafasından geçerek onu gözleme yöneltten düşüncelerle ikincininkiler arasında çok büyük bir fark vardır. Birincinin düşünceleri, herhangi bir gelişmeye yol açmaz. İkincininkilerde ise gerçekliği ortaya çıkaran bir güç vardır.

Bir olayın gerçekleşmesi için gerekli gücü, bir önceki yaşamında bizzat oluşturduğunu tasarlayan bir insanın düşünceleri de böyledir. Salt tasarlanması bile, olaya başka türlü yaklaşmasını sağlayan bir güç uyandırır. Bir rastlantı olarak değerlendirip geçmek yerine, olayın gerçekliğine uyanmaya başlar. Ve giderek şu sonuca varır: Doğru bir düşünceden yola çıktım, çünkü bu düşüncenin bana gerçeği açıklayan bir gücü var. Bu yaklaşım, yinelenindikçe bir iç güç akımına dönüşür ve verimliliği, doğru olduğu sonucuna götürür. Bu sonuç, giderek daha da güçlenerek ortaya çıkar. Bu tür düşünceler, tinsel, ruhsal, hatta fiziksel anlamda sağlık getirir, yaşamı her anlamıyla ileri götüren bir etki yapar. İnsan, yaşam ilişkilerinde, doğru yerini bulduğunu görür. Buna karşılık salt doğumla ölüm arasındaki yaşamın göz önünde bulundurulması, yanılsamalara yol açar. Bu açıklananları bilmek, insanın ruhsal gücünü artırır.

Her insan, 'tinsel madenler yasası'nı ancak kendi iç yaşamında kanıtlayabilir. Ama bu herkes için olasıdır.

Bunu başaramayan birisi, kendi kanıt gücüne güvenemez. Ama bir kez başarının da kuşkuya düşmesi zordur. Buna şaşmamak gerekir. Çünkü insanın en iç varlığını, kişiliğini, belirleyen şeylerin gene en iç yaşamında yeterince kanıtlanabilmesi doğaldır.

Buna karşılık, iç yaşantısal sorunları herkesin kendi başına çözmesi gerektiği ve tinbilime konu olamayacağı söylenemez. Kuşkusuz, bir matematik probleminin yanıtını herkesin bizzat kavraması gerektiği gibi, iç kanıtı da kendisi yaşamalıdır. Ama yaşantıya götüren yol, matematik problemi çözen yöntem gibi tüm insanlar için geçerlidir.

Duyuüstü gözlemler bir yana bırakılırsa bu kanıt, getirdiği düşüncelerin gücü açısından her önyargısız mantığın karşısında durabilecek tek örnektir.

Tüm diğer düşünceler de kuşkusuz anlamlıdır, ama her birinde bir karşı görüşün saldırılabileceği noktalar bulunabilir. Gene de yeterince önyargısız birisi, insanın eğitilebilir oluşunda ve eğitilmesinde, tinsel bir varlığın fiziksel beden içinde var olmaya çalıştığını mantıklı olarak kanıtlayan bir şey bulur. Örneğin hayvanla insanı karşılaştırarak şöyle der: Hayvandaki önemli özellik ve yeteneklerin doğumla birlikte kendi içinde belirlenmiş olarak ortaya çıkması, kalıtımla geçtiklerini açıkça gösteriyor. Bir civcivin gereksinimlerini nasıl doğar doğmaz belirli bir biçimde giderdiğine bakın. Buna karşılık insanın iç dünyası, eğitilmesiyle birlikte her türlü kalıttan bağımsız bir şeyle ilişkiye giriyor. Ve bu dış etkilerin sonuçlarını kendine mal edebiliyor. Her eğitici, öğrencinin aldığı etkilere içinden gelen güçlerle karşılık vermesini bilir. Bu gerçekleşmiyorsa, tüm eğitim ya da öğretim anlamdan yoksun demektir. Hatta önyargısız bir öğretmen, kalıtımla geçen yetenekleri, öğrencinin bu yetenekler yoluyla ortaya çıkan ve önceki yaşamlardan kaynaklanan kendi iç güçlerinden kesin bir çizgiyle ayırabilir. Kuşkusuz bu tür konulara fiziksel gerçekliklerde olduğu gibi 'ağırlıklı' kanıtlar getirilemez. Ama bu şeyler, yaşa-

mın incelikleridir. Anlayan için elle tutulabilir kanıtlardan daha inandırıcıdır. Hayvanların da eğitilebilir olmaları, bu yolla bazı özellik ve yetenekleri geliştirmeleri, neyin önemli olduğunu kavrayanlar için bir engel değildir. Dünyanın her yerinde bir durumdan öbürüne geçişlerin bulunmasının yanı sıra, hayvan eğitiminin sonuçları hiçbir zaman insanda olduğu gibi kesinlikle birleşmez. Eğitilen ev hayvanlarında gelişen özelliklerin kalıtımla geçtiği, yani kişisel değil cinse bağlı olduğu da söyleniyor. **Darwin**, köpeklerin eğitilmeden ya da daha önce görmeden bir şeyi kapıp getirdiklerini anlatıyor. Aynı şeyin insan eğitiminde de gerçekleşebileceğini kim ileri sürebilir? Bazı düşünürler, gözlemleri sonucu insanın salt kalıtımla geçen güçlerden oluştuğu görüşünü aşabiliyorlar. Tinsel bir varlığın, bir bireyin bedensel yaşamından önce var olduğu ve bu yaşamı hazırladığı düşünce-sine kadar yükseliyorlar. Ama pek çokları, dünya yaşamının yinelendiğini, iki yaşam arasındaki sürede önceki yaşamın meyvelerinin bir sonrakini hazırlayan güçlere döndüğünü kavrayamıyorlar.

Bu tür düşünüşe bir örnek, büyük Fichte'nin* oğlu **Immanuel Hermann Fichte**'dir. *Antropoloji* adlı yapıtında gözlemlerini ve vardığı sonuçları açıklıyor. *"Anne ve baba, çocuğu tümüyle yaratmıyor. Bunun yanı sıra yaradılışa, eğilimlerin, içgüdülerin kendine özgülüğünde görülen ruhun 'orta' bölümünü, duysal karakteri veriyor. Tüm bunların kaynağının geniş anlamıyla 'fantazi' (düşlem gücü) olduğu, daha önce açıkladığımız düşünceler sonucunda ortaya çıktı. Kişiliğin tüm bu öğelerinde ana baba ruhlarının kendine özgü birleşimini ve karışımını görmek olanaksız. Bu nedenle tüm bunları salt üremenin ürünleri olarak değerlendirmek yanlış değil. Özellikle çocuk üretmenin gerçek bir ruhsal gelişme olduğuna karar verirsek. Ama burada eksik olan kişiliği belirleyen orta noktadır. Çünkü daha derin bir gözlem,*

* **Jochann Gottlieb Fichte** (1762-1814) Kant sonrası Alman idealizminin ilk büyük filozofu. (Ed.n.)

insan ruhunun bu özelliklerinin de salt bir kılıf, bir araç olduğunu, insanın asıl tinsel düşünsel yeteneklerini içine alıp geliştirdiğini ya da engellediğini, ama hiçbir zaman kendi içinde oluşturmayaacağını gösteriyor". Fichte düşüncelerini şöyle sürdürüyor: *"Herkes tinsel-ana biçimiyle önceden vardır, çünkü tinsel anlamda hiçbir birey, öbürüne benzemez, tıpkı bir hayvan cinsinin öbürüne benzememesi gibi."* Bu düşünceler, insanın fiziksel bedenine tinsel bir varlığın girmesine kadar gidiyor. Ama biçim veren güçler, önceki yaşamdaki nedenlerden getirilmiyor. Buna göre her kişilikte ortaya çıktığında başka bir tinsel varlığın Tanrısal kaynaktan ayrılması gerekirdi. O zaman, insanın içten dışa akıttığı yetenekleriyle yaşam süresinde dış duyuusal dünyadan insanın içine akan etkiler arasındaki akrabalık, yakınlık açıklanamazdı. Her bir insanın Tanrısal kaynaktan gelen iç dünyası, duyuusal dünyada karşılaştığı şeylere tümüyle yabancı kalırdı. Oysa insan (gerçekte de var olduğu gibi) ilk kez yaşamıyorsa, iç dünyasıyla dış dünya ya bağlanmış olması gerekir. Önyargısız bir eğitici, şunu açıkça görür: Öğrencime dünya yaşamının sonuçlarıyla ilgili öğrettiğim şeyler, kalıtımla getirdiği özelliklerine yabancı olmakla birlikte, bu sonuçları ortaya çıkaran çalışmada bulunmuş olduğu duygusunu uyandırıyor. Salt yinelenen dünya yaşamı ve tinbilimin açıkladığı, iki yaşam arasındaki tinsel dünyayla ilgili gerçeklikler, salt bunlar, bugünkü insanlığın yaşamına tüm yönleriyle doyurucu bir açıklama getirebilir.

Burada özellikle 'bugünkü insanlık'tan söz ediliyor. Çünkü tinsel araştırma, dünyasal yaşam çemberinin uzun bir zaman önce başladığını ve insanın bedensel kılıfına giren tinsel varlığın o zamanlar bugüne göre başka şartlar altında olduğunu gösteriyor. Kitabın bundan sonraki bölümlerinde, insanın bu ilk zamanlardaki durumuna geri gidilecek. Böylece insan varlığının Dünya evrimine bağlı olarak nasıl bugünkü biçimini aldığı tinbilimsel sonuçlarla aydınlatıldığı gibi, insandaki tinsel tohumun nasıl duyuüstü dünyalardan duyuusal bedenlere indiği ve

tinsel etki-tepki yasası ile 'insan yazgısı'nın nasıl oluştuğu daha sağlıklı bir biçimde açıklanabilecek.

4. BÖLÜM

DÜNYA EVRİMİ VE İNSAN

Önceki gözlemler, insan varlığının dört örgenden oluştuğu sonucuna vardı: Fiziksel beden, yaşam bedeni, astral beden ve ben taşıyıcısı. 'Ben', öbür üç örgen üstünde çalışarak bunları geliştirir. Bu değişim sonucu daha alçak bir düzeyde: Duyum ruhu, anlak ruhu ve bilinç ruhu oluşur. İnsan varoluşunun daha yüksek bir düzeyinde ise: Tin benlik, yaşam tini ve tin insanı ortaya çıkar. İnsan doğasının bu örgenleri, tüm evrenle sayısız türden ilişkiler içindedir. Bu evrimin gözlenmesi, insan varlığının derin gizemlerine ışık tutar.

İnsan yaşamının, geliştiği çevreyle çeşitli bakımlardan iletişimde olduğu açıktır. Dışadönük bilim bile, aldığı bilgiler sonucu Dünya'nın kendisinin, yani en geniş anlamıyla insanların barındığı yerin, bir evrim geçirmiş olduğunu kabul etmek zorunda kaldı. Bu bilim, insanın henüz şimdiki biçimiyle yeryüzünde bulunmadığı varoluş evrelerinden söz ediyor. İnsanlığın, yalınç uygarlıklardan başlayarak yavaş yavaş şimdiki durumuna eriştiğini anlatıyor. Sonuçta bu bilim de insanla üzerinde yaşadığı gezegenin, 'Dünya'nın evrimi arasında bir bağlam kuruyor.

Tinbilim* bu bağlamı, uyandırdığı tinsel organların algı gücüyle gerçekliklere vararak gözler. İnsan evrimini geriye doğru izlediğinde, insanın asıl tinsel varlığıyla bir dizi yaşam boyunca Dünya'dan gelip geçtiğini görür. Tinsel araştırmacı, sonunda çok uzak bir geçmişte, bu iç insan varlığının ilk kez şimdiki anlamıyla bir dış yaşama

* Burada tinbilim, gizli bilimle, duyuüstü kavrayışla aynı anlamda kullanılıyor.

başladığı zaman noktasıyla karşılaşır. İşte bu ilk dünyasal bedenlenmede 'ben', üç bedeni astral beden, yaşam bedeni ve fiziksel beden içinde çalışmaya başladı. Ve gene ilk kez, bu çalışmanın meyvelerini bir sonraki yaşama taşıdı.

Açıklanan yöntemle bu zaman noktasına kadar geri geldiğinde, 'ben'in üç bedenini, fiziksel, eter ve astral bedenleri, önceden gelişmiş ve bir anlamda birbirine bağlanmış olarak bulduğu görülür. 'Ben', ilk kez bu üç bedenden oluşan varlıkla birleşir. Ve bu andan başlayarak üç bedenin gelişmesinde görev alır. Bu bedenler, benle birleştikleri noktadan önce bulundukları düzeye, bir insan ben'i etkisinde olmadan gelirler.

Şu soruların yanıtlanabilmesi için tinbilimin araştırmalarını daha da geriye götürmesi gerekir: Bu üç beden, içlerine bir 'ben' alabilecek gelişme düzeyine nasıl ulaştı? Ben nasıl oluştu ve bu üç beden içinde etkin olabilmek yeteneğine nasıl erişti?

Bu sorular, ancak 'Dünya' denen gezegenin oluşumu, tinbilimsel anlamda izlenirse yanıtlanabilir. Böyle bir araştırma da, bizi, gezegenin var olmaya başladığı zamana götürür. Salt fiziksel duyulara dayanan bir gözlem, Dünya'nın başlangıcıyla ilgili doğru sonuçlara varamaz. Böyle bir görüşe göre dünyadaki her tür özdek, bir ilk-sisten (primavel nebula) kaynaklanıyor. Bu kitabın görevi, bu tür tasarımları daha yakından incelemek olamaz. Çünkü tinsel araştırma için önemli olan Dünya evrimindeki salt özdeksel gelişmeler değil, daha çok özdeğin ardında yatan tinsel nedenlerdir. Elini kaldıran bir insan, bizi iki tür gözleme götürür. Kolun mekanik ve organik yapısı incelenebilir ve olay salt fiziksel açıdan açıklanmaya çalışılabilir. Ama tinsel bakış açısıyla insanın ruhunda olup bitinler ve kolunu kaldırmasının nedeni de araştırılabilir. Bunun gibi tinsel algılamada eğitilmiş bir araştırmacı da, fiziksel duyusal dünyadaki tüm olayların ardında tinsel olaylar görür. Bu nedenle Dünya gezegenindeki tüm özdeksel değişimler, özdeğin ardında yatan

tinsel güçlerin dışavurumlarıdır. Ama böyle bir tinsel gözlem, dünya yaşamını hep geriye doğru izlerse, evrimde her tür özdeğin var olmaya başladığı noktaya ulaşır. Özdek, tinden gelir. Önce salt tinsellik vardı. Tinsel gözlem, bu tinselliği ve nasıl bazı bölümlerinin bir bakıma katılaşarak özdeği oluşturduğunu izler.

Bu gelişme, –daha yüksek bir düzeyde– özel yöntemlerle soğutulan bir kap suyun içinde buz parçacıklarının oluşmasına benzer. Burada, önce tümüyle sıvı olan bir şeyin buzlaşıp katılaştığının gözlenmesi gibi, tinsel gözlem yoluyla da tümüyle tinsel olan şeyin katılaşarak özdexsel nesne, olay ya da varlıklara dönüştüğü izlenebilir.

Fiziksel Dünya denen gezegen, böylelikle tinsel, evrensel bir varlıktan oluşmuştur. Ve bu gezegene bağlı her türlü özdek, gene daha önce bu gezegene bağlı olan tinselliğin katılaşmasıyla ortaya çıkmıştır. Ama tüm tinselliğin bir gün özdeğe dönüşeceği sanılmamalıdır. Özdek, tinsel ana varlığın yalnızca değişime uğramış bir bölümüdür. Tin, özdexsel evrim sürecinde bile asıl yönetici ve belirleyici ilke olarak kalır. Açıkça görüldüğü gibi, salt duyuusal-fiziksel olaylara ve anlağın bu olaylar yoluyla varabileceği sonuçlara bağlı kalanların bu tinsellik üstüne söyleyebileceği bir şey yoktur. Buzu algılayabildiği halde buzun daha ince durumu olan suyu algılayamayan bir varlık tasarlayalım. Böyle bir varlık için su yoktur ve ancak buzlaştığı oranda algılanabilir. Bunun gibi, salt fiziksel-duyuusal şeyleri kabul eden bir insan için de Dünya olaylarının ardındaki tinsellik gizli kalır. Böyle birisi, bugün algıladığı fiziksel gerçekliklerden yola çıkıp Dünya gezegeninin önceki evreleriyle ilgili doğru sonuçlara varsa da, ancak tinselliğin bir bölümünün katılaşıp özdeğe dönüştüğü noktaya kadar gidebilir. Bu gözlem yöntemi, ne bu noktadan önce var olan tinselliği, ne de bugün özdexsel dünyanın ardında etki gösteren tinselliği görebilir.

Geçmiş dünya evrelerini tinsel olarak algılayabilmek için gidilecek yollardan, bu kitabın ancak son bölümle-

rinde söz edilecek. Şimdilik tinsel gözlem için çok uzak bir geçmişteki gerçekliklerin bile yitmediği belirtilebilir. Bir varlık, bedensel bir varoluştan geçtiğinde, bedensel ölümüyle yok olan sadece özdektir. Bedeni ortaya çıkaran tinsel güçlerse aynı biçimde yok olmazlar. İzlerini, sağlıklı imgelerini, dünyanın tinsel temelinde bırakırlar. Gözle görülenin ardındaki gözle görülmeyen dünyayı algılayabilen birisi, sonunda dünyanın tüm geçmiş olaylarını içeren bir 'panorama' ile karşılaşır.

Tinselliğin tüm bu kalıcı izleri, "Akaşa süreğeni (kronik)" diye adlandırılabilir. Akaşa, dünyanın gelip geçici biçimlerine karşın tinsel kalıcı bölümüdür. Burada, duyuüstü varoluşun tinsel algılama yoluyla, söz konusu alanların da salt 'Akaşa süreğeni'nin okunmasıyla araştırılabileceği yinelenmeli. Buna rağmen, daha önce sözü edilen bir şey burada da geçerlidir. Duyuüstü gerçeklikler, salt duyuüstü algılama yoluyla *araştırılabilir*. Ama bir kez araştırılır ve duyuüstü bilim tarafından açıklanırsa, mantıklı, düşünülebilen, gerçekten önyargısız kişilerce *kabul edilebilir*.

Kitabın bu bölümünde, Dünya'nın evrimi, duyuüstü bakış açısından açıklanacak. Gezegenimizin şimdiki durumuna ginceye kadar geçirdiği değişimler izlenecek. Bugün Dünya'yı salt duyularıyla algılayan ve duyuüstü kavrayışın çok eski zamanlardan bugüne nasıl gelindiği üstüne söylediklerini kabul eden birisi, gerçekten önyargısızca şöyle der: "Birincisi, duyuüstü kavrayışın anlatıkları tümüyle mantıklı. İkincisi, bu anlatılanların doğru olduğundan yola çıkarsam, çevremdeki şeylerin şimdiki durumlarına nasıl geldiklerini anlayabiliyorum." Doğal olarak bu bağlamdaki 'mantıklı' sözcüğü, duyuüstü araştırma sonuçlarının hiçbir zaman mantık yanlışlarına düşemeyeceği anlamına gelmiyor. Mantıktan, burada da, duyuusal dünyada olduğu gibi söz edilmeli. Fiziksel dünyanın çeşitli alanlarında düşüncelerini açıklayan kişiler, mantık yanlışlarına düşebilirler. Gene de genel beklenti, söylenenlerin mantıklı olmasıdır. Bu, duyuüstü

araştırma için de geçerlidir. Duyuüstü bölgeleri algılayabilen bir araştırmacı da, açıklamalarında mantık yanlışlarına düşebilir ve duyuüstünü algılayamadığı halde sağlıklı düşünebilen birisi tarafından düzeltilebilir. Ama duyuüstü araştırmada uygulanan mantığın kendisine karşı bir şey söylenemez. Gerçekliklere salt mantıksal nedenlerle karşı çıkılamayacağı da açık olmalıdır.

Fiziksel dünyada bir balinanın olup olmadığı mantıkla değil, ancak gözle görülerek kanıtlanır. Bunun gibi, duyuüstü gerçeklikler de, ancak tinsel algı yoluyla ayırt edilebilirler.

Şu gerçek ne kadar söylense azdır: Duyuüstü bölgelerin gözlemcisi, tinsel dünyaya kendi algı gücüyle yaklaşmadan önce, mantığı yoluyla bir fikir edinmek zorundadır. Anlaşılması en az bunun kadar önemli bir nokta, gizli bilimsel açıklamaların doğru olduğu varsayıldığında, duyusal dünyadaki gelişmelerin anlam kazanmasıdır. Bu hazırlık sürecinin hakkı verilmezse, duyuüstü yaşam güvensiz, hatta tehlikeli bir körebeliğe benzer. Bu kitapta duyuüstü kavrayış yolunun kendisinden önce Dünya evrimindeki duyuüstü gerçekliklerin açıklanması, bu nedenledir.

Burada bir noktayı daha unutmamak gerekiyor: Duyuüstü kavrayışın algıladıklarını salt düşünerek kavrayan birisi, kendi görmediği bir fiziksel olayın anlatılmasını dinleyenden bambaşka bir durumdadır. Çünkü saf düşünmenin kendisi duyuüstü bir eylemdir. Duyusal bir şey, kendiliğinden duyuüstü olaylara götüremez. Ama düşünme duyuüstü gözlemin açıkladığı olaylara yöneltildiğinde, *kendi kendine* büyüyerek duyuüstü dünyaya yükselir. Üstelik, duyuüstü bölgeleri bizzat algılayabilmenin en iyi yollarında biri, duyuüstü kavrayışın açıkladıkları üstüne düşünerek daha yüksek dünyalara varmaktır. Çünkü bu, var olan en yalın ve açık seçik yöntemdir. Bu nedenle belirli bir tinbilimsel okul, *böyle* bir düşünmeyi her türlü tinbilimsel kavrayış yolunda en sağlıklı ilk adım olarak değerlendirir.

Bu kitapta tinsel olarak algılanan Dünya evrimiyle ilgili tüm ayrıntılara duyusal kanıtlar getirilmeyeceği açık olmalı. Gizli tinsel dünyanın, gözle görülür etkilerinin her yerde gösterilip kanıtlanabileceği de, bu nedenle söylenmedi. Asıl söylenmek istenen, insan duyusal olayları gizli bilimin ışığında gözlediği zaman her şeyin adım adım *aydınlanabileceği, anlaşılabilir*dir. Gelecek açıklamaların salt bazı özgül bölümlerinde gizli dünyanın gözle görülür dünyadaki kanıtlarından söz edilecek. Bu yöntemin her yerde, gündelik yaşamın tüm gelişmelerinde uygulanabileceği gösterilecek.

*

Yukarıdaki anlamda bir tinbilimsel araştırmayla Dünya evrimi geriye doğru izlenince, gezegenimizin tümüyle tinsel bir durumda olduğu noktaya varılır. Ama araştırma daha da geriye doğru sürdürülürse, bu tinsel gezegenin daha önce gene fiziksel bir varoluşu olduğu görülür. Yani, geçmiş bir fiziksel gezegen, sonra tinsel bir durum almış, daha sonra gene özdekleşerek şimdiki dünyamızı oluşturmuştur. Buna göre dünyamız, çok eski bir gezegenin yeniden bedenlenmesidir. Ama tinbilim, daha da geriye gidebilir ve aynı gelişmenin iki kez daha yinelendiğini saptar. Demek ki dünyamız, aralarında tinsel-aravaroluşların bulunduğu üç fiziksel gezegen durumu geçirmiştir. Ama bu fiziksellik, geriye doğru gidildikçe incelikler.

Bu söylenenlere rahatça karşı çıkılabilir. Sağlıklı yarılabilir bir insanın, bu denli geçmişteki varoluş durumlarıyla ilgili söylenenleri kabul edemeyeceği ileri sürülebilir. Bunun yanıtı ise şöyledir: Bugünkü dünyada, gözle görülür şeylerin ardında tinselliğin gizli olduğunu kavrayan birisi, çok eski geçmişteki varoluş durumlarını da kabul edebilir. Ama salt bugünkü dünyada gizli tinselliği kabul etmeyenler için burada anlatılan olayların hiçbir anlamı yoktur. Kabul edenler içinse elli yaşında olan insanda bir yaşındaki çocuğu görmek olası olduğu gibi, bugünkü durum geçmiş de kapsar. Buna karşılık,

evet, ama hem elli, hem bir yaşında hem de ara yaşlarda insanları görebiliyoruz denebilir. Bu doğrudur. Ama bu, burada açıklanan tinsel evrim içinde doğrudur. Bu konuda sağlıklı yargılayabilen herkes, bugünkü dünyayı tinsel boyutu da göz önünde bulundurarak incelerse, evrimin çağımızda yetkinleşen düzeyinin yanı sıra geçmişten kalan varoluş durumlarının bulunduğunu da fark eder. Tıpkı, elli yaşındaki insanların yanında bir yaşında çocukların bulunması gibi. Birbirini izleyen değişik varoluş durumları ayırt edilirse, bugünkü dünyada dünyanın ilk durumunu görmek olasıdır.

İnsan, bugünkü gelişmesini sağlayan biçimiyle ilk kez dördüncü gezegen bedenlenmesinde, yani asıl dünyada ortaya çıkar. Bu biçimin en önemli özelliği, insanın dört örgenden oluşmasıdır. Fiziksel beden, yaşam bedeni, astral beden ve ben. Ama bu biçim, evrimin daha eski dönemlerindeki hazırlık olmadan oluşamazdı. Hazırlık ise önceki gezegen bedenlenmelerinde şimdiki insanın dört örgeninden üçüne sahip olan varlıkların gelişmesiyle gerçekleşti. Bir bakıma insanların ataları olarak niteledirebileceğimiz bu varlıklar, henüz bir 'ben'e sahip değildiler, ama diğer üç örgeni ve bu örgenlerin birbiriyle olan bağını, daha sonra içine bir 'ben' alabilecek olgunluğa getirdiler. Böylelikle önceki gezegen bedenlenmesinde üç örgen belirli bir yetkinliğe ulaşmış oldu. Bu durumdan tinsel bir sürece geçildi. Bu sürecin sonunda ise yeni bir fiziksel gezegen: Dünya doğdu. Üç bedeni gelişmiş insan ataları, tohum olarak bu gezegende yer alıyordu. Tüm gezegenin tinsel bir durumdan geçerek yeni bir biçimle ortaya çıkması, içindeki fiziksel, eter ve astral bedenli insan tohumlarına salt önceki durumlarına erişmeleri için değil, aynı zamanda bu duruma eriştikten sonra içlerine 'ben' alabilmeleri için olanak sağladı. Dünya evrimi bu nedenle ikiye ayrılır. Birinci dönemde Dünya'nın kendisi, önceki gezegensel durumun yeniden bedenlenmesi olarak ortaya çıkar. Ama yinelenme, oradaki tinsel süreç sayesinde önceki bedenlenmeden daha yüksek düzeydedir. Dünya, önceki gezegenlerden kaynakla-

nan insan tohumlarını içinde taşır. Bunlar ilk dönemde daha önce bulundukları düzeye ulaşırlar. Bu noktaya gelindiğinde birinci dönem sona erer. Şimdi Dünya kendi ulaştığı daha yüksek evrim basamağı sayesinde bu tohumları daha ileri götürebilir ve içlerine 'ben' alabilmelerini sağlar. Dünya evriminin ikinci dönemi ise 'ben'in, fiziksel yaşam ve astral bedenleri etkisi altına almasıdır.

İnsanın Dünya evrimi yoluyla bir basamak daha yükselmesi, önceki gezegen bedenlenmelerinde de gerçekleşmişti. Çünkü ilk bedenlenme bile içinde insandan bir şeyler taşıyordu. Bu nedenle çok eski bir geçmişteki ilk gezegen bedenlenmesine kadar geri gidilirse, insanın özvarlığı da aydınlatılmış olur.

Duyüstü gözlem, bu birinci gezegen bedenlenmesini Satürn, ikincisini Güneş, üçüncüsünü Ay, dördüncüsünü ise Dünya diye adlandırabilir. Burada çok dikkat edilmesi gereken bir nokta, *şimdilik* bu adlarla Güneş sisteminin örgenleri için kullanılan adlar arasında hiçbir bağlam kurulmamasıdır. Satürn, Güneş ve Ay, Dünya'nın *geçmiş* evrim biçimlerinin adları olarak anlaşılmalıdır. Geçmiş zaman dünyalarının bugünkü Güneş sistemini oluşturan gök nesneleri ile ne gibi bir ilişkisi olduğu, kitabın daha sonraki bölümleri boyunca açıklık kazanacak. O zaman, neden bu adların seçildiği de anlaşılacaktır.

Bu dört gezegen bedenlenmesindeki gelişmeler, ancak ana çizgileriyle anlatılabilir. Çünkü Satürn, Güneş ve Ay'daki olaylar, varlıklar ve bu varlıkların yazgıları, tıpkı Dünya'da olduğu gibi sayısızdır. Bu nedenle dünyanın şimdiki durumunun geçmiş durumlardan kaynaklandığını gösteren özgül ayrıntılar ele alınmalıdır. Bu arada, söz konusu varoluş biçimlerinin, geriye doğru gidildikçe şimdikilere daha az benzediği de unutulmamalı. Ama bu özelliklerin açıklanabilmesi için şimdiki Dünya'dan alınan tasarımların kullanılması kaçınılmazdır. Örneğin, geçmiş varoluşlardaki ışık, ısı ya da benzerlerinden söz edildiğinde, bu kavramlar tam bugünkü anlamlarıyla dü-

şünülmemelidir. Gene de bu adların kullanılması yanlış değildir. Çünkü duyuüstünün gözlemcisi, evrimin daha önceki basamaklarında bugün ışık, ısı ya da benzerlerine dönüşen şeyleri algılar. Bu açıklamaları gözleyen birisi ise ortaya konan bağlamlardan, çok eski geçmişteki gerçekliklerin özgül imgelerine varabilmek için ne tür bir yaklaşımın gerekli olduğunu görür.

Bu sorun, özellikle Ay bedenlenmesinden önceki gezegen varoluşlarının açıklanmasında ortaya çıkacak. Ay durumundaki gelişmeler, bir bakıma Dünya'dakilere benzer. Bunları anlatmak isteyen, duyuüstünde algıladıklarını her günkü dünya ile benzeşen noktalardan yola çıkarak belirgin imgelerle ortaya koyabilir.

Ama aynı şey, Satürn ve Güneş Evrimler'inin açıklanması için geçerli değildir. Duyuüstü gözlemin algıladıkları, bugün insanı çevreleyen nesne ya da varlıklardan çok başkadır. Bu başkalık, çok eski zamana ait gerçekliklerin duyuüstünde bilincine varılmasını da son derece güçleştirir. Gelgelelim bugünkü insanın özvarlığı, Satürn varoluşuna kadar geri gidilmeden kavranamayacağı için açıklanması kaçınılmazdır. Bu güçlüklerin ve söylenen bazı şeylerin sağlıklı bir tanımlamadan çok bir değiniş, bir belgi olduğunu göz önünde bulunduran birisi, anlatılanları yanlış anlamayacaktır.

Burada ve bundan sonra söylenenlerle daha önce (84. ve 85. sayfalarda) geçmiş durumların bugün varlıklarını sürdürmeleri üstüne söylenenler arasında bir ilişki görülebilir. Eski Satürn, Güneş ve Ay durumlarının ya da bu durumlarda var olduğu ileri sürülen insan biçiminin bugünkü Dünya'nın hiçbir yerinde görülmediği söylenebilir. Elbette, elli yaşında insanların yanında üç yaşında çocukların olması gibi dünya insanının yanında Satürn, Güneş ve Ay insanları dolaşmıyor. Ama duyuüstü gözlem, dünya insanın *içinde* insanlığın evrimi boyunca geçirdiği durumları algılayabiliyor. Bunu kavramak için yaşamdaki tüm gelişmeleri kapsayan bir ayırt etme yeteneği gereklidir. Nasıl elli yaşındaki insanın yanında

üç yaşındaki çocuk varsa, uyanık bir Dünya insanının yanında ölü ya da uyuyan, düş gören insan vardır. İnsanı gözlediğimiz bu değişik durumlar, evrimin değişik basamaklarını *tam bugünkü biçimleriyle* ortaya koymasa da, nesnel bir bakış, bu biçimlerde bu basamakları görür.

★

İnsanın bugünkü dört örgeninin en yaşlısı, fiziksel bedendir. Kendine göre en yüksek gelişme düzeyine de gene bu beden ulaşmıştır. Duyuüstü araştırma, bu örgenin Satürn evriminde bile var olduğunu gösteriyor. Ama gelecek açıklamalar, fiziksel bedenin Satürn’de varoluş biçimiyle bugünkü fiziksel beden arasında büyük ayrılıklar olduğunu gösterecek.

Fiziksel beden, bugün, varlığını ancak yaşam bedeni, astral beden ve benle bağlı kaldığı sürece koruyabilir. Satürn’de bu tür bir bağlam henüz oluşmamıştı. Fiziksel beden, o zamanlardaki, ilk gelişme sürecini bir yaşam bedeni, astral beden ya da ben katılmadan gerçekleştirdi. İçine bir yaşam bedeni alabilecek olgunluğaysa ancak Satürn evrimi sırasında ulaştı. Bunun için Satürn’ün önce tinsel duruma geçmesi, sonra Güneş olarak yeniden bedenlenmesi gerekiyordu. Güneş bedenlenmesi sırasında fiziksel beden, Satürn’de ulaştığı durumuyla bu süreçten geriye kalan bir tohum gibi, yeniden ortaya çıktı. Artık bir eter bedenle birleşebilecek durumdaydı. Eter bedenle birleşmek, fiziksel bedeni değiştirdi ve yetkinliğin ikinci basamağına yükselmesini sağladı. Buna benzer bir olay, Ay evrimi sırasında yer aldı. İnsanların ataları, Güneş’ten Ay’a geçişle birlikte astral bedeni örgenlerine kattılar. Böylelikle fiziksel beden üçüncü bir değişime uğrayarak yetkinliğinin üçüncü basamağına yükseldi. Yaşam bedeni de değişerek kendi gelişiminin ikinci basamağına ulaştı. Dünyada ise fiziksel, yaşam ve astral bedenlerden oluşan insana ‘ben’ katıldı. Böylece fiziksel beden dördüncü, yaşam bedeni üçüncü, astral beden ikinci yetkinlik derecesine vardılar. Ben ise varoluşunun henüz birinci basamağında bulunuyor.

İnsan önyargısızca gözlenirse, örgenlerinin değişik yetkinlik derecelerini tasarlamak güç değil. Örneğin fiziksel bedenle astral bedeni bu anlamda karşılaştırmak yeterli olmalı. Astral beden, ruhsal bir örgen olarak elbette evrimin fiziksel bedenden daha yüksek bir düzeyindedir. Gelecekte yetkinliğe ulaştığı zaman da, insanın özvarlığı için bugünkü fiziksel bedenden çok daha yüksek bir anlam taşıyacaktır. Buna karşılık fiziksel beden, *kendine göre* yüksek bir basamağa erişmiştir. Kalbin büyük bir bilgelikle oluşturulmuş yapısı ya da beynin olağanüstülüğü hatta bir tek kemik, örneğin kalça kemiğinin üst bölümü bir düşünölsün. Bu kemik ucunda ince çubuklardan oluşan bir ağı, bir iç ilkeye göre düzenlenmiştir. Her şey en az malzeme kullanılacak ve eklemeleri en iyi etkileyecek biçimde oluşturulmuştur.

Bu sayede örneğin sürtünme en uygun biçimde dağıtılmış, doğru bir devinimlilik sağlanmıştır. Fiziksel bedenin tüm bölümlerinde bilgece düzenlemeler bulunabilir. Buna bir de bölümlerin nasıl uyumlu bir bütün oluşturduğu eklenirse, neden kendine göre kusursuz bir insan örgeninden söz edildiği anlaşılır. Bunun yanında bazı bölümlerde gereksiz izlenimi veren özelliklerle bedenin yapısı ya da işlevlerinde ortaya çıkabilecek aksamalar belirleyici değildir. Hatta bu gibi aksaklıkların, bir anlamda tüm fiziksel organizmaya yayılan bilgelik dolu ışığın gölgesi olarak, gerektiği saptanabilir.

Şimdi, neşe ve acının, arzu ve tutkuların taşıyıcısı olan astral beden, bu söylenenlerle karşılaştırılmalıdır. Ne sevincine, ne üzüntüsüne güvenilebilir. İstek ve tutkuları, çoğu kez yüksek insan erekleleriyle çelişkilidir. Astral beden, fiziksel bedende şimdiden bulunan uyum ve iç dengeyi daha yeni oluşturma yolundadır. Eter bedenin de kendi türünde astral bedenden daha yetkin, ama fiziksel bedenden daha az gelişmiş olduğu gösterilebilir. Gene aynı tür bir gözlem, insan özvarlığının asıl çekirdeğini oluşturan 'ben'in şimdilik evriminin başında olduğunu ortaya koyar. Çünkü ben'in görevini hangi oranda

gerçekleştirdiği, yani insan özvarlığındaki örgenleri, kendi doğasını yansıtacak biçimde ne kadar değiştirmiş olduğu açıktır. Dış gözlem bile bu sonuca götürür. Ama tinbilimciler için aynı sonuç, bir başka olguyla daha da pekişir. Fiziksel bedenin hastalıklara yakalanabildiği söylenebilir. Tinbilim, hastalıkların büyük bir bölümünün astral bedendeki terslik ve yanlışlıklardan geldiğini gösterecek durumdadır. Astral bedenin dengesizlikleri, önce eter bedene geçip sonra bu beden yoluyla fiziksel bedenin kusursuz uyumunu tahrip eder. Salt fiziksel-duyusal gözlem, burada yalnızca değinebileceğimiz bazı daha derin bağlamları ve birçok hastalığın gerçek nedenini açıklayamaz. Birçok durumda astral bedendeki yıkım, bu yıkımın olduğu yaşamda değil, bir sonraki yaşamda bedene yansır. Bu nedenle burada söz konusu kurallar, ancak insan yaşamının yinelendiğini kabul edenler için anlamlıdır. Ama bu daha derin bilgiler yadsınsa da, gündelik yaşamın gözlenmesi, insanın fiziksel bedendeki uyumu bozan pek çok zevk ve isteğe kapıldığını doğrular.

Zevk, istek, tutku ve benzerleri ise fiziksel bedende değil, astral bedende yer alırlar. Astral beden, birçok anlamda fiziksel bedenin dengesini bozacak kadar yetkinlikten uzaktır.

Bu söylenenlerin, insan varlığındaki dört örgenle ilgili tinbilimsel açıklamaları kanıtlama amacı gütmmediği belirtilmeli. Kanıtlar, tinsel araştırmanın sonuçlarıdır. Buna göre, fiziksel beden dört, diğer örgenlerse, açıklandığı gibi, daha az yetkinlik derecesini ardında bırakmıştır. Burada tinsel araştırma sonuçlarının dayandığı gerçekliklerin, etkileriyle fiziksel, yaşam vb. bedenlerin dış gözleme açık yetkinlik derecelerinde kendini gösterdiği belirtilmek istendi.

★

Satürn evrimindeki gelişmeleri imgesel ve gerçeğe yakın bir biçimde tasarlayabilmek için o zamanlar bugünkü Dünya'yı kaplayan ve maden, bitki, hayvan ev-

renlerine bağlı olan nesne ya da varlıklardan –genelde– henüz hiçbirinin bulunmadığını bilmek gerekir. Bu üç evrenin varlıkları, daha sonraki evrim süreçlerinde oluştu. O zamanlar bugünkü fiziksel algılanabilen Dünya varlıklarından yalnızca insan, daha doğrusu yukarıda açıklandığı gibi insanın fiziksel bedeni vardı. Bugün Dünya’ya salt maden, hayvan, bitki ve insan evrenlerinin varlıkları değil, fiziksel bir bedenle ortaya çıkmayan başka varlıklar da bağlıdır. İşte bu varlıkların Satürn’deki etkinlikleri, insanın sonraki gelişimini sağladı.

Tinsel algı organları, önce Satürn bedenlenmesinin başı ve sonundan çok orta gelişim sürecine yönlendirilirse, özü ‘ısı’dan oluşan bir tanımla karşılaşılır. Gaz, sıvı ya da katı bölümler bulmak olanaksızdır. Tüm bu durumlar, daha sonraki bedenlenmelerde ortaya çıkar. Bir insanın bugünkü duyu organlarıyla Satürn durumunu gözlediğini varsayalım. Isı duyumu dışında hiçbir duyu-sal algı alanıyla karşılaşmaz. Bu insanın Satürn’e yaklaştığını varsayalım. Gezegenin kapladığı alana girdiğini, dışarıdaki uzaydan değişik bir ısı durumuyla karşılaştığı için anlayabilir. Ama bu uzay bölümünün her yerini eşit sıcaklıkta algılamaz. Çok çeşitli sıcaklık ve soğuklukta bölümler birbirini izler. Bazı çizgiler boyunca güçlü bir sıcaklık algılanabilir. Bu ısı çizgileri, uzanıp gitmek yerine ısı değişiklikleri sonucu düzensiz biçimler oluşturur. Böylece kendi içinde bölümlere ayrılmış, değişken durumlarda görünen ve salt ısıdan oluşan evrensel bir varlıkla karşılaşılır.

Bugünün insanları için salt ısıdan oluşan bir şeyi tasarlama güçtür; çünkü ısıyı kendi başına bir varlık olmaktan çok, çeşitli ısılardaki gaz, sıvı ya da katı nesnelerin özelliği olarak algılamaya alışıktır. Özellikle çağdaş fizikğin ileri sürümlerini kabul edenler için yukarıdaki anlamda ‘ısı’ tümüyle saçmadır. Bu kişiler için katı, sıvı ve gazdan oluşan nesneler vardır; ısı ise bu nesnelerin içinde bulunduğu bir durumdur. Bir gazın en küçük bölümleri devinirse, bu devinim ısı olarak algılanır. Gaz olma-

yan yerde böyle bir devinim olamayacağına göre, ısı da olamaz.

Bu tinbilimsel araştırmacı için geçerli değildir. Isıdan gaz, sıvı ya da katı gibi söz edilebilir. Ama ısı gazdan daha ince bir özdektir. Sıvının yoğunlaşmış buhar, katının yoğunlaşmış sıvı olması gibi, gaz da sıvılaştırmış ısıdır. Bu nedenle, tinbilimci ısıdan gaz veya buhardan olduğu gibi söz edebilir. Tinsel araştırmacıyı bu alanda izleyebilmek için ruhsal algılamanın varlığı kabul edilmelidir. Isı, duyuların dünyasında gerçekten de katı, sıvı ya da gazın bir durumudur. Ama bu durum, ısı ya da etkisinin yalnızca dış yüzüdür. Fizikçiler ısıнын iç doğasından değil, yalnızca bu etkisinden söz ediyor. Tüm dış ısı etkilerini bir yana bırakıp, şu sözlerin çağrıştırdığı iç yaşantıyı canlandırmaya çalışalım: "İçim ısındı.", "İçim üşüdü." Salt bu iç yaşantıdan yola çıkarak Satürn'ün yukarıda açıklanan gelişim süreci tasarlanabilir. Kapladığı tüm alan karış karış gezilse, ne herhangi bir basınca yol açan gazla, ne de ışık yansıtan katı veya sıvı nesneyle karşılaşılabilirdi. Ama bu alanın her noktasında, değişik ısıları hiçbir dış etki olmadan içten algılamak olasıydı.

Bu tür özellikleri olan bir gezegen, bugünkü hayvan, bitki ve madenlerin var olması için uygun bir ortam değildir. (Bu nedenle, yukarıdaki örneğin hiçbir zaman gerçekleşemeyeceğini belirtmek gereksiz olmalı. Bugünkü insan eski Satürn'ü gözleyebilecek durumda değildir. Açıklık sağlamak için bir varsayım yapıldı yalnızca.) Duyuüstü kavrayışla Satürn gözlendiğinde bilincine varılan varlıklar, bugünkü duyusal algılanabilir Dünya varlıklarından bambaşka bir evrim basamağında idiler. Önce bugünkü insan gibi fiziksel bir bedeni olmayan varlıklarla karşılaşılıyordu. Burada fiziksel bedenden söz edildiğinde, şimdiki fiziksel insan bedenini düşünmekten kaçınılmalıdır. Aslında fiziksel ve madensel bedenleri dikkatle ayırmak gerekir. Fiziksel bir beden, bugün madenler evreninde gizlenen fiziksel yasalara bağlıdır. Bugünkü fiziksel insan bedeni, yalnızca bu fiziksel yasaların et-

kisi altında değildir, aynı zamanda madensel özdeklerden oluşur. Bu tür bir fiziksel-madensel beden, Satürn varoluşunda düşünülemez. Yalnızca fiziksel yasalara bağlı bir fiziksel beden vardır. Bu fiziksel yasalar ise ısı etkileriyle kendini gösterir. Buna göre fiziksel beden ince, eterden bir ısı bedendir. Satürn işte böyle ısı-bedenlerden oluşur. Bu bedenler, bugünkü fiziksel-madensel insan bedeninin ilk tohumudur. Daha sonra gelişen gaz, sıvı ve katı özdeklerin katılmasıyla, şimdiki durumunu kazanır. Duyuüstü kavrayış Satürn evrimine yönlendiği anda karşısına çıkan insan ötesi varlıklardan bazılarının fiziksel bir bedene gereksinmesi yoktur. En aşağı düzeydeki örgenlerini eter beden oluşturunuyordu. Buna karşılık insaninkileri aşan bir örgenleri daha vardı. İnsanın en yüksek örgeni, tin insanıdır. Bu varlıklar tin insanından bir basamak daha yüksekti. Eter bedenle tin insanı arasında ise bu kitapta açıklanan ve insanda görülen tüm örgenlere sahiptiler: Astral beden, ben, tin benlik ve yaşam tini. Satürn'ü de Dünyamız gibi bir hava kuşağı sanıyordu. Ama bu hava kuşağı tinsel nitelikteydi.* Yukarıda sözü edilen varlıklardan ve diğerlerinden oluşuyordu. Bu varlıklarla Satürn'ün ısı bedenleri arasında sürekli karşılıklı etkileşme vardı. Bunlar örgenleriyle Satürn'ün fiziksel ısı bedenlerine iniyorlardı. Bu ısı bedenler ise canlı olmadıkları halde çevrelerindeki varlıkların yaşamını yansıtan aynalar gibiydi. Ama sözü edilen canlı varlıkların imgeleri yerine yaşam durumlarını yansıtıyorlardı. Satürn'ün kendisinde yaşamla karşılaşmak olanaksızdı, ama dışarıdan gelen yaşamı bir yankı gibi geri gönderdiği için çevresindeki göklere canlandırıcı bir etki yapıyordu. Tüm Satürn gök yaşamının bir aynası gibiy-

* Tinsel araştırma sırasındaki iç yaşantıyı yalın bir biçimde dile getirmek için aslında "Satürn bir hava kuşağı ile çevreleniyordu" demek yerine "Duyuüstü kavrayış Satürn'ün bilincine vardığında bu bilincin karşısına Satürn'ün hava kuşağı çıkar" ya da "şu ya da bu türde varlıklarla karşılaşır" demek gerekirdi. Sözün şu ya da bu 'vardı' diyerek değiştirilmesi hoş görülmemeli. Zaten duyuusal algılama sırasındaki iç yaşantılar için de aynı şey yapılıyor. Ama bu açıklamalar sırasında asıl söylenmek istenen göz önünde bulundurulmalı. Anlatılanların bağlamları da bu sonuca götürecektir.

di. Yaşamlarını Satürn'ün yansıttığı çok yüksek varlıklara 'bilgelik tinleri' denilebilir (Hristiyan tinbiliminde 'hükümdarlar' anlamına gelen 'kriotetes' adını taşırlar). Bu tinlerin Satürn'deki etkinliği, Satürn evriminin yukarıda açıklanan orta bölümünde başlamaz. Hatta bir bakıma bu süreç başladığında sona erer. Satürn'deki ısı bedenlerin yansıttığı kendi yaşamlarının bilincine varmadan önce, bu ısı bedenleri yaşamı yansıtabilir duruma getirmeleri gerekiyordu. Bu nedenle, Satürn evrimi başladıktan kısa bir süre sonra etkinlik göstermeye başladılar. O zamanlar Satürn'ün bedeni henüz hiçbir şeyi yansıtacak durumda olmayan düzensiz bir özdekti.

Bu düzensiz özdeğin gözlenmesi, tinsel bakışı Satürn evriminin başlangıcına götürür. Burada henüz daha sonraki ısı özdeğinden iz yoktur. Anlatılmaya çalışılırsa, ancak insan istencine girmeyen bir özellikten söz edilebilir. Burada her şey, ama her şey istençtir. Tümüyle ruhsal bir durum söz konusudur. Bu istencin nereden geldiği izlenmek istenirse, yüce varlıklar tarafından dışarı akıtıldığı ve böylece ortaya çıktığı görülür. Bu varlıklar evrimlerini güçlkle tasarlanabilecek basamaklarla öyle bir yüksekliğe getirmiştir ki Satürn evrimi başladığı sırada kendi varlıklarından dışarı istenç akıtabilecek durumdadır. Bu dışarı akış bir süre sürdükten sonra istenç yukarıda anlatılan 'bilgelik tinleri'nin etkinliği ile birleşir. Böylece o zamana kadar tümüyle özelliiksizken, evrene yaşam yansıtma özelliğini kazanır.

Mutluluğu Satürn evriminin başında istençlerini dışarı akıtmakla bulan varlıklara 'istenç tinleri' denilebilir (Hristiyan gizemciliğinde 'tahtlar' diye adlandırılır).

Satürn evrimi, istenç ve yaşamın birlikte çalışması sonucu belirli bir düzeye eriştiği zaman gene Satürn'ü çevreleyen başka varlıkların etkinlikleri başlar. Bunlara 'devinim tinleri' denilebilir (Hristiyan biliminde 'dynamis' ya da 'kudretler'). Bu varlıkların fiziksel ve eter bedenleri yoktur. En alt düzeydeki örgenleri astral bedendir. Satürn bedenleri yaşamı yansıtılabilmeye başlayınca,

bu geriye yansıyan yaşam, 'devinim tinleri'nin astral bedenlerindeki özellikleri içine alabilecek durumdadır. Bunun sonucunda Satürn evrene duyum, duygu ve benzeri ruhsal güçler saçıyormuş gibi görünür. Tüm Satürn, sempati ve antipatileri bildiren, ruhsal özellikler gösteren bir varlık gibidir. Ama bu ruhsal dışavurumlar, kesinlikle kendisine ait değildir. Hepsi devinim tinlerinin geriye yansıyan ruhsal etkileridir.

Bu durum bir dönem sürdükten sonra, 'biçim tinleri' diye adlandırılabilir başka varlıkların etkinliği başlar. Bunların da en alt örgeni astral bedendir. Ama bu astral beden, devinim tinlerinininkine göre başka bir evrim basamağındadır. Bu ikincinin geri gönderilen yaşama salt genel duyum dışavurumları ulaştırmasına karşılık 'biçim tinleri'nin (Hristiyan biliminde 'exusiai' yani 'şiddetler') astral bedeni, duyum dışavurumlarının her bir varlıktan ayrı ayrı geliyormuş gibi evrene geri gönderilmesini sağlayan bir etki yapar.

Şöyle de denilebilir: Devinim tinleri tüm Satürn'ün ruhu olan bir varlık gibi görünmesini sağlar. Oysa biçim tinleri bu yaşamı tüm varlıklar arasında bölüştürüp bir araya gelmiş birçok ruhsal varlık gibi görünmesine yol açar. Bunu göz önüne getirmek için küçük taneciklerin bir araya gelmelerinden oluşan bir böğürtleni düşünmek yardımcı olabilir. Duyuüstü gözlemci için Satürn, açıklanan evrim sürecinde bireysel varlıkların bir araya gelmeleriyle oluşur. Ama bu varlıkların kendi yaşamları ve ruhları yoktur. Ancak çevrelerindeki varlıkların yaşamlarını ve ruhlarını geri yansıtabilirler.

Satürn bu duruma geldiğinde bu kez başka varlıklar etki göstermeye başlar. Bunların da en alt örgeni astral bedendir, ama bulunduğu yüzey şimdiki insan 'ben'i gibi bir etki yapar. Ben bu varlıklar yoluyla Satürn'ü dışarıdan gözler ve kendi doğasını her bir Satürn varlığına iletir. Böylece Satürn evrene bugünkü insan kişiliğinin yaşam çevresine yaptığı etkiye benzer bir şey gönderir. Bunu sağlayan varlıklar 'kişilik tinleri' diye adlandırılınsın

(Hristiyanlıkta 'archai' ya da 'ilk başlangıçlar'). Bunlar Satürn'ün taneciklerine kişilikli bir görüntü verir. Ama Satürn'de gerçekten kişilikli varlıklar yoktur. Kişiliğin aynadaki simgesi ya da benliği vardır. 'Kişilik tinlerinin' gerçek kişilikleri Satürn'ün çevresindedir. İşte bu tinler varlıklarının Satürn'deki bedenler yoluyla geriye yansımaları sağladıkları için Satürn az önce 'ısı' olarak nitelendirilen ince özdeği kazanır.

Satürn'de iç yaşam yoktur. Ama kişilik tinleri kendi iç yaşamlarını Satürn'ün saçtığı ısıda bulur.

Tüm bunlar gerçekleştiği sırada 'Kişilik tinleri' insanın bugün bulunduğu basamaktadır: İnsan olma süreçlerini yaşarlar. Bu konuda önyargısız olmak isteniyorsa, bir varlığın bugünkü insan biçimini taşımadan da insan olabileceğini düşünebilmek gerekir. 'Kişilik tinleri' Satürn'deki insanlardır. En alt örgenleri fiziksel beden değil, içinde 'ben'i taşıyan astral bedendir. Bu nedenle, bu astral bedenin yaşantılarını bugünkü insan gibi fiziksel ve eter bedenlerle dışarı vuramazlar. Ama salt bir bene sahip olmakla kalmazlar. Aynı zamanda bir benleri olduğunun bilincindedirler, çünkü Satürn'ün ısı ben'i geri yansıtarak onlara bu bilinci kazandırır. Yani Dünya'dan değişik bir ortamda insandırırlar.

Satürn'ün evriminin bundan sonraki bölümünde, ötekilerden başka türde gelişmeler olur. Şimdiye kadar her şey dış yaşam ve duyumun yansıması iken bir tür iç yaşam başlar. Satürn'de orada burada ışıyıp sönen bir ışıma görülür. Çeşitli yerlerde titreşen ışıklarla, başka bölümlerde şimşek çakmasını andıran görüntülerle karşılaşılır. Satürn'ün ısı bedenleri titreyerek ışımaya, parlamaya, hatta ışık saçmaya başlar. Evrimin bu basamağına ulaşılması, gene bazı varlıkların etkilerini göstermelerine olanak verir. Bu varlıklara 'ateş tinleri' denilebilir (Hristiyanlıkta 'Arkangeloi' yani 'başmelekler'). Bunların da bir astral bedeni vardır. Ama varoluşlarının bu evresinde kendi astral bedenlerine uyarıcı dürtüler veremezler. Satürn'ün açıklanan evrim basamağındaki ısı beden-

lerini etkileyemeselerdi, içlerinde hiçbir duyu ya da duyum uyandıramazlardı. Ancak bu yolla, bıraktıkları etkiye bakarak kendi varoluşlarının bilincine varabilirler. Kendi kendilerine "Ben varım." diyemezler. Daha çok "Çevrem var olmamı sağlıyor." diyebilirler. Algılama yetenekleri vardır. Aslında algılamaları yukarıda açıklanan ışık etkilerindedir. Satürn'deki ışık etkileri bir bakıma ateş tinlerinin 'ben'idir. Bu etki çok özel türde bir bilinçleri olmasına yol açar. Bunu 'imgesel bilinç' olarak adlandırabiliriz. Düş gören insan bilincine benzetilebilir, ama canlılık derecesi düşlerdekinden çok daha yüksektir. İnsan düşünde gelip geçen anlamsız imgelerin yerini, Satürn'deki ışık oyunları ile gerçek bir ilişkide olan imgeler alır.

Ateş tinleriyle Satürn'ün ısı bedenleri arasındaki ilişkide, insan duyu organlarının tohumları atılır. Bugün insanın fiziksel dünyayı algılamasını sağlayan organları, ilk önce eterden biçimleriyle ışımaya başlar. Gören kişi Satürn'de henüz yalnızca duyu organlarının ışıktan ilk örneklerini taşıyan insan fantomlarını seçer.

Bu duyu organları, ateş tinleri etkinliğinin bir sonucudur, ama oluşmalarında salt bu tinler rol oynamaz. Ateş tinleriyle birlikte başka varlıklar da Satürn'de etkinlik gösterir. Bu tinler duyu organları tohumlarını, Satürn yaşamındaki gelişmeleri gözlemlemek için kullanabilecek çok yüksek bir düzeydedir. Bu varlıklara 'sevgi tinleri' (Hristiyanlıkta 'serafim') denebilir. Sevgi tinleri olmasaydı ateş tinleri yukarıda açıklanan bilince sahip olamazdı. Bu yüksek varlıklar Satürn'deki gelişmeleri imgelerle ateş tinlerine aktarır. Satürn olaylarını gözlemenin kendine verebileceği her türlü yarardan, her türlü zevk ve mutluluktan vazgeçer, her şeyi özveriyle ateş tinlerine bağışlarlar.

Bu olayları Satürn varoluşunun yeni bir dönemi izler. Birçokları duyuüstü kavrayışın bu döneminde gözledikleriyle ilgili açıklamalarını tümüyle saçma bulabilir. Satürn'ün iç yaşamı birbirine karışan tat duyumlarıyla do-

ludur. Değişik yerlerde tatlı, acı, ekşi vb. ortaya çıkar. Dış evrene doğru ise tüm bunlar ses ya da bir çeşit müzik olarak algılanır.

Bu gelişimler sırasında gene bazı varlıklar Satürn'de etki gösterme olanağına kavuşur. Bunlara 'şafağın ya da yaşamın oğulları' denebilir (Hristiyanlıkta 'angeloi' yani 'melekler'). Satürn'ün içinde dalgalanan tat güçleri ile karşılıklı etkileşirler. Bunun sonucunda eter ya da yaşam bedenleri bir çeşit metabolizmaya benzeyen bir çalışmaya başlar. Böylelikle Satürn'e yaşam getirilmiş olur. Beslenme ve dışkılama başlar. 'Yaşam oğulları' bu gelişmelere doğrudan doğruya değil, etkinlikleri sonucu dolaylı olarak yol açar. Bu iç yaşam 'uyum tinleri' (Hristiyanlıkta 'kerubim') denebilecek bazı başka varlıkların Satürn'e girmelerini sağlar. Bunlar yaşam oğullarına henüz berrak olmayan bir bilinç verir. Bu, bugünkü insanın düşsel bilincinden daha da az berrak bir bilinçtir. Şimdiki düşsüz uyku durumuna benzer. Öylesine düşük bir düzeydedir ki insanlar tam olarak bilincine bile varamaz. Ama gene de vardır. Gerek düzeyi gerekse türüyle uyanık gündüz bilincinden değişiktir. Bugünkü bitkilerin de 'düşsüz uyku bilinci' vardır. İnsanda olduğu gibi dış dünyanın algılanmasını sağlamaz. Ama yaşam gelişmelerini düzenler ve dış dünya ile uyum içinde olmalarını sağlar. Satürn'ün açıklanan evrim basamağında 'yaşam oğulları' bu düzenlemeyi algılayamaz. Ama 'uyum tinleri' algılayabilir, bu nedenle asıl düzenleyiciler onlardır.

Tüm bu yaşam, yukarıda adı geçen insan fantomlarında gerçekleşir. Bu nedenle, tinsel gözle bakana canlıymış gibi gözükürler. Ama bu fantomların yaşamı yalnızca görünüştedir. Kendi yaşamlarını gerçekleştirmek için insan fantomlarını kullanan 'yaşam oğulları'nın yaşamından başka bir şey değildir.

Şimdi ilgi görünüşte yaşayan bu insan fantomlarına yöneltilmeli. Satürn'ün bu döneminde, durmadan değişen bir biçimleri vardır. Bir şu bir bu biçime girerler. Evrim ilerledikçe biçimleri belirlenmeye, hatta bir süre

sonra kalıcı olmaya başlar. Bu, Satürn evriminin başında gözlenen tinlerin, 'istenç tinleri'nin (tahtlar), etkilerini tümüyle almalarından kaynaklanır. Bunun sonucunda, insan fantomunun kendisi en ilkel, belli belirsiz bir bilinç biçimiyle gözükür. Bu bilinç durumunu düşsüz uykudan daha az berrak düşünmek gerekir. Bugünkü durumda madenlerin böyle bir bilinci vardır. İç yaşamın dış fiziksel dünya ile uyum içinde olmasını sağlar. Satürn'de bu uyumu 'istenç tinleri' düzenler. İnsan ise Satürn yaşamının bir damgası gibi gözükür. Satürn yaşamında büyük olan, bu basamaktaki insanda küçük olarak gözükür. Böylece bugünkü insanda da henüz tohum olarak bulunan 'tin insanı'nın (Almain) ilk tohumu atılmış olur. Duyuüstü bilinç bu belli belirsiz insan bilincini Satürn içinde 'kokulara' benzetilebilecek etkilerle algılar. Dış evrende ise bu etkiler bir kişilik gibi algılanır. Ama bu kişiler, bir ben tarafından yönetilmek yerine bir makine gibi dışarıdan düzenlenmiştir. Düzenleyiciler ise 'istenç tinleri'dir.

Yukarıda anlatılanlara topluca bir göz atalım: Satürn evriminin orta bölümünden sonra gerçekleşen evrim basamakları, şimdiki duyu algılamaları ile karşılaştırılarak açıklanabildi. Satürn evriminin ısı olarak ortaya çıktığı, sonra bir ışık oyununun başladığı, daha sonra tat ve ses duyularının algılandığı, sonunda ise kendini Satürn'ün içinde koku duyumu, dışa doğru ise mekanik bir insan ben'i ile açığa vuran bir durumun geliştiği söylendi. Buna karşılık Satürn evriminin ısı durumundan önceki dışavurumları, duyularla algılanabilecek hiçbir şey ile karşılaştırılamaz. İnsan bu durumu bugün ancak iç varlığıyla yaşayabilir. Kendini dış izlenimlere gerek olmadan ruhunda gelişen düşüncelere verince, içinde ancak fiziksel duyulardan yüksek bir görüşün algılayabileceği bir şey oluşur. Satürn'ün ısı durumundan önceki dışavurumları da ancak duyuüstünde algılanabilir. Bu anlamda üç durum sayabiliriz: Saf ruhsal ısı, ki dışarıdan algılanamaz; saf tinsel ışık, ki dış yüzü karanlıktır; saf tinsel varlık, ki kendi içinde yetkindir, kendi kendinin bilincine

varmak için hiçbir dış varlığa gereksinim duymaz. Saf ruhsal ısı 'devinim tinleri'nin eşliğinde ortaya çıkar. Saf tinsel ışık 'bilgelik tinleri', saf iç varlık ise 'istenç tinleri'nin dışa akıttıklarına bağlıdır.

Satürn ısı ile birlikte evrim, salt iç yaşamdan, salt tinsel durumdan çıkarak kendini dışa doğru açığa vuran bir varoluşa geçer. Gene bu durumla birlikte 'zaman' diye adlandırdığımız şey ilk kez başlar. Bunu çağdaş bilinçle kabul edebilmek özellikle güçtür. Bundan önceki varoluş biçimleri 'zamansal' değildir. Tinbilimde 'süreklilik' denen bir bölgeye bağlıdır. Bu nedenle, bu kitapta 'süreklilik bölgesi' durumlarıyla ilgili söylenenler ve zaman belirten deyimler yalnızca anlaşılabilir, karşılaştırma yapabilmek için kullanılmıştır. İnsan dilinde 'zaman öncesi'de ancak zaman düşüncesini içeren deyimlerle anlatılabilir. Birinci, ikinci ve üçüncü Satürn durumlarını, bugünkü anlamda birbiri ardından gelmediğini bilmek gerekmele birlikte, birbiri ardından açıklamak kaçınılmazdır. 'Süreklilik'lerine ya da aynı zamanda gerçekleşmelerine karşın birbirlerine öylesine bağımlıdırlar ki bu bağımlılık zamansal bir sıralama ile karıştırılabilir.

Satürn'ün ilk evrim durumlarından söz edilmesiyle birlikte, bu durumların 'nereden' geldiğiyle ilgili sorular da aydınlatılmış oluyor. Salt düşünsel açıdan, her ilk başlangıç karşısında 'bu ilk başlangıcın da ilk başlangıcının' aranması olasıdır. Ama aynı şey gerçeklikler için geçerli değildir. Bu bir örnekle açıklanabilir: Bir yolda tekerlek izleriyle karşılaşınca "Neden kaynaklanıyor?" diye sorulabilir. Yanıt "Bir arabadan..." olabilir. Buna ikinci bir soru eklenebilir: "Araba nereden geliyor, nereye gidiyor?" Gene gerçekliklere dayanan bir yanıt olasıdır. "Arabayı kim kullanıyordu?", "Bu kişinin amacı neydi, ne yaptı?" soruları da yanıt bulabilir. Ama sonunda gerçekliklerin sorulara doğal bir biçimde son verdiği noktaya gelinir. Hâlâ soru sormayı sürdüren, soru sormanın başlangıçtaki amacından uzaklaşır. Sorularını bir bakıma

mekanik bir biçimde uzatır. Bu örnekteki gibi durumlar da, gerçekliğin soruyu bitirdiği noktayı bulmak kolaydır. Büyük dünya sorularında ise bu kadar kolay karar verilemez. Ama dikkatle bakılırsa "Nereden geliyor?" sorusunun yukarıda açıklanan Satürn durumlarıyla bitmesi gerektiği görülür. Çünkü varlıkların ve olayların kendilerini geldikleri yerle değil, kendi kendileriyle kanıtladıkları bölgeye varılmıştır.

Satürn evriminin sonunda, insan tohumunun belirli bir düzeye kadar geliştiği görülüyor. Yukarıda sözü edilen belli belirsiz bilinci de kazanmış durumda. Bu bilincin ilk kez Satürn'ün son döneminde gelişmeye başladığı sanılmamalı. 'İstenç tinleri' tüm süreçler boyunca etkilerini gösteriyor. Ama duyuüstü gözlem için en çarpıcı başarı, son dönemde gerçekleşiyor. Aslında varlık topluluklarının etkinlikleri arasında kesin bir sınır çizilemez. Önce 'İstenç tinleri' sonra 'bilgelik tinleri' vb. etki gösteriyor dendiğinde, salt bu noktada etkin oldukları söylenmek istenmiyor. Aslında tüm Satürn evrimi boyunca etkinler, ama etkilerini en iyi bu belirtilen dönemlerde gözlemek olası. Gene bu dönemlerde önderliği üstleniyorlar.

Böylece Satürn evrimi, 'İstenç tinleri'nin dışarı akıttıkları şeyin 'bilgelik', 'devinim', 'biçim' vb. tinleri tarafından işlenmesi olarak görülüyor. Bu tinsel varlıklar da aynı zamanda kendi tinsel gelişmelerini sürdürüyor. Örneğin 'bilgelik tinleri', yaşamları Satürn'den geri yansıdığı zaman bundan öncesine göre daha başka bir basamağa yükseliyor. Bu eylemin meyveleri kendi yeteneklerini arttırıyor. Eylemlerini tamamladıktan sonra ise insan uykusuna benzeyen bir duruma geçiyorlar. Satürn'deki etkinlik dönemini bir bakıma başka dünyalarda yaşadıkları bir dönem izliyor. Etkinliklerini Satürn'den geri çekiyorlar. Duyuüstü gözlem bu nedenle Satürn evriminde bir yükseliş ve düşüş algılıyor. Yükseliş ısı durumu oluşturuluncaya kadar sürüyor. Işık oyunu ile birlikte ise düşüş başlıyor. İnsan fantomları 'bilgelik tinleri'nin etkisi

sonucu biçimlendiğinde, tinsel varlıklar birbiri ardından geri çekilmiş oluyor. Satürn evrimi kendi içinde ölüyor, yok oluyor. Bir tür dinlenme arası başlıyor. İnsan tohumu da sanki bir eriyişe geçiyor. Ama bu yok edici bir eriyiş değil. Daha çok toprakta yeniden bitki olmayı bekleyen bir tohumu benziyor. İnsan tohumu, evrenin kucağında uyanmayı bekliyor. Uyanma zamanı geldiğinde, başka gelişmelerin yanı sıra yukarıda anlatılan tinsel varlıklar da insan tohumunu işlemeyi sürdürmek için gerekli yetenekleri kazanmış oluyor. 'Bilgelik tinleri' eter bedenleriyle Satürn'deki gibi salt geriye yansıyan yaşamdan zevk almakla kalmıyor, yaşamı kendileri dışarı akıtabilecek ve başka varlıklara yaşam verebilecek bir duruma geliyor. 'Devinim tinleri' şimdi Satürn'de 'bilgelik tinleri'nin bulunduğu düzeye yükseliyor. Satürn'deki en alçak örgenleri astral bedendi. Şimdi bir de eter ya da yaşam bedeni kazanıyorlar. Bunun gibi, tüm diğer tinsel varlıklar da daha yüksek bir evrim basamağına ulaşıyor. Bu, insan tohumunu bundan sonraki gelişmesinde Satürn'de olduğundan başka bir biçimde etkileyebilmelelerini sağlıyor.

İnsan tohumu, Satürn evrimi sonunda eriyip yok olmuştu. Gelişen tinsel varlıkların bıraktıkları noktadan başlayabilmeleri için, bu insan tohumunun Satürn'deki basamakları kısaca yinelemesi gerekiyor. Bu, duyuüstü algı yeteneğiyle gözlenebiliyor. İnsan tohumu gizlendiği yeri bırakıp kendi yetenekleri ve Satürn'de kazandığı güçlerle gelişmeye başlıyor. Bir istenç varlığı olarak karanlıktan çıkıp, Satürn evrimi sonunda olduğu gibi yaşam ve ruhsallığı yansıtacak, mekanik bir kişiliği dışavuracak duruma getiriyor.

*

Sözü edilen ikinci evrim dönemi olan 'Güneş durumu'nda, insan varlığı Satürn'de olduğundan daha yüksek bir bilinç kazanır. Gene de, Güneş durumundaki bilinç bugünküyle karşılaştırılırsa 'bilinçsizlik' sayılır, çünkü bugünkü insanın düşsüz uyku bilinciyle hemen he-

men aynı düzeydedir. Bugün bitkiler evreninin içinde bulunduğu alçak bilince de benzetilebilir bu. Duyuüstü gözlem için 'bilinçsizlik' yoktur. Yalnızca bilincin değişik dereceleri vardır. Dünyadaki her şey bilinçlidir.

İnsan varlığı, Güneş evrimi sırasında bir eter ya da yaşam bedeni edinerek daha yüksek bir bilinç kazanır. Bundan önce yukarıda açıklandığı gibi Satürn durumlarını yinelemek zorundadır. Bu yinelemenin özel bir nedeni vardır. Satürn dinlenme arası bittikten sonra bu 'evrensel uyku'dan yeni bir evrensel varlık yani 'Güneş' olarak çıkar. Bununla birlikte, gelişiminde rol alan ilişkiler de değişir. Satürn'de etkin oldukları söylenen tinsel varlıklar, başka basamaklara yükselmiştir. Ama insan tohumu yeni oluşan Güneş'te önce Satürn'deki düzeyiyle ortaya çıkar. Şimdi Satürn'de geçirdiği evrim dönemlerini Güneş'teki ilişkilere uyacak biçimde değiştirmesi gerekir. Bundan ötürü, Güneş dönemi Satürn'deki olayların yinelenmesiyle başlar. Bu, Güneş yaşamındaki değişik ilişkilere uyum sağlanarak gerçekleşir. İnsan varlığı, Satürn'de elde ettiği gelişme düzeyini Güneş'teki ilişkilere uygun bir duruma getirdiği zaman, 'bilgelik tinleri' fiziksel bedenlere eter ya da yaşam bedenini akıtmaya başlar. İnsanın Güneş'te ulaştığı daha yüksek düzeyi karakterize etmek için Satürn'de henüz tohum durumunda olan fiziksel bedenin eter bedeni taşımaya başladığı ve ikinci yetkinlik derecesine yükseldiği söylenmelidir. Bu eter ya da yaşam bedeni, Güneş evrimi sırasında kendisi için birinci yetkinlik derecesine ulaşır. Ama fiziksel bedenin ikinci, yaşam bedeninin de birinci yetkinlik derecesine ulaşabilmesi için Güneş yaşamı boyunca Satürn'de olduğu gibi başka tinsel varlıkların etki göstermesi gerekir.

'Bilgelik tinleri' yaşam bedenini akıtmaya başlayınca, o zamana kadar karanlık olan Güneş aydınlanmaya başlar. Aynı zamanda insan tohumunda ilk iç devinimler görülür. Yaşam başlar. Satürn'de yaşamın yansıması olarak karakterize edilen şey, şimdi gerçekten yaşam olur. Bu

akış bir zaman sürer. Sonra insan tohumu önemli bir değişiklik göstererek ikiye ayrılır. O zamana kadar bir bütün oluşturan fiziksel ve eter bedenlerden birincisi, özel bir bölüm olarak ayrışmaya başlar. Ama bu ayrılan fiziksel beden de eter bedenle sarılıdır. Böylece iki örgenli bir insan ortaya çıkar: Birinci bölüm, içine yaşam bedenini alan fiziksel bedendir; diğeri ise salt yaşam bedenidir. Bu ayrışma, Güneş yaşamının bir dinlenme arasında gerçekleşir. Bu sırada daha önce aydınlanmış olan Güneş gene kararır. Bedenler bir bakıma 'evrensel bir gece'de ayrışır. Ama bu dinlenme arası, Satürn ve Güneş evrimi arasındakilerden çok daha kısadır. Dinlenme arasının bitmesinden sonra, 'bilgelik tinleri' daha önce bir örgenli insanda olduğu gibi şimdi de iki örgenli insan varlığı üstünde bir süre çalışır. Bunu 'devinim tinleri'nin çalışması izler. Bunlar astral bedenleriyle insan varlığının yaşam bedenine akar. Yaşam bedeni bu yolla fiziksel bedende bazı iç devinimler oluşturma yeteneğini kazanır. Bu devinimler, bugünkü bitki özlerinin devinimlerine benzetilebilir.

Satürn'ün bedeni, salt ısı tözünden oluşuyordu. Güneş'te bu ısı bugünkü gaz veya buharla karşılaştırılabilecek bir duruma gelinceye kadar yoğunlaşır. Bu durum 'hava' diye adlandırılabilir. 'Hava' durumu, 'devinim tinleri' eylemlerini başlattıktan sonra ilk belirtilerini gösterir. Duyuüstü bilinç şu manzarayla karşı karşıyadır: Isı tözünde, yaşam bedeninin düzenli devindirdiği ince oluşumlar ortaya çıkar. Bu oluşumlar, fiziksel insan bedeninin ulaştığı gelişme düzeyini gözler önüne serer. Tümüyle ısı dolu ve ayrıca bir ısı kılıfı ile kaplıdırlar. Fiziksel anlamda bu insan varlığının ısıdan oluştuğu ve düzenli devinen hava oluşumlarını içerdiği söylenebilir. Yukarıdaki gibi bugünkü bitkiler ile karşılaştırılırsa, bitkinin tüm özelliklerine sahip bir varlıktan çok devinimleri bugünkü bitki özlerinininkine benzeyen hava ve gazdan* biçimler düşünölmelidir.

* Gaz, duyuüstü bilince saçtığı ışıqla göröölür. Bu nedenle tinsel göze göröünen ışıqlı biçimlerinden söz edilebilir.

Bu gelişmeler bir dönem daha sürer. Sonra gene bir dinlenme arasına girilir. Bunun ardından 'devinim tinleri' etkinlerini 'biçim tinleri'ninki katılınca kadar sürdürür. İkincilerin görevi, durmadan değişen gaz oluşumlarının kalıcı biçimler almasıdır. Bunun için 'biçim tinleri'nin güçlerini insan eter bedenine akıtıp geri çekmeleri gerekir. Gaz oluşumları, salt devinim tinlerinin etkisi altında oldukları sürece durmadan devinir. Biçimlerini salt bir an için korurlar. Şimdi geçici olarak ayırt edilebilen biçimler alırlar.

Bir zaman sonra, gene dinlenme arasına girilir. Biçim tinleri, bu sürenin sonunda gene eylemlerini sürdürür. Bundan sonraki Güneş evriminde ise yepyeni gelişmeler olur.

Şimdi Güneş evriminin ortasına varılmış, Satürn'de insanlık düzeyine ulaşan 'kişilik tinleri'nin daha yüksek bir dereceye erişeceği zaman gelmiştir. İnsanlık derecesini aşarak bugünkü insanın normal bir evrim sonucu elde ettiği bilincin ötesinde bir bilince kavuşur. İnsan aynı bilinci ancak Dünya –yani dördüncü gezegen evrimi– hedefine ulaştığı ve bir sonraki gezegen dönemi başladığı zaman kazanacak. O zaman salt fiziksel duyuların ilettiği şeyleri algılamakla kalmayıp çevresindeki varlıkların iç ruhsal durumlarını görebilen imgesel bir bilince sahip olacak, ama benlik bilincini de tümüyle koruyabilecek. Algıladıkları, yarı karanlık, düşsel imgeler olmayacak. Ruhsal dünyayı bugünkü fiziksel renkler ya da sesler gibi gerçek imgelerle görebilecek. İnsanın zamanımızda böyle bir yeteneği geliştirmesi için tinbilimsel bir öğretiye gereksinmesi vardır. Bu öğretilerden kitabın daha sonraki bölümlerinde söz edilecek.

Kişilik tinleri, bu görme yeteneğini gelişmelerinin doğal bir sonucu olarak Güneş evriminin ortasında kazanır. Bu, Güneş evriminde yeni oluşan insan yaşam bedenine, Satürn'de fiziksel bedene olduğu gibi bir etki yapabilmelerini sağlar. Satürn'deki ısı, kendi kişiliklerini geri yansıtıyordu. Şimdi de gaz oluşumlarının parıltı-

sında, gören bilinçlerinin imgeleri geriye yansır. Güneş'te olup bitenleri duyuüstünde gözlerler. Bu görme, hiçbir açıdan salt bir gözleme değildir. Güneş'ten akan imgelerde, sanki Dünya insanının 'sevgi' olarak adlandırdığı güç etkindir. Ruhsal anlamda daha dikkatle bakılırsa, bu görünümün nedeni anlaşılır. Güneş'ten yayılan ışığa çok yüksek varlıkların etkinlikleri karışmıştır. Bunlar yukarıda adları geçen 'sevgi tinleri'dir (Hıristiyanlıkta 'serafim'). Bu tinler kişilik tinleri ile birlikte insan eter ya da yaşam bedeni üstünde çalışmaya başlar. Bu çalışma sonucu, yaşam bedeninin kendisi de evriminde bir basamak yükselir. İçindeki gaz oluşumlarını salt biçimlendirmekle kalmaz, bunları yaşayan insan varlığının ilk döllenme belirtilerini gösterecek biçimde hazırlar. Biçimlenmiş gaz oluşumlarından (sanki terler gibi) bir salgı dışarı atılır. Bunlar da ana oluşuma benzer biçimler alır.

Bundan sonraki Güneş evrimini açıklayabilmek için Dünya varoluşunun son derece önemli bir gerçekliğine işaret etmek gerekir: Hiçbir zaman varlıkların tümü aynı evrim süreci içinde ereklere ulaşmazlar. Bazıları bu ereğin gerisinde kalır. Satürn evrimi sırasında da tüm kişilik tinleri amaçladıkları insan basamağına gerçekten ulaşamadı. Gene Satürn'de oluşan tüm fiziksel insan bedenleri, Güneş evriminde bağımsız bir yaşam bedeni taşıyacak olgunluğa erişemedi. Bu nedenle, Güneş'te içinde bulunduğu ortamla uyuşmayan varlıklar ve oluşumlar ortaya çıktı. Şimdi bu varlıkların Satürn'de başaramadıklarını Güneş'te yinelemeleri gerekiyor. Bu nedenle, Güneş durumunda şu gelişmeler tinsel olarak gözlenebilir: Bilgelik tinleri yaşam bedenini akıtmaya başlayınca, Güneş'in bedeni bir anlamda bulanır. Aslında Satürn'e ait olması gereken oluşumlarla dolar. Bunlar gerektiği gibi yoğunlaşarak havaya dönüşmeyi başaramayan ısı oluşumlarıdır. Yani Satürn'de geri kalan insanlardır. Kurallara uygun gelişmiş bir yaşam bedeni taşıyacak durumda değildirler.

Satürn'den arta kalan ısı tözü, Güneş'te iki bölüme ayrılır. Bölümlerden biri insan bedenlerince emilir ve bundan sonra insan varlığında bir tür daha alçak yapı oluşturur. Böylece insan varlığı, Güneş'te, bedensel yapısına aslında Satürn'e ait olan bir şey almış olur. Satürn'de insan bedenlerinin, kişilik tinlerine insanlık basamağına yükselmeleri için yardım etmeleri gibi, şimdi de Güneş'te insanın Satürn bölümü, 'ateş tinleri' için aynı görevi görür. Ateş tinleri, kişilik tinlerinin Satürn'de yaptığı gibi güçlerini insandaki Satürn bölümüne aktarır geri çekerek insanlık basamağına yükselir. Tüm bunlar, Güneş evriminin ortasında gerçekleşir. Şimdi insan varlığının Satürn bölümü, ateş tinlerine (başmelekler) insanlık basamağına varmaları için yardım edebilecek kadar olgunlaşmıştır.

Satürn ısı tözünün öbür bölümü ise ayrılarak Güneş'teki insan varlıklarının yanında ve arasında bağımsız bir varoluşa başlar. Böylece insan evreninin yanında ikinci bir evren ortaya çıkar. Bu evren, Güneş'te tümüyle bağımsız, ama salt fiziksel bir ısı bedeni oluşturur. Bunun sonucunda, tümüyle gelişmiş durumdaki kişilik tinleri, hiçbir bağımsız yaşam bedeni üstünde yukarıda açıklanan biçimde çalışamaz. Ama Satürn'de bazı kişilik tinleri de geri kalmıştır. Bunlar gerektiği gibi insanlık basamağına ulaşamamıştır. Bunlarla bağımsızlaşan Güneş evreni arasında bir çekim başlar. Şimdi geri kalan kişilik tinlerinin, Güneş'te geri kalan evrenle, tıpkı ilerleyen yoldaşlarının Satürn insanlarıyla olan ilişkileri gibi bir ilişkiye girmeleri gerekir. Bu tinler Satürn'de önce fiziksel bedeni oluşturmuşlardı. Güneş'te ise geri kalmış kişilik tinlerinin bu tür bir çalışmada bulunmalarına olanak yoktur. Bu nedenle, Güneş bedeninden ayrılarak Güneş'in dışında bağımsız bir gök bedeni oluştururlar. Böylece bu beden, Güneş'ten ayrışıp çıkar. Geri kalmış kişilik tinleri, buradan doğru yukarıda açıklanan ikinci Güneş evreninin varlıklarını etkiler. Eskiden Satürn olan gök oluşumu ikiye bölünür. Şimdi Güneş'in yanında ikinci bir gök bedeni, bir bakıma yeniden doğmuş bir

Satürn vardır. İkinci Güneş evreni, kişilik özelliğini bu Satürn'den alır. Bu nedenle, bu evreni Güneş'te kendi kişiliği olmayan varlıklar oluşturur. Ama yeni Satürn'deki kişilik tinlerinden gelen kişiliği geri yansıtabilirler. Duyuüstü bilinç, düzenli ilerleyen Güneş evriminin insanları arasına karışan ve 'yeni Satürn' tinlerinin etkisi altında olan ısı güçlerini gözler.

Güneş evrimi ortasında, insan varlığında şu gelişmeler görülür: İnsan, fiziksel beden ve yaşam bedeninden oluşur. Bu bedenlerde, ilerlemiş kişilik tinleri ve sevgi tinleri birlikte etkinlik gösterir. Fiziksel bedene geri kalmış Satürn özellikleri karışmıştır. Bu bölümü ateş tinleri etkiler. Ateş tinlerinin bu geri kalmış Satürn doğası üstündeki tüm çalışmalarında, bugünkü Dünya insanına özgü duyu organlarının başlangıcını görmek gerekir. Yukarıda ateş tinlerinin daha Satürn zamanı yaşanırken ısı özü üstünde çalıştıkları ve duyu organlarının ilk tohumlarını oluşturmaya çabaladıkları anlatılmıştı. Kişilik tinleri ile sevgi tinlerinin birlikte çalışmalarında ise bugünkü insan bezelerinin ilk biçimi görülür.

Yukarıda anlatılanlar, Satürn'de yaşayan kişilik tinlerinin tüm etkinliklerini kapsamıyor. Bunlar salt ikinci Güneş evrenini etkilemekle kalmaz, aynı zamanda bu evren ile insan duyuları arasında bir bağlantı kurar. İkinci Güneş evreninin ısı tözleri, insan duyu organı tohumlarına dolup boşalır. Böylece Güneş'teki insan varlığı, kendi dışındaki daha alçak evreni bir bakıma algılamaya başlar. Doğal olarak bu algılayış, yukarıda sözü geçen pek az gelişmiş Satürn bilincine uygun olarak henüz belli belirsizdir ve en önemli bölümü değişik ısı etkilerinden oluşur.

Güneş evriminin ortasında gerçekleştiği anlatılan bu gelişmeler, bir zaman sürer. Sonra gene bir tür dinlenme arasına girilir. Daha sonra ise evrimin belirli bir noktasına kadar aynı biçimde sürer. Bu noktada, insan eter bedeni 'yaşamın oğulları' (melekler) ile uyum tinlerinin birlikte çalışmaya başlamaları için yeterli olgunluğa ula-

şır. Duyuüstü bilinç, insan varlığında içten tat duyumu-na benzetilebilecek, dışa doğru ise sesler olarak algılanan dışavurumları ayırt eder. Buna benzer bir açıklama, Satürn için de yapılmıştı. Ama Güneş'te tüm bu gelişmeler çok daha olgun, çok daha bağımsız bir yaşamla doludur.

Böylelikle 'yaşamın oğulları', ateş tinlerinin Satürn'de ulaştığı ilkel imge bilincini kazanır. Uyum tinleri (kerubim) ise yardımcı olur. Bunlar tinsel olarak Güneş evriminde olup bitenleri gözler. Ama bu gözlemin tüm meyvelerinden, bilgelik dolu imgelerin verdiği duyumlardan vazgeçerek tüm bu görkemli ve büyümlü görüntüleri 'yaşamın oğulları'nın düşsel bilincine akıtırlar. Bunlar ise gözledikleri oluşumları hep daha yüksek evrim basamaklarına çıkabilmesi için insan eter bedenine işler.

Gene bir dinlenme arasına girilir, sonra gene 'evrensel uyku'dan uyanılır. Bundan bir süre sonra ise insan varlığı, kendi güçlerini uyaracak olgunluğa erişir. Bunlar 'tahtların', insana, son Satürn sürecinde akıttığı güçlerdir. Şimdi insan varlığı, kendini içeriden koku alma duyusu gibi gösteren bir iç yaşam geliştirir. Dışa doğru ise bir tür kişilik göstermeye başlar. Ama bu kişilik henüz bir iç 'ben' ile yönlendirilmez. Daha çok kişiliği olan bir bitki gibi görünür. Satürn evrimi sonunda kişiliğin mekanik bir biçimde ortaya çıktığı söylendi. O zamanlar, bugün insanda henüz tohum olarak bulunan 'tin insanı'nın (atma) ilk kez doğuşu gibi, şimdi de 'yaşam tini'nin (buddhi) ilk tohumu oluşturulur.

Tüm bunların gerçekleştiği süreden sonra gene bir dinlenme arasına girilir. Önceden de olduğu gibi, insan varlığının çalışması bu aradan sonra bir süre devam eder. Sonra bilgelik tinlerinin yeni bir atılımı olduğu söylenebilecek bir duruma geçilir. Bu tinler yoluyla, insan varlığı çevresine karşı sempati ya da antipati duymanın ilk belirtilerini göstermeye başlar. Henüz gerçek bir duyum söz konusu değildir. Ama hiç değilse duyum öncesi bir durum gelişir. Kendini koku algılamalarıyla dışa-

vurduğu söylenen iç yaşam kıpırtıları, dışa doğru ise bir tür ilkel konuşma olarak gözlenir. Bir insan varlığı, içinde hoşuna giden bir koku ya da bazen bir tat algıladığında, bunu dışarıya bir sesle bildirir. Aynı şey hoşla gitmeyen algılamalar için de geçerlidir.

Tüm bu açıklanan gelişmelerle, insan varlığı için Güneş evriminin asıl amacına ulaşılmış oldu: İnsan, Satürn'den daha yüksek bir bilinç basamağına, 'uyku bilinci'ne erişti.

Bir süre sonra ise Güneş durumuna bağlı daha yüksek varlıkların insan varlığı için çalışırken kendi içlerinde oluşanları geliştirmek üzere başka evrenlere çıkmalarını gerektiren evrim noktasına gelinir. Satürn ve Güneş Evrimler'i arasında olduğu gibi, gene büyük bir dinlenme arasına girilir. Güneş'te oluşan her şey, tüm güçleri tohumunda uyuyan bir bitki gibidir. Ama nasıl tohumdaki güçler yeni bir bitkinin büyümesiyle ortaya çıkarsa, Güneş'teki tüm yaşam da dinlenme arasından sonra evrenin kucağından doğar ve yeni bir gezegensel yaşam başlar. Böyle bir dinlenme arası ya da 'evrensel uyku'nun anlamını kavrayabilmek için tinsel bakışı sözü geçen varlık türlerinden birine, örneğin bilgelik tinlerine yöneltmek yeterlidir. Bunlar Satürn'de henüz dışarıya bir eter beden akıtabilecek durumda değildi. Ama burada yaşadıklarıyla hazırlanmış oldular. Dinlenme arasında ise bu hazırlığı yeteneğe dönüştürdüler. Böylece Güneş'te dışarı yaşam akıtabilecek ve insan varlığına bir yaşam bedeni verebilecek duruma geldiler.

•

Dinlenme arasından sonra daha önce Güneş olan şey, 'evrensel uyku'dan uyanır. Yani tinsel gözlem için bir süre izlendikten ve dinlenme arasında yok olduktan sonra, gene algılanabilir bir duruma gelir. Bu yeni ortaya çıkan ve 'ay' diye adlandırabileceğimiz gezegensel varlıkta (bugünkü Dünya'nın uydusu olan ve 'Ay' dediğimiz parçası ile karıştırılmamalıdır) iki şey gözlenir. Birincisi, Güneş zamanında yeni Satürn olarak ayrılan bö-

lüm, bu yeni gezegensel varlıkta gene yer alır. Bu Satürn, dinlenme arasında gene Güneş'le birleşmiştir. Birinci Satürn'de yer alan her şey, gene evrensel oluşumlar olarak, ortaya çıkar. İkincisi, insan varlıklarının Güneş'te oluşturulan yaşam bedenleri, dinlenme arasında gezegenin bir bakıma tinsel kılıfını oluşturan varlıklar tarafından emilmiştir. Yani bu zaman noktasında, bağlı oldukları fiziksel insan bedenleriyle birlikte görülmezler. Fiziksel bedenler tek başına ortaya çıkar. Satürn ve Güneş'te kazandıkları tüm özellikleri taşımalarına rağmen, eter ya da yaşam bedenleri eksiktir. Bu eter bedeni hemen içlerine alamazlar, çünkü bu bedenlerde dinlenme arasında henüz fiziksel bedenlerle uyuşmayan bir gelişme olmuştur.

Bu uyumun gerçekleşmesi için Ay evriminin başında, Satürn'deki olaylar bir kez daha yinelenir. Fiziksel insan varlığı, Satürn evriminin tüm basamaklarını yineler, ama bu kez şartlar tümüyle değişiktir. Satürn'de salt bir ısı bedeni vardı. Şimdi, oluşturulan, hava bedeninin güçleri de etkindir. Ama bu güçler Ay evriminin hemen başında ortaya çıkmaz. Başlangıçta insan varlığı, sanki salt ısıdan oluşmuştur ve hava bedeninin güçleri bu ısının içinde uyuyor gibidir. Zamanla ilk belirtiler kendini gösterir. Satürn yinelenmesinin son döneminde insan varlığı, Güneş'te yaşadığı zamanda olduğu gibi, görünmeye başlar. Ama tüm bu yaşam, henüz salt görünüştedir. Güneş evrimindeki kısa aralar gibi bir dinlenme arasına girilir. Bundan sonra artık yeterince olgunlaşan fiziksel bedenlere yaşam bedeni akmaya başlar. Bu akış, Satürn'ün yinelenmesinde olduğu gibi birbirinden ayrılması gereken üç süreçte gerçekleşir. İnsan varlığının bu süreçlerin ikincisinde Ay'daki ilişkilerle sağladığı uyum, devinim tinlerinede yeni kazandıkları yetenekleri eyleme çevirmek için fırsat verir. Bu yetenek ise astral bedeni kendi varlıklarından insanlara akıtabilmektir. Bunu başarabilmek için Güneş evrimi sırasında hazırlanmaları, Güneş'le Ay arasındaki dinlenme sırasında da hazırladıklarını bu yeteneğe dönüştürmeleri gerekmişti. Bu akış bir za-

man sürdürdükten sonra küçük dinlenme aralarından biri başlar. Bundan sonra aynı akış, biçim tinlerinin etkinliği başlayıncaya kadar, sürer. İnsan varlığı, devinim tinlerinin astral bedeni akıtmaları yoluyla ilk ruhsal özelliklerini kazanır. İçinde bir yaşam bedeni olmasından kaynaklanan ve Güneş evrimi sırasında henüz bitkisel olan gelişmeleri duyumlarla izlemeye, bunlara karşı sempati ya da antipati duymaya başlar. Bunlar, biçim tinleri araya girinceye kadar, değişken, gelip geçici duygularken, bundan sonra ilk dilek ya da istek belirtileri olarak ortaya çıkar. Varlık bir kez zevk aldığı şeyin yinelenmesine, itici bulduğu şeyinse engellenmesine çalışır. Ama biçim tinleri kendi varlıklarını insanlara vermedikleri, güçlerini yalnızca akıtıp geri çektikleri için istekler içten ve bağımsız olamaz. Biçim tinleri tarafından yönlendirilirler ve içgüdüsel bir yapıları vardır.

İnsan varlığının fiziksel bedeni Satürn'de henüz bir ısı bedendi. Güneş'teki yoğunlaşma sonucu gaz veya hava durumu da ortaya çıkar. Ay evriminde astral bedenin aktığı sırada belirli bir noktadan sonra fiziksel varoluş bir derece daha yoğunlaşır ve şimdiki sıvılara benzetilebilecek bir durum alır. Bu durumu 'su' diye adlandırabiliriz. Ama söz konusu olan şimdiki su değil, o zamanki varoluş biçimidir. Fiziksel insan bedeni yavaş yavaş üç tözden oluşan bir biçim almaya başlar. Bunların en yoğun olanı 'su beden'dir. İçi hava akımlarıyla doludur. Bunlar da ısı akımlarının etkisi altındadır.

Güneş basamağında da tüm oluşumlar gereken olgunluğa erişemez. Bu nedenle Ay'da henüz Satürn basamağında bulunan ya da ancak Güneş düzeyine erişmiş varlıklar vardır. Böylece amaca uygun olarak gelişen insan evreninin yanında iki başka evren daha oluşur. Birincisi, Satürn durumunu aşamayan, salt fiziksel bir bedeni olup da hâlâ bir yaşam bedeni taşıyacak duruma gelemeyen varlıklardır. Bu, en alçak düzeydeki Ay evrenidir. İkincisi, Güneş'te geri kalan varlıklardan oluşur. Bunlar Ay'da bağımsız bir astral beden kazanacak kadar

olgunlaşmamıştır. En alçak düzeydeki ile amaca uygun ilerleyen insan evreni arasında bir evren oluştururlar.

Ama bir başka gelişme daha olur: Salt ısı güçleri ve salt hava güçleri olan tözler, insan varlığının da içine akar ve Ay'da bir Satürn ve Güneş yapısı edinmelerine neden olur. İnsan yapısında bir çatışma ortaya çıkar. Bu çatışma, Ay evriminin biçim tinleri etki göstermeye başladıktan sonraki sürecinde, çok önemli bir gelişmeye yol açar. Ay bedeninde bir bölünme olur. Töz ve varlıkların bir bölümü, diğerlerinden ayrılır. Bir gök bedeninden iki beden oluşur. Birincisi, daha önce bir bütün olan gök bedeniyle yakın bağlı bazı yüksek varlıklara yuva olur. İkincisi ise insan varlıkları, az önce açıklanan daha alçak evrenlerden ve birinci gök bedeniyle ayrılmayan bazı daha yüksek varlıklardan oluşur. Yüksek varlıklardan oluşan birinci beden, yeniden doğmuş, ama daha da incelmış bir Güneş gibi görünür. Diğerisi ise asıl yeni oluşum, Dünya'mızın Satürn ve Güneş'ten sonraki üçüncü bedenlenmesi, 'eski Ay'dır. Yeniden doğan Güneş, ayrılırken Ay'dan yalnızca 'ısı' ve 'hava'yı alır. Bir bakıma artık kalan Ay'da ise bu iki tözün yanı sıra 'su' durumu da vardır. Bu ayrılma, yeniden dirilen Güneş'le giden varlıkların şimdilik daha ağır Ay varlıklarınca engellenmeden evrimlerini sürdürmelerini sağlar. Böylece kendi yollarında ilerleyebilirler, ama Ay varlıklarını dışarıdan, kendi Güneşler'inden doğru etkilemek için çok daha büyük bir güç kazanırlar. Bu da Ay varlıklarına yeni gelişme olanakları kazandırır. Her şeyden önce, biçim tinleri aya bağlı kalır. İstek ve dilek doğasının iyice yer etmesini sağlar. Bu, insan fiziksel bedeninin zamanla daha da katılaşmasına neden olur. Bu bedende daha önce salt su olan bölüm, koyu sıvı bir durum alır, hava ve ısı türünden oluşumlar da buna göre koyulaşır. Benzeri gelişmeler daha alçak evrenlerde de olur.

Ay bedeninin Güneş bedeninden ayrılması şu sonucu getirir: Birincinin ikinci ile ilişkisi, Satürn'ün bir zamanlar çevresindeki evrensel tüm gelişmelerle olan ilişkisi

gibidir. Satürn'ün bedeni 'istenç tinleri'nin (tahtlar) bedeninden oluşturulmuştu. Çevresinde yer alan ve yukarıda adı geçen tüm tinsel varlıkların yaşantılarını kendi tözüyle evrene yansıtıyordu. Bu geriye yansıtma, ardından gelen olaylar sonucu giderek bağımsız bir yaşam kazandı. Her tür evrim, çevrenin yaşamından bağımsız bir varlığın ayrılması, sonra çevrenin bu varlığı bir aynaymış gibi kendine yansıtarak belirlemesi, sonra da varlığın gelişmesini bağımsız olarak sürdürmesi ile gerçekleşir.

Aynı biçimde Ay bedeni de Güneş bedeninden ayrıldı ve önce salt Güneş bedeninin yaşamını geriye yansıttı. Eğer başka bir gelişme olmasaydı, şu evrensel olaylarla karşılaşacaktı: Bir Güneş bedeni bulunacaktı, bu bedene uyum sağlamış tinsel varlıklar, ısı ve hava ögelerinde yaşantılarını sürdürecekti. Bu Güneş bedeninin karşısında bir Ay bedeni yer alacaktı. Bu bedende de başka varlıklar ısı, hava ve su yaşamında etkinlik gösterecekti. Güneş'ten Ay bedenine geçişteki tek ilerleme, Güneş varlıklarının Ay'daki olaylar sayesinde kendi yaşamlarını bir aynaya bakar gibi izleyebilmeleri ve böylece Güneş durumunda henüz gerçekleşmeyen bir şeyi tatmaları olacaktı.

Ama olaylar dizisi bununla kalmadı. Tüm gelecek evrim için son derece önemli bir şey oldu. Ay bedenine uyum sağlamış bazı varlıklar, hizmetlerine verilmiş istenç ögesini (tahtların mirasını) ele geçirerek Güneş'ten bağımsız bir yaşam geliştirdi. Salt Güneş etkisi altındakilerin yanı sıra, bağımsız Ay yaşantıları ortaya çıktı. Hatta Güneş varlıklarına karşı bir baş kaldırma, karşı koyma başladı. Güneş'te ve Ay'da oluşan eylemler, özellikle de insan atalarının evreni, bu ortamın içine sokuldu. Sonuçta Ay bedeni tinsel ve özdeksel iki tür yaşam içeriyordu: Güneş yaşamına içtenlikle bağlı bir yaşam ve bundan ayrılıp 'düşen' ve kendi başına giden bir yaşam.

Evrimin bu bölümünde duyuüstü bilincin gözledikleri, şu imgelerle tanımlanabilir: Ay'ın tüm ana kitlesi, zaman zaman edilgen, zaman zaman canlı bir devinim

içinde olan yarı canlı bir tözden oluşuyor. Bugünkü insanın üstünde dolaştığı taş ya da toprak parçaları gibi bir madensel kitle, henüz gelişmemiş. Bir bitkisel maden evreninden söz edilebilir. Ancak Ay'ın tüm bedenini, bugünkü Dünya'nın kaya ve topraklardan oluşması gibi, bu bitkisel madenden oluşmuş bir biçimde düşünmek gerek. Bugün kayaların yükselmesi gibi, Ay kitlesinde de daha sert bölümler birleşerek, odun ya da boynuz biçimlerine benzetilebilecek oluşumlara yol açıyordu. Ve bugün madensel yerden bitkilerin yükselmesi gibi, Ay'ın yeri de bir tür bitkisel hayvanlardan oluşan ikinci bir evrenle kaplıydı. Bunların tözleri, ana kitleden daha yumuşak ve devinimliydı. Bu evren ağıdalı bir deniz gibi öbürünün üstünde akıp gidiyordu. İnsanın kendisi ise hayvansal insan olarak tanımlanabilir. Doğasında diğer iki evreni oluşturan bölümleri taşıyordu; ama varlığı tümüyle bir yaşama bedeni ve astral bedenle doldurulmuştu. Bu bedenlerde, daha yüksek varlıkların (ayrılan) Güneş'ten gönderdikleri güçler etkindi. Bu etki insan biçimini inceltip soylulaştırıyordu. Biçim tinlerinin Ay yaşamına uyum sağlayan bir biçim vermelerine karşılık, Güneş tinleri insanı bu yaşamı aşan bir varlığa dönüştürdü. Bu tinlerden armağan aldığı güçlerde kendi doğasını inceltebildi, hatta daha alçak evrenlerden gelen özelliklerini daha yüksek bir düzeye çıkarabildi.

Burada tinsel olarak gözlenenler şöyle toplanabilir: İnsanların ataları, Güneş evreninden düşen varlıklar tarafından inceltip soylulaştırıldı. Bu incelme her şeyden önce su ögesinde yaşanabilen şeylerde gerçekleşti. Isı ve hava ögelerinin efendisi olan Güneş varlıkları, en az suyu etkileyebiliyordu. Bu, insanların ataları için şu sonucu getirdi: Yapısında iki tür varlık etkindi. Bir bölüm tümüyle Güneş varlıklarından etkileniyordu. Diğerindeyse düşmüş Ay varlıkları etkindi. Bunun sonucu olarak ikinci bölüm, birinciye göre daha bağımsızdı. Birincide salt Güneş varlıklarının yaşadığı bilinç durumları oluşabiliyordu. Sonuncularda ise Satürn durumunda olduğu gibi bir tür evrensel bilinç yaşıyordu. Ama bu bilinç ar-

tık daha yüksek bir düzeye erişmişti. İnsan atası kendini bu nedenle 'evrenin imgesi' olarak duyarken, Güneş bölümüyle salt 'Güneş'in imgesi' olarak duyuyordu.

Bu iki varlık, insan doğasında bir tür savaşa girdi. Bağımsız evren bilincini gerçekleştiren özdeksel yapı, Güneş varlıklarının etkisiyle zayıf ve gelip geçici bir duruma getirilerek bu savaşta bir denge kuruldu. Şimdi bu bölümün zaman zaman atılması gerekiyordu. Bu atılış sırasında ve atılıştan sonra bir süre insanın atası tümüyle Güneş etkisine bağımlı bir varlık oluyordu. Bilinci bağımsızlığını yitiriyor, tüm bilinciyle Güneş yaşamına yönelik yaşıyordu. Bağımsız Ay bölümü ise bir süre sonra kendi kendini yeniliyordu. Böylece insan ataları Ay'da, daha aydınlık ve daha karanlık, bilinçler arasında gidip gelen bir durumda yaşıyordu. Bu değişimlere varlığının özdeksel düzeydeki dönüşümleri eşlik ediyordu. Ay, bedenini, zaman zaman bırakıp bir süre sonra geri alıyordu.

Ay'ın sözü edilen evrenlerinde fiziksel olarak büyük bir çeşitlilik vardı. Madensel bitkiler, bitkisel hayvanlar ve hayvansal insanlar değişik topluluklar oluşturuyordu. Oluşumların tüm önceki evrim basamaklarından geri kaldığı anımsanırsa, sayısız nitelikte biçimlerin ortaya çıktığı anlaşılır. Bazı oluşumlar Satürn'ün başlangıç dönemini, bazıları bu gezegenin orta çağını, bazıları da son zamanlarının özelliklerini gösteriyor. Bu, Güneş'in tüm evrim basamakları için de geçerli.

Evrime içindeki gezegene bağlı oluşumların geri kalması gibi, bu evrime bağlı bazı yüksek varlıklar da geri kaldı. Aya gelinceye kadar pek çok basamakta geri kalan varlıklar ortaya çıktı. Bazı kişilik tinleri Güneş'te hâlâ insanlık basamağına ulaşamamıştı. Bazıları da ancak Güneş'te insanlığa ulaşmayı başarmıştı. Güneş'te insan olması gereken ateş tinlerinin bir bölümü de geri kaldı. Güneş evrimi sırasında geri kalan bazı kişilik tinlerinin kendilerini Güneş bedeninden dışarı çekmeleri ve Satürn'ü özel bir gezegen olarak yeniden ortaya çıkarmaları gibi, Ay evriminde de yukarıda anlatılan varlıklar ba-

zı özel gök bedenlerine ayrıldı. Şimdiye kadar salt Güneş'le Ay'ın ayrılmasından söz edildi. Aslında birçok başka gök oluşumu (açıklanan nedenlerden) Güneş'le Ay arasında doğan Ay bedeninden ayrılır. Bir süre sonra bir gök bedenleri dizgesi oluşur; kolayca anlaşılabileceği gibi bunların en ileri durumda olanı Güneş'tir. Yukarıda anlatılan, geri kalmış Satürn evrenleri ile yeni Satürn'deki kişilik tinleri arasında olduğu gibi, çekim bağı, her gök bedeni ile uygun Ay varlığı arasında da oluşur. Burada ortaya çıkan tüm gök bedenlerini izlemek, konudan uzaklaştırır. İnsanlık evriminin başında Satürn olarak ortaya çıkan gök oluşumunun neden giderek bir dizi gök bedenine yol açtığına değinilmesi yeterli olmalı.

Ay'da biçim tinlerinin etkinliği başladıktan sonraki gelişmeler, açıklandığı gibi, bir zaman sürer. Bundan sonra gene bir bekleme arasına girilir. Bu ara sırasında üç Ay evreninin daha kaba bölümleri bir tür dinlenmeye çekilir. Daha ince bölümler, yani insan varlıklarının astral bedenleri, bunlardan ayrılır. Yüksek Güneş varlıklarının güçlü bir biçimde etkileyebilmeleri için uygun bir duruma gelirler.

Astral bedenler, dinlenme arasından sonra insan varlığının daha kaba tözden bölümlerini yeniden doldurur. Dinlenme sırasında bunlardan özgürken aldıkları güçlü etkiler sayesinde, bu kaba bölümleri olgunlaştırabilir, bir süre sonra amaca uygun olarak gelişen 'kişilik' ve 'ateş' tinlerinden gelecek etkilere hazırlayabilirler.

Bu arada kişilik tinleri, 'esin bilinci' kazandıkları basamağa varmıştır. Artık imgesel bilinçte olduğu gibi, başka varlıkların iç dünyalarını salt imgelerle değil, sanki tinsel seslerden oluşan bir dil yoluyla algırlar. Ateş tinleri ise kişilik tinlerinin Güneş'te ulaştığı bilinç düzeyine yükselmiştir. Her iki türden tinler, şimdi olgunlaşan insan yaşamını etkileyebilir. Kişilik tinleri insanın astral bedeni, ateş tinleri ise eter bedeni üstünde çalışır. Astral beden bu yolla kişilik özelliği kazanır. Artık salt zevk ve acı duymakla kalmaz, bu duygularla kendisi arasında

bağlantı kurar. Henüz kendi kendine "Ben varım..." diyen bir benlik bilinci yoktur. Ama çevresindeki varlıkların onu koruyup taşıdıklarını duyar. Bu varlıklara baktığı zaman "Çevrem varoluşumu sağlıyor." diyebilir.

Öte yandan ateş tinleri, eter beden üstünde çalışır. Eter bedendeki güçlerin devinimleri, bu tinlerin etkisiyle giderek bir iç yaşam eylemine dönüşür. Bu gelişmeler, fiziksel alanda devinim ve büyüme belirtisiyle kendini gösterir. Gaz tözleri katılaşarak suya dönüşmüştür, bir tür beslenmenin başladığı söylenebilir. Yani dışarıdan alınanlar içeride değişime uğrar ve işlenir. Bugünkü beslenmeyle solunum arasında bir şey tasarlanırsa, o zamanki durum aşağı yukarı anlaşılabilir. İnsan varlıkları, beslenme özdeklerini hayvansal bitki evreninden alır. Bu hayvansal bitkileri, çevrelerindeki ögede uçuşan ya da yüzen, bazen de hafifçe kök salmış bir biçimde düşünmek gerekir. Şimdiki az gelişmiş hayvanların suda, kara hayvanlarının da karada yaşaması gibi. Ama bu öge, bugünkü anlamıyla ne su ne de havadır. İkisinin ortası, bir tür koyu buhara benzer. Bu buharın içinde erimiş gibi görünen çok çeşitli tözler, çeşitli akıntılara kapılıp ileri geri devinir. Hayvansal bitkiler bu ögenin katılaşmış düzenli biçimleri gibi görünür, fiziksel olarak çevrelerinden pek az ayırt edilebilir. Beslenme olgusunun yanında solunum da yer alır. Ama bu solunum, Dünya'daki gibi değildir. Isının emilip geri verilmesine benzer. Duyuüstü gözlem için bu gelişmeler sırasında sanki organlar açılıp kapanır, içlerine sıcak bir akım dolup boşalır, hava ve su benzeri tözler de içeri alınıp dışarı verilir. İnsanın, evrimin bu basamağında, bir astral bedeni olduğu için bu solunum ve beslenmeye duygular eşlik eder. İnsan varlığının gelişmesi için gerekli tözler alındığında, bir tür zevk duyulur. Buna karşılık, gelişim için zararlı tözler insanın içine akar, hatta yakınına bile gelirse rahatsızlığa yol açar.

Açıklandığı gibi, Ay evriminde solunum beslenmeye, düşünme de döllenmeye yakındı. Ay insanın çevresinde-

ki şeyler ve varlıkları, duyularını doğrudan doğruya etkilemiyordu. Düşünceleri daha çok çevredeki şey ya da varlıkların karanlık ve ilkel bilinçte imgeler uyandırmasıydı. Bu imgeler, bugün renk, ses, koku gibi şeylerin daha çok dış yüzünü gösteren duyu algılamalarına göre çevrenin gerçek doğasına çok daha yakındı. Ay insanını daha belirgin bir biçimde tasarlayabilmek için onu yukarıda anlatılan buharımsı ögenin içinde düşünmek gerekir. Bu sisin içinde çok çeşitli gelişmeler olur; özdekler birleşir, tözler birbirinden ayrılır. Bazı bölümler katılaşır, öbürleri incelir. İnsan varlığı tüm bu olup bitenleri görüp duyamaz, ama bilincinde imgeler oluşur. Bu imgeler bugünkü düş bilincininkilere benzer. Örneğin uyurken bir şeyin yere düştüğünü duyan, ama gerçek olayı algılamak yerine bir imge oluşturup düşünde silah patladığını gören bir insan gibi. Ama ay insanının imgeleri, bu tür düşler gibi gelişi güzel değildir. Her ne kadar gerçeğin imgesi olmaktan çok simgesi ise de, dış olaylara uygundur. Belirli bir dış olay, belirli bir imgeye neden olur. Ay insanı davranışlarını bu imgelere göre yönlendirebilir, tıpkı bugünkü insanın algıladıklarına göre davranması gibi. Ama algılama sonucu davranışların nitel olmasına karşın, sözü edilen imgeler insanın bilinçsiz bir içgüdüyle davranmasına neden olur.

Bu imgesel bilinç, hiçbir zaman salt dış fiziksel gelişmeleri yansıtmakla kalmaz, aynı zamanda fiziksel olayların ardındaki tinsel varlıkları ve bunların eylemlerini de tasarlayabilir. Böylece hayvansal bitkilerde aynı zamanda 'kişilik tinleri'de görülür. Madensel bitkilerde ve bunların ardında 'ateş tinleri' belirir. İnsanın fiziksel bir bağlamda olmadan gözleyebildiği etersel-ruhsal oluşumlarda ise 'yaşamın oğulları' gözüktür.

Ay bilincinin tasarımları, gerçeğin imgesi olmaktan çok simgesi olduğu halde, insan varlığının iç dünyasına etkisi, bugün algılarla oluşan düşünmeden çok daha güçlüydü. İç dünyayı devinime ve eyleme götürebiliyordu. İç olaylar bunlara göre biçimleniyordu. Bu imgeler, gerçek yapıcı güçlerdi ve insan varlığı bu yapıcı güçlerin

verdiği biçimi alıyordu. Böylece bilincindeki gelişmelerin bir imgesi oluyordu.

Evrim bu yönde gittikçe, insan varlığında derin bir değişime yol açtı. Bilincin imgelerinden kaynaklanan güç, giderek tüm insan bedenine yayılmamaya başladı. Bu beden iki bölüme, iki doğaya bölündü. Bazı örgenler, imgesel bilincin biçim verici etkisi altındadır ve yukarıda açıklandığı gibi büyük ölçüde düşünsel yaşamın bir imgesi gibiler. Diğer örgenler ise kendilerini bu etkiden geri çekiyor. İnsan varlığının bir bölümü, bilincin imgelerine göre biçimlenmek için çok sertleşmiş, başka yasalarla belirlenmiş durumda. Bu örgenler insan varlığının etkisinden uzaklaşıp başka bir etki altına giriyor. Bu etki ise yüce Güneş varlıklarının kendilerinden kaynaklanıyor. Ama evrimin bu basamağında önce bir dinlenme arasına giriliyor. Bu ara sırasında, Güneş tinleri, Ay varlıklarını yepyeni bir ortamda etkileyebilmek için gerekli gücü topluyor.

Dinlenme arasından sonra, insan varlığı belirgin bir biçimde iki doğaya ayrıldı. Birincisi, kendini imgesel bilincin bağımsız etkisinden geri ekti. Belirli bir biçim aldı ve ayın bedeninden yayılmakla birlikte ancak Güneş varlıklarının etkisiyle oluşan güçlerin güdümü altına girdi. İnsanın bu bölümü, giderek artan bir biçimde Güneş'in uyardığı yaşamı paylaşmaya başladı. İkinci bölümse birinciden bir tür baş gibi yükseldi. Kendi içinde devingen, esnek ve karanlık insan bilincine göre biçimleniyor. Ama her iki bölüm birbirine sımsıkı bağlı, yaşam özlerini birbirine akıtıyor, birinin bölümleri öbürüne uzanıyor.

Tüm bunların geliştiği sürede Güneş ile Ay arasında da olayların gidişine uygun bir ilişkinin oluşmasıyla önemli bir uyum sağlandı.

Daha önce de, ilerleyen varlıkların ulaştıkları basamak nedeniyle genel kitleden ayrı bir gök bedeni oluşturdukları söylendi. Aynı zamanda tözleri örgenlere ayıran güçleri de yayıyorlar. Güneş ve Ay değişik varlıklara

yuva olacak biçimde birbirlerinden ayrıldı. Töz ve güçlerin tin tarafından belirlenmesi, bundan çok daha öteye gider. Varlıklar gök bedenlerinin devinmesine, birbiri çevresinde dönmesine neden olur. Böylelikle bedenler birbirine göre değişken yerlere gelir. Bir gök bedeninin diğerine göre yeri ve durumu değiştiği zaman, varlıkların etkileri de buna göre değişir. Güneş ve Ay için de böyle oldu. İnsan varlıkları bazen daha çok Güneş etkisi alıp bazen de bu etkiye sırt çevirdiler ve kendi kendilerine kaldılar. Bu devinim yukarıda açıklandığı gibi bazı ay varlıklarının 'düşmesi', bunun neden olduğu savaşın da dengelenmesi sonucu ortaya çıktı. Bu, düşüş sonucu oluşan tinsel güç dengesinin fiziksel dışavurumundan başka bir şey değildi. Bir bedenın diğeri çevresinde dönmesi, üstünde yaşayan varlıkların (yukarıda açıklanan) değişik bilinç durumları yaşamasını sağlar. Ay'ın bazen Güneş'e yönelik, bazen de sırt çevirerek yaşadığı söylenebilir. Ama Ay'da gök bedenlerinin devinimine bir şey daha ekleniyor. Geçmiş gözleyen duyuüstü bilinç, Ay varlıklarının kendi gök bedenleri üstünde düzenli aralıklarla yer değiştirdiklerini görür. Belirli zamanlarda kendilerini Güneş etkisine adayabilecekleri yerlere giderler. Daha başka zamanlarda ise bu etki altında kalmayacakları, kendi kendilerine kalabilecekleri bölgeler ararlar.

Bu anlatılanları tamamlamak için yaşamın oğullarının da bu süreç içinde insanlık basamağına vardıklarını söylemek gerekir. Ay insanı, tohumları Satürn'de atılan duyu organlarını henüz dış nesneleri algılamak için kullanamaz. Ama bu duyular, Ay basamağında yaşamın oğullarına aracı olur. Bunları algılamak için bu duyuları kullanırlar. Böylece fiziksel insan bedenine ait duyular, yaşamın oğulları ile değişken bir ilişkiye girer. Yaşamın oğulları duyuları kullanmakla yetinmez, aynı zamanda yetkinleştirir.

Yukarıda anlatıldığı gibi, insanın Güneş'le değişken bir ilişki içinde olması, yaşamda bazı değişimlere neden olur. İnsan varlığı, Güneş etkisi altında olduğu zamanlar

kendisinden çok güneş yaşamına ve bu yaşamın belirtilerine yöneliktir. Böyle dönemlerde evrenin yüceliğini Güneş varoluşundaki dışavurumuyla duyar. Aynı zamanda, bu yaşamı emerek içine alır. Güneş'te yaşayan yüce varlıklar Ay'da etki gösterir, bu da insan varlığını etkiler. Ama insanın tümü değil, kendi bilincinin imgelerinden çektiği bölümü bu etkinin altındadır. Fiziksel ve eter bedenler belirli bir büyüklük ve biçim kazanır. Buna karşılık bazı bilinç belirtileri geriye gider. İnsan varlığı Güneş'e arkasını döndüğü zamanlarda ise kendi doğası ile uğraşır. Bu kez astral bedende bir iç canlılık başlar, ama dış görünüşü daha az güzel ve yetkin bir biçim alır.

Ay evriminde, bu açıklanan ve kolayca ayırt edilebilecek iki bilinç durumu birbirini izler. Güneş zamanındaki bilinç daha karanlık, yaşam kendi içine döndüğü zaman ise daha aydınlıktır. Birincisi daha az aydınlık olmakla birlikte daha az bencildir. İnsan kendini daha çok dış dünyaya, Güneş'te yansıyan evrene adar. Bu bilinç durumları arasındaki değişim, bugünkü insanın uyku ve uyanıklık durumlarına ya da doğum-ölüm arası yaşamıyla ölümle doğum arasındaki daha tinsel varoluşuna benzetilebilir. Ay insanının Güneş zamanı bitince uyanması, bugünkü insanın her sabah uyanmasıyla doğması arasında bir şeydi. Bunun gibi Güneş durumunun yaklaşmasıyla bilincin kararması da uyumakla ölmek arası bir durumdu. Bugünkü insanda olduğu gibi bir doğum ve ölüm bilinci, eski Ay'da henüz gelişmemişti. İnsan bir tür Güneş yaşamının zevkine dalıyordu. Bu süre içinde kendi yaşamını unutuyordu. Daha tinsel yaşıyordu. İnsanın böyle dönemlerde yaşadıkları, az çok yakın benzetmelerle anlatılmaya çalışılabilir: Evrenin etkin güçlerinin içine aktığını, içinde nabız gibi attığını duyuyordu. Kendi varlığını, evrenin yaşadığı uyumlarından başı dönmüşçesine duyuyordu. Böyle zamanlarda astral bedeni, fiziksel bedenden özgür gibiydi. Yaşam bedeninin bir bölümü de astral bedenle birlikte çıkıyordu. Bu astral ve yaşam bedenlerden oluşum, ince ve olağanüstü bir müzik sazı gibiydi. Bu sazın tellerinde ise evrenin gizemleri tın-

lıyordu. İnsan varlığında, bilinçten az etkilenen bölümün örgenleri, evrenin uyumlarına göre biçimleniyordu. Çünkü bu uyumlarda Güneş varlıkları etkindi. İnsanın bu bölümü de tinsel ve evrensel tınılarla biçim aldı.

Güneş zamanında, bilincin daha aydınlık ya da karanlık olduğu durumlar arasındaki değişiklik, bugünkü insanda uyanıklık ile düşsüz uyku arasında olduğu kadar çok değildi. Ama ne imgesel bilinç bugünkü uyanık bilinç kadar aydınlıktı, ne de öteki bilinç bugünkü düşsüz uyku kadar karanlıktı. Bu nedenle insan, fiziksel bedeninde ve buna bağlı kalan eter bedende evrensel uyumların tınladığını belli belirsiz de olsa biliyordu. İnsan varlığı için Güneş'in parlamadığı zamanlardaysa bilincindeki evrensel uyumların yerini imgesel düşünceler alıyordu. O zaman fiziksel ve eter bedeninin özellikle bu bilincin egemenliği altında olan örgenleri canlanıyordu. Buna karşılık Güneş'in yapıcı etkisini alamayan bölümler, bir tür sertleşme ve kuruma sürecine giriyordu. Güneş zamanı gene yaklaşıncı, eski bedenler çözülüyor, insan varlığından ayrılıyor ve sanki eski bedeninin mezarında yeniden biçimlenen insan, yeni biçimi o kadar güzel olmasa da ortaya çıkıyordu. Böylelikle yaşam süreci yenilenmiş oluyordu. Yeni doğan beden, Güneş varlıklarının ve bunların uyumlarının etkisiyle gene yetkin biçimini alıyor, sonra da yukarıda anlatılan olaylar yineleniyordu. İnsan bu yenilenmeyi yeni bir giysi giymek gibi yaşıyordu. Varlığının gerçek çekirdeği bir doğum veya ölümden geçmiyordu. Kendini dış dünyada adadığı tinsel bir ses bilincinden sonra daha çok içe döndüğü bir duruma geçiyordu. Sanki deri değiştiriyordu. Eski beden kullanılmaz olmuştu. Bu atılıyor ve yenileniyordu. Böylelikle, yukarıda, düşünmeye de yakın olduğu söylenen bir tür dölleme daha da belirginleşti. İnsan varlığı, fiziksel ve eter bedenlerin bazı bölümleri açısından kendi benzerini ortaya çıkarmış oldu. Ama ana baba varlıktan tümüyle ayrı bir varlığın oluşması yerine, birincinin varlık çekirdeği ikinciye geçti. Bir başka varlığı değil, kendi kendisini yeni bir biçimle ortaya çıkardı. Ay insanı böylelik-

le bir bilinç değişimine uğruyordu. Güneş zamanı yaklaştıkça imgesel düşünceleri sönükleşiyor. İçini kendini adayışın mutluluğu dolduruyordu. Huzurlu iç dünyasında evrensel uyumlar tınılıyordu. Bu sürenin sonuna doğru ise astral bedendeki imgeler canlanıyor, gene daha çok kendini duymaya başlıyordu. İnsan sanki Güneş süresinde daldığı huzur ve mutluluktan uyanıyordu. Ama bu arada önemli bir şey daha yaşıyordu. Bilinç imgelerinin yeniden aydınlanması ile birlikte, kendini üstüne evrenden bulut gibi inen bir varlığın içinde duyuyordu. Bu varlığı kendine ait, kendi doğasını tamamlayan bir şey, varoluşunu borçlu olduğu 'ben' olarak yaşıyordu. Bu varlık, yaşamın oğullarından biriydi. İnsanın duydukları aşağı yukarı şöyleydi: "Kendimi evrenin yüceliğine verdiğim Güneş zamanında bu varlığın içinde yaşıyordum. Ama o zaman bana gözüküyordu. Şimdi ise görünmeye başladı." İnsanın Güneş'siz zamanlarda kendi bedeni üstünde yaptığı etkinin gücü de gene bu yaşamın oğlundan kaynaklanıyordu. Daha sonra Güneş zamanı gene yaklaşıncaya, insan kendini bu varlıkla bir olarak duyuyordu. O zaman göremese de, bu varlığa içten bağlıydı.

Yaşamın oğullarıyla ilişki, her insana özel bir varlığın ait olması biçiminde değildi. Tüm bir insan topluluğu, bir yaşamın oğlunu kendine bağlı olarak duyuyordu. Ay'da insanlar topluluklara ayrılmış olarak yaşıyordu ve her topluluk, bir yaşamın oğlunu 'ortak ben'leri olarak duyuyordu. Topluluklar birbirlerinden eter bedenlerinin özel biçimleriyle ayrılıyordu. Ama fiziksel bedenler de eter bedenlere göre biçimlendiği için toplulukların fiziksel bedenleri de değişiyor, çeşitli insan türleri ortaya çıkıyordu. Yaşamın oğulları, kendilerine bağlı insan topluluğuna baktıkları zaman kendilerinin her insan varlığında yinelenildiğini görüyordu. Bu yolla da kendi benliklerini duyabiliyorlardı. Aynı zamanda kendilerini insanlara yansıtıyorlardı. Bu, o zamanlar insan duyularının göreviydi. Bu duyuların henüz nesnel algılayamadığı söylenirdi. Ama yaşamın oğullarını yansıtabiliyorlardı. Bu varlıkların yansıtılmaları sonucu yaşadıkları ise onlara 'benlik

bilinci' veriyordu. Gene aynı yansımanın insan astral bedeninde uyardıkları ise Ay bilincinin karanlık ve yarı uyanık imgeleriydi.

İnsanın yaşamın oğulları ile karşılıklı ilişkisi sonucu gerçekleşen eylemler, fiziksel bedende sinir sisteminin ortaya çıkmasını etkiledi. Sinirler, duyuların insan bedeni içindeki uzantıları olarak görünüyordu.

Yukarıda söylenenler, üç tür tinin, yani kişilik ve ateş tinlerinin ve yaşamın oğullarının Ay insanını nasıl etkilediğini açıklıyor. Ay evriminin ana ve orta bölümü göz önüne alınırsa şöyle söylenebilir: Kişilik tinleri, insan astral bedeninde bağımsızlığın ve kişilik özelliğinin tohumunu atıyor. Bu yolla insanın Güneş parlamadığı dönemlerde kendi içine dönmesi, kendi kendini biçimlendirmesi gerçekleşiyor. Ateş tinleri, insanın bağımsız olarak verdiği biçimleri alan eter beden üstünde çalışıyor. İnsan bu tinler yoluyla bedenini her yenileyişinde, kendini gene aynı varlık olarak duyabiliyor. Ateş tinleri, eter bedene bir tür 'anımsama yeteneği' veriyor. Yaşamın oğulları, fiziksel bedeni bağımsızlığını kazanan astral beden bir dışavurumu olabilecek biçimde etkiliyor. Böylece fiziksel beden, fizik görünümünü açısından astral beden bir örneği oluyor. Buna karşılık, Güneş zamanlarında, bağımsız astral bedenden ayrı gelişen fiziksel ve eter bedenleri daha yüksek tinsel varlıklar –biçim tinleri ve devinim tinleri– ele geçiriyor. Bunların etkileri yukarıda anlatıldığı gibi Güneş'ten geliyor.

İnsan varlığı, böyle olayların etkisi altında giderek olgunlaşıyor ve Satürn evriminin ikinci yarısında 'tin insanı', Güneş'te 'yaşam tini'nde olduğu gibi, şimdi de 'tin benlik'in tohumunu atabilecek duruma geliyor.

Bu, Ay'daki tüm ilişkilerin değişmesine neden oldu. Birbirini izleyen değişim ve yenilemeler, insanı daha soylu ve ince bir duruma getirdi, ama aynı zamanda güçlendirdi. İmgesel bilinç, giderek Güneş zamanlarında da korunmaya başladı. Önceleri salt Güneş varlıklarının etkisiyle biçimlenen fiziksel ve eter bedenlere bi-

çim verebilen bir duruma geldi. Ay'daki insan varlıkları ve bunlara bağlı tinlerin yol açtığı olaylar giderek eskiden Güneş ve yüksek Güneş varlıklarından kaynaklanan olaylara benzemeye başladı. Bunun sonucunda, 'Güneş varlıkları' güçlerini giderek kendi gelişmeleri için ayırdı. Ay ise gene bu yolla bir süre sonra Güneş'le birleşebilecek olgunluğa erişti.

Tinsel olarak bakıldığında, bu olaylar şöyle gelişti: 'Düşmüş Ay Varlıkları' zamanla Güneş Varlıkları'na yenildi. Bu varlıkların egemenliği altına girerek eylemleriyle onlara uyum sağladılar. Ama bu, Ay zamanlarının giderek kısaldığı, Güneş zamanlarının da uzadığı uzun çağlardan sonra ortaya çıktı. Şimdi Güneş'le Ay'ın gene bir evrensel oluşum olduğu evrim başladı. Fiziksel insan bedeni ise tümüyle eterden bir durum aldı. Ama fiziksel bedenin eterleştığının söylenmesi, artık bir fiziksel bedenin bulunmadığı anlamına gelmez. Satürn, Güneş ve Ay'da oluşan beden hâlâ vardı. Salt dışarıdan fiziksel görünen şeylerin fiziksel olduğu sanılmamalı. Fiziksel bir şey kendini bazen eter, hatta bazen de astral bir biçimde gösterebilir. Bunun için dış görünüşle iç yasa ve kurallar ayırt edilmelidir. Bir şey eterleşebilir, ama hâlâ fiziksel kurallara bağlıdır. İnsan fiziksel bedeni de Ay'da belirli bir yetkinliğe ulaştığında bu durumdadır. Eterden bir görünüm almıştır, ama böyle şeyleri gözleyebilen duyuüstü bilinç için fiziksel yasalarla belirlenmiştir. Demek ki fiziksel bölüm, tıpkı ana karnında yatan ve beslenen çocuk gibi eterin içine alınmıştır. Daha sonra gene fiziksel biçimiyle görünür, ama basamak atlamış, daha yüksek bir düzeye ulaşmıştır. Ay'daki insan varlıkları, fiziksel bedenlerini bu kaba fiziksel biçimiyle korusalardı, Ay hiçbir zaman Güneş'le birleşemezdi. Fiziksel beden eterden bir biçim alınca, eter bedene benzemeye başlar. Eter ve astral bedenlerin bazı bölümleri, Ay evriminin Güneş dönemlerinde fiziksel bedeni terk etmek zorunda kalmıştı. Şimdi bu bölümlerle çok daha sıkı bir biçimde birleşebilir. Güneş'le Ay ayrıldığı sırada çift varlık gibi görünen insan, gene tek bir varlık olur. Fiziksel bö-

lümmler ruhsallaşır, ruhsal bölümler de fiziksele daha çok bağlanır. Güneş tinlerinin artık doğrudan doğruya kendi alanlarına giren bu birleşik insan varlığı üzerindeki etkileri, daha önce aya doğru olandan çok başkadır. İnsan şimdi daha ruhsal-tinsel bir ortamdadır. Bu, 'bilgelik tinleri'nin de önemli bir etki yapabilmelerini sağlar: İnsana bilgelik aşılır. Onu bilge ruhlu kılarlar. Böylece insan ruhu bir anlamda bağımsızlık kazanır. Sonra bu varlıkların etkisine devinim tinlerinin eklenir. Bunlar özellikle astral beden üstünde çalışarak ruhsal bir canlılık kazanmasını, adı geçen varlıkların etkisi altında bilgelik dolu bir yaşam bedeni geliştirmesini sağlar. Bilgelik dolu eter beden, daha önceki bölümlerde tanımlanan bugünkü insan olarak ruhunun ilk biçimidir. Buna karşılık, devinim tinlerinin uyardığı astral beden, duyum ruhunun tohumunu oluşturur. Tüm bu etkiler, insan daha bağımsız olduğu zaman gerçekleştiği için anlak ve duyum ruhlarının tohumları, tin benliğinin dışavurumları gibi görünür. Tin benliğinin bu evrim sürecinde anlak ve duyum ruhlarından ayrı özel bir şey olduğu sanılmamalı. Bu iki ruhsal örgen, tin benliğinin dışavurumlarıdır. Tin benlik ise daha yüksek bir anlamda birleşmelerini ve uyum içinde olmalarını sağlar.

Bilgelik tinlerinin bu çağda yukarıda anlatılan girişimde bulunmaları özellikle önemlidir. Çünkü yaptıkları salt insan varlığına değil, Ay'da oluşan başka evrenlere de yöneliktir. Güneş ve Ay yeniden birleşince, bu daha alçak düzeydeki evrenler de Güneş alanına çekilir. Tüm fiziksel bölümleri etere dönüşür. Artık Güneş'te insanın yanı sıra madensel bitkiler ve bitkisel hayvanlar da vardır. Ama bu varlıklar kendi yasalarına bağlı kaldıklarından, bulundukları ortama yabancılik çeker. Doğaları, çevreleri ile pek az uyur. Ama etkileşmiş durumda oldukları için bilgelik tinlerinin etkisi altında girebilirler. Şimdi Ay'dan Güneş'e gelen her şey, bilgelik tinlerinin güçleriyle doğar. Bu nedenle, bu evrim sürecinde ortaya çıkan Güneş-Ay oluşumuna 'bilgelik evreni' denilebilir.

Bu bilgelik evrenini bir dinlenme arasından sonra 'dünya' izler. O zaman, yeniden ortaya çıkan ve Ay tohumlarından filizlenen varlıklar, bilgelikle dolu görünür. İşte bunun için dünya insanı, çevresindeki şeyleri incelediğinde varlıkların doğasındaki bilgelige varabilir. Her yaprakta, her hayvan veya insan kemiğinde, beynin ya da kalbin olağanüstü yapısında saptadığı bilgelige hayran olabilir. İnsanın şeyleri anlamak için gerekli bilgeliği gene bu şeylerin kendilerinden alması, bilgeliğin şeylerde olduğunu gösterir. İnsan şeylere ne kadar bilgece düşüncelerle yaklaşırsa da, eğer önceden bilgelikle doldurulmuş olmasalardı bunlardan hiçbir bilgelik alamazdı. Şeyleri bilgelikle kavramaya çalışmak, ama bunların daha önce bilgelik aldığını yadsımak, içi su doldurulmamış bir bardaktan da su içilebileceğini sanmak gibidir. Dünya daha sonraki bölümlerde görüleceği gibi 'eski Ay'ın yeniden dirilişidir. Yukarıda açıklanan dönemde, bilgelik tinlerinin güçlerinden etkilendiği için, bilgelik dolu bir oluşum olarak görünür.

Burada, Ay'daki gelişmelerden ancak bazı evrim süreçlerinin iletilebildiği anlaşılmalı. Gelişmelerin akışından bazı olaylar açıklanmak üzere seçildi. Bu tür bir anlatım ise ancak birbirinden ayrı imgeler oluşturabilir, kesin ve belirgin kavramlardan örülen bir anlatımın eksikliği duyulabilir. Böyle bir eleştiriye karşı anlatımda özellikle kesin kavramlardan kaçınıldığı söylenmeli. Çünkü burada yapılmak istenen, kurgusal kavram ya da düşünceler geliştirmek değil, bu olaylara yönelen duyuüstü gözlemcinin tinsel gözle gerçekten gördüğü şeylerle ilgili bir tasarım oluşturmaktır. Ay evrimindeki hiçbir şey, Dünya'da olduğu kadar kesin ve belirgin çizgilerle görünmez. Ay döneminde değişken izlenimler, sallanan ve devinen imgeler ve tüm bunların birbirine geçişleri vardır. Ayrıca bu evrimin çok çok uzun bir zamana yayıldığı ve bundan ancak bazı anların seçilerek anlatılabileceği de unutulmamalı.

İnsan, varlığına mal edilen astral beden sayesinde, yeterince geliştiğinde, yani fiziksel bedeni yaşamın oğullarına insanlık basamağını yaşatacak duruma geldiğinde, Ay evriminin de en yüksek noktasına varılmış olur. İnsan artık kendi kendini ve kendi iç yaşamını ilerletmek için bu çağın verebileceği her şeyi almıştır. Bu nedenle Ay evriminin bir sonraki ya da ikinci yarısında bir tür gerilemeye geçildiği söylenebilir. Ama bu gerileyiş sayesinde insanın gerek çevresi, gerekse kendisinde çok önemli bir gelişme olur: Güneş-Ay bedenine bilgelik tohumu atılır. Bu gerileme sırasında anlak ve duyum ruhu tohumlarının atıldığı görüldü. Ama gerek bu ruhlar, gerekse bilinç ruhu, ilk kez Dünya zamanında gelişecek. Bu da 'ben'in özgür benlik bilincinin doğmasını sağlayacak. Anlak ve duyum ruhları, Ay basamağında insan varlığının dışavurumları olarak görünmez. Daha çok insan varlıklarına bağlı olan yaşam oğullarının araçları gibidir. Ay insanının bu yöndeki duyguları şöyle dile getirilebilir: "Yaşamın oğlu benim içimde. İçimden doğru yaşıyor. Benden doğru Ay'ın çevresini gözlüyor. Benim içimde gözlediği olay ve varlıkları düşünüyor." Ay insanı kendini yaşam oğlunun gölgesinde duyar. Bu yüksek varlığın bir aracı gibidir. İnsan, Güneş ve Ay'ın ayrı olduğu ve Güneş'e arkasını döndüğü zamanlarda daha bağımsızdı. Bağlı olduğu 'ben' ise Güneş süreçlerinde imgesel bilincinden yitiyor, böyle Güneş'siz zamanlarda gene görünürlük kazanıyordu. Ay insanı, bilinç değişimleri olarak nitelendirilebilecek bu durumu şöyle duyuyordu: "Bana ait olan ben, Güneş zamanlarında benimle birlikte daha yüksek bölgelere, yüce varlıkların bulunduğu yerlere süzülüyor, Güneş yok olduğu zamanlarda ise, gene benimle birlikte, daha derinlerdeki dünyalara iniyor."

Asıl Ay evrimi, bir hazırlık süresinden sonra gerçekleşti. Satürn ve Güneş Evrimler'i bir bakıma yineleni. Güneş ve Ay'ın birleşmesinden sonraki gerileme sürecinde ise iki çağ ayırt edilebilir. Bu çağlarda bir ölçüye kadar fiziksel katılaşmalar bile gözlenir. Güneş-Ay bedeninde tinsel-ruhsal ve fiziksel durumlar yer değiştirir. İn-

san varlıkları ile daha alçak evrenlerin varlıkları, böyle fiziksel çağlarda katı ve bağımlı biçimleriyle daha sonra dünya sürecinde ulaşacakları daha bağımsız durumu hazırlıyor gibidir. Ay evriminde iki hazırlık çağının, gerileme döneminde de gene iki başka çağın bulunduğu söylenebilir. Bu çağlara 'dolaşımlar' denebilir. İki hazırlık çağından sonra ve gerileme zamanından önce, yani ayın bölündüğü dönemde ise gene üç çağ ayırt edilebilir. Ortadaki çağ, yaşamın oğullarının insan olduğu zamandır. Bir önceki çağın tüm gelişmeleri, bu en önemli olaya doğru yükselir. Üçüncü ise yeni yaratılanların yaşanması ve biçimlendirilmesidir. Böylece üç çağa ayrılan Ay evrimi, iki hazırlık ve iki gerileme çağı ile yedi Ay dolaşımı oluşturur. Bu nedenle, tüm Ay evriminin yedi dolaşımda tamamlandığı söylenebilir. Bu dolaşımların arasında, yukarıda anlatıldığı gibi dinlenme araları vardır. Ama eylem ve dinlenme süreçleri birbirinden kesin çizgilerle ayrı düşünülmemelidir. Örneğin Güneş varlıkları, Ay'daki etkinliklerini yavaş yavaş geriye çeker. Bunlar için dışarıdan dinlenme arası gibi görünen bir zaman başlar. Oysa Ay'da hâlâ canlı ve bağımsız bir çalışma vardır. Bazı varlıkların çalışma dönemleri, ötekilerin dinlenme arasına uzanır. Bu göz önünde bulundurulursa, güçlerin dolaşımlarda uyumlu yükselip alçaldığı söylenebilir. Buna benzer bölümler, sözü edilen yedi Ay dolaşımı içinde de görülür. Tüm Ay evrimine 'büyük dolaşım', yedi bölümüne 'küçük dolaşımlar', bölümlerine de 'daha küçük dolaşımlar' diyebiliriz. Bu yedi kez yediye bölünüş, Güneş evrimi sırasında da ayırt edilebilir ve Satürn evriminde de seçilir. Ama bölümlerin arasındaki sınırların Güneş zamanında ve özellikle Satürn'de çok silik olduğu bilinmelidir. Bu sınırlar, dünya evrimi yaklaştıkça belirginleşir.

Yukarıda bir taslağı çizilen Ay evrimi tamamlandıktan sonra, bu evrimin tüm varlıkları ve güçleri daha tinsel bir varoluş biçimine geçer. Bu varoluş, Ay döneminden ve onu izleyen Dünya evriminden bambaşka bir düzeydedir. Kavrayış gücü Ay ve Dünya Evrimler'inin tüm ay-

rıntılarını kavrayacak kadar gelişmiş bir varlık bile bu iki evrim süreci arasında olanları göremeyebilir. Böyle bir varlık için Ay zamanı sonundaki varlıklar ve güçler bir hiçlik içinde erir ve ara süresinden sonra evrenin alacakaranlık kuşağında yeniden belirir. Ancak çok daha yüksek yetenekleri olan bir varlık, ara süresindeki tinsel gerçeklikleri izleyebilir.

Satürn, Ay ve Güneş'teki gelişmelerde yer alan varlıklar, Ay süresinden sonra yeni yeteneklerle ortaya çıkar. İnsanların bir üstünde yer alan varlıklar, bundan önceki eylemleriyle yeni bir yetenek kazanmıştır: Artık insanların Dünya evriminde Ay'da sahip oldukları imgesel bilinçten bir basamak yüksek bir bilinç geliştirmelerini sağlayabilirler. Ama insanın kendisine verilecek şeyi alabilmesi için hazırlanması gereklidir. Satürn, Güneş ve Ay Evrimler'inde, varlığına fiziksel, eter ve astral bedenleri katmıştı. Ama varlığının tüm bu örgenleri, salt imgesel bilinci yansıtabilecek güçlere ve yeteneklere sahiptir. Dış-duyusal nesneleri algılayabilecek biçimleri ve organları henüz geliştirmemiştir. Dünya basamağına ise böyle bir algı yeteneği uygun düşer. Nasıl bitki bir önceki bitkinin tohumundan gelen özellikleri geliştirirse, insanın üç örgeni de bu yeni evrim basamağında salt imgesel bilinci geliştirmeye elverişli biçimlerle ve organlarla ortaya çıkar. Daha yüksek bir bilinç basamağı için hazırlanmaları gerekir.

Bu, üç basamakta gerçekleşir. Birincisinde, fiziksel beden, duyuşsal bilinç için gerekli değişimi hazırlayan bir düzeye yükseltilir. Dünya evriminin bu ön basamağı, Satürn evriminin daha yüksek bir basamakta yinelenmesidir. Çünkü yüksek varlıklar, tıpkı Satürn zamanında olduğu gibi salt fiziksel beden üstünde çalışır. Bu beden yeterince yetkinleştiği zaman, tüm varlıkların gene daha yüksek bir varoluş biçimine geçmeleri gerekir. Yaşam bedeninin ilerlemesi ancak bundan sonra olasıdır. Fiziksel beden yeniden ortaya çıkışında daha yüksek bir yapı kazanan eter bedeni içine alacak biçime getirilir. Da-

ha yüksek bir varoluşa adanan ara süresinden sonra, Güneş evrimi, yaşam bedeninin biçimlendirilmesi için daha yüksek bir basamakta yinelenir. Ve gene bir ara süresinden sonra, astral beden gelişmesi, Ay evriminin yinelenmesiyle gerçekleşir.

Şimdi evrimin bu üç yinelenme tamamlandıktan sonraki olaylarına yönelelim. Tüm varlıklar ve güçler gene tinsel bir varoluşa geçer. Bu tinselleşme sonucu, daha yüksek dünyalara erişirler. Hâlâ algılanabilecekleri dünyaların alçağı, bugünkü insanın ölüm ile doğum arasında bulunduğu dünya, yani tinler ülkesinin bölgeleridir. Sonra giderek daha alçak dünyalara inerler. Fiziksel dünya evrimi başlamadan önce o kadar alçalmışlardır ki en alçak dışavurumları astral ya da ruhsal dünyada gözlenebilir.

Bu dönemde insanla ilgisi bulunan her şey henüz astral bir biçimdedir. İnsanın bu durumunu anlayabilmek için özellikle fiziksel, eter ve astral bedenlerin bulunduğu, ama tümünün astral bir biçimde olduğu bilinmelidir. Fiziksel bedeni fiziksel yapan şey, fiziksel biçimi değil, astral bir durumda olmasına karşılık içinde fizik yasalarını taşımasıdır. Fizik yasalarının egemenliğinde ruhsal bir varlıktır. Aynı şey eter beden için de geçerlidir.

Tinsel göz için dünya, bu evrim basamağında tümüyle ruhsal ve tinsel bir varlıktır. Fiziksel güçlerle yaşam güçleri de henüz ruhsal bir görünümündedir. Bu evrensel oluşumda, daha sonra fiziksel dünyanın varlıklarına dönüşecek her şeyin tohumları vardır. Işık saçar, ama ışığı fiziksel gözlerin algılayabileceği türden değildir. Salt gören kişinin ruhsal ışığı algılayan gözleri için geçerlidir. Bu varlıkta giderek katılaşma olduğu söylenebilecek bir gelişme başlar. Katılaşmanın bir süre sonra getirdiği sonuç ise oluşumun ortasında beliren ateşten bir biçimdir. Bu biçim, Satürn'ün en katı durumunu anımsatır. Evrimde yer alan çeşitli varlıkların etkileriyle örülüdür. Gök bedeni ile varlıkların ilişkisi, bu dünya-ateş küresine dalıp çıkışlar olarak görünür. Bu nedenle, dünya-ateş küresi her

tarafı eşit bir töz değil, ruhsallık ve tinsellikle dolu bir ör-
genliktir (organizma). Dünyada, bugünkü biçimiyle, in-
san olmak için hazırlanan varlıklar, henüz bu ateş küre-
ye en az dalaabilecek durumda olanlardır. Hemen hemen
hiç katılaşmamış olan çevrede kalırlar. Hâlâ daha yük-
sek tinsel varlıkların kucağında yaşarlar. Bu basamakta
ruhsal biçimlerinin salt bir tek noktasıyla ateş-dünyaya
dokunurlar. Bu nedenle ısı, astral biçimlerinin bir bölü-
münü katılaştırır ve içlerinde dünya yaşamının uyanma-
sına neden olur. Varlıklarının büyük bir bölümü ile hâlâ
ruhsal-tinsel dünyalara bağlıdırlar. Ama dünya ateşine
değdikleri için yaşam ısısı çevrelerinde oynaşmaya baş-
lar. Fiziksel dünya başlangıcındaki insanların duyusal ve
duyuüstü bir imgesi çizilmek istenirse, dünyayı çevrele-
yen ruhsal bir yumurta biçimi düşünülmeli. Bu yumurta-
ların alt yüzeyleri, palamut türü meyvelerde olduğu gibi
bir kadehçiğin içindedir. Kadehçiğin tözünü ise ısı veya
ateş oluşturur. Isı ile sarılmak, insanda yaşamı uyarmak-
la kalmaz, astral bedende de değişikliklere yol açar. Bu
bedende, daha sonra duyum ruhu olacak örgeğin ilk to-
humu atılır. Bu nedenle, varoluşun bu basamağındaki
insanın duyum ruhu, astral beden, yaşam bedeni ve
ateşten kazanılan fiziksel bedenden oluştuğu söylenebi-
lir. İnsan yaşamında rol oynayan tinsel varlıklar, astral
bedende bir aşağı bir yukarı dalgalanır. İnsan, duyum ru-
hu ile dünyasal bedenine bağlı olduğunu duyar. Bu dö-
nemde daha çok imgesel bir bilinç vardır. Kucağında ya-
şadığı tinsel varlıklar, kendilerini bu bilinç yoluyla göste-
rir. Kendi bedenini ise imgesel bilincin içinde bir nokta
gibi duyar. Aynı zamanda hem tinsel dünyada yaşayıp
hem de aşağıdaki dünyasal malını seyrederken içinde
"Bu sana ait." diye bir duygu oluşur.

Dünyanın katılaşması giderek ilerler. İnsanın yukarıda
karakterize edilen örgeğleri de belirginleşir. Evrimin be-
lirli bir noktası aşıldıktan sonra, salt bir bölümü ateşten
olmayı sürdürür. Diğer bölümler tözsel bir biçim almış-
tır. Bu töze 'gaz' ya da 'hava' diyebiliriz. İnsanlar da de-
ğişime uğrar. Artık yalnızca dünya ısısına dokunmakla

kalmaz, ateşten bedenine hava tözü de eklenir. Tıpkı ısı-
nın yaşamı uyarması gibi, çevresinde oynayan hava, tin-
sel ses denebilecek bir etkiye yol açar. Yaşam bedeni
tınlar. Aynı zamanda astral bedenden daha sonra 'anlak
ruhu' olacak bölüm ayrışır.

Bu dönemde insan ruhunda olup bitenleri görebil-
mek için hava-ateşten dünyada insanüstü varlıkların dal-
galandığı unutulmamalı. Ateşten dünyada insan için
önemli tinler 'kişilik tinleri'dir. Dünya ısıyı yaşamı uyar-
dığı zaman, duyum ruhu kendine şöyle der: "İşte kişilik
tinleri!" Hava oluşumunda ise yukarıda 'başmelekler' di-
ye adlandırılan varlıklar görülür. İnsanın çevresinde oy-
nayan havayı tını olarak algılaması, bunların etkisiyle
gerçekleşir. Anlak ruhu kendine şöyle der: "Bunlar baş-
melekler." İnsanın bu basamakta dünya ile bağı sonucu
algıladıkları, henüz bir takım fiziksel nesneler değildir.
Ona doğru yükselen ısı duyumlarında, ses tınlarında ya-
şar. Ama ısı akımları, ses dalgalanmalarında kişilik tinle-
rini ve başmelekleri duyar. Bu varlıkları doğrudan doğru-
ya değil, ısı ve seslerin oluşturduğu sislerin ardında algı-
layabilir. Bir yandan dünyadan algıladıkları ruhuna dolar-
ken, bir yandan da hâlâ kucağında yaşadığı yüksek var-
lıkların imgeleri içinde dalgalanır.

Dünya evrimi, ilerlemeyi sürdürür. Bu ilerleyiş gene
katılma ile kendini gösterir. Su tözü, diğerlerine katı-
lır. Böylece Dünya üç örgenden oluşur: Ateş, hava ve su.
Bundan önce çok önemli bir gelişme olur: Ateş-hava
dünyasından bugünkü Güneş'i oluşturacak bağımsız bir
gök bedeni ayrılır. Bundan önce Dünya ve Güneş bir be-
dendi. Güneş'in kopmasından sonra Dünya, Ay'ın içinde
ve üstünde olan her şeyi içinde taşır. Güneş'in ayrılma-
sının nedeni, daha yüksek varlıkların gerek kendi evrim-
leri, gerekse dünya için yapmaları gereken şeyler açısın-
dan su durumuna kadar katılmış özdeğe dayanama-
malarıdır. Genel dünya kitlesinden kendileri için uygun
tözleri alıp varlıklarını Güneş'te sürdürmek üzere çıkar-
lar. Şimdi dünyayı dışarıdan, Güneş'ten doğru etkilerler.

İnsanın ise gelişmek için tözlerin daha da katılaştığı bir ortama gereksinmesi vardır.

Sıvı tözünün Dünya bedenine katılmasıyla birlikte, insanda da bir değişiklik olur. İçine akan ve çevresinde oynayan havadan sonra, fiziksel bedenine sıvı tözü eklenir. Aynı zamanda, eter beden bölümü de değişir. İnsan bu bölümü ince bir ışık beden gibi algılamaya başlar. Eskiden ısı akımlarının dünyadan kendisine doğru yükseldiğini, hava ve ısıнын içine dolduğunu duyuyordu. Şimdi ise kendi ateş-hava bedeni, sıvı öğeye akar. Bu bedenın akıp geri çekilmesini, ışığın bir parlayıp bir sönmesi gibi yaşar. Ama ruhunda da bir değişim olmuştur. Duyum ve anlık ruhlarının tohumlarına bilinç ruhunun tohumu katılmıştır. Su ötesinde melekler etkindir. Asıl ışık taşıyıcıları da bunlardır. İnsan ışıktaki melekleri görür gibi olur.

Daha önce Dünya'da bulunan bazı daha yüksek varlıklar, şimdi Güneş'ten doğru etkinliklerini sürdürür. Bu, Dünya'daki tüm gelişmelerin değişmesine yol açar. Yere bağlanan insanın ruhu, sürekli fiziksel bedeninin dünyasına yönelik olsaydı, Güneş varlıklarının etkilerini alamazdı. Şimdi insanın bilinç durumları bir değişime uğrar. Güneş varlıkları, insan ruhunu zaman zaman fiziksel bedenden koparır. Bunun sonucunda insan, belirli zamanlarda tümüyle ruhsallaşır ve Güneş varlıklarının kucığında yaşar. Başka dönemlerde bedeniyle bağlı olduğu dünyadan gelen etkileri alır. Fiziksel bedeninde iken ısı dalgaları ona doğru akar, çevresinde hava kitleleri tınlar, içine sular dolup boşalır. Ama ruhu bedenın dışında olduğu zaman, kucığında yaşadığı yüksek varlıkların imgeleriyle dalgalanır.

Dünya, evrimin bu basamağında iki zamanı yaşar. Birincisinde tözleri insan ruhlarını sarar ve bedenler oluşturur; öbüründe ruhlar uzaklaşır, dünyada salt bedenler kalır. O zaman Dünya, insanlarla birlikte bir uyku durumuna girer. Dünyanın çok eskiden bir gündüz ve gece süreci geçirdiğini söylemek tümüyle gerçeğe uygundur.

(Bu, fiziksel-uzaysal anlamda şöyle gerçekleşir: Güneş ve Dünya varlıklarının karşılıklı etkileşimleri sonucu, Dünya Güneş'e göre devinmeye başlar. Böylece yukarıda açıklanan gece-gündüz süreçleri oluşturulur. Dünya'da insanların yaşadığı yüzey Güneş'e dönük olduğunda gündüz, insanın tümüyle ruhsal bir yaşam sürdüğü, Dünya yüzeyinin Güneş'e arkasını döndüğü zamanlarda gece olur. Gene de, bu uzak geçmişte Dünya'nın Güneş çevresindeki deviniminin bugünküne benzediği sanılmamalı. O zamanki durumlar çok farklıydı. Ama bu noktada, gök beden devinimlerinin her birinde yaşayan tinsel varlıkların ilişkisi sonucu oluştuğunu belirtmekte yarar var.)

Dünya'nın bedeni, gece sürecinde gözlenirse bir cede benzetilebilir. Çünkü büyük bir bölümünü, ruhları başka bir varoluş durumunda bulunan ve bu nedenle yıkıma uğrayan insan bedenleri oluşturur. İnan bedenindeki sıvı veya hava oluşumlar ayrışır ve geri kalan dünya kitlesinde erir. Yalnızca, dünya evriminin başında ateşle insan ruhunun karşılıklı etkileri sonucu oluşan ve giderek yoğunlaşan bölüm, dışarıdan pek yetkin görünmeyen bir tohum olarak kalır. Görüldüğü gibi, buradaki gündüz ve gece bugünkü dünyadakilere çok benzemez. İnsan ruhları, gündüzün başlaması ve Dünya'nın doğrudan doğruya Güneş'in etkisi altına girmesiyle birlikte fiziksel yaşam alanına girer, söz konusu tohumlara doku olarak filiz vermelerini sağlar. Ortaya çıkan biçimler, insan ruhsal varlığının birer örneği gibidir. İnsan ruhu ile yaşam tohumu arasında bir tür yumuşak döllenme gerçekleşir. Şimdi bedenlenen ruhlar, gene hava ve su kitlelerini çekmeye, bunları bedenlerine katmaya başlar. Örgenleşen bedende hava dışa itilir ve içeriye çekilir. Solunumun ilk durumu ortaya çıkar. Su da bir içerilip bir dışarı atılır: Beslenme, ilk biçimiyle başlar. Bu gelişmeler henüz dışarıdan gözlenemez. Ruh yoluyla algılama, salt yukarıda sözü geçen döllenme sırasında gerçekleşir. Ruh, dünyada kendisine karşı tutulan tohuma dokunduğu zaman, fiziksel varoluşu belli belirsiz uyanır. Duyduk-

ları şu sözlerle dile getirilebilir: "Bu benim biçimim." Ruh fiziksel bedene bağlı olduğu sürede gene yeni uyanmakta olan 'benlik duygusu'nu içinde taşır. Buna karşılık ruh için hava alıp verme olayı tümüyle ruhsal-tinsel, tümüyle imgeseldir. Yukarı aşağı dalgalanarak tınlayan ve örgenleşmiş tohuma biçim veren imgeler olarak görünür. Ruh baştan aşağı tınlarla dalgalandığını, bedeninin bu ses güçleri ile biçimlendiğini duyar. Böylece bu varoluş basamağında, bugünkü bilincin dış dünyada gözleyemeyeceği insan biçimleri oluştu. İnce tözden bitki ve çiçek benzeri biçimler ortaya çıktı. Bunlar içten devinimliydi ve uçuşan çiçeklere benziyordu. İnsan ise dünya zamanında böyle biçimler almanın mutluluğunu yaşıyordu. Sıvı bölümlerin kazanılması, ruhta gücün artışı ve içten güçlenme olarak duyuluyordu. Dışarıdan ise insan oluşumunun büyümesi olarak görülüyordu. Güneş etkisinin azalması, insan ruhunun bu gelişmelerde etkin gücünü yitirmesine neden oluyor. İnsan giderek örgenlerini atıyor. Yalnızca yukarıda açıklanan ve tohumu olgunlaştıran bölümler kalıyor. İnsan ise bedenini bırakarak tinsel varoluş biçimine dönüyor. (Dünyanın bedeni, tümüyle insan bedenlerini oluşturmak için kullanılmaz. Bu nedenle, dünyanın gece süreçlerinde salt atılan cesetlerden ve uyandırılmayı bekleyen tohumlardan oluştuğu sanılmamalı. Tüm bunlar, dünya tözleriyle biçimlenen başka oluşumların içinde yer alır. Bu alandaki gelişmeler, daha ileride açıklanacak.)

Bu arada dünya tözlerinin yoğunlaşması sürer. Sıvı ögeye 'toprak' diyebileceğimiz katı öge eklenir. İnsan da dünya sürecinde bedenine toprak ögesini katmaya başlar. Bununla birlikte, ruhun bedensiz zamanından getirdiği güçler eski egemenliğini yitirir. Eskiden ruh, bedeni ateş, hava ve su ögeleriyle biçimlendiriyor, ölçüsünü bu ögelerde tınlayan seslerden ve çevrede oynayan ışık imgelerinden alıyordu. Aynı şeyi toprak ögesini içeren bedenlerle yapamaz. Başka biçim verici güçler işe karışır. İnsan ruhuyla uzaklaştığı zaman geriye kalan beden, salt ruh yeniden gelince canlanan bir tohum değildir, bu

canlanışın gücünü kendi içinde taşıyan bir oluşumdur. Ruh ayrıldığı zaman dünyada bir örneğini bırakmakla kalmaz, canlandırıcı gücün bir bölümü de bu örneğin içinde kalır. Dünyaya geri döndüğünde, örneğini tek başına canlandıramaz. Bu oluşumun kendisi canlanabilir durumda olmalıdır. Dünya'yı Güneş'ten doğru etkileyen tinsel varlıklar, insandaki yaşam gücünü insanın kendisi dünyada olmasa da korur. Şimdi bedenlenen ruh, salt çevresinde dalgalanan ısı ve ışık imgelerini algılamakla kalmaz, yanı sıra bedeni toprak ögesini edinince daha yüksek varlıkların Güneş'ten gönderdiği etkileri yaşar. Eskiden insan, bedeninin dışında olduğu zamanlarda bazı tinsel-ruhsal varlıklara bağlı olduğunu duyuyordu. Henüz 'ben' bu varlıkların kucağındaydı. Şimdi bu ben, fiziksel bedenle olduğu zamanlarda da çevresindeki diğer şeylerle birlikte karşısına çıkmaya başladı. Ruhsal-tinsel insan varlığının bağımsız örnekleri artık dünyadaydı. Bugünkü insan bedenine göre ince bir özdekten oluşuyorlardı. Çünkü toprak ögesi bu bedenlere ancak en ince biçimi ile karışıyordu. Bugünkü insanın koku organıyla algıladığı, çok ince bir biçimde dağılmış nesne tüzleri gibiydi. İnsan bedenleri gölgeye benziyordu, ama tüm dünyaya yayıldıkları için dünyanın değişik bölümlerinden değişik etkiler aldılar. Eskiden bedensel örneklerle canlandırıcı ruhsal insanın uyuşmasına ve tümünün birbirine benzemesine karşın, şimdi insan biçimlerinde ayrılıklar ortaya çıktı. Böylelikle daha sonra ırk ayrılıklarına neden olan özellikler hazırlanmaya başladı.

Bedensel insanın bağımsızlığını kazanması, dünya insanıyla tinsel-ruhsal dünya arasındaki sıkı bağları bir ölçüye kadar gevşetti. Artık ruh onu bıraktığı zamanlarda beden bir bakıma yaşamını sürdürüyordu.

Evrım bu yönde sürseydi, dünya katı ögesinin etkisi altında tümüyle sertleşirdi. Geçmişteki bu gelişmelere yönelen duyuüstü gözlem, ruhları tarafından bırakılan insan bedenlerinin giderek nasıl kabuklaştıklarını izler. Bir süre sonra Dünya'ya geri dönen insan ruhları, birleş-

meye uygun hiçbir özdek bulamayabilirdi. İnsanlar için elverişli tüm özdekler, Dünya'yı bedenlenmelerin tahtalaşmış artıklarıyla doldurmaya yarardı.

İşte bu sırada, tüm evrimi başka bir yöne çeviren bir olay gerçekleşti. Katı dünya özdeklerini daha da sertleştirebilecek her şey, topluca dışarı atıldı. Bugünkü Ay, işte o zamanlar Dünya'dan ayrıldı. Daha önce Dünya'da kalıcı biçimlerin oluşmasına doğrudan doğruya yardım eden güç, şimdi daha az güçlü ve dolaylı olarak Ay'dan doğru etkiler göstermeye başladı. Bu biçimlenmeyi düzenleyen daha yüksek varlıklar, Dünya'yı içeriden değil, dışarıdan etkilemeye karar vermişti. Bu nedenle, insan oluşumlarının bedenlerinde erkek ve dişi cinslerin başlangıcı sayılabilecek bir başkalaşma ortaya çıktı. O zamana kadar Dünya'da yaşayan ince özdekten insan biçimleri, içlerindeki iki özelliğin, tohum ve canlandırıcı gücün ortak çalışmalarıyla, yeni insan biçimini, kendilerini izleyecek varlığı üretebiliyordu. Şimdi, üretilen bu varlıklar bir değişime uğradı. Bir bölümde tinsel-ruhsal tohumun gücü, diğerinde canlandırıcı güç etkin oldu. Bunun sağlanması için Ay'ın Dünya'dan çıkması ve toprak ögesinin güç yitirmesi gerekiyordu. Bu iki gücün birbirini etkilemesi, her şeyin 'tek bir beden'de geliştiği zamana oranla daha yumuşak oldu. Bunun sonucunda ortaya çıkan yavru varlıklar da daha yumuşak ve inceydi. Dünyaya ince bir biçimde gelip zamanla daha katı bölümler edindiler. Böylece dünyaya geri dönen insan ruhu için bedenle yeniden birleşebilme olasılığı doğdu. Artık bedeni dışarıdan canlandırması gerekmiyordu, çünkü bu canlanma dünyada gerçekleşiyordu. Ama bedenle birleşerek büyümesini sağlıyordu. Büyümenin de belirli bir sınırı vardı. İnsan bedeni, Ay'ın ayrılmasıyla bir süre için esnekleşmişti. Ama dünyada büyüdükçe, katılaştırıcı güçler egemenlik kazanıyordu. Sonunda ruh, bedenın biçimlenmesinde giderek zayıflayan bir rol oynuyordu. Ruh tinsel-ruhsal varoluşuna dönünce ise fiziksel beden çözülüp ayrışıyordu.

Dünya evrimi sırasında insana Satürn, Güneş ve Ay Evrimler'inde katılan güçlerin nasıl giderek görev aldıkları izlenebilir. Dünya ateşinin ilk uyardığı şey, içinde erimiş durumda yaşam bedeni ile fiziksel bedeni de taşıyan astral bedendir. Bu astral beden, sonra daha ince astral bir bölüm olan 'duyum ruhu'na ve daha kaba eterden bir bölüme ayrılır. Bu ikinci bölüm, toprak ögesinin etkisini almaya başlar. Böylece, daha önce hazırlanan 'eter beden' ya da 'yaşam bedeni' ortaya çıkar. Astral insanda anlak ve bilinç ruhları oluşurken, eter bedene daha kaba, ses ve ışık algılayabilen bölümler katılır. Eter beden bir ışık bedenden yoğunlaşarak ateş ya da ısı bedene dönüştüğü zaman, evrim yukarıda açıklandığı gibi insana toprak ögesinin katıldığı basamağa ulaşmıştır. Eter beden, ateş durumuna gelinceye kadar yoğunlaşınca, fiziksel dünyadaki ateş durumuna kadar incelmış özdeklerle birleşebilir. Bunu önceden kendine kazandırılan fiziksel bedenin güçleriyle gerçekleştirir. Ama artık hava tözlerini daha da katılaştıran bedeninin içine almak için yardıma gereksinmesi vardır. Bu noktada (yukarıda açıklandığı gibi), Güneş'te yaşayan daha yüksek varlıklar eyleme geçer ve insana soluğunu verir. İnsan geçmişte kazandığı güçlerle dünya ateşini içine alabildiği halde, bedenine hava soluğunu daha yüksek varlıklar yöneltir. İnsanın yaşam bedeni katılaştırmadan önce bir ses alıcısı olarak hava akımlarını yönlendiriyordu. Fiziksel bedenini yaşamla dolduruyordu. Şimdi fiziksel beden, bir dış yaşam kazanır. Bu da yaşamın insanın ruhsal bölümünden bağımsız olmasını sağlar. İnsan artık dünyadan ayrıldığı zamanlarda salt biçim tohumunu değil, kendisinin yaşayan bir örneğini bırakır. Biçim tinleri bu örneğe bağlı kalır, insan ruhu bedenden çıktığı zaman ödünc verdikleri yaşamı yavru varlıklara yöneltir. Böylece 'kalıtım' diyebileceğimiz şey ortaya çıkar. İnsan ruhu Dünya'ya dönünce, kendini yaşamı atalarından gelen bir bedende duyar. Özellikle böyle bir beden onu çeker. Bu, ruhun kendini atalarıyla bir sayması, anılarının içinde yaşaması gibi bir durum yaratır. Bu anı, soy bo-

yunca ortak bir bilinç gibi yaşanır. 'Ben' kuşaklardan kuşaklara akar.

İnsan dünyasal yaşamının bu basamağında, kendini bağımsız bir varlık olarak duyuyordu. Ona göre yaşam bedeninin iç ateşi ile dünyanın dış ateşi birbirine bağlıydı. İçine akan ısıyı 'ben' olarak duyabiliyordu. Bu yaşamın dolu ısı akımlarında, kan dolaşımının ilk biçimi görülüyor. Buna karşılık, içine akan havada tümüyle kendi varlığını duymuyordu. Havada, yukarıda açıklanan daha yüksek varlıkların güçleri etkindi. Ama içine akan havada etkin güçlerin bir bölümü, yani daha önce geliştirdiği eter güçlerle kazandıkları, kendisine kalmıştı. Hava akımlarının bir bölümüne egemendi. İçindeki hava bölümlerini astral bedeninin imgelerine göre biçimlendiriyordu. Hava dışarıdan bedenine akıyor, solunumunun temelini oluşturuyor, bir bölümü de içine kendine özgü bir organizmaya bağlanıyordu. Bu örgenlik (organizma), daha sonra, insan sinir sisteminin temelini oluşturuyordu. Bu gelişmeler, insanı ısı ve hava yoluyla dış dünyaya bağlıyordu.

Buna karşılık insan, katı toprak ögesini de içine aldığından habersizdi. Bu öge dünya bedenlenmesinde etkin olduğu halde, kendi varlığına katılışını doğrudan doğruya algılayamıyordu. Ancak bulanık bir bilinçle bu ögede etki gösteren yüksek varlıkların imgelerini izleyebiliyordu. İnsan sıvı özdeklerin kendi varlığına katılışını da zamanında daha yüksek varlıkların imgeleriyle algılamıştı. Dünyasal bedeninin katılaşmasıyla birlikte, bilincindeki imgeler de değişime uğradı. Sıvı öge ve katı öge katıldı. İnsan bunu dışından etki gösteren daha yüksek varlıkların sağladığını duymaya başladı. İnsan ruhu bu katılımı yönlendirecek gücü bulamaz, çünkü dıştan oluşturulan bedenine hizmet etmek zorundadır. Bu görevi üstlenseydi, bedensel biçiminin bozulmasına neden olurdu. Bu nedenle, kendine dışarıdan katılan ögenin, bedeni biçimlendiren daha yüksek varlıkların buyruklarıyla yönlendirildiğini duyar. O bir 'ben'dir. Bir 'ben'

olduğunu duyar. İçinde astral bedeninin bir bölümlü olan anlak ruhunu taşır. Anlak ruhu, dışında olup bitenleri imgelerle algılamasını ve ince sinir sistemine işleyebilmesini sağlar. Kuşaklardan kuşaklara akan yaşam yoluyla ise atalarından geldiğini duyar. Soluk alıp verir. Bunu yukarıda biçim tinleri olarak geçen yüksek varlıkların etkisi olarak duyar. Bu tinlerin beslenmeleri için dışarıdan verdiği dürtülere de uyar. En az kavrayabildiği şey, bir birey olarak nereden kaynaklandığıdır. Bunun ancak, dünyanın güçlerinde etkin, biçim tinlerinin etkisi olduğunu duyabilir. İnsan dış dünya ile ilişkisinde yönlendirilir ve yönetilir. Bu, fiziksel dünyanın ardındaki tinsel ruhsal eylemlerin bilincine varabilmesini sağlar. Tinsel varlıkları kendi biçimleriyle algılayamaz. Ama ruhunda ses, renk vb. olarak yaşar. Bu imgeler dünyasında yüksek varlıkların eylemleriyle yaşadığını bilir. Varlıkları söyledikleri içinde tinler, dışavurumları ışıktan imgelerde görünür. Dünya insanının en içten duyduğu şeyler, ateş veya ısı ögesinden kaynaklanır. Daha şimdiden kendi iç ısı ile dış dünyasal ısı akımlarını ayırt edebilir. Kişilik tinleri kendilerini bu akımlarda dışavurur. Ama insanın dış ısı akımlarının ardındaki güçlerle ilgili bilinci, varla yok arasındadır. Bu akımlarda biçim tinlerinin etkisini duyar. İnsanın çevresinde güçlü ısı etkileri oluşunca ruhu şöyle duyar: "Şimdi tinsel varlıklar dünyanın çevresini kora çeviriyor. Buradan kopan bir kıvılcım da benim içimi ısıtıyor."

Buna karşılık insan, ışık etkilerinde iç ve dış dünyayı ayırabilecek durumda değildir. Çevresinde oluşan ışık etkileri, dünya insanında hep aynı duyguya yol açmaz. Bir zamanlar ışık imgelerinin dışında duyuyordu. Bu, bedensiz durumundan bedenlenmeye indiği, Dünya'da büyüdüğü zamandı. Tohumdan yeni bir dünya insanı oluşunca, imgeler de gücünü yitiriyor ve sönükleşiyordu. İnsanda ise bu imgelerin bir tür iç anısı kalıyordu. Işık imgelerinde ateş tinlerinin (başmelekler) eylemleri vardı. İnsan için bu tinler, içindeki kurulumu gönderen ısı varlıklarının yardımcısıydı. Dış etkileri ortadan kalkınca,

anıları insanın içinde yaşıyordu. İnsan kendini bu tinlerin güçlerine bağlı duyuyordu. Bu doğruydı. İnsan ateş tinlerinden aldıklarıyla çevresindeki hava çemberini etkileyebiliyordu. Hava çemberi bu etki altında ışımaya başladı. O zamanlar doğa ile insanın güçleri daha sonra olduğu gibi birbirinden ayrılmamıştı. Dünyada olup bitenler, büyük ölçüde insan güçlerinden kaynaklanıyordu. Bu dönemde dünyadaki olaylar dışarıdan gözlenseydi, insandan bağımsız gelişmelerle değil, salt insan etkileri ile karşılaşılırdı. Dünya insanı için ses algıları gene başka türlüydü. Ses, dünya yaşamının başından beri bir dış algı olarak duyuluyordu. İnsan dış ışık imgelerini dünya yaşamının ortasına kadar algılayabiliyordu. Buna karşılık, dış sesleri duyma yeteneği bu orta dönemi aşıyordu. Ses duyarlılığı ancak yaşamın sonuna doğru yitiriliyordu. O zaman seslerin anısal düşünceleri geriye kalıyordu. Bunlarda yaşamın oğullarının (melekler) dışavurumları vardı. Yaşamının sonuna doğru bu güçlerle içten bağlanan bir insan, aynı yolu izleyerek dünyanın sıvı ögesinde büyük etkiler oluşturabilirdi. O zaman dünyanın içindeki ve üstündeki sular, insan etkisiyle dalgalanıyordu.

Tat duyumları, insan yaşamının salt ilk çeyreğinde gerçekleşiyordu. Bu süre içinde de ruh için beden dışı yaşantıların bir anısı gibiydi. Duyumlar sürdükçe, beden dışı tözleri içine alarak katılaşıyordu.

Büyüme, dünya yaşamının ikinci çeyreğinde de sürüyordu, ama insan biçimi tümüyle tamamlanmış oluyordu. İnsan çevresindeki diğer varlıkları salt ısı, ışık ve ses etkileriyle algılayabiliyordu. Henüz katı ögeyi algılayabilecek durumda değildi. Yaşamının ilk çeyreğinde, tat etkilerini yalnızca sıvı ögeden alıyordu.

Dış beden biçimi, insanın iç ruhsal durumunun bir imgesiydi. En gelişmiş olan bölüm, şimdikin bir taslağı durumundaki kafaydı. Diğer organlar, kafanın takıntıları gibiydi. Gölgemsi, açıkça ayırt edilemeyen bir durumdaydılar. Ama dünya insanların biçimleri farklılık-

lar gösteriyordu. Bazılarında yaşadıkları ortama bağlı olarak bu takıntılar da az çok gelişmiş olabiliyordu. Bu, insanların Dünya üstünde yaşadıkları yerlere göre değişiyordu. İnsanların Dünya'ya bağımlılığı arttıkça, bu ek bölümler de ön plana çıkıyordu. Fiziksel dünya evriminin başında, önceki gelişmelerini en olgun biçimde tamamlayan ve Dünya henüz hava durumuna geçmemiş, ateş ögesiyle ilişkiye giren insanlar, şimdi kafa taslağını en iyi biçimlendirebilenlerdi. Öteki insanlar hava ögesini ancak Dünya içinde geliştirebilmiş ve ateş ögesine dokunmaya hazır duruma gelmişlerdi. Buradaki birincilere göre çevrenin etkilerine daha bağımlıydı. Birinciler biçim tinlerini ısı yoluyla açık seçik duyabiliyordu. Dünya yaşamlarında biçim tinlerine ait olduklarını, bedenin dışındayken de bu tinlere bağlı olduklarını anımsıyor gibiydiler. İkinci tür insanlar, beden dışı durumlarını daha az anımsıyordu. Tinsel dünya ile bağlarını her şeyden önce ateş tinlerinin ışık etkilerinde duyuyorlardı. Üçüncü bir insan türü, dünya yaşamına daha da kenetlenmişti. Bunlar ateş ögesinin, Dünya Güneş'ten ayrılıp su ögesini içine aldıktan sonra, dokunabildiği varlıklardı. Tinsel dünya ile bağlarını özellikle dünya yaşamlarının başında pek az duyuyorlardı. Bu duyumun uyanması için başmeleklerin ve daha sonra meleklerin iç düşünsel yaşamda etki göstermeye başlamaları gerekiyordu. Öte yandan, dünya evriminin başında dünyada gerçekleştirilebilecek eylemlerin dürtüleriyle doluydular. Bunlarda ek organlar özellikle gelişmişti.

Ay Dünya'dan ayrılmadan önce, Ay güçlerinin Dünya'yı giderek katılaştırdığı dönemde, insanların dünyada geri bıraktığı tohumların bazıları, beden dışı yaşamdan geri dönen insan tohumlarını barındıramayacak bir duruma geldi. Bu yavru varlıklar, içlerine bir insanı almak için çok katılaşmış ve Ay güçlerinin etkisiyle insana hemen hiç benzemeyen bir biçim almışlardı. Bu nedenle, bazı insan ruhları bu koşullar altında dünyaya dönme olanağı bulamadı. Ancak en olgun ve güçlü ruhlar, dünya bedenlerini büyüme sırasında değiştirip insan biçimi-

ne döndürecek yetkinliği gösterebildi. Bedensel insan yavrularının yalnız bir bölümü dünya insanlarının taşıyıcısı oldu. Öteki bölüm, katılaşmış biçiminden ötürü insandan daha aşağı düzeydeki ruhları içine alabildi. İnsan ruhlarının bir başka bölümü ise o dönemdeki dünya evrimine katılmamaya zorlandı. Bunlar daha başka bir yaşam sürdürmeye başladı. Daha Güneş'in Dünya'dan ayrıldığı sırada, dünyada yer bulamayan ruhlar vardı. Bu ruhlar, evrimlerini sürdürmek için evrensel varlıkların öncülüğünde genel dünya evriminin başlangıcında tıpkı Güneş gibi Dünya'ya bağlıydı. Doğa bilimi, bu gezegenin dışavurumunu 'Jüpiter' diye adlandırıyor (bu kitapta gök bedenleri, gezegenler ve taşıdıkları adlardan daha eski bir doğa bilimde olduğu gibi söz ediliyor. Anlam, bağlamlardan doğuyor. Fiziksel dünya, tinsel-ruhsal bir örgenliğin dışavurumudur. Bu gerçek öteki gök bedenleri için de geçerlidir. Duyuüstünün gözlemcisi 'Dünya' adı ile salt fiziksel bir gezegenden ya da 'Güneş' ile yalnızca fiziksel bir yıldızdan söz etmez. Aynı biçimde, 'Jüpiter', 'Mars' vb. de geniş tinsel bağlamların sonuçlarıdır. Gök bedenlerinin biçimleri ve görevleri, burada anlatılan zamanlardan bu yana büyük değişikliklere uğradı. Bir bakıma evrendeki yerleri de aynı değil. Ancak duyuüstü gözlemlerle bugünkü gök bedenlerini uzak geçmişlerine kadar izleyebilen birisi çıkış noktalarıyla bağlamlarını bulabilir). Söz konusu ruhlar bir süre Jüpiter'de evrimlerini sürdürdü. Daha sonra dünya daha da katılaşmaya başlayınca, ruhlar için yeni bir yuva daha bulunması gerekti. Bu ruhlar katılaşmış bedenlerde bir süre yaşayabiliyordu. Ama katılaşmanın daha da ilerlemesine dayanamıyorlardı. Bunların evrimlerini sürdürrebilmeleri için Mars'ta uygun bir ortam hazırlandı. Daha Dünya Güneş'le bağlıken ve hava ögesini kazandığında, bu ruhların dünya evrimi için uygun olmadığı ortaya çıkmıştı. Dünyasal bedenin biçiminden çok fazla etkileniyorlardı. Bu nedenle, daha o zamanlar Güneş güçlerinin doğrudan doğruya etkisinden uzak tutulmaları, bu etkileri dışarıdan almaları gerekti. Böylece, dünya evrimi

boyunca insan bedenlerinin sayısı azaldı. İnsan ruhlarnı barındırmayan biçimler ortaya çıktı. Bunlar insanın eski Ay'daki fiziksel ve yaşam bedenleri gibi yalnızca astral bedeni içlerine alabiliyordu. Dünya, üstünde yaşayan insanlar bakımından ıssızlaştıkça, bu tür varlıklarla dolmaya başladı. Sonunda tüm insan ruhlarının dünyayı bırakıp gitmesi gerekebilirdi, ama Ay'ın ayrılmasıyla o zamanlar insan ruhlarını barındırmayı sürdüren biçimler yeni bir olanak kazandı. İnsan tohumunu, yaşamları sırasında dünyadan gelen Ay etkilerinden koruyabiliyor, bu güçlere açılacak duruma gelinceye kadar içlerinde olgunlaştırıyorlardı. Tohum insanın içinde biçimlendiği sürece daha yüksek varlıkların etkisi altında kalıyordu. Bu varlıklar dünya evrimini çıkmazdan kurtarmak için en yetkin türdeşlerinin önderliğinde, Ay'ın Dünya'dan ayrılmasını sağlamışlardı.

Dünya içinde hava ögesini oluşturduğunda (yukarıda açıklandığı gibi), eski Ay'dan kalan bazı astral varlıklar vardı. Bu varlıklar evrimlerinde en az gelişmiş insan ruhlarından da geriydiler. İnsanların daha Güneş ayrılmadan önce bırakmak zorunda kaldıkları bedenlerine bu ruhlar girdi, böylece hayvanlar evreninin ataları oluştu. Bu varlıklar zamanla insanda bir ek gibi olan organları geliştirdi. Astral bedenlerinin fiziksel ve yaşam bedenleri üstündeki etkisi, eski Ay'daki insanlarda olduğu gibiydi. Bu yolla oluşan hayvanların ruhları, her ayrı hayvanda yaşayamıyordu. Ruh atalardan yavrulara uzanıyordu. Bir biçimden gelen tüm hayvanların ortak bir ruhu vardı. Ancak yavru varlık, özel etkiler sonucu atalarının biçiminden uzaklaşırsa, yeni bir hayvan ruhu bedenleniyordu. Bu nedenle, tinbilimde hayvanların bir tür ya da topluluk ruhu olduğu söylenebilir.

Güneş'le Dünya ayrıldığında da benzer gelişmeler oldu. Sıvı ögenin içinde insanın Ay evrimi öncesi bulunduğu düzeyde varlıklar belirdi. Bu varlıklar, astral etkileri ancak dışarıdan geldiği zaman algılayabiliyordu. Bunun içinse Güneş'in Dünya'dan ayrılması gerekliydi. Dünya

Güneş zamanına girdiği zamanlar, Güneş'in astral etkile-ri bu varlıkları devinime geçiriyor, dünyanın eter bölü-münden yaşam bedenlerini oluşturmalarını sağlıyordu. Güneş dünyaya ardını döndüğü zaman, bu yaşam bedeni genel dünya bedeninde eriyordu. Güneş'in astral, dünyanın ise eter bölümlerinin birlikte etki göstermele-ri sonucunda, sıvı ögenin içinde bazı fiziksel biçimler or-taya çıktı. Bunlar bugünkü bitki evreninin atalarıydı.

İnsan, dünyada bireyselleşmiş bir ruhsal varlık oldu. Ay'da devinim tinleri yoluyla kazandığı astral bedeni, Dünya'da duyum, anlak ve bilinç ruhlarına ayrıştı. Bilinç ruhu, dünya yaşamı sırasında kendisine uygun bir be-den oluşturacak duruma geldiğinde, biçim tinleri ateşle-rinden bir kıvılcım verdi. İnsanın içinde 'ben' uyarıldı. Artık insan fiziksel bedenini her bıraktığında tinsel dün-yaya giriyor; Satürn, Güneş ve Ay Evrimler'inde fiziksel yaşam ve astral bedenlerini oluşturan, onu Dünya'da bulunduğu düzeye getiren varlıklarla bir araya geliyordu. 'Ben' dünya yaşamında bir kıvılcım gibi yanmaya başla-dıktan sonra, bedensiz yaşam da değişti. Bu evrim nok-tasından önce, insan dünyada bağımsız bir varlık değıl-di. Kendisini bir birey olarak değil, yüce varlıklardan olu-şan bir örgenliğin parçası olarak duyuyordu. Dünya'daki ben yaşantısı, tinsel dünyaya da uzandı. İnsan kendini artık bu dünyada bir birey olarak duyuyordu. Ama bu dünyaya sonsuza dek bağlı olduğunu da biliyordu. Fizik-sel dünyada kendini 'ben' kıvılcımları ile dışavuran bi-çim tinlerini, tinsel dünyada daha yüce biçimleriyle ye-niden buluyordu.

Ay'ın Dünya'dan ayrılması, tinsel dünyadaki ruh için bazı gelişmelere neden oldu. Dünyada bireysel ruhu içi-ne almaya uygun insan biçimlerini sağlamak için bir bö-lüm biçim verici gücün dünyadan aya göçmesi gerekti. Bu yolla, bireysel insan, Ay varlıklarının bölgesine girdi. Dünyadaki bireyselliğin bedensiz durumda da sürmesi için ruh ayı dünyadan ayıran güçlü tinlerin bölgesinde kalmak zorundaydı. Dünyadaki bedenini bırakan ruh,

bunun hemen ardından ay varlıklarının yansıttığı bir parlaklıkta yüksek Güneş varlıklarını görüyordu. Ancak bu imgeyi seyrederek yeterince hazırlandıktan sonra Güneş varlıklarının kendileriyle karşılaşılıyordu.

Dünya'nın madensel evreni de genel insan evrimi sırasında dışarı atılarak oluştu. Maden oluşumları, Ay Dünya'dan ayrılırken katı olan bölümlerdi. Bu oluşumlar, ruhsal dünyanın ancak Satürn basamağına ulaşmış, salt fiziksel biçim oluşturmaya elverişli bölümünü kendilerine çekebildi.

Burada ve bundan sonra anlatılan tüm olaylar, çok uzak geçmişte gerçekleşti. Ama kesin tarihlerin verilmesi, kapsamımız dışındadır.

Bu olaylar, dünya evriminin dış yüzünü açıklıyor. Tinsel açıdan ise başka gelişmeleri gözlemek olasıdır:

Ay'ı Dünya'dan çıkardıktan sonra kendi varoluşlarına bağlayan, böylece Dünya-Ay varlıkları olan tinsel varlıklar, Ay'dan dünyaya gönderdikleri güçlerle insan örgenliğinin belirli bir biçim almasını sağladı. Etkileri, insanın geri kazandığı 'ben'e yönelikti ve ben ile astral, eter ve fiziksel bedenlerin ilişkisinde kendini gösteriyordu. İnsan bu varlık sayesinde dünyanın bilgece düzenini içinde bilinçli olarak yansıtmayı öğrendi. Bir bilinç aynasında imgeler oluşturmaya başladı. Eski Ay zamanında Güneş'in ayrılmasının insanı bağımsızlaştırdığını, Güneş varlıklarının doğrudan doğruya verdiğine oranla daha özgür bir bilinç kazandığını anımsayalım. Bu özgür ve bağımsız bilinç, yukarıda anlatılan dönemde Ay evriminin bir ürünü olarak yeniden ortaya çıktı. Ama Dünya-Ay varlıklarının etkisiyle gene evrene uyum sağlayabilecek, evrenin bir imgesi olabilecek durumdaydı. Eğer başka bir etki kendini göstermeseydi, insan bilinci dünyayı bir doğa zorunluluğu gibi ve özgür seçimi olmadan yansıtan bir varlık olacaktı. Bu gerçekleşmedi. Ay'ın ayrıldığı dönemde, Ay'a bağlı yapılarını korudukları için Güneş'in çıkışına katılmayan bazı tinsel varlıklar, insanlık evrimine karıştı. Bunlar dünya-ayından dünyaya doğru etki

gösteren varlıkların da dışında bırakılmıştı. Eski Ay'ın yapısına sahip olan bu varlıklar, dünyaya bir bakıma düzen dışı bir gelişme ile bağlanmışlardı. Doğalarında eski Ay evriminde Güneş tinlerine karşı çıkan yön vardı. Bu özellik, o zamanlar insan için bir şans olmuş, özgür bir bilinç kazanmasını sağlamıştı. Ama bu varlıkların kendine özgü gelişmeleri, dünya zamanında insan bilincini Ay'dan doğru etkileyen ve dünyayı olduğu gibi yansıtmak zorunda bırakan varlıklara karşı çıkmalarına neden oldu. Eski Ay'da iken insanı daha yüksek bir düzeye getiren şey, dünya evriminin sağladığı gelişmelere engel bir güç oluşturdu. Karşı güçlerin aylı doğalarında, insan astral bedenini etkileyip (yukarıda açıklanan anlamda) özgürleştiren bir yetenek vardı. Bu yeteneği kullanarak insan astral bedenine –dünya zamanında da– dünya ayından gelen zorunlu (bağımlı) bilince karşı bir tür bağımsızlık kazandırdılar. İnsan üstündeki bu çok eski zamanda gerçekleşen etkilerini güncel sözcüklerle açıklamak güç. Ne bugünkü doğa etkilerine, ne de insanların birbirlerini sözlerle etkilemelerine benzetilebilir. Böyle bir durumda, bir kişi diğerindeki bilinç güçlerini uyarır ve bir şey öğrenmesine, erdemli veya erdemsiz bir davranışta bulunmasına neden olur. Bu çok eski zamanlarda gerçekleşen etki, bir doğa olayı olmaktan çok tinseldi. İnsanın o zamanki bilinç durumuna uygun bir biçimde daha yüksek varlıkların tinsel bir etkisi olarak geliyordu. Bu olayı doğanın bir gelişmesi olarak düşünmek, yanlış bir sonuca götürür. Öte yandan, eski Ay doğal varlıklarının insanı kendi amaçlarına ulaştırmak için 'baştan çıkardıkları' söylenebilir. Ancak 'baştan çıkarma' deyimini simgesel alınmalı ve simgenin ardında tinsel bir gerçeklik olduğu unutulmamalıdır.

Ay sürecinde geri kalan varlıkların etkisi, insan için ileri sonuç getirdi. Bilinci evrenin yalnızca aynası olma özelliğini yitirdi, çünkü astral bedeninde kendiliğinden bilinç imgeleri uyarma ve belirleme özelliği uyarılmıştı. İnsan, kavrayış gücünün efendisi oldu. Ama bu efendiliğin çıkış noktası astral beden olduğu için aslında daha

yüksek düzeyde yer alan 'ben', sürekli astral bedene bağımlı hale geldi. Bu durum, insan geleceğini daha alçak bir ögenin etkilerini açtı. Artık yaşamında Dünya-Ay varlıkları yoluyla ulaştığı düzeyden aşağıya düşebilirdi. Bundan böyle doğası, düzen dışı gelişmiş Ay varlıklarından sürekli etkilenecekti. Bilinci dünya ayından etkileyerek dünyanın bir aynasına çeviren, ama özgür istenç vermeyen varlıkların karşısındaki bu Ay varlıklarını 'Lucifer tinleri' diye adlandırabiliriz. Bu tinler, insan bilincine özgür eylem yeteneği ile birlikte yanılgı ve kötülük olasılığını getirdi.

Bu gelişmeler sonucunda, insanın Güneş tinleri ile ilişkileri, dünya ayı tinlerinin öngördüğünden farklı oldu. Bunlar insan bilincini tüm ruhsal yaşamında Güneş tinlerinin egemenliğini kurarak geliştirmek istiyordu. Bu gelişmeler engellendi ve Güneş tinleriyle düzen dışı Ay varlıklarının etkileri bir karşıtlık oluşturdu. Bunun sonucunda, insan, fiziksel Güneş etkilerini olduğu gibi kavrayabilme yeteneğini de yitirdi. Bu etkiler, dış dünyasal izlenimlerin ardında gizlendi. İnsanın bu etkilerle dolu astral bölümü, 'ben'in gölgesine çekildi. 'Ben'in yalnızca biçim tinlerinden gelen ateş kıvılcımını duyması ve dış ateşle ilgili her şeyde bu tinlerin buyruklarına uyması gerekiyordu. Ama şimdi içine aldığı yeni öge ile dış ısı belirtilerini etkilemeye başladı. Kendisiyle dünya ateşi arasında bir çekim bağı oluşturdu. Böylece insanı dünya özdeğine kendisi için öngöröldüğünden daha fazla bağıladı. Şimdiye kadar insan fiziksel bedeni ateş, hava ve sudan oluşuyor, dünya tözü bu bedene bir gölge gibi ekleniyordu. Bu gelişmelerden sonra, toprak beden yoğunlaşmaya başladı. İnsan eskiden katı yerin üstünde yüzmeye ya da uçmaya benzer bir biçimde deviniyordu. Şimdi 'dünyanın çevresi'nden üstüne az çok katılaşmış bölümler inmesi gerekti.

Bu tinsel etkilerin getirdiği fiziksel sonuçlar, yukarıda açıklandığı türden olmalarından kaynaklanıyor. Göröldüğü gibi, ne doğa etkilerine ne de insandan insana geçen

ruhsal etkilere benziyorlar. İnsanlar arasındaki ilişkilerin buradaki tinsel güçler gibi bedensel boyuta kadar uzanan bir etki göstermesi beklenemez.

İnsan kendini dış dünyaya yanlış olabilen düşünceleriyle açtı, istek ve tutkularını yüksek tinsel etkilere göre düzenlemediği için hastalık olasılığı ortaya çıktı. Ama Lucifer etkisinin bir başka önemli sonucu, bireysel dünya yaşamını bedensiz yaşamın bir devamı olarak duyma yeteneğinin yitirilmesi idi. İnsan içine aldığı astral öge yoluyla dünyadan bazı izlenimler edindi. Bu izlenimler, fiziksel bedenin yıkımına yol açan güçlerle birleşiyordu. İnsan bu gelişmeyi, dünya yaşamını, ölümü olarak duymaya başladı ve kendi doğasıyla neden olduğu 'ölüm' ortaya çıktı. Burada insan doğasının önemli bir gizemi, astral bedenin hastalık ve ölüm ile bağlamına işaret ediliyor.

Bu noktada, insan yaşam bedeni içinde önemli gelişmeler oldu. Fiziksel bedenle astral beden arasındaki yaşam bedeni, Lucifer etkisinin getirdiği sonuçlardan bir bakıma uzak tutuldu. Bu bedenin bir bölümü, insan 'ben'inin değil, bazı daha yüksek varlıkların egemenliği altında ve fiziksel bedenin dışında kaldı. Güneş ayrılırken, bu yüksek varlıklar yüce bir yoldaşlarının önderliğinde başka bir yuva bulmak üzere dünyayı bırakmıştı. Yaşam bedeninin yukarıda açıklanan bölümü astral bedene bağlı kalsaydı, insan daha önce sahip olduğu duyüstü yetenekleri kendi hizmetine alırdı. Lucifer etkisinin bu güçlere kadar uzanmasını sağlardı. Bu da insanı giderek tümüyle Güneş varlıklarından koparırdı. 'Ben' ise tümüyle dünyasal bir yapı kazanırdı. Bu 'dünyasal ben' fiziksel bedenin ölümü (ya da kullanılamaz hale gelmesi) ile birlikte hemen bir başka fiziksel yavru bedende yaşamaya başlardı, iki yaşam arasında tinsel varlıklarla beden dışı bir süreç geçirmezdi. İnsan bir benlik bilinci kazanır, ama bu salt 'dünyasal ben'in bilinci olurdu. Tüm bunların gerçekleşmemesi için dünya ayının varlıkları, yaşam bedeniyle ilgili önlemler aldı. Asıl birey-

sel ben, dünya ben'inden koparıldı. Böylece insan kendini dünya yaşamı boyunca yalnızca bir bölümüyle 'ben' olarak duymaya başladı. Aynı zamanda dünya ben'ini atalarından akıp gelen dünya benlerinin devamı olarak algıladı. Dünyada yaşayan ruh, bir tür 'topluluk ben'ini en uzak atalarına kadar duyuyor, kendini de bu topluluğun bir örgeni sayıyordu. Bireysel ben'in kendini tek bir varlık olarak duyabilmesi için bedenin dışında olması gerekiyordu. Ama bu bireyleşme, 'ben'in anı yoluyla dünya bilincine ('dünya ben'ine) bağlı kalması nedeniyle engelleniyordu. Bu nedenle, tinsel dünyaya bakış bulandı, tinsel dünya fiziksel dünyada olduğu gibi ölümle doğum arasında bir peçenin ardına gizlenmeye başladı.

İnsan tüm bu anlatılan süreçlerden geçerken, tinsel dünyadaki değişimler fiziksel boyutta Güneş, Ay-Dünya ve öteki gök nesneleri arasındaki karşılıklı ilişkiyi düzenledi. Gündüz ve gecenin oluşması, bu ilişkilerin sonuçlarından yalnızca biridir. (Gök nesnelerinin devinimleri üzerlerinde yaşayan varlıklar düzenler. Dünya'nın gündüze ve geceye neden olan devinimleri, insandan daha yüksek durumdaki çeşitli tinlerin ilişkileri sonucu gerçekleşir. Ay'ın devinimi de böyle oluşmuştu! Ay, Dünya'dan ayrılıp çevresinde dönmeye başlayınca, biçim tinlerinin fiziksel insan bedenini doğru biçimde ve ritimde etkileyebilmeleri sağlandı.) Ben ve astral beden, fiziksel ve yaşam bedenlerinde gündüzleri etken olmaya başladı. Geceleri bu etki kalkıyordu. Ben ve astral beden, fiziksel ve yaşam bedenlerinden çıkıp tümüyle yaşam oğulları (melekler), ateş tinleri (başmelekler), kişilik tinleri ve biçim tinlerinin bölgelerine giriyordu. Biçim, devinim ve bilgelik tinleri ve tahtlar da fiziksel bedeni ve yaşam bedenini bu süre içinde etki alanlarına alıyordu. Böylece gündüzleri astral bedenin yanırları sonucu oluşan zararlı etkiler düzeltilebiliyordu. Dünya üstündeki insan sayısının azalmasıyla, insan ruhlarının yavru varlıklarda bedenlenmesine engel kalmadı. Dünya ayı güçlerinin etkisini alan insan bedenleri, insan ruhlarının bedenlenmesi için tümüyle elverişliydi. Daha önce

Mars'a, Jüpiter'e vb. gönderilen ruhlar, Dünya'ya yönlendirildi. Bu yolla, her kuşakta doğan insan yavrularına birer ruh sağlandı. Bu bir süre böyle gitti. Ruhlar insan sayısı artışına uygun oranda dünyaya geldi. Ölümle birlikte bedenlerini bırakıyor, ama bedensiz durumda da dünyadaki bireysel yaşamın yankısını bir tür anı gibi duyuyorlardı. Bu anı, dünyada kendileri için uygun bir beden doğduğu zaman gene bedenlenmelerine neden oluyordu. İnsan yavrularının bazılarında, dışarıdan yeni gelen ruhlar yaşıyordu. Bunlar başlangıç zamanlarından beri ilk kez dünyaya dönüyordu. Başka bedenlerde ise daha önce bedenlenmiş ruhlar vardı. Dünya evrimi ilerledikçe, ilk kez ortaya çıkan genç ruhlar azaldı, yeniden bedenlenmeler çoğaldı. Ama insanlık uzun zaman bu gerçekliklerin belirlediği iki insan türünden oluştu. İnsan dünyada yaşadıkça kendini ortak topluluk ben'iyle atalarına bağlı duyuyordu. Buna karşılık, bireysel ben yaşantısı, ölümle yeniden doğum arasındaki bedensiz dönemde giderek güçleniyordu. Gökten ilk kez gelip bedenlenen ruhların durumu, birkaç dünya yaşamını ardından bırakan ruhlardan farklıydı. Birinciler, fiziksel dünya yaşamına salt yüksek tinsel dünyada bağlı oldukları yasaları getiriyordu. İkinciler ise önceki yaşamlarında bu yasalara kendi yasalarını eklemişti. Yeni gelen ruhların yazgılarını dünya dışı gerçeklikler, daha önce bedenlenenlerinkini ise önceki yaşamlarında yaptıkları belirliyordu. Yeniden bedenlenme ile birlikte, insanların bireysel karması da ortaya çıktı.

İnsan yaşam bedeni, yukarıda açıklandığı gibi astral bedenin etkilerinden korunduğu için döllenme ilişkileri de insan bilinci dışında, tinsel dünyanın denetiminde gerçekleşiyordu. Bir ruhun dünyaya inmesi gerektiği zaman, dünya insanlarında döllenme dürtüsü uyanıyordu. Tüm olay, dünyasal bilinç için bir ölçüye kadar gizemli bir karanlıkla sarılıydı. Yaşam bedeni ile fiziksel bedenin kısmen ayrı olmaları, dünyada yaşadıkları süreci de etkiledi. Bu dönemdeki tinsel etkiler, özellikle yaşam bedenin yeteneklerini geliştirmeye yönelikti. Bu, ruhsal ya-

şamda, kendini anımsama yeteneğinin eğitilmesiyle gösterdi. İnsanda bağımsız ve mantıklı düşünebilme, daha yeni yeni geliyordu. Buna karşılık, anımsayabilme neredeyse sınırsızdı. Dışarıdan bakılınca, insanın yaşam güçlerini doğrudan doğruya bir duygulanma gibi kavradığı görülüyordu. Yaşam güçlerini, hayvansal ve bitkisel doğanın döllenme güçlerini hizmetine alabiliyordu. Bugün cansız doğadaki güçlerin, örneğin taş kömüründe yatan gücün çıkarılıp makineleri hareket ettirmek için kullanılması gibi, bitkideki büyüme gücünü çekebiliyor ve kullanabiliyordu (bu konuda daha öte bilgiler *Atlantisli Atalarımız* adlı küçük kitabımda bulunabilir).

Lucifer'in etkilemesiyle, insanın iç ruhsal yaşamı da pek çok açıdan değişti. Bu nedenle ortaya çıkan çok çeşitli duygulardan ve duyumlardan söz edilebilir. Burada bazı örneklerle yetinilecek. İnsan, ruhuna Lucifer etkisi olmadan önce, yüksek tinsel varlıkların öngördüğü şeylerin gerçekleşmesine çalışıyordu. Yapılması gereken tüm şeylerin planı önceden belirlenmişti. İnsan da bilinci yettiğince gelecekte her şeyin bu plana uyması gerektiğini anlayabiliyordu. Bu geleceği gören bilinç, dünyasal algılar yüksek tinsel varlıkların dışavurumlarını bir peçe gibi örttüğü ve Güneş varlıklarının asıl güçleri gizlendiği zaman yitirildi. Gelecek belirsizleşti. Aynı zamanda ruhta korkunun tohumu atıldı. Korku, yanılmanın doğrudan doğruya getirdiği bir sonuçtur.

Öte yandan, o zamana kadar bazı güçlere kayıtsız şartsız bağlı olan insanın Lucifer etkisiyle bağımsızlığını kazandığı görülüyor. İnsan artık kendi kendine karar verebilecek duruma gelmişti. Özgürlük, Lucifer etkisinin sonucudur. Korku ve benzeri duygular ise insanın özgürleşmesinin yan belirtileridir.

Korkunun ortaya çıkışı, tinsel açıdan şöyle açıklanabilir: Lucifer yoluyla insanı etkisi altına alan dünya güçlerinde, başka varlıklar da etkindi. Bu varlıklar, Lucifer varlıklarından çok önce evrime ters düşen bir gelişme göstermişti. İnsan, dünyanın güçleri yoluyla bu varlıkla-

rın etkilerini de içine aldı. Böylece aslında bambaşka bir etki gösterebilecek bazı duygular, korkma özelliğini edindi. Bu varlıklara 'Ahriman' tinleri diyebiliriz. Goethe, *Faust*'ta aynı tinleri 'Mefisto' diye adlandırmıştır.

Lucifer etkisi önce en ileri düzeyde insanlarda görülmele birlikte, kısa zamanda etki alanını genişletti. Farklı düzeylerdeki insanların yavruları birbirine karıştı. Böylece Lucifer gücü herkese yayılmış oldu. Ama gezegenlerden geri dönen ruhların yaşam bedenleri, dünyada kalanların yavruları kadar iyi korunamıyordu. Bu ikincileri, Güneş Dünya'dan ayrıldığı sırada evrenin önderi olan yüksek bir varlık koruyordu. Bu varlık, gözlemlerimize konu olan alanda Güneş evreninin efendisi olarak görülüyor. Evrensel gelişmeler sonucu yeterince olgunlaşan bazı yüksek tinler, bu varlıkla birlikte Güneş'i yuva seçmişlerdi. Bazı diğerleri ise Güneş ayrıldığında aynı yüksekliğe erişememişti. Bunlar kendilerine başka ortamlar aramak zorundaydı. Başlangıçta fiziksel dünya örgenliğinde (organizmasında) bulunan ortak tözden Jüpiter'in ve diğer gezegenlerin kopmasına neden olan, gene bu varlıklardı. Jüpiter, Güneş'in yüksekliğine ulaşamayan varlıklara yuva oldu. Aralarındaki en yetkin varlık ise Jüpiter'in önderi oldu. Güneş evriminin önderi, bir 'yüksek ben' olarak dünyada kalan insan yavrularının yaşam bedenlerini etkiliyordu. Jüpiter'in önderi ise dünyada yaşamayı sürdürenlerle (yukarıda açıklandığı gibi) hava ögesi ilk oluştuğunda dünyaya gelip sonra Jüpiter'e geçen ruhların karışmasıyla ortaya çıkan insanların 'yüksek ben'i idi. Tinbilimsel anlamda, bu varlıklara 'Jüpiter insanları' diyebiliriz. Bu insan yavruları, bu çok eski zamanlarda insan ruhlarını taşıyacak durumda olmalarına karşılık, dünya evrimi başlangıcında ateşle karşılaşmak için yeterli olgunlukta değildi. Bu ruhlar, insan ve hayvan ruhu evrenleri arasında yer alıyordu. Bunların yanı sıra, ortak dünya tözünden ayrılıp en yetkin yoldaşlarının önderliğinde Mars'ı yuva seçen varlıklar da vardı. Bunların etkisiyle, üçüncü tür bir karışımın sonucu olan 'Mars insanları' ortaya çıktı. (Bu bilgiler, Güneş sistemi-

mizdeki gezegenlerin ilk ortaya çıkış nedenlerini aydınlatıyor, çünkü bu sistemin tüm gök bedenleri, üzerinde yaşayan varlıkların farklı olgunluk düzeylerinin sonucudur. Gene de burada bu evrensel gelişmenin (örgenleşmenin) tüm ayrıntılarına giremeyiz.) Yaşam bedenlerinde yüksek Güneş varlığının kendisini algılayan insanlara 'Güneş insanları' denilebilir. İçlerinde 'yüksek ben' olarak yaşayan bu varlık, doğal olarak her bireyde değil, kuşaklarda yaşıyordu – daha sonraları insanlar tarafından bilinçli olarak tanınmaya başlanınca çeşitli adlar aldı. Bugünkü insanlar için Kristos ile evrenin ilişkisini açığa vuran varlıktır. Bir başka insan türü de 'Satürn insanları'dır. Bunların 'yüksek ben'i daha Güneş ayrılmadan önce yoldaşları ile birlikte dünya tözünden kopmak zorunda kalmıştı. Bu tür insanlarda yaşam bedeninin yanı sıra fiziksel beden bir bölümü de Lucifer etkisinden korunmuştu.

Daha alçak düzeydeki insan türlerinde, yaşam bedeni Lucifer etkisine karşı koyabilmesi için yeterince korunamıyordu. İçlerindeki 'ben' kıvılcımı, çevrelerinde büyük ve zararlı yangınlara yol açabiliyordu. Bu, sonunda dehşetli büyük bir yıkıma yol açtı. Ateş fırtınaları, Dünyanın o zamanlarda yaşanan büyük bir bölümünü ve bununla birlikte yanlışa düşmüş insanları yok etti. Yalnızca yanılığdan kısmen korunan küçük bir bölüm, dünyanın yıkıcı insan etkilerinden uzak kalan bir bölgesine sığındı. Günümüzde Atlantik Okyanusu'nun örttüğü toprak parçası, yeni insanlık için özellikle uygun bir bölge oluşturunuyordu. En az yanlışa düşen ve en temiz kalan insanlar buraya taşındı. Birbirinden ayrı düşen bazı insan grupları ise başka yörelere yerleşti. Tinbilimsel olarak, o zamanlar bugünkü Avrupa, Afrika ve Amerika arasında yer alan toprak parçasına 'Atlantis' diyebiliriz. (Bu konudaki kitaplarda, insanlık evriminin Atlantis öncesi süreci özel bir biçimde yer alır. Bu çağa 'Lemurya' adı verilir. Buna karşılık, Ay güçlerinin henüz tümüyle ortaya çıkmadığı döneme 'Hiperborea' denebilir. Bundan önce, yani fiziksel dünya varoluşunun ilk başlarında bir çağ

daha yer alır. İncil’de Lucifer etkisinden önceki dönem ‘Cennet’, insanların yere inip duyuşal dünyaya bağlanmaları da ‘Cennet’ten kovulma’ olarak tanımlanır.)

İnsanlığın gerçık anlamıyla Satürn, Güneş, Jüpiter ve Mars insanlarına ayrılması, Atlantis evrimi sırasında gerçıkleşti. Bundan önce yalnızca ön hazırlıklar yapılmıştı. Uyku ve uyanıklık durumunun ayrılması, insanlık için bazı özel sonuçlar getirdi. Bu sonuçlar özellikle Atlantisli-ler’de kendini gösterdi. Astral beden ve ben, geceleri kişilik tinlerinin bölgesine kadar uzanabiliyordu. Yaşam bedeninin fiziksel bedene bağlı olmayan bölümüyle de yaşamın oğulları (melekler) ve ateş tinleri (başmelekler) algılanabiliyordu. Çünkü insan uykuda iken yaşam bedeninin fiziksel beden etkisi dışında kalan bölümüne bağlı kalabiliyordu. Kişilik tinlerinin daha iyi algılanabilmesini Lucifer etkisi engelliyordu. İnsan uyurken meleklerin ve başmeleklerin yanı sıra Güneş ve Ay’da geri kalıp dünya evriminde yer alamayan varlıkları da algıliyordu.

Bu varlıklar, ruhsal-tinsel dünyada yaşamak zorundaydılar. Ama insan, Lucifer’in yardımıyla bu varlıkları bedeninden ayrı durumdaki ruhuna doğru çekebiliyordu. Böylece üzerinde son derece baştan çıkarıcı bir etki bırakan varlıklarla ilişkiye girdi. Bunlar, ruhun yanılgı içgüdüsünü arttırdı. Özellikle fiziksel ve yaşam bedenlerinin ayrılmasıyla insan egemenliği altına giren büyüme ve döllenme güçlerini kötüye kullanmasına neden oldular.

Atlantis çağında, bazı insanlara duyuşal dünyaya fazla bağlanmadan yaşama yeteneği verilmişti. İnsanlık evrimi için bir engel sayılan Lucifer etkisi, bu kişiler yoluyla daha yüksek bir gelişmeye araç oldu. Dünya görüngülerini daha hızlı kavramalarını sağladı. Bu insanlar hem yanılgısız düşünmeye, hem de dünya görüngülerinde tinsel varlıkların gerçık amaçlarını bulmaya çalıştı. Astral bedenin yalnızca duyuşal dünyaya yönelik itkilerinden ve isteklerinden uzak durdular. Böylece giderek bu bedenden kaynaklanan yanılgılardan kurtuldular. Bu, yaşam bedeninin (yukarıda açıklandığı gibi) fiziksel bedenden

ayrı bölümüyle özel şeyleri algılayabilmelerine yol açtı. Böyle durumlarda, fiziksel beden algılama yeteneği olmayan, sanki ölü bir bedene dönüşüyordu. O zaman yaşam bedenleri tümüyle biçim tinlerine bağlanabiliyor, bu tinlerden Güneş ve Dünya'nın ayrılmasında önderlik eden yüksek varlığın kendilerini nasıl yönlendirdiğini öğreniyorlardı. İnsanların daha sonra Kristos'u anlayabilmeleri de gene bu varlığa bağlıydı. Bu kişiler, gizli bilimin öğrencileri ya da 'uyandırılmışlar'dı. Ama insan (yukarıda açıklandığı gibi Ay varlıklarının alanına girdiği için uyandırılmışlar genelde Güneş varlıklarıyla doğrudan karşılaşmıyor), Ay varlıklarının bir ayna gibi yansıttığı imgeleri algılıyordu. Güneş varlığının kendini değil, yansıyan imgesini görüyorlardı. Bu kişiler insanlığa önder oldu ve kendileri için açık olan gizemleri başkalarına açıkladı. Çevrelerine topladıkları öğrencilere, 'uyandırılmak' için gerekli duruma nasıl ulaşabileceklerini öğrettiler. Kristos'un o zamanki dışavurumlarını ancak yukarıda belirtildiği anlamda Güneş insanları kavrayabilirdi. Gizli bilgilerini ve bu bilgelige götüren yöntemlerini 'kristos' ya da 'Güneş Oraklı' olarak adlandırabileceğimiz özel bir yerde koruyorlardı (oraklı-Latince 'oraculum'- sözcüğü, tinsel varlıkların amaçlarının duyulduğu yeri tanımlamak için kullanılıyor). Burada Kristos ile ilgili söylenenleri doğru anlamak için Kristos'un dünyaya gelişinin duyuüstü gözlem için ne tür bir olay olduğu bilinmelidir. Dünya evrimini değerlendirebilen kişiler, daha çok önceden bu olayın gerçekleşeceğine işaret etmişlerdi. Uyandırılmışlar ile Kristos arasındaki ilişkinin bu varlık dünyaya geldikten sonra başladığını düşünmek yanılgıya götürür. Kristos'un geleceğini önceden biliyor ve öğrencilerine öğretiyorlardı: "Güneş varlığının gücünü duyan kişi, Kristos'un dünyaya yaklaştığını görür."

Satürn, Mars ve Jüpiter insanları, başka oraklılar (kehanet merkezi) oluşturdu. Bunların 'uyandırılmışları' bilinçleriyle ancak yaşam bedenlerinde 'yüksek ben' olarak yaşayan varlıklara kadar uzanabiliyordu. Böylece Satürn, Mars ve Jüpiter bilgeliğine bağlı topluluklar oluştu.

Bu uyandırılış yöntemlerinin yanı sıra, Lucifer'den çok fazla etkilenen ve Güneş insanları gibi yaşam bedeninin büyük bir bölümünü fiziksel bedenden ayıramayan insanlar için de yöntemler vardı. Bu kişilerde, astral beden, yaşam bedeninin Güneş insanlarına oranla daha büyük bir bölümünü fiziksel bedene bağlıyordu. Bunlar sözü geçen özel durumlarda bile Kristos'un dışavurumlarını algılayamıyordu. Lucifer ilkesinden etkilenen astral bedenleri nedeniyle daha güç bir hazırlık süreci geçirmek zorunda kalıyorlar, buna rağmen bedenlerinden öbür insanlara göre daha az ayrılabilir ve Kristos'un değil başka yüksek varlıkların dışavurumlarını algılıyorlardı.

Güneş'le birlikte Dünya'dan ayrılan, ama Güneş evrimine ayak uyduramayan bazı varlıklar vardı. Bunlar Güneş ve Dünya ayrıldıktan sonra kendi yuvalarını yani Venüs'ü Güneş'ten ayırdı. Bu varlıkların önderi yukarıda anlatılan 'uyandırılmışlar'ın ve öğrencilerinin 'yüksek ben'i oldu. Merkür'ün yüksek tını ise aynı biçimde başka tür insanların ben'liğini üstlendi. Böylece Venüs ve Merkür Orakları oluştu. Kendini Lucifer etkisine en çok açan insan topluluğu, Güneş'i yoldaşları ile birlikte ilk terk etmek zorunda kalan varlıkla birleşti. Bu varlığın gök yüzünde özel bir gezegeni yoktur. Güneş'ten döndükten sonra bağlandığı dünyanın çevresinde yaşar. Bu varlığı 'yüksek ben' olarak algılayan insanlar, 'Volkan Orak'ına bağlıydı. Diğer uyandırılmışlar daha çok duyu-üstü şeylerin bilimini oluşturdu. Venüs bilgileri ise aynı konuları daha yüksek bir düzeye getirdi. Volkan, Merkür ve Venüs uyandırılmışlarını Satürn, Jüpiter ve Mars'inkilerden ayıran şey, ikincilerin gizli bilimlerini onlara yukarıdan inen, tümüyle belirlenmiş bir dışavurum gibi algılamaları; birincilerin ise gerçeklere daha özgün düşünceler (ideler) ile varmalarıydı. Bu ileri grubun ortasında Kristos uyandırılmışları yer alıyordu. Bunlar tinsel dışavurumları doğrudan doğruya algıladıkları gibi, insanların kavramlarıyla dile getirme yeteneğine sahipti. Satürn, Jüpiter ve Mars uyandırılmışları daha çok sim-

gelerle konuşmak zorundaydı. Kristos, Venüs, Merkür ve Volkan bilgeleri ise bildiklerini düşünceler yoluyla aktarabiliyordu.

Atlantis insanlığı, bilgeliğini 'uyandırılmışlar'a borç-luydu. Ama başka bölgelerde yaşayan insanlar da Luci-fer ilkesi sonucu özel yetenekler edindi. Bunun için yük-sek evrensel varlıkların yıkıma yol açabilecek Lucifer et-kilerini, insanlığı yükseltecek yeteneğe dönüştürmeleri gerekti. Bu tür yeteneklerden biri 'dil'dir. İnsanlık fizik-sel özdekleşmesi ve yaşam bedeninin bir bölümünün fi-ziksel bedenden ayrılması sonucu bu yeteneği kazandı. İnsan Ay'ın ayrılmasından sonraki dönemlerde fiziksel atalarına 'topluluk ben'i yoluyla bağlanıyordu. Ama za-man ilerledikçe ataları torunlara bağlayan bu ortak bi-linç yitirildi. Daha sonraki kuşakların anıları yakın geç-mişteki atalarına kadar uzanıyor, daha öncekileri kapsa-mıyordu. Yalnızca uyku benzeri durumlarda şu veya bu atanın anısı canlanıyordu. O zaman insanlar bu atalarıyla bir olduklarını, bu kişiliğin kendi içlerinde yeniden canlandığını sanıyordu. Atlantis'in son dönemlerinde or-taya çıkan bu yeniden bedenlenme anlayışı yanlıştı. Ye-niden bedenlenmenin gerçek öğretisi, ancak uyandırıl-mışların okullarında öğrenilebiliyordu. Uyandırılmışlar beden dışındaki insan ruhunun bir bedenlenmeden di-ğerine nasıl geçtiğini gözleyebiliyordu. Bu nedenle, yal-nız onlar öğrencilerine bu gerçekleri aktarabilirdi.

Sözü edilen bu çok eski zamanlarda, insan bedeni-nin biçimi bugünkünden çok değişikti. Büyük ölçüde ruhsal özellikleri dışavuruyordu. İnsanı oluşturan özdek-ler, şimdikilere göre çok daha ince ve yumuşaktı. Bugün katı olan bölümler yumuşak, esnek ve biçimlendirmeye elverişliydi. Ruhsal-tinsel yönleri gelişmiş kişilerin ince, devingen ve canlı bir beden yapıları vardı. Bu anlamda daha az gelişmiş kişiler ise daha kaba, durağan, esnek olmayan bir biçim alıyordu. Olgun bir ruhsallık, örgenle-ri bir araya çekiyor, bedenin küçük kalmasına yol açıyor-du. Ruhsal açıdan geri olmak ve duyusal dünyaya fazla

bağlanmak ise dev gibi büyümeye neden oluyordu. Bugünün insanı için çok yabancı ve tasarlanması güç de olsa, bedeninin büyüme çağında ruhsal yapısına göre biçimlendiği söylenmeli. Düşkün tutku, itki ve içgüdüler, insandaki özdeklerin çoğalmasına ve devleşmeye neden oluyordu. Bugünkü fiziksel insan biçimi, Atlantis'teki insan bedeninin büzülmesi, katılaşması ve sertleşmesi sonucu oluştu. İnsan bedeni Atlantis'te ruhsal varlığın tam bir imgesi olmasına karşın, gene aynı dönemdeki gelişmeler, bedeninin katı ve ruhsal özelliklerden bağımsız olmasına neden oldu. (Hayvanlar evrenindeki beden biçimleri, insandan çok önceki dönemlerde katılaştı.) Bugünkü doğada biçimleri belirleyen yasaların oldum olası geçerli olduğu sanılmamalıdır.

Atlantis evriminin ortalarında, giderek ciddi bir sorunla karşılaşıldı. Uyandırılmışların gizlerini astral bedenleri eğitilmemiş ve yanlıştan arındırılmamış kişilerden dikkatle koruması gerekiyordu. Yüksek varlıkların doğa güçlerini yönlendirmek için uyguladığı yasalar ve bilgiler, bu tür kişilerin eline düşerse alçak istek ve tutkularına araç oluyordu. Bu insanlar, doğal akışa ayak uyduramadığı için, dünya evrimine karşı çalışan varlıkların etki alanına girince, sorun daha da ciddileşti. Bu varlıklar sürekli tüm insanlık için zararlı istekler ve eğilimler aşıliyordu. Üstelik insan canlı varlıklarının büyüme ve döllenme güçlerini hâlâ hizmetine alabiliyordu.

Alçak tinsel varlıklar, sıradan insanları baştan çıkarmakla kalmayıp bazı uyandırılmışları da ele geçirdi. Yukarıda sözü edilen duyuüstü güçleri insanlık evrimine karşı kullanmaya başladılar. Bunun için 'uyandırılmamış', ama duyuüstü doğa güçlerini çok alçak bir yaklaşımla kullanabilen kişileri yanlarına aldılar. Tüm bu gelişmeler insanlığa büyük bir felaket getirdi. Felaket giderek daha geniş alanlara dağıldı. Temellerinden koparılıp kendi başına kullanılan büyüme ve döllenme güçleri, havadaki ve sudaki bazı güçlere gizemli bir biçimde bağlıydı. Bu nedenle, insanların yanlış davranışları bü-

yük doğa güçlerini özgür bıraktı. Sonuçta fırtına ve seller giderek tüm Atlantis'i yıkıma uğrattı. Bu felaketlerden kurtulabilen Atlantisliler göç etmek zorunda kaldı. Denetimsiz doğa güçleri, dünyanın görüntüsünü değiştirdi. Bir yanda Avrupa, Asya ve Afrika giderek şimdiki biçimini aldı. Öbür yanda ise Amerika kıtası ortaya çıktı. Büyük göç kolları bu ülkelere dağıldı. Şimdiki zaman için en önemli kol, Atlantis'ten doğuya doğru gidenlerdir. Avrupa, Asya ve Afrika giderek Atlantisli'lerin torunlarıyla doldu. Çeşitli halklar bu ülkelere yerleşti. Bunlar gerek evrimleri, gerek baştan çıkarılmaları açısından farklı düzeylerdeydi. Ortalarında ise oraklı gizlerini koruyan uyandırılmışlar bulunuyordu. Bu kişiler Jüpiter, Venüs vb. bilgeliğinin iyi ya da kötü anlamda kullanıldığı yerler oluşturdu. Volkan bilgeliğinin kötüye kullanılması özellikle kötü etkilere yol açtı. Çünkü bu bilgelige bağlı kişiler özellikle duyuşal dünyaya yönelikti. Bu gizlerin ele verilmesi, insanlığı bazı tinsel varlıklara bağladı. Bu varlıklar, Güneş'le dünyadan ayrılan yüksek tinsel varlıkların tam etkilerine karşı bir tutum içindeydi. Bu nedenle, insanın duyuşal dünyayı algılamasına ve tinsel dünyanın giderek bu algıların ardına gizlenmesine yardımcı oldular. Bu varlıkların insanlık üstündeki etkisi giderek arttı. Bununla birlikte, insanın tinsel dünyayı algılama yeteneği de giderek kayboldu.

Fiziksel bedenin büyüklüğü, biçimi ve değişkenliği hâlâ büyük ölçüde ruhsal özelliklere bağlı olduğundan, gizlerin ele verilmesi insanlığın bu yönde de değişmesine neden oldu. Düşüşün en güçlü olduğu alçak itkiler, istekler ve tutkuların duyuüstü güçlerle beslendiği yerlerde, ölçü ve biçimleri çok garip hayvansı insanlar ortaya çıktı. Ama bunlar Atlantis çağından sonra yaşamayı başaramadı, soyları tükendi. Atlantis sonrası insanlığın fiziksel bedeni, biçimleri katılaşıp belirlenmiş atalardan geliyordu. Bu nedenle, artık doğaya aykırı ruhsal güçlerin etkisiyle biçim değiştirmiyorlardı.

Atlantis'in belirli bir zaman diliminde, dünyanın içinde ve çevresinde etkin yasalar, insan bedenini katılaştırıp sertleştiren şartlar oluşturdu. Bu dönemden daha önce sertleşen ve kalıcı biçimini alan insan ırk biçimleri, uzun süre döllenmeyi sürdürdükleri halde, giderek içlerinde yaşayan ruhları sıkılaşmaya başladı. Bu nedenle, bu ırkların da soyu tükendi. Gene de bu ırk biçimlerinin bazıları Atlantis sonrasına kadar yaşadı. Yeterince devingen bazı biçimler ise varlıklarını daha uzun zaman sürdürdü. Yukarıda anlatılan gelişmelerden sonra hâlâ değişken ve yumuşak kalan insan biçimleri, bilgeliğe yapılan ihanetin en zararlı etkilerini alan ruhlara beden oldu. Bu nedenle, kısa sürede soyları tükendi.

Atlantis döneminin ortasından sonra, insanlık evrimine bazı varlıklar karıştı. Bunlar fiziksel-duyusal dünyanın tinsellik dışı bir biçimde yaşanmasına neden oluyordu. İnsan giderek dünyanın gerçek görünüşü yerine aldatıcı imgeler, düş ürünü hayaletler, her türlü sanrılarla karşılaşmaya başladı. Salt Lucifer'in değil, sözü edilen varlıkların da etkisi altındaydı. Bu varlıkların önderine daha sonraları İran uygarlığında aldığı adla 'Ahriman' diyebiliriz (*Faust*'taki Mefisto da aynı varlıktır). Bu etki insanın ölümden sonra da salt dünyasal-duyusal bir varlık olmasına neden olan güçlere kapı açtı. Tinsel dünyanın olaylarını açıkça görme yeteneğini giderek yitirdi. Kendini Ahriman'ın buyruğu altında ve bir ölçüye kadar tinsel dünya birliğinden dışlanmış duymaya başladı.

Genel yozlaşma içinde en temiz kalan oraklın çok önemli bir yeri vardı. Bu, Kristos Oraklı idi. Bu nedenle, salt Kristos ile ilgili gizemleri değil, diğer orakların gizemlerini de koruyordu. Çünkü en yüce Güneş varlığının kendini dışavurumu Satürn, Jüpiter vb. bilgeliklerini de kapsıyordu. Güneş Oraklı'nda, Jüpiter, Merkür vb. oraklarının en yetkin üyelerine ait yaşam bedenlerinin nasıl daha sonra yaşayan kişilere uygulanabileceği biliniyordu. Burada açıklanamayacak bazı gizli yöntemlerle, eski uyandırılmışların en iyi yaşam bedenleri birer

damga gibi saklanıyor ve daha sonra uygun kişilere işleniyordu. Venüs, Merkür ve Volkan uyandırılmışları yoluyla aynı şey astral bedenlere de uygulanabiliyordu.

Bir 'süre sonra, Kristos uyandırılmışlarının önderi, dünya gizlerini ancak kısıtlı olarak paylaşabileceği birkaç yoldaşı ile yalnız kaldığını gördü. Bu yoldaşlar doğal yapıları gereği fiziksel ve yaşam bedenlerinin ayrılmasından en az etkilenen insanlardı. O dönemde insanlığın gelişmesine en uygun kişiler bunlardı. Uyku sırasında bilinçli yaşantıları giderek azalıyordu. Tinsel dünya ise giderek kapılarını kapatıyordu. Eskiden, insan fiziksel bedeni yerine yaşam bedeninde yaşadığı zaman, algıladıklarını artık algılayamıyorlardı. Kristos Orakl'ı önderinin çevresindeki kişiler bir özellikleri ile dikkati çekiyordu: Fiziksel beden ile yaşam bedeninin daha önce ayrılmış bölümünün yeniden birleşmesi açısından en gelişmiş insanlardı. Bu yeniden birleşme, Atlantis'teki ve dünyadaki gelişmelerin bir sonucu olarak zamanla tüm insanlarda görülmeye başlandı. İnsanın fiziksel ve yaşam bedenleri giderek birbirini örttü. Böylece belleğin eski sınırsız yetenekleri yitirildi ve insanın düşünsel yaşamı başladı. Yaşam bedeninin fiziksel bedene bağlı bölümü, fiziksel beyni asıl düşünce aracına çevirdi. İnsan bu noktadan sonra kendini fiziksel bedeninde 'ben' olarak duymaya başladı. Böylece benlik bilinci ilk defa doğmuş oldu. Bu bilinç başlangıcında insanlığın yalnız küçük bir bölümünde, özellikle de Kristos Orakl'ı önderinin yoldaşlarında görüldü. Avrupa, Asya ve Afrika'ya yerleşen insanlar ise eski bilinç durumundan arta kalan özellikleri farklı oranlarda da olsa korudu. Bu, duyuüstü dünyayı doğrudan doğruya algılayabilmelerini sağladı.

Kristos uyandırılmışlarının yoldaşları, anlayış gücü açısından çok gelişmişti, ama duyuüstü deneyimleri açısından o dönem insanların gerisinde kalıyordu. Önderlerinin ardında batıdan doğuya, Asya'nın içlerindeki bir bölgeye göçtüler. Önderleri, bilinci daha az gelişmiş insanlarla ilişkiye girmelerini önlemek için gayret etti. Yoldaş-

larını tanıdığı olduğu gizli bilgelere göre eğitti, bu yolla yeni gelen kuşakları da etkiledi. Böylece çevresinde Kristos bilgeliliğinin dürtülerini almış bir topluluk oluştu. Bu topluluktan en gelişmiş yedi kişiyi seçti. Bunların yaşam ve astral bedenleri, Atlantis'in en büyük yedi uyandırılmışına ait yaşam bedenleri ile damgalanmaya uygundu. Kristos Satürn, Jüpiter vb. uyandırılmışlarının her biri için birer 'halef' yetiştirdi. Bu yedi kişi Atlantis sonrası Asya'nın güneyine, eski Hindistan'a göç eden insanlara önder oldu. Bu büyük öğretmenler, tinsel atalarından gelen yaşam bedenleriyle damgalanmış oldukları için kendi astral bedenlerindeki bilgi ve kavrayış gücü, yaşam bedenleri düzeyinde değildi. Bu nedenle içlerindeki yüksek bilgeliliğin dile gelebilmesi için kendi bilgilerini ve kavrayışlarını susturmaları gerekiyordu. O zaman atalarında dile gelen yüksek varlıklar, onlar yoluyla konuşmaya başlıyordu. Bu varlıklar susunca gene kendi kişisel durumlarına geri dönüyor, ruhsal ve düşünsel yeteneklerini geliştirmiş, sade, alçakgönüllü insanlara dönüşüyorlardı.

O zamanlar Hindistan'da yaşayan insanlar, Atlantisli-ler'in tinsel dünyayı algılayabildiğini canlı bir biçimde anımsayabiliyordu. Birçoğu tüm yürekleriyle duyuüstü dünyaya yönelikti. Atlantis halkının en iyileri olan bu insanlar, yazgılarının bilgece yönetilmesi sonucu güney Asya'ya gelmişti. Bu ana topluluktan sonra, başka kollar farklı zamanlarda göçü sürdürmüştü. Kristos uyandırılmıştı, yedi büyük öğrencisini bu insan topluluğuna önder olarak seçti. Bu eski Hintliler'in bazıları duyuüstünü gözlemek için gereken ve zaten tümüyle yitirmedikleri yetenekleri kısa sürede canlandırabiliyordu. Çünkü tinsel dünyaya özlem duymak, Hint ruhunun temel duygusuydu. Hintliler için tinsel dünya, insanlığın anavatanıydı. Bu dünyadan alınıp dış duyuşsal algıların ve buna bağlı anlağın açığa vurduğu dünyaya gönderildiklerini duyuyorlardı. Duyuüstü dünya 'gerçek' dünyaydı, duyuşsal dünya ise insan algısının bir sanrısı yani 'Maya' idi. Tüm güçleriyle 'gerçek' dünyayı görüp kavramaya çalışıyorlardı. Sanrısız-duyuşsal dünyaya karşı ilgisizdiler. Bu dün-

ya salt duyuüstünü örten bir peçe oluşuyla ilginçti. Yedi büyük öğretmenin bu tür insanlar üstündeki etkisi olağanüstüydü. Dışavurdukları şeyler, Hintli ruhunun derinliklerine kadar işliyordu. Yüksek uyandırılmışlardan gelen yaşam ve astral bedenlerin verdiği büyük güçlerle öğrencilerini büyülüyorlardı. Böylece tümüyle duyuüstü bilgelikle dolu bir uygarlık oluştu. Hintliler'in bilgelik kitapları 'Veda'larda yer alan öğretiler, büyük öğretmenlerin yaydığı yüksek bilgeliliğin zayıf bir yankısı gibidir. Salt geçmişe yöneltilen duyuüstü bir bakış, yazılı bilgeliliğin ardındaki eski büyük bilgeliliği bulabilir. Bu bilgeliliğin en belirgin özelliği, çeşitli Atlantis oraklarını uyumlu bir biçimde birleştirmesidir. Bunun nedeni ise her büyük öğretmenin bir orakl bilgeliliğini dışavurabilmesiydi. Bu çeşitli açılar kusursuz bir bütün oluşturuyordu, çünkü hepsinin ardında Kristos gizli öğretisinin temel bilgeliliği vardı. Kristos uyandırılmışının halefi, bu yüce varlığın etki gücüne ulaşamıyordu. Atlantis sonrasında yaşayan hiç kimse bu görevi tümüyle üstlenebilecek durumda değildi. Bunun için Kristos Orakl'ının uyandırılmışı, evrime arka planda eşlik ediyordu. Bu varlık, kendisi için tümüyle açık olan Kristos gizemini insan düşüncelerine dönüştürebilecek durumdaydı. Ama halefi olan Hintli uyandırılmış, bu gizemin ancak zayıf bir yankısını simgeler ve işaretler ile açıklayabilirdi. İnsan olarak geliştirdiği düşünme gücü, bu gizemi kavramak için yetersizdi. Bu nedenle, yedi öğretmenin birleşmesi büyük ve bilgelik dolu bir imge oluşturarak duyuüstü dünyanın kavranmasına yardımcı oldu. Oysa eski Atlantis oraklarında bu dünyanın çeşitli örgenleri ayrı ayrı açıklanıyordu. İnsanlık evreninin büyük önderlerini tanıdı, yedi öğretmenin açığa vurduğu bu varlıkların üstünde taht kuran ulu Güneş varlığına ise yalnızca işaret edildi.

Burada sözü geçen 'eski Hintliler' tarihten bildiğimiz halkla bir değildir. Bu çok eski dönemle ilgili hiçbir dış belge bulunmuyor. Genellikle 'Hintliler' diye adlandırılan halk, tarihin burada sözü geçenden çok sonraki bir döneminde ortaya çıkmıştır. Atlantis'ten sonraki ilk dün-

ya sürecinde, yukarıda anlatılan 'Hint uygarlığı' egemen-
di. Sonra bu kitapta 'ilk Pers ya da İran uygarlığı' diye
adlandıracağımız dönem geldi. Daha sonra ise gene Mı-
sır-Kalde uygarlığı gelişti. Atlantis sonrasının ikinci ve
üçüncü çağlarını yaşadı. Tarihte 'eski Hindistan' adıyla
bu üçüncü çağdan söz ediliyor. Bu nedenle burada an-
latılan 'eski Hindistan' ile karıştırılmamalıdır.

Eski Hint uygarlığının özelliklerinden biri, insanların
daha sonra kastlara ayrılmasına neden oldu. Hindis-
tan'da yaşayanlar Satürn, Jüpiter vb. gibi ayrılan Atlan-
tisliler'in torunlarıydı. Duyuüstü öğretiler yoluyla, bir ru-
hun herhangi bir kasta dünyaya gelmesinin rastlantı de-
ğil kendi (doğum öncesi) kararı olduğu biliniyordu. Bu
anlamdaki pek çok Hintli'nin (yukarıda anlatıldığı gibi)
atalarını anımsayabilmesiyle kolaylaşıyordu. Ama gene
bu yetenek, yeniden bedenlenmeyle ilgili yanlış görüşle-
re neden oldu. Atlantis'de bu konudaki doğru görüşler,
uyandırılmışlardan geliyordu. Eski Hindistan'da ise salt
büyük öğretmenlerle doğrudan doğruya bir ilişki sonucu
elde edilebiliyordu. Yukarıda açıklanan yanlış düşünce,
Atlantis'in batmasıyla Avrupa, Asya ve Afrika'ya yayılan
halklarda büyük ölçüde yayıldı. Atlantis evrimi sırasında
yoldan çıkan uyandırılmışlar, bu gizemleri yeterince ol-
gun olmayan kişilere aktardıkları için insanlar giderek
yanlış düşünceyi doğrusunun yerine koymaya başladı.
Tinsel dünyaya -sisli bir biçimde de olsa- girebilmek bu
insanlara Atlantis zamanından miras kalmıştı. Atlantisli-
ler'in tinsel dünyaya uyurken girmeleri gibi, torunları da
uyku ile uyanıklık arası, yaşamın doğal akışı dışında ka-
lan bazı durumlarda bu dünyayı yaşayabiliyordu. O za-
man atalarının yaşadığı eski zamanlar karşılarında can-
lanıyordu. Bu, kendilerini o zamanlar yaşayanların yeni-
den bedenlenmesi sanmalarına yol açtı. Uyandırılmışla-
rın yeniden bedenlenmesiyle ilgili doğru görüşleri ile çe-
lişen bu öğretiler, tüm dünyaya yayıldı.

Atlantis'in çökmeye başlamasıyla, batıdan doğuya
doğru akan göçler sonucu, ön Asya'da bir halk ortaya

çıktı. Bu halkın torunları tarihte Persler ve onlara bağlı boylar olarak geçer. Duyuüstü kavrayış bir kez daha tarihin uzandığı sürenin çok gerisine gitmek zorundadır. Burada söz konusu olanlar, Persler'in, Atlantis sonrası ikinci büyük uygarlığı yaratan atalarıdır. Bu ikinci uygarlığın halkları, Hintliler'den başka bir görevle yükümlüydü. Özlemleri ve eğilimleri salt tinsel dünyaya yönelik değildi. Fiziksel-duyusal dünyada ilgilerini çekiyordu. Dünyayı sevdiler, insanın dünya da ele geçirebileceği, gücüyle kazanabileceği şeylere değer verdiler. Gerek savaşçı bir halk olarak yaptıkları, gerek dünyanın zenginliklerini ele geçirmek için buldukları yöntemler, doğalarının bu özelliğine bağlıydı. Duyuüstüne duyulan özlem nedeniyle sanrısız ve fiziksel-duyusal dünyaya sırt dönmek, Persler için tehlike oluşturmuyordu. Tersine, duyu-sal dünyaya bağlılıkları, duyuüstü dünya ile ruhsal bağların yitirilmesine neden olabiliyordu. Eski Atlantis geleneğinden gelen oraklı merkezleri de bu halkın genel özelliklerini taşıyordu. Bu merkezlerde, bir zamanlar duyuüstü dünyanın yaşanmasıyla kazanılan ve daha alçak biçimiyle hâlâ süregelen güçlerden birisi kullanılıyordu: Doğa görüngüleri, kişisel gereksinmelerin hizmetine alınıyordu. Bu eski halkın bu tür doğa güçleri üstünde hâlâ büyük bir egemenliği vardı. İnsan istenci daha sonraları bu yeteneğini yitirdi. Orakların koruyucuları, ateş ve başka öğelerle bağlantı kurabilen iç güçlere sahipti. Bu kişilere 'büyücü' adını verebiliriz. Eski zamanlardan miras kalan duyüstü kavrayış ve güçler açısından atalarına göre zayıf sayılırlardı. Ama bu güçler, insanı yücelten sanatlardan en alçak uğraşlara kadar çeşitli biçimlerde uygulanıyordu. Lucifer bu insanları özel bir biçimde etkiliyordu. İnsanlık evrimini –Lucifer olmadan– tek başına yönlendirebilecek yüksek varlıklardan kopmaları için gerekli tüm hazırlıkları yapıyordu. Bu halktan eski duyuüstü yetenek izlerini taşıyan ve yukarıda anlatıldığı gibi uyanıklıkla uyku arası tinsel dünyayı gözleyebilen kişiler ise tinsel dünyanın daha alçak düzeydeki varlıklarına özel bir yakınlık duyuyordu. Persler'in bu özelliklerini

dengeleyebilecek tinsel bir dürtüye gereksinme vardı. Bunun için eski Hint tinsel yaşamının kaynağından, Güneş Oraklı gizemlerinin koruyucusundan bir önder gönderildi.

Eski Pers uygarlığında, Güneş Oraklı koruyucusundan gönderilen öndere tarihte geçen 'Zerdüş' adı verilebilir. Ama burada söz konusu olan kişinin tarihte adı geçenden çok daha önce yaşamış olduğu belirtilmelidir. Göz önünde bulunduramamız gereken, tarihi araştırmalar değil tinbilimdir. Çok sonraları Zerdüş adını alan kişi tinbilimsel açıdan değerlendirilirse, ilk büyük Zerdüş'ün adı altında ve öğretileri doğrultusunda etkinlik gösteren bir halef olarak düşünülmelidir.

Zerdüş, halkına, duyusal dünyanın salt Lucifer etkisi altında olmadığını öğretiyor, fizikselin ardındaki tinselliğe işaret ediyordu. İnsan kişisel bağımsızlığını ve özgürlük duygusunu Lucifer'e borçludur. Ama Lucifer'in karşısında yer alan tinsel varlıklarla uyum içinde etki göstermesi gerekir. Eski Pers halkında işte bu tinsel varlıkların etkilerini korumak gerekiyordu. Duyusal-fiziksel dünyaya olan yatkınlıkları, Lucifer ile tümünden birleşme tehlikesini doğuruyordu. Zerdüş, Güneş Oraklı'daki önderi tarafından gizli bilgeliğin belirli bir düzeyine getirilmişti. Yüksek Güneş varlıklarının dışavurumlarını algılayabiliyordu. Öğrenimi sonucu geliştirdiği özel bilinç durumlarında, yukarıda açıklandığı gibi, insan yaşam bedenini koruyan önder Güneş varlığını görebiliyordu. Bu varlığın insanlık evrimini yönlendirdiğini, ancak belirli bir zaman sürecinde uzaydan dünyaya inebileceğini biliyordu. Lucifer saldırısından beri yaşam bedeninde yapıcı etki gösteren bu varlığın, insan astral bedeninde de yaşayabilmesi gerekiyordu. Bunun içinse astral bedenini, insanın Lucifer etkisi olmasaydı. Atlantis çağı ortalarında ulaşacağı noktaya getirmiş birisinin ortaya çıkması gerekiyordu. Lucifer olmasaydı insanlık bu düzeye daha önce ulaşabilirdi. Ama kişisel bağımsızlığı ve özgürlüğü olmazdı. Şimdiyse bu kazandığı özelliklerle aynı düzeye gelebil-

mesi gerekiyordu. Zerdüşt tinsel dünyayı gözleyebildiği özel durumlarda, insanlığın geleceğinde, böyle astral bedeni olan bir insanın yetiştirildiğini görüyordu. Ama bu zaman noktasına kadar tinsel Güneş güçlerinin dünyada değil Güneş'in tinsel bölümünde aranması gerektiğini de biliyordu. Gören bakışlarını Güneş'e yönlendirince, bu güçleri seçiyordu. Halkına bu güçlerin salt tinsel dünyada bulunabildiğini, ama daha sonra dünyaya ineceğini muştuluyordu. Bu gelecek olan büyük Güneş ya da ışık tini, Güneş'in aurası 'Ahura Mazda' idi. Zerdüşt ve yandaşları için tinsel varlık, yüzünü tinsel dünyadan insanlara doğru çevirmişti ve insanlığın içinde geleceği hazırlıyordu. Zerdüşt'ün anlattığı bu ışık tini, Kristos'un geleceğine işaret ediyordu. Buna karşılık Ahriman (Ang-ra-Maryu), tek yönlü etkisiyle insan ruhunu yıkıma götüren bir güçtü. Bu varlık yukarıda açıklandığı gibi Volkan gizemlerine ihanet edilmesinden bu yana dünyada büyük güç kazanmıştı. Zerdüşt arınmış duyularıyla ışık tanrısının yoldaşlarını da algılıyor ve gördüklerini halkına iletiyordu. Şeytani güçler ise kendilerini Atlantis'ten arta kalmış, arındırılmamış bir görme yeteneği olan insanlarda dışavuruyordu. Eski Pers halkının kavraması gereken şey, fiziksel dünyaya yönelen insan ruhunun ışık tanrısı ile karşı tinler arasında bir savaşa şahit olduğu ve ikincilerin peşinden uçuşuma sürüklenmeyip birinciler yoluyla doğru yolu nasıl bulabilecekleriydi.

Atlantis sonrasının üçüncü uygarlığı, göçlerini Asya ve Kuzey Afrika'ya kadar sürdüren halklar arasında doğdu. Bunlar bir yanda Kaldeliler, Babilliler ve Asurlular, diğer yanda ise Mısırlılar'dı. Bu halkların fiziksel-duyusal dünyaya yaklaşımları eski Persler'den farklıydı. Atlantis sonrası gelişen ve düşünmeye, anlağa temel olan tinsel güçleri, tüm diğer insanlardan çok daha yetkindi. İnsanlığın Atlantis sonrasındaki ana görevi, duygularını ve düşüncelerini tinsel dünyanın doğrudan doğruya yardımıyla değil, tinsel dünyayı gözleyerek, bu dünyada yaşayarak çalışarak yetkinleştirmesiydi. Fiziksel dünyaya bu insanca yeteneklerle egemen olmak, Atlantis sonrası insanın

baş amacıydı. Bu egemenlik adım adım gerçekleştirildi. Eski Hindistan'da insan duyuşal dünyaya yönelmeye başlamıştı. Ama onu bir sanrı olarak kabul ediyor, duyuşüstü dünyaya bağılı bir tinsel yaşam sürüyordu. Eski Persler ise tam tersine fiziksel-duyuşal dünyaya egemen olmaya çalışıyordu. Bunun için insanların tinsel dünyayı doğrudan doğruya görebildiği zamanlardan kalan ruşsal güçleri kullanıyorlardı. Üçüncü uygarlığın halklarında ruh, duyuşüstü yeteneklerinin büyük bir bölümünü yitirmişti. Tinselliğin duyuşal dünyadaki dışavurumlarını araştırması, bu yolla bulup çıkardığı uygarlık yöntemleriyle kendini geliştirmesi gerekiyordu. Fiziksel-duyuşal dünyanın ardındaki tinsel yasaların araştırılması insan bilimini, dünya güçlerinin kavranıp işlenmesi ise insan tekniğini, sanatı ve bunların yöntemlerini ve araçlarını doğurdu. Kalde-Babil halkları için duyuşal dünya bir sanrı değildi, tüm zenginlikleri, dağları, denizleri, havası ve suyuyla gizli tinsel güçlerin dışavurumuydu. Bağılı olduğu yasaların ise kavranması gerekiyordu. Mısırlı için dünya belirli bir durumda bulduğu ve düşünce gücüyle insan etkinliğinin damgasını vuracağı bir çalışma alanıydı. Atlantis'teki orakl merkezleri, geleneklerini Mısır'da sürdürdü. Bunların çoğu Merkür Orakl'ından geliyordu. Ama örneğin Venüs Orakl'ları da vardı. Mısır uygarlığının tohumu, bu orakllar yoluyla atıldı. Bunu gerçekleştiren kişi, Pers-Zerdüşť gizemleriyle eğitilmiş büyük bir önderdi (ayrıca Zerdüşť'ün yeniden bedenlenen bir öğrencisiydi). Bu kişiye tarihten gelen bir adla 'Hermes' diyebiliriz. Zerdüşť gizemlerini bilmesi, Mısır halkını doğru yönlendirebilmesini sağladı. Bu halk doğumla ölüm arasındaki yaşamında tinsel dünyayı ancak kısıtlı algılayabiliyor, ama duyuşal dünyanın ardındaki gizli yasaları kavrayabiliyordu. Tinsel dünya Mısırlı'ya bu dünyada yaşayabileceği bir gerçek olarak öğretilemezdi. Buna karşılık, ölümden sonra bedeninden ayrılınca dünyadaki fiziksel-duyuşal görüngüleri belirleyen tinsel varlıklarla bir araya geleceği gösterilebilirdi. Hermes'in öğretisi şuydu: İnsan dünyada yaşarken güçlerini tinsel varlıkla-

rın amaçları doğrultusunda kullanırsa, ölümden sonra bu varlıklarla birleşme yeteneği kazanır. Doğumla ölüm arasında bu anlamda en gayretli olanlar, yüksek Güneş varlığı Osiris ile birleşir. Bu uygarlık akımının Kalde-Babil bölümündeki insanlar fiziksel dünyaya Mısırlılar'dan daha çok yöneldi. Bu dünyanın yasaları araştırıldı, duyu-sal örneklerden tinsel ilk örneklerle varıldı. Ama halk birçok anlamda duyu-sal dünyaya kenetlendi. Yıldız tını yerine yıldız, başka tinsel varlıkların yerine dünyasal örnekleri ön plana geçti. Yalnızca önderleri duyuyüstü yasalar ve dünyasal ilişkiler alanında derin bilgiler kazandı. Uyandırılmışların bilgileriyle, yanlışa düşmüş halkın inançları o zamana kadar görülmemiş ölçüde birbirinden uzaklaştı.

Atlantis sonrasının dördüncü uygarlık çağı, çok başka koşulların etkin olduğu güney Avrupa'da ve batı Asya'da çiçek açtı. Bu dönemi Yunan-Roma (ya da Latin) çağı diye adlandırabiliriz. Bu ülkelerde eski dünyanın çok çeşitli yörelerinden insanların torunları bir araya gelmişti. Atlantis'in tüm orakl merkezleri burada yer alıyordu. Bazı insanlar hâlâ eski tinseli algılama yeteneğine sahipti. Bazıları da eğitilirlerse bu yeteneği oldukça kolay elde edebiliyordu. Özel merkezlerde, eski uyandırılmışların öğretileri korunduğu gibi yetkin halefler tinsel gözlemin yüksek basamaklarına ulaşan öğrenciler yetiştiriyordu. Bu halklarda bir içgüdü gibi yaşayan düşünce, duyu-sal dünyada tinselliği en güzel biçimiyle dışavuran bir alan oluşturmaktı. Birçok başka şeyin yanı sıra, eski Yunan sanatı da bu içgüdü'nün bir sonucudur. Bir Yunan tapınağına tinsel gözle bakılırsa, bu sanat harikasında insan elinin duyu-sal özdeği her örgende tını dışavuracak gibi biçimlendirdiği görülür. Yunan tapınağı, tının evidir. Biçimlerinde salt gören kişilerin algılayabildiği şeyler herkes için görsellik kazanır. Bir Zeus ya da Jüpiter tapınağı, Zeus veya Jüpiter uyandırılmışının tinsel gözle gördüklerine yetkin bir kılıf oluşturur. Bu tüm Yunan sanatı için geçerlidir. Uyandırılmışların bilgelikleri gizemli yollarla şairlere, sanatçılara ve düşünürle-

re akmıştır. Eski Yunan filozoflarının dünya imgelerinde, uyandırılmışların gizemleri, kavram ve ideler olarak yeniden ortaya çıkar. Tinsel yaşamın etkileri ve Asya ve Afrika uyandırılış merkezlerinin gizemleri bu ülkelere ve önderlerine akar.

Büyük Hintli öğretmenler, Zerdüş'tün yoldaşları ve Hermes müritleri çevrelerine öğrencilerini toplamıştı. Bunlar ve bunların halefleri ise gizli bilgeliğin korunduğu merkezler kurdu, eski bilgilerin yeni bir biçimde canlanmasını sağladı. Bunlar eski çağların gizli okullarıydı. Öğrenciler gizli dünyayı görebilir bir bilinç durumuna getirilmek için hazırlanıyordu. (Geçmişin gizli okulları ile ilgili daha öte açıklamalar *Mistik ve Gerçeklik Olarak Hristiyanlık* adlı kitabımda bulunabilir.) Bu gizli merkezlerden Küçük Asya, Yunanistan ve İtalya'daki koruyucularına bilgelik akıyordu. (Yunan dünyasında **Orpheus*** ve **Eleusis*** * gizli okullarında önemli bilgelik merkezleri oluşturuldu. **Pythagoras**'ın okulunda geçmişin büyük bilgeleri ve öğretileri etki göstermeyi sürdürdü. Pythagoras büyük yolculuklarında çeşitli gizli okulların yöntemleriyle uyandırılmıştı.)

*

Atlantis sonrası insanında, doğumla ölüm arasındaki yaşam, ölümden sonraki bedenden özgür yaşamı da etkiliyordu. İnsan ilgisini fiziksel-duyusal dünyaya çevirdiçe, giderek daha çok Ahriman'ın egemenliğine giriyor, bu egemenlik ölümden sonra da sürüyordu. Eski Hint halkları için bu tehlike henüz yok sayılırdı, çünkü fiziksel-duyusal dünya onlar için bir sanrıydı. Bu da Ahriman'ın ölüm sonrasındaki gücünü yok ediyordu. Buna

* **Orpheus**, (Yunan) Müzikçi ozan... Trakya mitolojisinin ürünüdür. Müziği ve şiiriyle bütün varlıkları büyüler, vahşi hayvanları kendinden geçirir, ölüm ülkesine bile baş eğdirmiş. *Orfizim* ya da *Orphik din* denilen mistik akım onun adına gerçekleşmiştir. Helen öncesi çağın en eski inançları bu dine bağlanır. (Ed. n.)

** **Eleusis** (Yunan) Gizli bir din anlayışının merkezi olan kent... Bu kent Lepsi-na adıyla da anılır. Eleusis misterleri adıyla anılan bu dine giriş törenleri *Demeter* tapımının gereği idi. Ölümsüzlük inancı ve öteki dünyada sonsuzca yaşama umudu temel ilkeleri (Ed. n.)

karşılık, eski Pers halkları için tehlike bir o kadar büyüktü. Doğum ile ölüm arasında tüm ilgileri fiziksel-duyusal dünyaya yönelmişti. Zerdüşt'ün ışık tanrısından gelen etkileyici öğretileri, fiziksel dünyanın ardındaki ışık tinlerine işaret etmeseydi tümüyle Ahriman'ın kurbanı olacaktı. Bu uygarlığın insanları, ruhlarını bu canlı düşünce duygusundan doyurdukları oranda Ahriman'ın kısıkaçlarından kurtulabildi. Bu gerek dünyasal yaşamları, gerekse yeni yaşamlarını hazırladıkları ölüm sonrası süreç için geçerliydi. Ahriman'*ın dünya yaşamındaki egemenliği, salt fiziksel-duyusal dünyayı kabul etmeye ve tinsel dünyayı algılamak için tüm kapıların kapanmasına neden olur. Tinsel dünyada ise aynı insanların tümüyle yalnız kalmalarına, tüm ilgilerini kendilerine yöneltmelerine yol açar. Ölürken Ahriman'ın egemenliğinde olan bu insanlar, bir egoist olarak yeniden doğar.

Bugün gizli bilimde ölümle yeniden doğum arasındaki yaşam anlatılırken, Ahriman etkisinin bir ölçüde aşıldığı durumdan yola çıkılır. Bu kitabın yazarı da gerek kitabın ilk bölümlerinde, gerekse başka yazılarında bu durumdan yola çıkmıştır. Çünkü insan ölümden sonraki gerçekliği saf tinsel bir bakışla göreceğinden neler yaşadığını açıklamak gereklidir. Her bireyin tinsel dünyada yaşadıkları, Ahriman etkisini hangi oranda aştığına bağlıdır. İnsan giderek tinsel dünyada olabileceği yere yaklaşıyor. Tinsel dünyadaki yerini bulmasında başka hangi etkilerin rol oynadığı, insanlık evrimi incelenirken dikkatle göz önüne alınmalıdır.

Mısır halkının önderi Hermes, müritlerini dünya yaşamları sırasında ışık tını ile birleşmeye hazırladı. Ama zamanının insanları fiziksel-duyusal dünyaya ilgi duydukları için ardında yatan tinselliği pek az algılayabiliyordu, ruhun ölümden sonraki tinsel sönüşü de bulanıyordu. Işık dünyası ancak donuk bir biçimde algılanabili-

* **Ahrimen**, (Ehriemen) (İran) Kötü ruh... *Vuran ruh* ya da *şeytan* deyimleriyle de nitelenir. Zerdüşt dininin iki ilkesinden biridir ve *iyi ruh*'u simgeleyen Hürmüz'le savaşımaktadır. Hürmüz gibi kalıcı değil, gelip geçici bir nitelik taşır. (Ed. n.)

yordu. Tinsel kararmanın en ileri derecesini Yunan-Latin uygarlığı dönemine bedenlerini terk eden ruhlar yaşadı. Bunlar fiziksel-duyusal varoluşlarını yaşamlarının, ama amacına çevirmişti. Bu yaklaşımları onları ölümden sonra tam bir gölge yaşamına mahkûm etti. Yunanlı için ölümden sonraki yaşam, gölgeler dünyasına inmek demektir. Bu çağın duyusal yaşama düşkün bir kahramanı "Gölgeler dünyasında kral olmaksızın yeryüzünde dilenci olmayı yeğlerim." dediği zaman boşuna konuşmuyor, gerçeği dile getiriyordu. Tinsel varlıklar yerine putlara tapan bazı Asya halkları da aynı duyguları hatta daha güçlü bir biçimde yaşıyordu. Yunan-Latin uygarlık döneminde, yeryüzünde yaşayan insanların çoğu anlatılan durumdaydı. Atlantis sürecinden sonra, fiziksel-duyusal dünyayı ele geçirmek için yola çıkan insanlığın tinsel dünyadan uzaklaşması kaçınılmazdı. Bir kez daha yükselişe düşüşün birbirlerine nasıl bağlı olduğu görülüyor. Gizli okullarda insanın tinsel dünya ile bağı korunuyordu. Uyandırılmışlar, bazı özel ruhsal durumlarda tinsel dünyayı algılayabiliyordu. Atlantisli orakl önderlerinin halefi sayabileceğimiz bu kişiler, Lucifer'in ve Ahri-man'ın saldırılarıyla gizlenen şeyleri açıkça görebiliyordu. Lucifer insan astral bedenine Atlantis çağı ortalarına kadar kendi kişisel katkısı olmadan akan tinselliği örtüyordu. Yaşam bedeni bir bölümüyle fiziksel bedenden ayrılmış olmasaydı, insan tinsel dünyanın bu bölümünü bir iç ruhsal dışavurum gibi yaşayabilirdi. Lucifer saldırısı nedeniyle, bu yaşantılar ancak özel ruhsal durumlarda olasıydı. O zaman tinsel dünya, astral bir giysiye bürünmüş olarak görülüyordu. Tinsel varlıklar kendilerini insanın salt en yüksek örgenlerinden oluşan bir biçimde dışavuruyordu. Bu biçimde, özel tinsel güçlerinin astral düzeyde algılanabilen simgelerini taşıyorlardı. İnsanüstü varlıklar ancak böyle algılanabiliyordu. Ahri-man saldırısından sonra, böyle bir uyandırılış yöntemine bir yenisi daha eklendi. Ahri-man, Atlantis çağı ortalarındaki saldırısı olmasaydı, fiziksel-duyusal dünyanın ardında görülebilecek tinselliği bir örtü gibi gizliyordu. Uyandırıl-

mişlar bu gizli dünyayı görebilmelerini, insanlığın o zamana kadar kazandığı yetenekler üstünde salt fiziksel dünyayı izlemek için gerekenden daha fazla çalışmalarına borçluydu. Böylece doğa güçlerinin ardındaki tinsel güçleri algılayabiliyorlardı. Doğadaki tinsel varlıklardan söz edebilecek durumdaydılar. Doğada var olan ve insanların altında yer alan varlıkların yaratıcı güçleri de onlar için açıklık kazanmıştı. Satürn, Güneş ve eski Ay süreçlerinden bu yana etki göstererek insanın fiziksel, yaşam ve astral bedenlerini oluşturan, aynı zamanda maden, bitki ve hayvan evrenini kuran güçler yeni bir gizli okulun gizemleriydi. Ahriman elini bu gizlerin üzerine uzatmıştı. İkinci tür bir gizli okulun konusu ise duyum, anlık ve bilinç ruhlarının gizemleriydi. Gizli okulların şimdilik bir kehanet gibi açıkladıkları şey ise zamanı gelince çok özel bir astral bedeni olan bir insanın doğacağıydı. Bu insan, yaşam bedeniyle Lucifer etkisine rağmen ve özel bir ruhsal durum gerekmeden yüksek Güneş varlığı ile ışıklı dünyasının bilincine varabilecekti. Fiziksel bedeniyleyse Ahriman'ın fiziksel ölüme kadar gizlediklerini algılayabilecekti. Fiziksel ölüm, yaşamında hiçbir şeyi değiştirmeyecek, bu insana karşı hiçbir gücü olmayacaktı. Bu varlığın 'ben'iyse fiziksel yaşamın tüm tinselliğiyle yaşanmasını sağlayacaktı. Ancak böyle birisi ışık tininin taşıyıcısı olabilirdi. Uyandırılmışların ona ulaşabilmesi için iki yol vardı. İçine girdikleri özel ruhsal durumlarında, ya insanüstü dünyaya ya da doğa güçlerinin özvarlıklarına yönelmeleri gerekiyordu. Zamanı gelince böyle bir insanın ortaya çıkacağını haber veren uyandırılmışlar, böylece Kristos'un muştucusu oldu.

Bu anlamda özel bir peygamber, doğal kalıtımla Ön Asya halklarının özelliklerini taşıyan ve Mısırlılar'ın öğretileriyle eğitilmiş İsraililer'in içinde ortaya çıktı. Bu peygamber, Musa'ydı. Ruhu uyandırılış yoluyla pek çok tinsel etki alabilmişti. Bu nedenle, düzenli giden dünya evriminde insan bilincini Ay'dan doğru biçimlendiren varlık, Musa'ya görünebiliyordu. Şimşek ve gök gürültüsü onun için salt fiziksel görüngüler değildi, söz konusu ti-

nin dışavurumlarıydı. Ama aynı zamanda başka bir gizli okulda eğitildiği için astral gözlemlerinde insanüstü bir varlığın nasıl 'ben' yoluyla insan olduğunu izliyordu. Böylece gelmesi beklenen varlık, Musa'ya bu iki yönden 'ben'in en yüksek biçimi olarak göründü.

Yüksek Güneş varlığının insanlık için hazırladığı büyük örnek varlık olan Kristos, insan biçimiyle evrimdeki yerini aldı. Bu olayla birlikte, tüm gizli okulların kendilerini yenilemesi gerekti. O zamana kadar, ana işlevleri insanların özel ruhsal durumlara girmelerini ve Güneş varlığını dünya evrimi 'dışında' algılayabilmelerini sağlamaktı. Bundan sonraki görevleri ise insan olan Kristos'un tanınması, doğal ve tinsel dünyaların tüm bilgeliğin merkezi olan bu noktadan yola çıkarak anlaşılmasıydı.

Kristos İsa, astral bedenine Lucifer'in gizleyebileceği bu şeyi mal ettikten sonra insanlığın öğretmeni olarak ortaya çıktı. Bu olayla birlikte, dünya evrimine son amacına erişmesi için gereken bilgeliğin tohumu atıldı. İsa'nın Golgata'da çarmıha gerildiği sırada ise Ahriman'ın etkisini iyiye dönüştürecek diğer özelliğin tohumu atılmış oldu. Artık insan yaşamdan ölüme giden eşiği geçerken tinsel dünyada yalnız kalmasını engelleyen gücü yanında götürebilirdi. Filistin'de gerçekleşen bu çarmıha geriliş salt fiziksel evrimin değil, insanın bağlı olduğu tüm evrenlerin merkez noktasını oluşturur. 'Golgota gizemi' ve 'çarmıhtaki ölüm' gerçekleştikten sonra, Kristos ruhların ölüm ertesi bulundukları dünyada belirerek Ahriman'ın gücünü sınırladı. Bu andan sonra Yunanlılar'ın 'Gölgeler Ülkesi' dediği bölge, Kristos'un varlığını gösteren bir şimşekle aydınlandı ve ışığın buraya kadar geleceğini muştuladı. 'Golgota gizemi'nin fiziksel dünyaya getirdiği kazanç, tinsel dünyayı da aydınlattı.

İnsanlığın Atlantis sonrasındaki evrimi, bu olaya kadar fiziksel-duyusal dünyanın yükselişi ve tinselliğin çöküşüydü. Duyusal dünyadaki her şey, varlığını tinsel dünyada en eski zamanlardan beri bulunan şeylere borçluydu. Kristos olayından sonra bu gizemi kavraya-

cak düzeye gelen insanlar, duyuşal dünyadaki kazançlarını tinsel dünyaya taşıyabilir. Aynı biçimde, ölümle yeniden doğum arasındaki tinsel dünyada Kristos yoluyla kazandıklarını da fiziksel dünyaya getirebilirler.

Kristos olayının insanlık evrimine etkisi, toprağa yeni atılan bir tohum gibiydi. Tohumun filiz verip gelişmesi ise zaman ister. Bugüne kadar yeni bilgeliğin ancak pek küçük bir bölümü fiziksel varoluşa mal edilebildi. İnsanlık bu evrimin daha başında bulunuyor. Kristos'un ortaya çıkışından beri akıp geçen çağlarda, yeni bilgelik insanlığa anlayabileceği ve kaldırabileceği ölçüde açıklanabildi.

Bu bilgeliğin insanlığa ulaşan ilk biçiminin tüm yaşamı saran bir amaç ya da ülkü olduğu söylenebilir. Bu yeni ülkü, insanın Atlantis sonrası yaşam biçimlerinin karşısına çıktı. Yukarıda insanların Lemurya zamanında yeniden dünyaya gelmeleriyle birlikte ne gibi gelişmelerin olduğu anlatıldı. İnsan ruhlarının başka dünyalardan gelip Lemuryalılar'ın çocukları olarak bedenlediği söylendi. Çeşitli ırklar da bu gelişmenin bir sonucudur. Yeniden bedenlenen ruhlar, karmaları gereği çeşitli alanlara ilgi duydu. Bu nedenle, 'tüm insanlık' için geçerli bir ülkü oluşamadı. İnsanlık bir tümünden yola çıktığı halde, evrim ayrışmalara neden olmuştu. Kristos düşüncesinde ise tüm ayrılıkları birleştiren bir amaç vardır. Çünkü Kristos denilen insanda her insan ben'inin kaynağı olan yüksek Güneş varlığının güçleri yaşar. İsraililer kendilerini her şeyden önce bağlı oldukları halkın bir örgeni olarak duyuyordu. Kristos İsa'da ayırıcı kuralların ötesinde bir 'mükemmel insan'ın yaşadığı, düşünsel boyutta, anlaşıldıktan sonra, Hristiyanlık da tüm insanlık için geçerli bir kardeşliğin ülküsü oldu. İnsanın en iç benliğinin özel çıkar ve özel akrabalıkların ötesinde ortak bir kaynaktan geldiği duygusu gelişti. (Tüm ataların yerini tüm insanlığın ortak babası aldı: "Ben ve babam biriz.")

Kristos'tan sonra IV., V. ve VI. yy.'larda Avrupa, XV. yy.'da başlayan ve bugüne kadar süren bir uygarlık çağı-

nı hazırlamaya başladı. Bu, dördüncü uygarlık çağının, Yunan-Latin uygarlığının yerini alacaktı. Yeni uygarlığı kuran halklar, çeşitli göçler ve yazgısal gelişmeler sonucu, bundan önceki dört uygarlıktan en az etkilenenlerdi. Yaşadıkları bölgeler, bunların kök saldıkları alanların dışında kalıyordu. Buna karşılık kendilerince Atlantis uygarlıklarını sürdürmüşlerdi. Birçokları tinsel dünyayı yarı aydınlık da olsa görmeyi sağlayan eski yeteneği büyük ölçüde korumuşlardı. (Bu, yukarıda anlatıldığı gibi uyanıklıkla uyku arasındaki özel durumda gerçekleşiyordu.) Bu insanlar tinsel dünyayı kendi deneyleri ile tanıyor ve bildiklerini yoldaşlarına anlatabiliyordu. Böylece tinsel varlıklar ve olaylarla ilgili bir öyküler dünyası oluştu. Halkların masalları ve destanları da başlangıçta böyle tinsel yaşantılardan kaynaklandı. Çünkü birçok insanın tinsel dünyayı tümüyle açık seçik olmasa da görebilmesi, bugünden çok uzak olmayan zamanlara kadar sürdü. 'Görme yeteneği'ni yitiren bazı başkaları da fiziksel-duyusal dünyadaki yeteneklerini, gören kişilerin yaşantılarına uyumlu duygularla geliştiriyordu. Atlantis orakları da sürdürülüyordu. Her yerde gizli bilgelik okulları vardı. Bu okullarda özellikle Ahriman'ın kapalı tuttuğu tinsel dünyayı açıklayan bir gizli öğreti oluşmuştu. Böylece doğa güçleri ardında gizli tinsel varlıklar açıklık kazanıyordu. Avrupa halklarının mitolojilerinde, bu gizli okulların insanlara kazandırdığı bilgeliğin izleri bulunur. Bu mitolojilerde, güney ve doğu okullarındaki kadar belirgin olmasa da 'öteki gizem'den de söz ediliyordu. İnsanüstü varlıklar Avrupa'da da tanınıyor, ama sürekli Lucifer'in yoldaşlarıyla savaş durumunda görülüyordu. Bir ışık tanrısından söz ediliyordu, ama Lucifer'i yenecek bir varlık gibi tanıtılmıyordu. Ama Kristos gene de bu gizli okullara gelecekte alacağı biçimiyle bir ışık gibi aktı. Onun diğer ışık tanrısının egemenliğine son vereceği söyleniyordu. ('Putların Alacakaranlığı' [Götterdämmerung] ve benzeri destanlar, Avrupa gizli okullarının bu görüşünden kaynaklanır.) Tüm bu etkiler, halen içinde bulunduğumuz 5. uygarlık çağı insanların kendini pek çok

alandanda gösteren bir ikileme düşmesine neden oldu. Ruh eski zamanlarda tinsel dünyaya bağlayan eğilimleri, tinsel ve duyusal dünyalar arasındaki ilişkiyi canlı tutacak güçte değildi. Bu eğilimleri duygularında ve duyumlarında taşıyor, ama tinsel dünyayı doğrudan doğruya algılayamıyordu. Buna karşılık insan giderek duyusal dünyaya ve bu dünyanın ele geçirilmesine yönlendiriliyordu. Atlantis zamanı sonlarında geliştirilen ve insandaki aracı beyin olan tüm güçler, duyusal dünyanın kavranması ve ele geçirilmesi için eğitildi. İnsanın yüreğinde bir bakıma iki dünya yaşıyordu: Bunlardan biri fiziksel-duyusal dünyaya yönelikti, diğeri doğrudan doğruya göremese de duygu ve duyumları ile tinsel dışavurumlara açıktı. Ruh ikiye bölen bu eğilimler, Kristos öğretisi Avrupa'ya gelmeden önce başlamıştı. Bu öğretiyürekte kabul edildi, duygu ve duyumları sardı, ama anlağın fiziksel dünyada arayıp buldukları ile bir köprü kuramadı. Bugünkü dış bilimle tinsel kavrayış arasındaki zıtlık, bu gelişmelerin bir sonucudur. **Eckhart**,* **Tauler** ve benzerlerinin Hristiyan gizemcilikleri, duyuların ve duyumların Hristiyanlığa adanmasıyla ortaya çıkmıştır. Salt duyusal dünyaya yönelik bilimdeki ve yaşamdaki sonuçları ise ruhun diğerbölümündeki özelliklerden kaynaklanır. Dış özdekçi uygarlığın getirdiği kazançları da gene ruhsal yaşamın bölünmesine borçluyuz. İnsanda beyni araç olarak kullanan yeteneklerin salt fiziksel yaşama yönlenmeleri, bugünkü bilim, teknik ve benzerlerinin olağanüstü ilerlemesine neden oldu. Bu özdekçi uygarlık ancak Avrupa halklarından kaynaklanabilirdi, çünkü bu halklar Atlantisliler'in fiziksel-duyusal dünyaya duydukları eğilimi, ancak olgunlaştıktan sonra, yeteneklere dönüştüren

* **Meister Eckhart**, Aquinolu Thomas gibi Dominiken tarikatına dahildi. Hristiyanlığın içeriğinden ne bir şey çıkarmak istemiştir ne de bir şey eklemek... Ancak Eckhart, Augustinus'un, Evangelistler'in ve Thomas'ın tariflerini Tanrı'nın kanıtı olarak görmez: "Bazı insanlar Tanrı'yı, bir inegi görebildikleri gibi, gözleriyle görmek ve bir inegi sevebildikleri gibi sevmek istiyorlar. Böylelikle Tanrı'yı dışsal zenginlikler ve içsel teselli adına seviyorlar; ne ki bu insanlar Tanrı'yı doğru olarak sevmiyorlar..." Temel tezlerinden biri şudur: "Tanrı insan oldu, demek ki ben de Tanrı olabilirim." Eckhart, sıradan yaşamda tinin özgür olmadığını savunur. (Ed. n.)

torunlarıydı. Zamanı gelinceye kadar bu yetenekleri içlerinde uyur durumda sakladılar ve Atlantis'ten kalan görme güçleriyle, Atlantisli uyandırılmışların açıkladığı bilgilerleri yaşadılar. Dış tinsel yaşam tümüyle bu etkilere adanmış gibi görünse de, içlerinde özdeksel dünyaya egemen olma isteği yavaş yavaş olgunlaşıyordu.

Bugün 6. uygarlık çağının şafağı sökmeye hazırlanıyor. Çünkü insanlık evriminin belirli dönemlerinde geliştirilmesi gereken şeyler, bir önceki dönemde yavaş yavaş olgunlaşır. Bugün bir başlangıç olarak insan yüreğindeki ikilemi, özdekçi uygarlıkla tinsel dünyadaki yaşamı birleştirecek ipucunun bulunması gerçekleşebilir. Bunun için bir yanda tinsel gözlemin sonuçları kavranmalı, diğer yanda ise duyusal dünyanın gözlemlerinde ve yaşantılarında tinsel dışavurumlar ayırt edilmelidir. 6. uygarlık çağı, bu ikisi arasındaki uyumu en yetkin duruma getirecektir.

Böylece, bu kitapta bakışımızı geçmişten geleceğe çevirebileceğimiz noktaya geldik. Ama geleceğe bakmadan önce yüksek dünyaların kavranmasında ve uyandırılışın incelenmesinde yarar var. Daha sonra ise bu kitabın çerçevesinin elverdiği ölçüde gelecekte gerçekleşecek şeylere eğileceğiz.

5. BÖLÜM

YÜKSEK DÜNYALARIN KAVRANMASI (UYANDIRILIŞ)

İnsan, evriminin bugünkü basamağında, doğumla ölüm arasındaki güncel yaşamını üç ruhsal durumda geçirir: Uyanıklık, uyku ve ikisinin arasındaki düş görme. Düş görme durumuna kitabın daha sonraki bir bölümünde kısaca değinilecek. Şimdilik yaşam, sürekli değişen iki ana durum, uyanıklık ve uyku çerçevesinde incelenecek. İnsanın yüksek dünyaları kavrayıp algılayabilmesi için uyku ve uyanıklık ötesi üçüncü bir ruhsal durum geliştirmesi gerekir. Uyanık bir ruh, duyuusal izlenimlere ve bunların uyandırdığı düşüncelere adanmıştır. Uyku sırasında duyuusal izlenimler susar, ama ruhun bilinci de yiter. Günün yaşantıları, bilinçsizlik denizinde yitip gider. Şimdi ruhun duyularıyla derin uykuda olmasına rağmen bir bilinci olduğunu düşünelim. Gündelik yaşamın anılarının bile bulunmadığı bir durumda, ruh bir hiçliğe mi düşerdi? Hiçbir yaşantısı olmaz mıydı? Bu soru ancak böyle bir durum gerçekleştiğinde, ruh duyuusal izlenimleri ve anıları olmadan bir şeyler yaşayabildiğinde yanıtlanabilir. O zaman ruh dış dünya için uykuda gibi görünecek, ama gerçek bir dünyanın karşısında uyanık olacaktır. İnsanın bu bilinci kazanması için tinbilimin sağladığı bazı ruhsal yaşantıları gerçekleştirmesi gerekir. Duyuötesi dünyalarla ilgili tüm tinbilimsel açıklamalar, böyle bir bilinç durumunda araştırılmıştır. Bundan önceki bölümlerde, yüksek dünyalarla ilgili bazı açıklamalar yapıldı. Bu bölümde ise bu kitap çerçevesinde olabileceği ölçüde, kendi kendine gözlem yapabil-

mek için gerekli bilinç durumuna götüren yöntemlerden söz edilecek.

Bu bilinç durumu, salt bir yönüyle uykuya benzer: Tüm dış duyuusal etkiler ve bunların getirdiği düşünceler susar. Ama uyku sırasında bilinçli olamayan ruhun bu gücü söz konusu bilinç durumundan alması gerekir. Güncel yaşamda, doğal olarak, salt duyuusal etkilerin uyardığı algı yeteneği bu bilinç yoluyla kazanılır. Ruhun bu anlamda daha yüksek bir bilinç durumuna uyanmasına 'uyandırılış' (initiation) denebilir.

İnsan, uyandırılış yöntemleriyle güncel uyanık bilinçten tinsel gözlem organlarını kullanabilen bir ruhsal eyleme geçer. Bu organların tohumları, ruhta daha önce de vardır. Şimdi filiz vermeleri gerekir. Bir insan, yaşamının belirli bir noktasında, özel bir hazırlık yapmamış da olsa böyle yüksek ruhsal organlar geliştirdiğini fark edebilir. O zaman bir tür ruhsal uyanış, kendiliğinden gerçekleşmiş demektir. Böyle bir kişi tüm varlığıyla değişime uğradığını görür. Ruhsal yaşantıları sınırsız zenginleşir. Duyusal dünyaya bağlı hiçbir kavrayışın, fiziksel gözle görülmeyenler kadar mutluluk verici, doyurucu, içten ısıtıcı olamayacağını anlar. İstenci, tinsel dünyadan akan güçle ve güven duygusuyla dolar. İnsanın kendiliğinden yüksek bir bilince uyanması olasıdır. Ama tek doğru yolun bu anı beklemek ve kendini hiçbir gizli öğretille eğitmemek olduğu sanılmamalıdır. Burada hiçbir kurala uyulmadan gerçekleşen bilinç uyanışlarından söz etmek gereksiz. Konumuz, ruhta filizlenmeyi bekleyen algı organlarının nasıl eğitilebileceğidir. Gelişmelerini kendi ellerine almak gibi bir dürtüleri olmayanlar, rahatça şöyle diyebilir: "İnsan yaşamını yöneten tinsel güçlerin işine karışılmamalı, ruha başka bir dünyanın kapılarını açmak için uygun gördükleri an, iç rahatlığıyla beklenmeli." Bu tür kişiler, tinsel yönetimin işine karışmayı haddini bilmezlik, yersiz tutkulara kapılmak olarak değerlendirir. Böyle düşünenler, ancak başka bir görüşten yeterince etkilendiklerinde kanılarını değiştirir. O zaman da örne-

ğin şöyle diyebilirler: "Yaşamımı yöneten bilgi varlıkları, bana bazı yetenekler verdi. Ama bu yetenekleri olduğu gibi bırakmamı değil, kullanmamı bekliyorlar. İçime ben'i daha yüksek bir bilince yükseltecek tohum atmaları bilgeceydi. Buna karşılık benim de insan tinsel güçlerinin yettiği her şeyi algılamak için çalışmayı görev edinmem gerekir." Böyle düşünceler ruhta yeterince çalıştığı zaman, bilinç durumunu eğitimle yükseltmek bir sorun olmaktan çıkar.

Gene de böyle bir eğitime karşı bir kaygı daha ortaya çıkabilir, insan şöyle düşünebilir: "İç ruh güçlerinin geliştirilmesi, insanın en kutsal iç merkezini de etkiliyor. Tüm varlığın değişmesine neden oluyor. İnsan doğal olarak değişime götüren yöntemleri kendisi oluşturamaz. Çünkü daha yüksek bir dünyaya nasıl varılacağını ancak bu yolu gitmiş birisi bilebilir. Böyle bir kişiden yardım istemek, onun, ruhun en kutsal merkezini etkilemesine izin vermek demektir." Bu sorun, yüksek bilinç yöntemleri bir kitap yoluyla iletilse de çözülmez. Çünkü bu yöntemleri bilen birinin söylediklerini dinlemek ya da yazdıklarını okumak, aynı sonuca götürür. Bazıları ise tinsel algı organlarını geliştiren yöntemlerin bir kitap yoluyla iletilemeyeceğini savunur. Bunlara göre, tinsel dünya ile ilgili bazı gerçeklerin açıklanması da yanlıştır. Bu görüş, insanlık evriminin bugünkü durumu için bir bakıma eskimiştir. Söz konusu yöntemlerin ancak belirli bir noktaya kadar açıklanabileceği ise doğrudur. Ama açıklamalar, uygulayanları daha öte yolları bulabilecek bir düzeye getirir. Bu yolda atılacak doğru adımları bulabilmek içinse daha önce yaşananlar gereklidir. Tüm bu gerçekler, tinsel kavrayış yoluyla görmek isteyenleri düşündürebilir. Ancak çağımıza uygun yöntemlerle eğiten bir kavrayış yolu, tüm bu kaygıları silebilir. Burada bu yol açıklanacak, diğerlerinden ise kısaca söz edilecek.

Bu kitaptaki kavrayış yolu, daha yüksek bir gelişmeye kararlı kişilere, ruhlarını değiştirmeleri için gerekli yöntemleri açıklamaktadır. Eğer bir öğretmen bu değişimi

mi öğrencinin bilinci ötesinde yollarla gerçekleştiriyorsa, öğrencinin varlığına bir saldırı söz konusu olur. Ama çağımız için doğru bir öğreti, hiçbir zaman öğrenciyi kör bir araç yapan yöntemleri uygulamaz. Doğrusu, davranış kurallarının açıklanması, öğrencinin de bunları uygulamasıdır. Gerekli zaman neden bu ya da şu davranış biçiminin önerildiği de saklanmaz. Tinsel anlamda gelişmeye çalışan birisinin önerilen kurallara kör bir inançla uyması da gerekmez. Her tür körü körüne davranış, bu eğitimin dışında kalmalıdır. İnsan ruhunu daha tinsel bir öğretiden geçmeden, kendi gözlemleriyle inceleyen biri şöyle sorabilir: "Tinsel eğitimin önerdiği kurallar, ruhsal yaşamda nasıl bir etki gösterebilir?" Bu soruyu yanıtlamak için hiçbir özel öğretimden geçmek gerekmez, sağlıklı düşünebilmek yeterlidir. Kurallar uygulanmadan önce etkilerinin nasıl olacağı doğru bir biçimde tasarlanabilir. Etkiyi 'yaşamak' için öğrenimin içinde olmak gerekir. Ama insan adımlarını sağlıklı bir yargı gücüyle atarsa, her yaşantısına kavrayışı da eşlik eder. Bugün gerçek ve doğru bir tinbilim ise ancak sağlıklı bir yargıya uygun yöntemler önerir. Bu anlamda öğrenmek isteyen ve hiçbir etkinin kör inançlara sürükleyemeyeceği bir insan, bu konudaki kaygılarını aşar. Yüksek bilinç için doğru bir eğitimi bile yanlış bulan görüşler ise artık onu rahatsız etmez.

Tinsel algı organlarını er geç kendiliğinden uyandıracak kadar olgunlaşmış birisi için tinsel eğitim gereksiz değil, tersine özellikle uygundur. Çünkü kendi 'uyandırılış'ını gerçekleştirmeden önce ters ya da çıkmaz yollara düşmemesi çok enderdir. Tinsel eğitim bu tür yoldan çıkmalara engel olur, doğru yolda ilerlemesini sağlar. Bir ruhun kendi kendini uyandırması, önceki yaşamlarında yeterince olgunlaştığını gösterir. Böyle bir olgunluğa sahip olduğunu duyan bir ruh, kolayca eğitilmeyi yadsıyabilir. Gerçek tinsel öğretilere güvenmeyi engelleyen bir kibre kapılır. Bazı yetkin ruhsal özellikler, bir yaşa kadar gizli kalıp sonra ortaya çıkabilir. Ama bazen bu özellikleri uyandıran en doğru adım, tinsel bir eğitim olabilir.

İnsan kendini bu tür bir eğitime açmazsa, söz konusu yetenekler yaşam boyunca gizli kalıp daha sonraki yaşamlardan birinde ortaya çıkabilir.

Burada önerilen duyuüstü kavrayış yolunun karşılaşılabileceği bazı yanlış anlamaları önlemek gerekir. Bunlardan biri, tinsel eğitimin insanı tüm yaşamı açısından bambaşka bir varlığa dönüştüreceği görüşüdür. Oysa burada amaçlanan, güncel yaşamın kurallarla belirlenmesi değil, uygulandığında duyuüstünü gözlemeye götürebilecek ruhsal bir çalışmadan söz etmektir. Bu çalışmanın duyuüstünün gözlenmesi dışında kalan yaşam alanlarına etkisi, *doğrudan doğruya* değildir. İnsan duyuüstü yeteneklerini yaşamdaki diğer becerilerinin üstüne bir *katkı olarak* kazanır. Duyuüstü gözlemin yaşamın diğer işlerinden farkı, tıpkı uyanıklık ile uyku arasındaki farka benzer: Biri ötekini hiçbir biçimde rahatsız etmez. Yaşamın gündelik akışını duyuüstü gözlemin izlenimleriyle doldurmak isteyen birisi, uykusu rahatsızlığından ötürü durmadan bölünen bir hastaya benzer. Öğrenci duyuüstü gözlem durumuna geçmeye özgür istenciyle karar verebilmelidir. Tinsel eğitimin yaşamdaki davranışlara bağı dolaylıdır. Belirli bir ahlak anlayışının bulunmadığı bir yaşamda duyuüstünü görmek olanaksız ya da zararlıdır. Bu nedenle, duyuüstü gözleme götüren kurallar, aynı zamanda yaşamdaki davranış biçimlerini de yükseltip inceltir. Öte yandan, duyuüstü dünyanın gözlenmesiyle, fiziksel dünya için de geçerli yüksek ahlaki dürtülerin bilincine varılır. Bazı ahlaki zorunluluklar, ancak bu dünyadan doğru kavranır.

İkinci bir yanlış olasılığı, duyuüstü kavrayışa götüren ruhsal çalışmanın fiziksel bedende değişime yol açacağını sanmaktır. Bu çalışmalar, fizyoloji ya da başka bir doğa bilim dalının konusu olmaktan çok uzaktır. Tıpkı sağlıklı düşünme ve algılama gibi salt tinsel-ruhsal düzeydedirler. Ruhta bıraktıkları etki, 'tür'ü açısından sağlıklı tasarımlar kurmaktan ya da düşünmekten farklı değildir. Sağlıklı düşünme ile bedenin ilişkisi neyse, gerçek

duyuüstü kavrayış yolu ile bedenin ilişkisi de o kadardır. İnsanda bunun ötesi etkiler yapan bir tinsel yol, amacından çarptırılmış demektir. Bundan sonra açıklananlara da bu anlamda yaklaşılmalıdır. Duyuüstü kavrayış insan ruhunun tümünden yola çıktığı için tinsel eğitimin insanı başkalaştırması beklenebilir. Oysa amaç, ruha yaşamı sırasında duyuüstünü gözleyebilmesi için gerekli yöntemlerin verilmesidir.

*

Duyuüstü bilinç durumuna yükselmek için gündüz durumundan yola çıkmak gerekir. Ruh yükselmeden önce bu bilinçte yaşar. Kavrayış yoluna girince, onu bu bilinçten çıkaran yöntemleri öğrenir. Burada söz konusu olan öğreti, önce güncel bilimin çalışmaları gibi görünen yöntemler verir. Bunların en etkinleri, ruhun sessiz ve dingin bir durumda yaptığı çalışmalardır. Öğrenci kendini tümüyle bazı düşüncelere adanmalıdır. Bu düşünceler, doğaları gereği insan ruhundaki bazı gizli yetenekleri uyandıran bir güce sahiptir. Uyanık-gündüz yaşamının bir dış şeyi belirlemekle görevli düşüncelerinden değildir. Bu tür düşünceler bir şeyi doğru saptadıkları oranda doğrudur. Bu, yapıları gereğidir. Ruhun kendini tinsel eğitim için vereceği düşüncelerin görevleri başkadır. Bir dış oluşumun resmini çizmezler, ruhu uyandırıcı özelliği içlerinde taşırlar. Bu anlamda en uygun olanları, simgesel düşüncelerdir. Ama başka tür düşünceler de uygulanabilir. Çünkü önemli olan, düşüncenin içeriğinden çok ruhun tüm güçleriyle bu düşüncelere yönelmesi ve bilincine başka hiçbir şeyi bırakmamasıdır. Güncel yaşamda ruhun güçleri birçok şeye dağılır, düşünceler hızla değişir. Tinsel eğitimde ise tüm ruhsal yaşam bir düşüncede birleşebilmelidir. İnsanın bu düşüncüyü kendi özgür istenciyle bilincin merkezine yerleştirebilmesi gerekir. Bu nedenle, simgesel düşünceler, dış nesne ya da olayları tanımlayanlardan daha uygundur. Çünkü bu ikinciler, dış dünyadan kaynaklanır ve ruhun kendi güçlerine daha az gereksinimleri vardır. Oysa

simgesel düşünceler insanın kendi ruhsal enerjisiyle oluşur. Düşünülen şeyin 'ne' olduğundan çok, düşünme yönteminin ruhu her tür fiziksel dayanağından koparması önemlidir.

Bu anlamda derin düşünmenin anlaşılması için 'anımsama kavramı' göz önüne getirilmeli. Örneğin bir ağaca bakıp sonra gözlerini başka yöne çeviren birisi, ruhunda ağacın anısını uyarabilir. Ağacın, ağaç göz önünde olmadan, tasarlanması ağacın *anımsanmasıdır*. Şimdi bu anının ruhta canlı tutulduğunu, ruhun bu düşünce çevresinde sessizleştiğini, tüm başka düşünceleri uzaklaştırdığını tasarlayalım. O zaman ruh, ağacın anısına *inmiş* demektir. Ruh bir düşüncenin derinliklerine inmiştir, ama ağacın düşünsel imgesi duyularla algılanan bir şeyden kaynaklanır. Bunun yerini özgün istencin bilince getirdiği bir düşünce aldığı zaman, asıl istenen etki sağlanabilir.

Şimdi imgesel bir düşüncenin derinliklerine nasıl inileceğini açıklayalım. Önce ruhta bir düşünce oluşturmak gerekir. Örneğin köklerini toprağa salmış, yaprak üstüne yaprak vererek gelişen, çiçek açmaya hazırlanan bir bitkiyi tasarlayalım. Bu bitkinin yanında bir insan düşünelim. İnsanın bitkiye göre daha yetkin sayılabilecek özellikleri ve yetenekleri olduğunu ruhumuzda canlandıralım. Bitkinin toprağa bağlı olmasına karşılık, insan duygularına ve istencine göre istediği yere gidebilir. Öte yandan şöyle diyebiliriz: Evet, insan kuşkusuz bitkiden daha çok gelişmiş bir varlıktır. Ama öyle özellikleri vardır ki bunların bitkide olmayışı, insandan daha yetkin görünmesine neden olur. İnsanın içi tutkularla ve isteklerle doludur, davranışlarını bunlara göre yönlendirir. Gene bu tutkular ve istekler sonucu yanlışlara düşebilir. Bitkinin yapraktan yaprağa, büyümenin saf yasalarına uyarak geliştiğini, çiçeklerini tutkusuzca bakir Güneş ışığına açtığını görüyoruz. O zaman şöyle diyebiliriz: İnsan bir bakıma bitkiden daha yetkindir, ama bu düzeye ulaşmak için bitkide görünen saf güçlerin yanı sıra alçak it-

ki ve tutkulara kendini açmıştır. Bitkide yeşil bitki özünün aktığını ve bu özün saf, tutkusuz büyüme yasalarını dışavurduğunu düşünüyorum. Sonra insan damarlarında akan kırmızı kanı itkilerin, isteklerin ve tutkuların bir imgesi olarak göz önüne getiriyorum. Tüm bunları ruhumda güçlü bir biçimde canlandırıyorum. Sonra insanın içinde gelişme olasılığını da taşıdığını, isteklerini ve tutkularını daha yüksek ruhsal yeteneklerle arıtıp temizleyebileceğini düşünüyorum. O zaman istekler ve tutkulardaki alçak yönler yok edilerek daha yüksek bir düzeyde yeniden doğabilir. Kan arıtılmış ve temizlenmiş bir ruhun dışavurumu olabilir. Şimdi bir gülü gözümün önüne getiriyorum ve şöyle diyorum: Gülün goncasında yeşil bitki özünün nasıl kırmızıya döndüğü görülüyor. Kırmızı gül de yeşil yaprakları gibi saf ve tutkusuz şekilde büyüme yasalarına uyuyor. Gülün kırmızısı benim için alçak itkilerden ve tutkulardan arınmış bir kanı simgeleyebilir. Şimdi bu düşünceleri duygularımla da yaşamaya çalışabilirim. Örneğin büyüyen bitkinin saflığı ve tutkusuzluğu içimi huzurla doldurabilir. Bazı daha yüksek özellikleri geliştirmek için itkilerin ve isteklerin kaçınılmaz olduğunu içimde duyabilirim. Bu, az önce duyduğum huzuru daha derin ve ciddi bir duyguya dönüştürür. Sonra güldeki kırmızı öz gibi saf iç yaşantıları taşıyan kırmızı kanı düşündüğümde, rahatlatan bir mutluluk duyabilirim. Simgesel bir imge, duygusuzca tasarlanmamalı. Tüm bu söylenenler düşünülüp duyulduktan sonra şu simgesel imgeye varılmalı: Kara bir haç düşünelim. Bu haç, itkilerin ve tutkuların arıtılmış özelliklerini simgelesin. Haçın kırımlarının kesiştiği yerde, bir halka biçiminde yerleştirilmiş yedi kırmızı parlak gül tasarlayalım. Bu güller, itkilerden ve tutkulardan arıtılmış kanı simgelesin.*

* Herhangi bir doğa bilimsel görüşün yukarıdaki düşünceleri onaylaması ya da yanlış bulması önemli değildir. Bitki ya da insanla ilgili düşünceler hiçbir kuramı gerektirmeden doğrudan gözlem sonucu kazanılabilir. Bu tür düşünceler, kanıtlanmış kuramsal düşüncelerin yanında da önemlerini korur. Burada amaçlanan, herhangi bir olguyu bilimsel açıklamak değil, ruhu etkileyecek bir imge oluşturmaktır. Bu nedenle, şu veya bu kişinin imgenin oluşturulmasıyla ilgili ilişkileri, bağlayıcı değildir.

Yukarıda anımsamayla ilgili örnekte olduğu gibi, şimdi bu simgesel imge ruhta canlandırılmalıdır. İmge yeterince derin düşünüldüğünde, ruhu uyarıcı bir etki yapar. Bu süre içinde tüm diğer düşünceler susturulmalıdır. Salt yukarıda tanımlanan imge, ruhta güçlü bir biçimde yaşamalıdır. Simge salt uyarıcı bir imge olarak önerilmeden önce, bitki ve insanla ilgili düşüncelerle oluşturulması boşuna değildir. Bu tür simgelerin etki gücü, derinlerine inilmeden önce yukarıda anlatıldığı gibi hazırlanmasına bağlıdır. Hazırlayıcı imgeler ruhta yaşamadan göz önüne serilirse, soğuk ve etkisiz kalır. Yaşanmış imgeler ise ruhu aydınlatıcı bir güç kazanır. İmgenin derinliklerine inildiği zaman hazırlayıcı düşünceler akla getirilmemeli, salt imge iç gözle canlı biçimde tasarlanmalı, hazırlayıcı düşüncelerin sonucu olan duygu ise bu yaşantıya katılmalıdır. O zaman simge, duygusal yaşantının işareti gibi olur. Ruhun bu yaşantıda kalması da istenen sonucu getirecektir. İnsan başka düşünceler rahatsız etmeden ne kadar zaman bu imgede yaşayabilirse, etki de o kadar artar. Ama hazırlayıcı düşünceler ve duygular, asıl derin düşünme süreci dışında tazelenirse, imge de gücünü yitirmez. Sabırla yinelendiği oranda, imgenin ruhtaki önemi artar. *Wie erlangt man Erkenntnisse der höheren welten?* (Yüksek Dünyaları Kavrayışına Nasıl Ulaşılr?) adlı kitabımda bazı başka meditasyon örnekleri bulunuyor. Özellikle güçlü olanlar bitkinin gelişip ölmesi, bitki tohumunda yatan büyüme güçleri, kristallerin biçimleri, vb. Burada ise bir örnekle meditasyonun ana yapısı gösterilmek istendi.)

Burada anlatılan türde bir simge, doğanın ortaya çıkardığı bir şeyden ya da varlıktan kaynaklanmaz. İşte asıl bu nedenden ötürü salt ruhsal yetenekleri uyarıcı bir gücü vardır. Buna şöyle karşı çıkılabilir: Evet, simgenin tümü doğada bulunamaz, ama öğeleri doğadan alınmış: Haçın rengini ya da gülleri duyularla algılayabiliriz. Böyle düşünenler şunu anlamalı: Yüksek ruhsal yetenekleri uyandıran, duyularla algılanan şeyler değildir,

bunların özel bir biçimde bir araya getirilmeleridir. Sonuçta ortaya çıkan imge ise doğada bulunmaz.

Bir örnekle, nasıl bir düşüncenin ya da imgenin derinlerine inileceği, yani meditasyon anlatılmaya çalışıldı. Tinsel eğitimde çeşitli yöntemlerle oluşturulmuş pek çok türde imge uygulanabilir. Meditasyon yapmak için bazı tümceler, formüller ya da tek bir sözcük de verilebilir. Tüm bu yöntemlerin amacı, ruhu duyusal algılarından uzaklaştırmak, başka türlü bir çalışmaya geçirmektir. Bu çalışma fiziksel duyular için bir anlam taşımaz, ama insanın içinde uyuyan ruhsal yetenekleri geliştirmek için çok önemlidir. Salt duygu ya da duyular üstüne de meditasyon yapılabilir. Bu, özellikle etkili bir yöntemdir. Örneğin sevinç duygusunu alalım. Normal yaşamda, ruh bir dış gerekçesi varsa sevinç duyar. Sağlıklı bir ruh, bir başkasının yürekten iyi bir yaklaşımını görünce sevinir, mutluluk duyar. Sonra bu davranış üstünde düşünebilir ve şöyle diyebilir: İyi yürekli davranan birisi, kendi çıkarını değil çevredekilerin iyiliğini gözetir. Bu nedenle, iyi ahlaklı olduğunu söyleyebiliriz. Gözlemci ruh ise dış dünyadaki sevindirici örnekleri bir yana bırakıp 'iyi kalplilik' kavramını tüm kapsamıyla göz önüne getirebilir. Bir ruhun başkalarının isteklerini ve beklentilerini içine çekip kendine mal ettiği zaman 'iyi kalpli' davrandığını görebilir. O zaman 'iyi kalplilik' insana yüksek bir düşünce olarak sevinç verir. Bu sevinç duyusal dünyadaki şu veya bu olaydan değil, bir ideden, bir ana düşüncenin kendisinden kaynaklanır. Bu sevinç uzunca bir süre ruhta canlı tutulursa, bir duygu üstüne meditasyon yapılmış olur. Ruhsal yeteneklerin uyandırılması ise bu düşünceye değil, dış etkilere kaynaklanmayan bir duygunun ruhta uzunca bir süre yaşatılmasına bağlıdır. Duyuüstü bilincin günlük bilince göre çok daha derin deneyimlerinden kaynaklanan duyguları, meditasyon için uygulandığında ruhsal yetenekleri daha çok geliştirebilir. Daha yüksek bir eğitim için bu tür duygular kaçınılmaz olduğu halde, iyi kalplilik örneğinde tanımlanan duygular üstüne canlı ve içten bir meditasyon da çok ileri götürebilir.

İnsanların özvarlıkları farklı olduğundan, her insana uygun eğitim yöntemleri de farklıdır. Meditasyonun süresine gelince, etkinin rahat ve dingin bir duruma ulaşınca artacağı bilinmelidir. Ama her türlü abartmadan kaçınılmalıdır. Alistirmaların ölçülü yapısı öğrenciye yol gösterebilir.

Meditasyonun etkisini duymak için uzun süre uygulamak gerekir. Tinsel öğrenim için en önemli özellikler sabır ve dayanıklılıktır. Bu iki özelliği içinde uyandırıp beslemeyenler ve huzurla çalışmayanlar fazla ilerleyemez.

Yukarıda söylenenleri özetlersek, meditasyon yüksek dünyaların kavranması için uygulanan bir yöntemdir. Ama başarısı yukarıda anlatılan türden kavramların ya da imgelerin kullanılmasına bağlıdır.

Burada çizilen yol önce 'imgesel kavrayış'a (imagination) götürür. Bu, yüksek kavrayış basamaklarının birincisidir. Duyusal algıların bunlara bağlı anlakla yorumlanmasına tinbilimde 'nesnel kavrayış' denebilir. Bunun üstünde daha birçok kavrayış yer alır. 'İmgesel' sözcüğü bu sözü gerçekten kopuk düşlem ürünlerine bağlayanlar için sorun oluşturabilir. Tinbilimde ise 'imgesel kavrayış' ruhun duyuüstü durumunda gerçekleşir. Bu bilinç durumunda algılananlar, duyuların ulaşmadığı tinsel gerçekler ve varlıklardır. Bu durum ruhta 'simge'lerin ya da 'imge'lerin meditasyonu ile uyarıldığından, bu yüksek dünyaya 'imgesel dünya', kavranmasına da 'imgesel kavrayış' denebilir. İmgesel dünya, fiziksel-duyusal dünyada algılanan gerçekliklerden ve varlıklardan başka anlamda gerçektir. İmgesel yaşamı dolduran düşüncelerin ne olduğundan çok kazandırdığı ruhsal yetenekler önemlidir.

Yukarıda açıklanan simgesel düşüncelerin düşlemcilikten ve nitel varsayımlardan kaynaklandığı, sonuçlarının da kuşku olacağı rahatça ileri sürülebilir. Kurallara uygun bir tinsel öğretiden gelen simgeler için bu kaygı haksızdır, çünkü bu simgeler dış gerçeklikten tümüyle bağımsız yaşayabilecek biçimde seçilmiştir. Güçleri ise

ruh tüm ilgisini dış dünyadan çekip, tüm duyusal izlenimlerini bastırıp, dış kaynaklı tüm düşünceleri de susturduğu zaman yaptıkları etkide görünür.

Meditasyon en iyi uyku ile karşılaştırılarak açıklanabilir. Uykuya bir bakıma benzer, bir bakıma da tam tersidir. Meditasyon gündelik bilince göre daha yüksek bir uyanıklık olan bir uykudur. Amacı, seçilen düşüncenin ya da imgenin derinine inildiğinde, ruhun kendi içinden gündelik yaşama ya da kavrayışa göre daha etkili güçleri çıkarmasıdır. Bu, ruhun kendi iç canlılığını artırır. Uykuda olduğu gibi bedenden ayrılır, ama bilinçsizliğe düşmez. Bunun yerine o zamana kadar bilmediği bir dünyada yaşar. Ruhun bu durumu, bedenden özgürlüğü açısından uyku ile karşılaştırılabilir. Ama gündelik bilince göre daha yüksek bir uyanıklıktır. Ruh, meditasyonda kendi iç bağımsız varlığını yaşar. Oysa güncel uyanık yaşamında, bu yaşamdan kaynaklanan daha zayıf güçleriyle ve bedenın yardımıyla kendi bilincine varabilir. Bedenin (daha doğrusu güçlerinin) oluşturduğu bu bilinç, kendini aynada görmeye benzer.

Yukarıda açıklanan türden simgelerin doğal olarak tinsel dünyadaki gerçekliklerle bağlantısı yoktur. Bunların görevi, insan ruhunu duyusal algılarından ve anlağın şimdi bağlı olduğu beyin aracından koparmaktır. Bunun gerçekleşmesi için de insanın duyularını ve beynini kullanmadan tasarladığı noktanın gelmesi gerekir. İnsanın bu yoldaki ilk yaşantısı, kendini fiziksel organlardan özgür duymasıdır. O zaman şöyle diyebilir: Duyusal algılama yeteneğimi ve güncel anlağımı bir yana bıraktığımda, bilincim yitmiyor. Bu durumun dışına çıkıp kendimi daha önce olduğum varlığın yanında bir başka varlık olarak duyuyorum. İlk salt tinsel yaşantı, ruhsal-tinsel 'ben varlığı'nın gözlenmesidir. Bu varlık insanın yeni benliği olarak, salt fiziksel duyulara ve fiziksel anlağa bağlı benliğin dışına çıkmıştır. İnsan meditasyon yapmadan duyularla anlaşılan dünyadan koparsa, bilinçsizliğin 'hiçliği'ne düşer. Doğal olarak, ruhsal-tinsel varlık medi-

tasyondan önce de vardır. Ama tinsel dünyayı görmek için gerekli organları yoktur. Görmek için gözleri, duymak için kulakları olmayan bir fiziksel bedene benzer. Meditasyon için kullanılan güç, ruhsal-tinsel organları, ruhsal-tinsel varlığı düzene sokarak oluşturur. İnsan bu yolla oluşturduğu şeyin önce kendisi farkına varır. Bu nedenle, ilk yaşantısı bir bakıma kendini algılamaktır. Tinsel eğitimin doğası gereği, kendini eğiten ruh, evriminin bu noktasında imgesel dünyalarda algıladığı şeyin bizzat kendisi olduğunun tümüyle bilincindedir. Gerçi bu imgeler yeni bir dünyada yaşar, ama ruh alıştırmalarla güçlenen kendi varlığını yansıttıklarını kavramalıdır. Bu kavrayış salt doğru bir yargı olmakla kalmamalı, istenç de bu imgeleri her an bilinçten uzaklaştıracak kadar güçlenmelidir. Ruh bu imgelerin arasında tümüyle özgür ve akli başında olabilmelidir. Bu noktada bir tinsel eğitimin doğru olduğu böyle anlaşılır. Ruh bu söylenenleri başaramıyorsa, tinsel alanda yaşadıkları, fiziksel dünyada bir nesne görüldüğü zaman o nesneye takılıp kalmaya, gözünü bir daha ayıramamaya benzer. Tinsel eğitimin bu düzeyinde, bir bölüm imgesel yaşantı, kuralın dışında kalır. Bu imgelerin bilinçte yok edilmeleri gerekmez. Bunlar insanın kendi ruhsal varlığının çekirdeğine bağlıdır. Tinsel yolun öğrencisi, bu imgelerde, yinelenen dünya yaşamları boyunca sürüp giden kendi ana varlığını görür. Bu noktada dünya yaşamının yinelendiği duygusu, gerçek bir yaşantıya dönüşür. Ama bunun dışındaki tüm imgelerden özgür olabilmek gerekir. Bu başarıldıktan sonra, gerçek dış tinsel dünya algılanmaya başlanır. Yok edilen imgelerin yerinde, tinsel gerçekliğin ayırt edildiği başka bir dünya belirir. İnsan ruhsal anlamda belirsizliği aşıp belirginliğe ulaştığını duyar. Bu kendi kendini algılayışa zamanla dış ruhsal-tinsel dünyanın gözlenmesi katılmalıdır. Bunun içinde iç yaşantıların aşığıda açıklandığı gibi düzenlenmesi gerekir.

Öğrencinin ruhu, başlangıçta tinsel-ruhsal dünyayı algılamak için zayıftır. Duyusal dünyadan aldığı imgeler ya da tasarımlar ile meditasyon yapmak için büyük bir iç

enerji harcaması gerekir. Ama yüksek dünyaları gerçekten gözlemek istiyorsa, bu imgelerin ruhta yaşatılması yeterli değildir. Bunu gerçekleştirdikten sonra, hem tüm dış duyuşal dünyanın dürtülerini , hem de yukarıda açıklanan imgeleri ruhundan uzaklaştırdığı bir durumda kalmalıdır. Meditasyonun getirdikleri ancak o zaman ortaya çıkar. Bunların algılanabilmesi içinse ruhun yeterince güçlü olması gerekir. Zayıf bir iç enerjiyle gözden kaçırılmaları kolaydır. Başlangıçta ortaya çıkan ruhsal-tinsel oluşumlar ve insanın kendi varlığında algılayabileceği şeyler, çok ince ve uçucudur. Dış duyuşal dünyanın doğrudan ya da anılar yoluyla yaptığı etkiler, ne kadar karşı koyulmaya çalışılırsa, çok rahatsız edicidir. Üstelik güncel yaşamda bilincine varılan şeylerden çok, dikkat edilmeden yaşananlar meditasyonu etkiler.

Ama insan yapısının bir özelliği, bu geçiş durumunda yardımcı olur. Ruh uyanıkken dış dünyadan gelen rahatsızlıklar nedeniyle başaramadıklarını uykuda gerçekleştirir. Meditasyon yapan birisi, yeterince dikkat ederse uyku sırasında 'tümüyle uyumadığını', ruhunun uyku sırasında bile eylemde olduğunu duyar. Böyle zamanlarda, doğal güçler ruhun uyanıkken kendi gücüyle susturamadığı dış etkileri uzaklaştırır. Meditasyon etkisini göstermeye başlayınca ruh bilinçsizlikten kurtulur ve tinsel-ruhsal dünyayı duyar. Bu iki biçimde kendini gösterir: İnsan uyku sırasında bir başka dünyada olduğunun bilincine varabilir ya da uyanınca başka bir dünyada bulunmuş olduğunu anımsayabilir. Birincisi için ikinciye göre çok daha güçlü bir iç enerji gerekir. Bu nedenle, tinsel eğitime yeni başlayanlarda daha çok ikinci durum görülür. Öğrenci giderek sabah uyandığında şöyle diyecek noktaya ulaşır: "Tüm uykum sırasında başka bir dünyadaydım. Uyanışım ben'i bu dünyadan ayırdı." Gene zamanla bu dünyanın varlıklarının ve olaylarının anıları belirginleşir. O zaman öğrenci 'bilincin sürekliliği' denebilecek duruma ulaşmıştır (bilincin uyku sırasında sürmesi). Bu, insanın uyurken *her an* bilinçli olduğu anlamına gelmez. Başkaları gibi uyuyan, ama uykunun belirli sü-

relerinde tinsel-ruhsal dünyayı bilinçli gözleyebilen ya da uyandığında bu kısa bilinç sürelerini anımsayan birisi, bilincin sürekliliği açısından önemli adımlar atmıştır. Gene de bu anlatılanların bir geçiş sürecinde gerçekleştiği unutulmamalıdır. Bu süreç tinsel eğitim için önemlidir. Ama tinsel-ruhsal dünyanın yetkin bir gözlemi için yetersiz kalır. Ruhun bu durumda kendine ve algıladıklarına güveni yoktur. Ama bu tür yaşantılar onu giderek güçlendirir. Uyanıkken de dış ya da iç fiziksel dünyaların rahatsız edici etkilerinden korunmayı öğrenir. Duyularını ve fiziksel beyne bağlı anlağı susturmayı, tinsel görüşü hazırlamaya yarayan meditasyon imgelerini bilinçten uzaklaştırmayı başarır. Tüm bunlar zamanla ruhsal gözlemler yapabilmesini sağlar. Tinbilimin şu veya bu biçimde açıkladığı her şey, tümüyle uyanık durumdaki tinsel-ruhsal gözlemlerden kaynaklanmalıdır.

Tinsel eğitim sırasında iki ruhsal yaşantı önemlidir. Birincisi insanı şu sonuca götürür: Fiziksel dünyanın getirdiği tüm etkileri bir yana bırakıp içime baktığımda, etkin olmayı sürdüren bir varlıkla karşılaşıyorum. Bu varlık bir başka dünyada, kendi kendinin bilincinde olarak yaşıyor. Bu dünyayı, tanımam ise kendimi yalnızca güncel-duyusal izlenimlere açtığım sürece olanaksız. Ruh bu noktada kendi varlığının çekirdeğini yeni bir varlık olarak doğurduğunu duyar. Bu yeni varlığın özellikleri, ruhta önceden yaşayanlardan çok başkadır. İkinci yaşantı ise insanın şimdiye kadarki varlığını ikinci bir varlık olarak yanında bulundurabilmesidir. Şimdiye kadar içinde yaşadığı şeyi bir bakıma karşısında bulur. Kendini zaman zaman eskiden kendi varlığı ya da ben'i olarak kabul ettiği varlığın dışında duyar. Tümüyle dingin ve kendine egemen bir durumda, iki benlikte birden yaşar. Birincisi şimdiye kadar bildiği 'ben'idir. Diğer bu ben'in üstünde yeni doğmuş bir varlık olarak yer alır. Birinci ben giderek ikinci benden bağımsızlaşır. Bu insan fiziksel bedeninin birinci benden bağımsız olmasına benzer.

Bu yaşantının önemi büyüktür. Çünkü insanın tinsel eğitim yoluyla varmaya çalıştığı dünyada yaşamın ne anlama geldiğini gösterir.

Şimdi ikinci ve yeni doğmuş ben, tinsel dünyayı algılamaya yönlendirilebilir. Bu benlikte, fiziksel duyu organları gibi tinsel dünyayı algılayan organlar gelişebilir. Bu gelişim gerekli düzeye ulaştığında, insan kendini yeni doğmuş bir ben olarak duymakla kalmaz, tinsel gerçeklikleri ve varlıkları fiziksel dünyasında olduğu gibi algılamaya başlar. Bu, üçüncü önemli yaşantıdır. Tinsel eğitimin bu basamağında, artan ruhsal güçlerle birlikte benlik sevgisinin, senlik duygusunun güncel yaşama göre olağanüstü arttığı bilinirse, bazı yanlışlar engellenebilir. Bu benlik sevgisi, hiçbir bakımdan bilinen bencilliklere benzemez. Gelişmenin bu basamağında daha çok bir doğa gücü gibidir. Güçlü benlik duygusunu yenmek içinse istencin sıkı bir biçimde eğitilmesi gerekir. Benlik sevgisinin nedeni, tinsel eğitim değildir. Hep var olan bir duygu, tinsel yaşantı yoluyla bilince ulaşır. İstencin eğitimi, tinsel eğitime eşlik etmelidir. Yeni yaratılan dünyada sonsuz mutlu olma isteği çok güçlüdür. İnsan tüm gücüyle çalışarak başardığı şeyi gene ortadan kaldıramaz. Vardığı imgesel dünyada kendisini yok etmelidir. Ama benlik duygusunun en güçlü itkileri, buna karşı savaş verir. Tinsel eğitim yöntemlerinin insanın dışından kaynaklandığı ve ruhun ahlaki gelişmesinden bağımsız olduğu rahatça düşünülebilir. Buna karşılık, benlik duygusunu yenebilecek ahlak gücünü kazanmak için ruhu gerekli düzeye getirmenin kaçınılmaz olduğu bilinmeli. Ahlakta ilerlemenin eşlik etmediği bir tinsel ilerleme düşünülemez. Ahlak gücü olmadan benlik duygusu yenilemez. Doğru bir tinsel eğitim ile ahlak eğitiminin ayrı şeyler olduğunu ileri sürmek, gerçeğe aykırıdır. Ancak tinsel yaşantıları olmayanlar şu kaygıyı dile getirebilir: "İnsan tinsel algılama sandığı şeylerin düşlem ürünü olmadığını nasıl bilebilir?" İnsanın kızgın bir demirin düşüncesi ile aynı demirin gerçekten var olup elini yakmasını ayırt etmesi gibi, düzenli bir tinsel eğitimle anlatılan

basamağa ulaşan birisi de kendi tasarımlarıyla tinsel gerçeklik arasındaki farkı görür. Burada yaşantının sağlıklı oluşu belirleyicidir. Tinsel dünyadaki denetimi de gene yaşam belirler. Duyusal dünyada bir demiri ne kadar kızgın düşünssek de parmağımızı yakmayacaktır. Tinsel eğitimin öğrencisi de aynı biçimde bir tinsel gerçekliği düşlediğini ya da uyarılmış tinsel algı organlarıyla gerçek olayların ya da varlıkların etki alanına girdiğini bilir. Tinsel eğitim sırasında gözetilmesi gereken ve bu anlamda yanlışlara düşülmesini engelleyen kurallar, izleyen sayfalarda açıklanacaktır.

Tinsel öğrencinin yeni doğan ben'in bilincine vardığı zaman ulaştığı ruhsal durum, son derece önemlidir. Çünkü insan duyguları, düşünceleri, itkileri ve tutkularını 'ben' ile yönlendirir. Ruhun algıları ve duyguları yalnız bırakılamaz. Düşüncenin ışığıyla düzenlenmelidirler. Düşünsel yasaları getiren, tasarımları ve düşünceleri düzenleyen de 'ben'dir. Bu tüm istekler, itkiler, eğilimler ve tutkular için de geçerlidir. Ana ahlak kuralları, bu ruhsal güçleri yönetir. Ben, ahlakçı yargıları ile ruhun bu alanındaki önderi olur. İnsan bildik ben'inden daha yüksek bir ben çekip çıkardığı zaman, birincisi bir bakıma bağımsızlık kazanır. Yaşam gücünü ise bu güç yüksek bene yönlendiği oranda yitirir. Düşünce yasalarını yeterince kavramamış, yargı gücü de yeterince gelişmemiş bir insanın yüksek ben'i doğurmak istediğini düşünelim. Bildik ben'ine ancak o zamana kadar geliştirdiği ölçüde düşünce gücü bırakabilir. Düzenli düşünebilme yetersiz ise bağımsızlığını kazanan ben düzensiz, karışık ve fantastik düşünmeye ve yargılamaya başlar. Böyle bir kişinin yeni doğan ben'i zayıf olacağından, açık seçik düşünemeyen alçak ben, duyuüstü gözlemi de etkiler ve insan burada da sağlıklı yargılayamaz. Mantıklı düşünme yeteneğini yeterince geliştirseydi, alçak ben'ini rahatça özgür bırakabilirdi.

Bu, ahlak yaşamı için de geçerlidir. Ahlak yargıları yeterince güçlü, istekleri, itkileri ve tutkuları denetim altın-

da olmayan bir insanın güncel ben'i bağımsızlık kazanırsa, tüm bu güçlerin etkisi altında kalacaktır. İnsanın duyüstüne yönelik gerçeklik duygusu, fiziksel dünyadakin-den çok daha zayıf olabilir. Gevşek bir gerçek duygusu ise akla gelebilecek türlü düşlem ürünlerinin gerçek sanılmasına neden olur. Gerçeklik duygusunda, güçlü bir ahlak yargısı, karakterin güvenilirliği ve sorumluluk bilincinin köklülüğü etkin olmalıdır. Tüm bu özellikler, güncel bende yüksek ben duyuyüstü kavrayış için eyleme geçmeden geliştirilmelidir.

Bu söylenenler, tinsel öğretiyeye ürkütücü bir görünüm vermekten çok ne denli ciddiye alınması gerektiğini vurguluyor.

Birinci ben'in görevlerini güvenle yapması için gerekli her şeyi yapmaya hazır olan kişiler, ikinci ben'in tinsel eğitimle bağımsızlık kazanmasından ürkmemelidir. Ancak, insanın kendini bir şey için yeterince olgun bulması gerektiğinde, kendi kendini kandırma tehlikesinin çok büyük olduğu bilinmelidir. Burada açıklanan tinsel yolda, düşünce yaşamının eğitimi, düşülebilecek yanılgıları önler. Düşüncelerin eğitilmesi, gerekli iç yaşantıların ortaya çıkmasını, ama zararlı düşlemlere saplanmadan yaşanmalarını sağlar. Bu eğitimden geçmeden gerçekleşirse, ruhta büyük bir güvensizliğe yol açabilirler. Burada açıklanan yöntemlerle, yaşantıların tıpkı sağlıklı bir ruhun fiziksel dünyayı algıladığı gibi tümüyle algılanmaları sağlanır. İnsan düşüncelerini eğiterek kendi yaşadıklarını gözlemeyi öğrenir. Oysa eğitilmemiş birisi, yaşantılarının tutsağıdır. Doğru bir eğitimle yüksek dünyaların yolunu arayan öğrencinin bazı özellikler geliştirmesi gerekir. Bu, her şeyden önce düşünce, istenç ve duygular üstünde egemen olmaktır. Bunu alıştırmalarla sağlamak isteyen yöntemin iki amacı vardır: Birincisi ruhun ikinci bir ben doğurduğunda sarsılmayacak kadar güçlü, güvenli ve uyumlu olmasıdır. İkincisi ise yeni doğan ben de yeterince güç ve denge aşılayabilecek duruma gelmesidir.

Tinsel eğitim için insan düşüncesinin her şeyden önce nesnel (objektif) olması gerekir. Fiziksel-duyusal dünyadaki yaşam, nesnel düşünmenin en iyi öğretmenidir. Ruh düşünceleriyle oraya buraya dağılırsa, yaşamın gerçekleri bu düşünceleri gerçeğe uydurur, yoksa insanın başına sorunlar açılır. Ruh, yaşamdaki gerçekliklere uygun düşünmek zorundadır. İnsan ilgisini fiziksel dünyadan çekerse, bu dünyadan gelen düzeltmelerin eksikliğini duyar. Düşüncesi kendi kendisinin düzelticisi olmaz ise yanılmaya ve saçmalamaya başlar. Bu nedenle, tinsel yol öğrencisinin düşünceleri kendi kendilerini yönlendirebilecek duruma gelmelidir. İç güç geliştirilmeli, bir konuya ya da şeye dağılmadan bağlı kalabilmek öğrenilmelidir. Bu nedenle, 'düşünce alıştırmaları' uzay ve karışık konulardan çok gündelik yaşamda karşılaşılan yalın nesnelerde uygulanmalıdır. Düşüncelerini aylar boyunca günde en az beş dakika süreyle yalın bir nesneye (örneğin bir toplu iğneye ya da kurşun kaleme) yöneltmeyi ve bu süre boyunca nesne ile ilgisi olmayan tüm düşünceleri uzaklaştırmayı başaran birisi, bu yönde epey yol almış demektir. (Her gün başka bir nesne ele alınabileceği gibi, birkaç gün üst üste aynı konuda kalınabilir.) Kendini bilimsel anlamda 'düşünür' kabul edenlerin de böyle yöntemlerle olgunlaşmaktan gocunmaması gerekir. Çünkü çok iyi bilinen bir şey üstünde yeterince düşünüldüğünde, nesnel olunacağına güvenilebilir. "Kurşun kalem hangi bölümlerden oluşur? Kurşun kalemi oluşturan gereçler önceden nasıl hazırlanır? Nasıl birleştirilir? Kurşun kalem ne zaman icat edildi?" vb. gibi sorular soran birisi, gerçeğe, insanın varoluş kaynağının ya da yaşamın ne olduğu üstüne kafa yoran birisinden daha yakındır. Yalın düşünme araştırmaları Satürn, Güneş ve Ay gibi büyük evrensel imgeleri tasarlayabilmek için karışık ve bilgiç akıl yürütmelerden çok daha nesnel bir yaklaşım sağlar, çünkü şu veya bu konuda düşünebilmek değil, *kendi iç gücüyle* nesnel düşünebilmek önemlidir. Rahatça gözleyebildiği duyusal-fiziksel oluşumlar yoluyla nesnel düşünmeyi öğrenen ruh, fizik-

sel dünyanın ve yasalarının dışında da nesnel olmayı ister. Ve öznel (subjektif) düşüncelerini başı boş bırakma alışkanlığından vazgeçer.

Ruh, düşünce dünyasında olduğu gibi istenç dünyasında da egemen olmalıdır. Fiziksel-duyusal dünyada egemen öge, gene yaşamdır. Yaşam insanın çeşitli gereksinmelerine neden olur; istenç ise bu gereksinmeleri doyumak için eyleme geçer. Yüksek bir tinsel eğitime giren insanın kendi buyruklarına kesinlikle uymaya alışması gerekir. Bunu başaran birisi ise giderek anlamsız isteklerinden vazgeçer. İstenç yaşamındaki doyumsuzluk ve dengesizlik ise nasıl gerçekleşeceği belirlenmiş isteklerden gelir. Bu tür doyumsuzluklar, yüksek ben'ini doyumak isteyen bir ruhun tüm iç yaşamını allak bulak eder. Böyle bir durumda en iyi alıştırma, aylar boyunca günün belirli bir saatinde kendine şu buyruğu vermektir: "Bugün şu belirli zamanda şunu yapacaksın." İnsan giderek yapılacak işin zamanını ve türünü kesinlikle gerçekleştirilebilir bir biçimde buyurmayı öğrenir. Böylece nasıl gerçekleşeceği belirsiz "Şunu isterim, bunu isterim"lerden vazgeçilir. Goethe, *Faust*'un II. perdesinde falcı kadını şöyle konuşturur: "Benim aşkımı ancak olanaksıza erişmeye çalışan biri kazanabilir." Goethe'nin kendisi ise *Proza Üstüne Deyişler*'de şöyle der: "Düşüncede yaşamak demek, olanak dışına karşı olasıymış gibi davranmaktır." Ama bu sözler, yukarıdakilerle çelişmez. Goethe ve falcısı Manto'nun istediğini önce olası şeyleri gerçekleştirmeyi öğrenip sonra güçlü istenciyle 'olanaksız' şeyleri olası kılanlar başarabilir.

Duygusal dünyada ise tinsel eğitim ruhu bir tür iç rahatlığına kavuşturmalıdır. Bunun için ruhun zevke ve üzüntüye, neşeye ve acıya egemen olması gerekir. Özellikle bu yeteneğin geliştirilmesi, önyargılarla karşılaşabilir. Sevinilecek şeye sevinemeyen, üzülecek şeylere de üzülemeyen kişinin çevresine ilgisiz ve soğuk olacağı sanılabilir. Ama istenen bu değildir... Ruh sevinilecek şeylere *sevinmeli*, üzülecek şeylere de *üzülebilmelidir*.

Ama sevincin ve acının, zevkin ve sıkıntının *dışavurumlarına* egemen olmalıdır. Bunun için gayret edilirse, çevredeki sevindirici ya da üzücü şeylere karşı daha da duyarlı olunduğu görülür. Burada söz konusu yeteneği geliştirmek için insanın uzun bir süre kendini dikkatle gözlemesi gerekir. Zevk ve acı tümüyle yaşanmalı, ama insan kendini bunların içinde yitirmemelidir, denetimi dışında dışavurumlara izin vermemelidir. Haklı bir acı değil de kontrolsüz bir ağlama bastırılmalıdır. Kötü bir davranışa karşı duyulan tiksinti değil, yol açtığı kör öfke; tehlikeye karşı hazırlıklı olma değil, hiçbir işe yaramayan korku vb. aşılmalıdır.

Tinsel yolun öğrencisi, ancak böyle alıştırmalarla ruhunda gerekli dinginliği sağlar ve yüksek ben doğup eyleme geçtiği zaman ruhun bu benliğin sağlıklı bir dublörü gibi ikinci bir yaşam sürmesini engeller. Özellikle böyle konularda kendi kendini aldatmamalıdır. Bazıları gündelik yaşamda yeterince soğukkanlı olduklarını ve bu alıştırmalara gereksinim duymadıklarını sanabilir. Asıl böylelerinin iki misli çok alıştırma yapmaları gerekir. Gündelik yaşamda soğukkanlılığı korumak kolay olabilir. Ama daha yüksek bir dünyaya çıkıldığında, yalnızca bastırılmış bazı dengesizlikler ortaya çıkar. Tinsel eğitimde önemli olan, daha önce sahip olduğu *sanılan* özellikler değil, gereksinme duyulanların düzenli alıştırmalarla geliştirilmesidir. Bu tümce kendi içinde çelişkili görünse de doğrudur. Yaşam şunu veya bunu öğretmiş olsa da, tinsel eğitime insanın *kendi kendine geliştirdiği* özellikler hizmet eder. Yaşamın heyecanlı yaptığı birisi heyecanını dizginlemeyi, yaşamın soğukkanlılığı öğrettiği biri de ruhunu canlandırıp, sarsıp, aldığı etkiye uygun ölçüde karşılık vermeyi öğrenmelidir. Ne hiçbir şeye gülemeyen, ne de her şeye gülmeyi durduramayan birisi yaşamına egemendir.

Düşünce ve duygu için bir eğitim yolu daha, 'olumluluk' denen özelliğin geliştirilmesidir. Güzel bir hikâye, Kristos-İsa'nın başka kişilerle birlikte bir köpek leşinin

yanından geçtiğini anlatır. Herkes tiksintiyle başını çevirirken Kristos-İsa hayranlıkla köpeğin dişlerinden söz eder. Dünyaya karşı bu hikâyedeki gibi bir yaklaşım edinmeye çalışılabilir. Yanlışlık, kötülük ve çirkinlik, ruhun bulunduğu her yerde doğruluğu, iyiliği ve güzelliği görmesini engellememelidir. Bu olumlu yaklaşım, hiçbir şeyi eleştirmemekle, kötülüğün, yanlışın veya alçaklığın hoş görülmesiyle karıştırılmamalıdır. Hayvan leşinin 'güzel dişleri'ni gören birisi, çürüyen bedenini de görür. Ama leş, güzel dişleri görmesini engellemez. Kötülük iyi, yanlış doğru bulunamaz. Ama kötünün iyiyi, yanlışın doğruyu görmeye engel olmaması sağlanabilir.

Yeni yaşantılara karşı açık ve önyargısız bir tutumun önceden bilinenlerle engellenmesine izin verilmez ise düşünce ve istenç yeni bir olgunluğa varmış demektir. Tinsel yolun öğrencisi için şu düşünce geçersiz olmalıdır: "Ömrümde böyle bir şeyi hiç duymadım. İnanmıyorum." Belirli bir zaman boyunca, 'hiç duymadıkları'ni duymak için özel gayret göstermelidir. İnsan hazırsa küçük bir esinti, bir yaprak ya da bebeğin çıkardığı sesler kendisine o zamana kadar bilmediği bir bakış açısını gösterebilir. Bu yönde kolayca abartmaya gidilebilir. Söz konusu olan, olgun bir yaşta edinilen yaşam deneyimlerini bir yana bırakmak değildir. Bugün yaşananlar elbette geçmişin deneyimleriyle değerlendirilir. Tinsel öğrenci terazinin bir kefesine deneyimlerini, diğerine ise hep yeni bir şey öğrenme eğilimini koymalıdır. Yeni yaşantıların eskiden bilinenleri çürütebileceği de hiç unutulmamalıdır.

Böylece, tinsel yolun öğrencisinin geliştirmesi gereken beş ruhsal özellikten söz edilmiş oldu! Düşüncelelerin akışına egemen olmak, zevk ve acı karşısında dengeli ve rahat olabilmek, dünyayı yargılarken olumluluk, yaşama karşı önyargısız bir tavır. Belirli süreçler boyunca, bu özellikleri geliştirmeye çalışan birisi bunların birbirleriyle uyum içinde olması için de gayret etmelidir. Bu özellikleri ikişer ikişer, üçer birer, hep bir arada vb. çalışarak bu dengeyi kurabilir.

Yukarıda verilen alıştırmalar, tinsel eğitimin yöntemlerine uygundur. Ciddiyetle uygulandıklarında doğrudan doğruya sonuçların yanı sıra tinsel dünyaya götüren yolda da pek çok yararları olacaktır. Bu alıştırmaları yeterince yapan birisi, ruhundaki bazı eksiklik ve yanlışlarla karşılaşır. Ama düşünsel, duygusal ve öz yapısal yaşamını güçlendirmek için gerekli özel yöntemleri de bulacaktır. Yeteneklerine, doğasına ve öz yapısına (karakterine) göre başka alıştırmalara da gereksinmesi olabilir. Gene de ilk adım yukarıda anlatılanlar üstünde yeterince çalışmaktır. Diğer yöntemler bunların sonucu olarak ortaya çıkar. Bu alıştırmaların zamanla baştan görülmeyen bazı şeyler kazandırdığı fark edilir. Örneğin kendine güveni zayıf birisi, belirli bir zaman sonra güven duygusunun geliştiğini görür. Bu, başka ruhsal özellikler için de geçerlidir. (Özel ve daha ayrıntılı alıştırmalar, *Yüksek Dünyaları Kavrayışına Nasıl Ulaşılr?* adlı kitabımda bulunabilir.) Önemli olan, sözü edilen yeteneklerin giderek daha yüksek derecelerde geliştirilmesidir. Düşünceler ve duygular çok iyi denetlenebilmeli, ruh tümüyle dingin, akli ve yüreği dış yaşamla ilgili her türlü sevinç ve üzüntüden, doyum ve sıkıntıdan, hatta görev ve sorumluluktan özgür süreçler oluşturabilmelidir. İnsan böyle zamanlarda salt meditasyon için seçtiği düşüncelere açık olmalıdır. Bu söylenenler, rahatça önyargılarla karşılaşabilir. İnsanın gönlüyle aklını günün belirli saatlerinde dış yaşamdan geri çekmesi, onu yaşama ve görevlerine yabancılaştıran bir tehlike sayılabilir. Bu, gerçekte tümüyle yanlıştır. Yukarıda açıklandığı gibi, günün belirli saatlerini iç huzuru ve sessizlikle geçirenler, buradan kazandıkları güçlerle dış görevlerini ve sorumluluklarını daha iyi yerine getirir.

İnsanın böyle zamanlarda kendi kişisel sorumluluklarından uzaklaşıp tüm insanlığa yönelik konulara eğilmesi özellikle değerlidir. İnsan tinsel dünyadan kaynaklanan düşüncelerle dolar, bu düşünceler onu en az kişisel sorunları kadar ilgilendirmeye başlarsa ruhun kazancı da büyük olur. Bu yöntemlerle ruhsal yaşamını düzenleme-

ye çalışan birisi, kendi sorunlarını bir yabancıymış gibi iç huzuruyla görebilmeye başlar. Kendi yaşamlarını, kendi sevinçlerini ve üzüntülerini bir başkasınınmış gibi görebilmek, tinsel eğitim için iyi bir hazırlıktır. Bu anlamda yeterli bir düzeye ulaşabilmek için her günün akşamında günlük yaşantıları gözden geçirmekte yarar vardır. İnsan güne bakarken kendini de görmeli, dışarıdan izlemelidir. Bu kendini gözleyiş, günün bazı küçük bölümleriyle başlayarak ilerletilebilir. Giderek geriye bakışta daha başarılı olunur, kısa bir süre sonra tüm gün göz önüne getirilebilir. Yaşantıların geriye doğru izlenmesinin tinsel eğitim açısından özel bir önemi vardır. Çünkü düşünceyi olayların salt duyuşsal yönünü görmekten kurtarır. Geriye doğru bakışta her şey doğru düşünülmeyle birlikte, duyuşsal olaylarla engellenmez. Bu, duyuüstü dünyaya girmek için gereklidir. Düşünce sağlıklı bir güç kazanır. Bu nedenle, gündelik yaşam dışındaki bazı şeyleri de sondan başa doğru düşünmekte yarar vardır: Örneğin bir tiyatro oyununu, bir öyküyü ya da bir müzik parçasını.

Tinsel yolun öğrencisi, giderek olayları iç güven ve huzurla karşılamayı, kendi ruhsal durumuna göre değil anlamlarına göre değerlendirmeyi amaç edinir. Bu yaklaşım da yukarıda açıklanan simgesel ya da başka düşüncelerin ve duyguların derinine inmek için gerekli ruhsal temeli hazırlar.

Tüm bu sayılan koşulların yerine getirilmesi gerekir. Çünkü duyuüstü yaşam, duyuüstü dünyaya girilmeden önce bulunan güncel yaşamın üstüne kurulur. Her tür duyuüstü yaşantı, iki bakımdan bu ruhsal çıkış noktasına bağlıdır. Tinsel eğitime sağlıklı bir yargı gücü kazanmadan girişenler, tinsel dünyayı yanlış ve sağlıklı olmayan bir biçimde algılayabilir. Bir anlamda, tinsel algı organları yanlış gelişir. Bozuk ya da hasta bir gözün duyuşsal dünyada iyi görememesi gibi, sağlıklı yargılayamayan tinsel organlar da doğru algılamaz. Kötü bir ahlakla yola çıkıp tinsel dünyaya girenler de her şeyi sisler içinde görür. Tinsel dünyadaki durumları, duyuşsal dünyada uyuş-

turulmuş birine benzetilebilir. Ama uyuşturulmuş birinin söyleyebileceği fazla bir şey olmamasına karşılık, tinsel gözlemci gene de gündelik bilinçteki birinden daha uyanıktır. Bu nedenle, açıkladıkları, tinsel dünyanın yanlış tanınmasına neden olur.

İmgesel kavrayışın olgunlaşması için yukarıda açıklanan meditasyonların 'duyusallıktan özgür düşünce' alışkanlığıyla desteklenmesi gerekir. Fiziksel-duyusal dünya gözlenerek oluşturulan düşünceler, duyulardan özgür değildir. Ama insanın salt böyle düşünebileceği görüşü de yanlıştır. Düşüncelerin duyusal gözlemlerle dolmasa da boş ve içeriksiz olması gerekmez. Tinsel yolun öğrencisinin duyulardan özgür düşünmeyi öğrenmesi için en yakın ve güvenli yöntem, tinbilimden öğrendiklerini kendi düşüncesine mal etmektir. Bu gerçekler, fiziksel duyularla gözlenemez. Ama yeterli sabır ve sürekli çalışmayla 'kavranabilirler'. Belirli bir eğitimden geçmeden yüksek dünyaları araştırmak, kişisel gözlemler yapmak olanaksızdır. Ama tinsel araştırmacının tüm söyledikleri anlaşılabilir. Buna şöyle karşı çıkılabilir: "Tinsel araştırmacının söylediklerini kendim göremediğime göre, nasıl kör bir inançla kabul edebilirim?" Bu tümüyle temelsiz bir karşı çıkmadır. Çünkü söylenenler üstünde *salt* düşünerek, güvenilir bir kanıya ve doğru oldukları sonucuna varılabilir. Bu başarılabilir ise nedeni görülmeyen hiçbir şeye inanılamayacağı değil, yeterince önyargısız, geniş ve köklü düşünülememesidir. İnsan iç güçlerini yeterince uyardığında, sandığından çok daha fazlasını kavrayabilir. Düşüncenin kendisinde duyuüstü dünyaya bağlı bir varlık yaşar. Ruh genelde bu bağın bilincinde değildir, çünkü düşünme yeteneğini duyusal dünyadan almaya alışmıştır. Bu nedenle, duyuüstü dünyadan kaynaklanan düşünceleri anlayamayacağını sanır. Oysa bu düşüncelerin salt tinbilimde eğitilmiş kişiler için açık olduğu doğru değildir. Düşünce gücünün bilincinde ve bu gücü kullanmaya hazır birisi için hiçbir engel yoktur.

Tinsel araştırma sonuçları üstünde sürekli çalışmak, duyuşal gözlemlerden bağımsız bir düşünme alışkanlığı yaratır. İnsan içindeki düşüncelerin nasıl bir örgü gibi birbirlerini arayıp bulduklarını, bağlantıların duyuşal gözlemin gücü olmadan da gerçekleştiğini kavrar. Burada önemli olan, düşün dünyasındaki iç yaşamın farkına varmak, gerçekten düşünüldüğünde duyuşüstündeki canlı bir dünyaya girildiğini görmektir. İnsan kendisine şöyle der: "İçimdeki bir şey, düşünsel bir örgen (organizma) oluşturuyor. Ama ben bu 'bir şey' ile özdeşim." Böylece duyulardan özgür düşünmek, belirli bir yeteneğin iç yaşantımıza akmasına neden olur, tıpkı duyuşal özelliklerin gözledikleri sırada fiziksel organlarımız yoluyla içimize akması gibi. Duyuşal dünyayı gözlemleyen birisi şöyle der: "Dış uzayda bir gül var. Bu gül bana yabancı değil, çünkü rengi ve kokusuyla kendini tanıtıyor." Şimdi aynı şeyi duyulardan özgür düşündüğümüzde söylemek için yeterince önyargısız olmak gerekir: "İçimde düşüncelerimi birbirine bağlayan, bir düşünce yapısı kuran bir varlık kendini gösteriyor." Ama dış duyuşal dünyadaki şeylerin uyandırdığı duygu, duyulardan özgür düşüncede algılanan varlığından değişiktir. Birinci gözlemci, kendini 'gül'ün dışında duyar. Duyularından özgür düşünen ise kendini bildiren varlığı içinde, kendisiyle bir olarak duyar. Öte yandan, az ya da çok bilinçli salt dışarıda karşısına çıkan nesnelerin birer varlık olduğunu kabul eden kişi, ayrı bir varlığın kendisiyle birleşerek kendini dışavurabileceğini anlayamaz. Bu anlamda doğru görebilmek için şu iç yaşantı gereklidir: İnsanın kendi oluşturduğu nitel düşünceler ile bunlar sustuğunda duyduklarını ayırt edebilmesi gerekir. O zaman şöyle diyebilir: "Kendi içimde sessizim. Düşünce bağlamları oluşturmuyorum. Kendimi içimde düşünen şeye veriyorum." Şimdi haklı olarak şu sonuca varılabilir: İçimde bağımsız bir varlığın etki gösterdiğini biliyorum. Tıpkı belirli bir kırmızı gördüğümde, koku algıladığımda bir gül ile karşılaştığımı bildiğim gibi. Burada düşüncelerin tinsel araştırmacının söylediklerinden kaynaklanması

bir sorun değildir. İnsan kendini hazır bulduğu bazı düşüncelere verir. Ama ruhta yeniden yaratılmadan düşünülmesi olanaksızdır. Bu nedenle, tinsel araştırmacı, dinleyicilerinde ve okurlarında önce kendi içlerinde bulmaları gereken düşünceleri uyarır. Buna karşılık, duyu-sal gerçeklikten söz eden, duyu-sal dünyada gözleyebilecekleri şeylere işaret eder.

(Tinbilimsel açıklamalarla duyulardan özgür düşünceye götüren yol, her bakımdan güvenlidir. Ama daha güvenli ve sağlıklı, fakat birçokları için de daha zor bir yol daha vardır. *Goethes Weltanschauung* (Goethe'de Dünya Görüşü) ve *Die Philosophie der Freiheit* (Özgürlüğün Felsefesi) adlı kitaplarımda bu yol açıklanıyor. Bu kitaplarda, insan düşüncesinin kendini fiziksel-duyu-sal dış dünya yerine *salt kendine adadığı* zaman geliştirebilecekleri anlatılıyor. O zaman insanda duyu-sal anılarla uğraşan düşüncenin yerini bağımsız, canlı bir varlık gibi olan saf düşünce alır. Bu kitaplarda tinbilimsel hiçbir alıntı yoktur. Bunun yerine kendi içinde çalışan saf düşüncenin dünya, yaşam ve insan ile ilgili gerçeklere varabileceği gösterilir. Bu kitaplar, duyu-sal ve tinsel dünyaların kavranması arasında çok önemli bir ara basamakta yer almaktadır. Duyu-sal gözlemi aştığı halde, tinsel araştırmaya girmeye hazır olmayan bir düşüncenin kazanabilecekleri burada sunulur. Ruhunu tümüyle bu kitaplara açan birisi, tinsel dünyaya girmiş demektir. Ama bu dünyayı bir düşünce dünyası olarak algılar. Böyle bir ara basamağa hazır olan, güvenli bir yoldadır. Yüksek dünyalar karşısında kazandığı duygu, ona tüm gelecek zamanlarda en güzel meyveleri getirir.)

Yukarıda açıklanan simgesel düşünceler ve duygularla yapılan meditasyonun amacı, başka bir deyişle insan astral bedeninde yüksek algı organlarının oluşturulmasıdır. Bunlar öncelikle astral bedenin tözünden yaratılır. İnsan yeni algı organları yoluyla yeni bir dünyanın kapılarını açar ve kendini yeni bir 'ben' olarak tanır. Bu or-

ganların duyuusal-fiziksel dünyayı gözlemeye yarayanlardan farkı, *eylem içinde* ve *etkin* oluşlarıdır. Göz ya da kulak gibi organlar edilegendir, kendilerini ışığın ve sesin etkisine açar. Buna karşılık, tinsel-ruhsal algı organları, algıladıkları sürece eylemdedir, nesneleri ve gerçeklikleri tüm bilinçleriyle kavradıkları söylenebilir. Bu, tinsel-ruhsal kavrayışın söz konusu gerçekliklerle 'birleştiği' ya da 'onlarda yaşadığı' duygusunu uyandırır. Yeni gelişen tinsel-ruhsal organlara, duyuüstü bilincini 'imgesel' algıladığı biçimlerden ötürü 'lotus çiçekleri' denebilir. (Doğal olarak bu benzetmenin ciğer kanatlarından söz edildiğinde geçen 'kanat'tan öte olmadığı bilinmelidir.) Çok özel meditasyonlarla, bir ya da diğer tinsel organ, bir ya da diğer lotus çiçeğini oluşturacak biçimde etkilenir. Bu kitapta tüm söylenenlerden sonra gereksiz olsa da, bu 'gözlem organları'nın duyuusal imgeleriyle özdeş olmadığı belirtilmelidir. Bu 'organlar' duyuüstüdür ve ancak belirli bir ruhsal eylemle ve o eylem sürdükçe var olur. Duyusal gözlemle bu organları görmek olanaksızdır, düşünen bir insanı bir sise gömülmüş gibi görmediğimiz gibi. Duyuüstünü duyuusal tasarlamaya çalışmak, yanlış anlaşılmalara yol açar. Duyuüstü dünyanın varlığını kabul etmekle birlikte, duyuusal şeyleri tasarlamak isteyenler, tinsel araştırmacının söz ettiği 'lotus çiçekleri'ni daha ince bir özdekten oluşumlar sananlar az olmadığı için bu uyarıya gerek görüldü. İmgesel kavrayış yolunda ve doğru bir yöntemle yapılan her meditasyon, bir ya da diğer organı etkiler. (*Yüksek Dünyaları Kavrayışına Nasıl Ulaşılr?* adlı kitabımda her bir organı etkileyen meditasyon yöntemleri verilmiştir.) Doğru uygulanan meditasyonlar, tinsel organları birer birer, hep bir arada ya da birbiri ardından geliştirecek biçimde düzenlenmiştir. Tinsel yolun öğrencisi, bu eğitim sırasında sabırlı ve dayanıklı olmalıdır. Gündelik yaşamın gerektirdiği ölçüde sabır, bu eğitim için yetersizdir. Çünkü organların duyuüstü dünyayı algılayacak duruma gelmeleri uzun, genellikle çok uzun zaman alır. O an gelince öğrencinin 'aydınlandığını' söyleyebiliriz. Organların yetiştirilmesi için

gerekli alıştırma- ların yapıldığı sürece ise ‘hazırlık’ ya da ‘arınma’ denir. (Öğrenci iç yaşamını uygun alıştırma- larla duyu- sal gözlem dünyasının etkilerinden arıttığı için bu sürece ‘arınma’ denebilir.) Bir insanın asıl aydınlanması gerçekleşmeden önce, yüksek dünyadan bir şimşek gi- bi inen etkiler alması olasıdır. Bunları teşekkürle kabul etmelidir. Bu şimşekler bile onu tinsel dünyanın tanığı yapabilir. Ama hazırlık süresinde bu tür yaşantıları ol- mazsa, sabırsızlanıp umutsuzluğa kapılmamalıdır. “Hâlâ hiçbir şey göremediği” için yakınmak, yüksek dünyalara karşı doğru bir tutum değildir. Doğru yaklaşım, alıştırma- ları yapmayı kendi içinde yeterli neden olarak görebil- mektir. Bu alıştırma- lar aslında tinsel-ruhsal alanda ken- di astral bedeni üstünde çalışmaktır. Bu nedenle, insan ‘göremese’ de tinsel-ruhsal dünyada çalıştığının ‘bilinci- ne varabilir’. Belirli bir şeyi görmek isteği ise bu duygu- yu engeller. O zaman son derece önemli bazı gelişmeler gözden kaçırılır. Alıştırma- lar sırasında yaşananlar ve ne- lerin duyu- sal dünyadakilerden tümüyle başka olduğu, ince bir dikkatle gözlenmelidir. O zaman üstünde çalışı- lan astral bedenin herhangi bir töz olmadığı, burada du- yusal yaşamın tanımadığı bambaşka bir dünyanın var ol- duğu sezilecektir. Fiziksel-duyu- sal dış dünyanın fiziksel bedeni etkilemesi gibi, daha yüksek varlıklar da astral bedeni etkiler. İnsan kendini bu etkilere kapatmazsa, kendi astral bedeninde bu yüksek yaşamla karşılaşır. Bi- risi hiç durmadan “Hiçbir şey algılamıyorum.” derse, ge- nelde algılayacağı şeyle ilgili bazı beklentileri vardır. Görmesi gerektiğini sandığı şeyi görmediği için de “Hiç- bir şey görmüyorum.” der.

Eğitime doğru bir tutumla yaklaşan biri ise alıştırma- ları giderek kendileri için sevmeye başlar. Bu alıştırma- ları yapmanın tinsel-ruhsal dünyada yaşamak olduğunu anlar ve sabırlı bir ‘kendini adayış’ ile ileride olacakları bekler. Tinsel öğrencinin bu ruh hali en iyi şöyle dile ge- tirilebilir: “Bana uygun görünen tüm araştırmaları yapa- cağım. Sırası geldiğinde, benim için önemli sonuçlara varacağımı biliyorum. Sabırsızlıkla beklemiyorum, ama

karşılaşmak için her an hazırım.” Buna karşı “Demek ki öğrenci çok uzun bir zaman karanlıkta ilerlemeye çalışacak, çünkü yaptığı araştırmalarla doğru yolda olup olmadığını ancak başarı kazanınca anlayabilir.” demek yersizdir. Çünkü gidilen yolun doğru olduğunu anlamak için başarıya ulaşılması gerekmez. Doğru yapılan araştırmaların kendiliğinden getirdiği doyum, bu sonuca götürür. Bu doyum aynı zamanda bir kavrayıştır. İnsan doğru çizgide ilerlemek için çalıştığının bilincine varır. Yaşantılarını yeterince ince bir dikkatle gözleyen bir öğrenci, bu kavrayışa her an açıktır. Ama dikkatli değilse, tıpkı kendi düşüncelerine dalıp yolun kıyısındaki ağaçları görmeyen biri gibi yaşantıların yanından geçip gider. Alıştırmaların her zaman getirdiği sonuçlar dışında bir başarıyı hızlandırmaya çalışmak, hiçbir açıdan yararlı değildir. Çünkü insan asıl amacının küçük bir bölümünü kazanmakla kalabilir. Tinsel geliştirmede ise bölümsel başarı, tüm başarıyı büyük ölçüde geciktirir. Bu yarım başarıya götüren tinsel yaşama göre bir çalışma, daha yüksek bir evrime götüren güçlerin etkisine karşı duyarsızdır. Tinsel dünyaya ‘göz atmak’ ise gerçek bir kazanç değildir, çünkü gerçekten çok yanıltıcı imgelerle karşılaşılır.

*

Duyuüstü bilinç, tinsel-ruhsal organları ya da lotus çiçeklerini, tinsel eğitilen birinde bazı organların yakınında saptar. Bu ruhsal organlardan bazıları: Kaşların ortasında duyulan iki yapraklı lotus; boğazdaki on altı yapraklı lotus; üçüncüsü, kalbin yakınındaki on iki yapraklı lotus; dördüncüsü mide bölgesinde yer alan lotustur. Başka böyle organlar da fiziksel bedenin başka bölümlerinde görülür. (İki ya da on altı yapraklı gibi adlar, organların belirli sayılarda yaprakları olan çiçeklere benzetilebilmelerinden geliyor.)

Lotus çiçeklerinin bilincine astral bedende varılır. Bunlardan birisini geliştiren, varlığın da bilincindedir. Bu organı kullanabileceğini ve bu yolla daha yüksek bir dünyaya gerçekten girebileceğini duyar. Bu dünyadan

gelen izlenimler, bazı bakımlardan hâlâ fiziksel dünya-nınlara benzer. İmgesel kavrayışa ulaşan birisi, bu yeni yüksek dünyadan gelen izlenimlerini sıcak ya da soğuk, sesler ya da sözler, ışık ya da renk etkileri olarak tanımlar. Çünkü algılayışı öyledir. Ama bu algılamaların imgesel dünyada duyusal gerçeklikten başka bir anlam taşıdıklarını bilir. Nedenlerinin de fiziksel-özdeksel değil, ruhsal-tinsel olduğunu da kavrar. Örneğin bir sıcaklık duygusunun kızgın bir demirden değil, o zamana kadar salt iç ruh yaşamından tanıdığı ruhsal bir olaydan kaynaklandığını anlar. Fiziksel algıların özdeksel-fiziksel varlıklardan ve gerçekliklerden gelmeleri gibi, imgesel algılamaların ardında ruhsal-tinsel varlıkların ve olayların bulunduğunu bilir.

İmgesel ve fiziksel dünyalar, bu benzerliklerin yanı sıra önemli bir başkalık gösterir. Fiziksel dünyada, imgesel dünyadan bambaşka görünen bir şey vardır. Birincisinde durmadan her şeyin oluşup yok olduğu, doğumla ölümün yer değiştirdiği gözlenir. İmgesel dünyada ise bu görüngünün yerini değişme ve yeni biçimlere dönüşme alır. Örneğin fiziksel dünyada bir bitkinin kuruyup öldüğünü gözleriz. İmgesel dünyada, çiçeğin kurudukça fiziksel algılanamayan başka bir oluşuma dönüştüğü görülür. Çiçek tümüyle yok olduğunda, bu yeni oluşum tümüyle gelişmiş olarak yerini alır. Doğum ve ölüm, imgesel dünyada anlamlarını yitirir. Bunun yerine 'bir şeyin bir başkasına dönüşümü' kavramı alır. Bu nedenle, bu kitabın bir bölümünü oluşturan insan özvarlığı ile ilgili gerçekler, imgesel kavrayışa açıktır. Fiziksel duyusal algı, salt fiziksel bedendeki gelişmeleri görebilir. Bu gelişmeler 'doğumla ölümün' belirlediği alandadır. İnsan doğasının diğer örgenleri olan yaşam bedeni, duyum bedeni ve ben, dönüşüm yasalarına bağlıdır ve imgesel kavrayışla algılanabilir. Bu kavrayışa ulaşan, ölümle birlikte başka bir varoluşa yaşamaya başlayan şeyin fiziksel bedenden nasıl ayrıldığını gözler.

İnsanın gelişmesi, imgesel kavrayışla kalmaz. Bu

dünyadan öteye geçemeyen birisi, dönüşüm içindeki varlıkları algılayabilir, ama bunların anlamını ayırt edemez, bu yeni dünyada yönünü çizemez. İmgesel dünya, dingin bir alan değildir. Her yerde devinim, dönüşme vardır. Dinlenme noktaları bulunmaz. Böyle noktalara varmak için önce imgesel kavrayış basamağını aşıp 'esin yoluyla kavrayış' kazanmak gerekir. 'Esinleme'ye geçilmeden, imgesel kavrayışı tümüyle geliştirmiş olmak gerekmez. Alıştırmalar, imgenin ve esinlenmenin yan yana ilerleyeceği biçimde düzenlenebilir. O zaman, sırası geldiğinde salt algılamakla kalmayıp yönünü çizebildiği, değerlendirebildiği yüksek bir dünyaya girer. Ama genelde önce imgesel dünyadan bazı görüntüler algılanır, bir süre sonra da bunların bağlantıları ve yerleri kavranır.

Esin dünyası, salt imge dünyasından çok başkadır. İmgelerle başka varlıkların dönüşümleri algılanır; esinlenme ile bu dönüşken ve değişken varlıkların iç özellikleri öğrenilir. İmgesel kavrayışla varlıkların ruhsal dışavurumları açıklık kazanırken, esinlenme ile tinsel iç dünyalarına girilir. Pek çok tinsel varlık ve bunların birbirleriyle ilişkileri ayırt edilir. Birbirinden başka çok sayıda varlıkla fiziksel-duyusal dünyada da karşılaşırız. Esin dünyasında bu çok türülülük başka bir özellik kazanır. Burada her varlığın diğer varlıklarla ilişkisi özeldir; fiziksel dünyada olduğu gibi dıştan etkiyle değil, varlığın iç yapısına bağlıdır. Esin dünyasında algılanan bir varlık, bir başkasıyla her ikisinin iç yapıları yoluyla ilişkiye geçer. Bu ilişkiyi bir sözcükteki harflerin ya da seslerin ilişkisine benzetebiliriz. Örneğin İNSAN sözcüğünü ele alalım. Bu sözcük İ-N-S-A-N seslerinin bir araya gelmesiyle oluşur. Örneğin İ harfinin N harfine çarpması ya da başka bir dış etki gerekmez; her iki ses bir bütün içinde, kendi iç yapılarıyla görev alır. Bu nedenle, esin dünyasının gözlenmesi bir tür 'okuma'ya benzetilebilir. Gözlemci için bu dünyanın varlıkları, öğrenmesi gereken harfler gibidir. Birbirleriyle ilişkisi ise duyuüstü bir yazı gibi okunurluk kazanmalıdır. Tinbilimde esin yoluyla kavrayışa 'gizli yazının okunması' denmesi bu nedendendir.

Gizli yazının nasıl okunduğu ve başkalarına iletildiği, bu kitabın daha önceki bölümleriyle açıklık kazanmalı. Önce insanın çeşitli örgenlerden oluşan özvarlığı anlatıldı. Sonra üstünde insanlık evrimi gerçekleşen gök varlığının geçirdiği süreçler, Satürn, Güneş ve Ay durumları gösterildi. Bir yanda insan örgenlerini, diğer yanda birbirini izleyen dünya süreçlerini görmek için imgesel kavrayış gerekir. Ama bunların anlatılmasıyla kalınmadı. Satürn durumu ile fiziksel insan bedeninin, Güneş durumu ile yaşam bedeninin ilgili olduğu da belirtildi. İnsan bedeninin bir tohum olarak Satürn'de oluştuğu, bugünkü biçimine Güneş, Ay ve Dünya durumlarında ulaştığı gösterildi. İnsan varlığının Güneş'in ve Ay'ın Dünya'dan ayrılmasıyla geçirdiği değişimlere de yer ayrıldı. Atlantis zamanı, bunu izleyen Hint, ilk İran, Mısır vb. uygarlıklarının insanlığa getirdiği değişiklikler açıklandı. Bu bağlamlar, imgesel algılamalardan değil 'gizli yazının okunması'ndan kaynaklanır. Bu 'okuma' için imgeler, harfler ya da sesler gibidir. Ama 'okuyabilmek' salt yukarıdaki türden açıklamalar için gerekmez. Bir insanın tüm yaşam öyküsü bile salt imgesel kavranamaz. Gerçi ruhsal-tinsel örgenlerin ölümle birlikte fiziksel dünyada kalanlardan ayrıldığı algılanabilir, ama ölüm sonrası yaşananlar, bundan önceki ve sonraki gelişmelerin ilişkisi anlaşılamaz. Bunun için algılanan imgeler arasında bir yön çizilmesi gerekir. 'Esinle kavrayış' olmadan imgesel dünya, görülen, ama okunamayan bir yazı gibidir.

İmgesel kavrayıştan esinlenmeye geçen bir öğrenci, kısa zamanda küçük dünya bağlamları yerine insanın kişisel dünyasını ilgilendiren şeylere eğilmenin ne kadar yanlış olduğunu görür. Bu konulara yabancı birisi rahatça şöyle diyebilir: "Benim için yalnızca insan ruhunun ölümden sonraki yazgısı önemli. Neden tinbilim bunları açıklamakla yetinmiyor? Satürn, Ay ve Güneş durumlarını, Güneş'le Ay'ın ayrılmasını bilmek bana ne getirebilir?" Ama bu konulara doğru yaklaşanlar, bu önemsiz gi-

bi görünen şeyleri kavramadan onları ilgilendirenlerle ilgili gerçek bir bilgi edinemeyeceklerini kavrar. Bu uzak konulardan gelen kavramlar olmadan, ölümden sonraki durumun açıklanması tümüyle anlaşılmaz ve değersiz olacaktır.

Duyuüstünü araştıranın en yalın gözlemi bile bu tür şeylerle tanışıklığını gerektirir. Örneğin bir bitki çiçek açtıktan sonra meyve vermeye başladığında, çiçek açarken bitkiyi yukarıdan bir bulut gibi saran astral varlığın bir dönüşüme uğradığını görür. Meyve verilmeye geçilmeseydi, astral varlık bambaşka bir biçim alacaktı. Duyuüstünde algılanan bu olayı tümüyle anlamak için Güneş ayrıldığında tüm Dünya'nın ve dünyalıların uğradığı büyük değişimi kavramak gerekir. Bitki döllenmeden önce tüm dünyanın Güneş ayrılmadan önceki durumundadır. Döllenmiş bitkinin çiçeği ise dünyanın Güneş ayrıldıktan sonra, ama henüz Ay güçlerini içinde taşıırken ki durumu gibidir. Güneş'in ayrılmasının kazandırdığı düşüncelerle bitki döllenmesi, gerçeğe uygun olarak, şöyle değerlendirilebilir: Bitki döllenmeden önce Güneş, sonra da Ay durumundadır. Kuşkusuz dünyadaki en küçük olayı bile anlamak için büyük dünya olaylarıyla bağlantısını görmek gerekir. Yoksa anlayabileceğimiz örneğin **Rafael**'in 'Madonna'sını küçük bir mavi leke dışında her yanı örtülü görünce anlayabileceğimizi aşmaz. İnsanın tüm yaşantıları, varoluşu ile ilgili büyük dünya olaylarının bir örneğidir. Duyuüstü bilincin doğumla ölüm ve ölümlle yeniden doğum arasında gözlediklerini anlamak için imgesel gözlemler, küçük dünya olayları gözetilerek kazanılan düşüncelerle değerlendirilmelidir. Bu yaklaşım, insan yaşamını anlamak için gerekli anahattır. Bu nedenle, gizli bilimde Satürn, Güneş ve Ay'ın gözlenmesi aynı zamanda insanın gözlenmesidir.

Esinlenme yoluyla, yüksek dünyalardaki varlıkların birbirleri ile ilişkileri kavranır. Daha yüksek bir bilinç basamağı ise bu varlıkların kendi iç varlıklarıyla kavranmasını sağlar. Bu basamağa 'sezgisel kavrayış' diyebiliriz.

(Sezgi sözcüğü gündelik yaşamda açık ve sağlıklı olmayan bir görüş, zaman zaman gerçeğe bağdaşan, ama doğruluğu o anda kanıtlanmayan bir buluş, tepeden inme bir düşünce anlamında, yanlış kullanılır. Burada sözü geçen kavramın böyle sezgilerle doğal olarak hiçbir ilgisi yoktur. Sezgi burada gerçekleştiğinde tümüyle bilincinde olunan en yüksek ve aydınlık kavrayıştır.) Duyusal bir varlığı kavramak demek, bu varlığın *dışında* olmak ve dışarıdan edinilen izlenimle değerlendirmektir. Bir tinsel varlığın sezgiyle kavranması ise bu varlıkla tümüyle bir olmak, içini onun içiyle birleştirmek demektir. Tinsel yolun öğrencisi adım adım bu basamağa ulaşır. İmgesel bilinç, varlıkların dışavurumlarını ayırt etmeye götürür. Esinlenme daha öte bir kavrayışı, varlıkların iç dünyasına girmeyi sağlar. Bu varlıkların birbirleri için ne olduğu anlaşılır. Sezgi ise varlıkların kendilerine ulaştırır.

Gene bu kitaptaki açıklamalarda, sezginin rolünün ne olduğu gösterilebilir. Önceki bölümlerde Satürn, Güneş ve Ay Evrimler'i anlatılmakla kalınmayıp bu süreçlerde çeşitli biçimlerde etkin olan varlıklardan söz edildi. 'Tahtlar'ın, 'istenç', 'bilgelik' ya da 'devinim' tinlerinin eylemleri anlatıldı. Dünya evrimi sırasında Lucifer ve Ahriman tanıtıldı. Dünya yapısının üstünde çalışan varlıklara bağlı olduğu gösterildi. Bu varlıklarla ilgili bilgiler 'sezgisel kavrayış' yoluyla kazanılmıştır. İnsan yaşamının anlaşılması için de bu kavrayış gereklidir. Ölümünden sonra fiziksel insan bedeninden ayrılan varlık, çeşitli varoluş durumlarından geçer. Ölümünden hemen sonraki durumlar bir ölçüye kadar imgesel kavrayışla izlenebilir. Ama yeniden doğuma kadar ki süreçte gerçekleşenler, bu kavrayış için anlaşılmazdır. İnsanın arınmadan sonra 'tinler ülkesi'ndeki yaşamı ancak esinlenmeyle araştırılabilir. Sonra esinlenmenin de izini yitirdiği noktaya gelinir. İnsanın ölümle yeniden doğum arası yaşantılarının bir bölümü, ancak sezgisel kavrayış için açıktır. İnsan varlığının bir bölümü, her zaman içindedir; gerçek yapıyla istenirse, doğumla ölüm arasındaki sürede sezgiyle aranmalıdır. İnsanı salt imgesel bilinçle ve esinlen-

meyle kavramak isteyenler, en iç varlığında çeşitli bedenlenmeler boyunca olup bitenleri algılayamaz. Yineleyen dünya yaşamları ve 'karma'nın sağlıklı bir araştırması için sezgisel kavrayış kaçınılmazdır. Bu alandaki tüm doğru açıklamalar, sezgisel kavrayışla yapılan araştırmaların sonucu olmalıdır. İnsan kendi iç varlığını kavramak istiyorsa, bunu ancak sezgisiyle gerçekleştirebilir. Kendi içinde bir yaşamdan diğerine akıp giden şey ancak sezgiye açıktır.

*

Esinlenmiş ve sezgisel bilince ulaşmış olmak için bazı alıştırmaların yapılması kaçınılmazdır. Bunlar imgesel bilinç için yapılanlara benzer. Ama bunların duyuşal-fiziksel izlenimlerden yola çıkmasına karşılık, esinlenmede bu bağın giderek kopması gerekir. Bunun anlaşılması için güllü haç simgesini anımsamakta yarar var. Bu simgeyle meditasyon yapıldığında, çeşitli bölümleri duyuşal dünyadan gelen bir imgeyle karşılaşılır. Örneğin haçın kara rengi, güller, vb. Bu bölümlerden oluşan güllü haç ise duyuşal-fiziksel dünyadan alınmamıştır. Öğrenci, duyuşal-gerçek şeylerin imgeleri olan kara haçı ya da kırmızı gülleri bilincinden silip ruhunda salt bunları bir araya getiren tinsel eylemi yaşatırsa, giderek esinlenmeye götürecek adımı atmış olur. İnsan kendine şu soruyu yöneltmelidir: "İçimde haç ve güllerden bir simge oluşturmak için ne yapmam gerekir? Bu yaptığımı, yani kendi ruhumdaki eylemi canlı tutmak istiyorum. İmgenin kendisini ise bilincimden sileceğim. Sonra ruhumun bu imgeyi kurmak için yaptığı her şeyi içimde *duyacağım*. Ama imgeyi gözümün önüne getirmeyeceğim. Şimdi imgeyi oluşturan kendi eylemimin tümüyle içinde yaşayacağım. Yani imgenin değil, onu oluşturan kendi eylemimin derinlerine ineceğim." Bu tür meditasyonlar çeşitli simgelerden yola çıkarak yapılmalıdır ve esinlenmeye götürür. Başka bir örnek; bir bitkinin gelişimi ve solup ölmesi göz önüne getirilmeli. Adım adım bitkinin tohumdan filizlenmesi, çiçek açması, meyve verışı, solu-

şu, çürüyerek tümüyle yok oluşu ruhta canlandırılmalı. Böyle bir alıştırmayı giderek ruhta 'varoluş ve yok oluş' duygusunu uyandıracak, bitki bunun bir imgesi olacaktır. Alıştırmalar sabırla sürdürülürse, bu duygu varoluşu ve yok oluşun temelindeki dönüşümün imgesini doğurur. Ama esinlenmeye ulaşmak için alıştırmayı başka türlü yapmak gerekir. İnsan bakışını, bitki imgesinden varoluş ve yok oluş düşüncelerini kazanan kendi iç ruhsal eylemine yönlendirmelidir. Şimdi bitki bilinçten silinmeli, dikkat, insanın kendi içinde yaptığına çevrilmelidir. Esinlenmiş bilince ancak böyle alıştırmalarla ulaşılabilir. Öğrenci, başlangıçta böyle bir alıştırmayı nasıl yapması gerektiğini tümüyle anlamakta güçlük çeker. Bunun nedeni, iç yaşamını dış izlenimlerle belirlemeye alışmış bin insanın, tüm bu dış bağlardan özgür bir ruhsal yaşantıyı denediğinde tüm güven ve dengesini yitirmesidir. Esinlenmek için alıştırmalar yapan bir öğrenci, imgesel bilinç için olduğundan daha da ciddi bir biçimde yargı gücünü, duygusal yaşamını, karakterini yetkinleştirmelidir. Bu yöndeki çabalar çifte başarıyı sağlar. Hem doğaüstünü algıladığında kişisel dengesini yitirmez, hem de alıştırmalardan beklenen sonuçları alabilir. Belirli bir ruhsal yapı, bazı çok özel duygular ve duyular kazanıncaya kadar alıştırmalar zor bulunabilir. Ama ruhunda doğaüstü kavrayışın filizlenmesi için gerekli özellikleri sabırla geliştiren birisi, alıştırmalar için anlayışları ve yetenekleri de kazanır. Sık sık kendi içine bakan, kendisi üzerine kafa yormaktan çok yaşam deneyimlerini sessizce düzenleyip değerlendiren kazançlı olur. Yaşam deneyimleri arasında bağlamlar kurmanın düşünce ve duyguları zenginleştirdiğini görür. Yeni şeyler öğrenmek için salt izlenim ve yaşantıların gerekmediğini, eskiden yaşanan şeyleri düşünmenin de büyük ölçüde yararlı olduğunu anlar. Ama yaşantıları, kazandığı görüşleri karşılaştırırken kişisel sempati ve antipatilerini, kişisel çıkar ve duygularını karıştırmamayı başaran birisi, özellikle duyuüstü kavrayış güçleri için uygun bir temel hazırlar. Tam anlamıyla *zengin bir iç yaşam* geliş-

tirir. Gene de en önemlisi, ruhsal özelliklerin ölçülü ve dengeli olmalarıdır. İnsan kendini belirli bir ruhsal eyleme verdiğinde, kolayca tek taraflılığa düşebilir. İç dönmeyenin, kendi düşünce dünyasında yaşamının faydalarını görünce, dış dünyadan uzaklaşmaya başlayabilir. Bu ise iç dünyanın kurumasına, fakirleşmesini neden olur. Hem kendi içine eğilmeyi, hem de dış dünyanın izlenimlerine tümüyle açık olmayı başaran çok ilerler. Bunun için yaşamın önemli sayılan izlenimleri gerekmez. Her insan, her durumda –yoksul bir dört duvarın içinde– de, eğer hazırsa yeterli izlenimler edinebilir. Yaşantılar her yerdedir, özellikle aranmaları gerekmez. İnsan ruhunun bu yaşantılar üstünde nasıl çalıştığı da önemlidir. Örneğin birisi, kendisi ya da başkalarının sayılan ve üstün tutulan bir kişinin karakter zayıflığı sayılabilecek bir özelliğiyle karşılaşabilir. Bu yaşantı karşısında iki türlü düşünebilir; ya kolayca “Bu kişiyi eskisi gibi sevip saymamam.” diye kestirilip atılabilir ya da kendine şu soruları sorar: “Nasıl oluyor da böylesine saygın bir insanın bu tür bir özelliği olabiliyor? Bu kusuru salt kusur olarak değil de bu kişinin yaşamından, hatta yüksek niteliklerinden gelen bir sonuç olarak göremez miyim?” İkinci yaklaşımdaki bir insan sonunda diğer kişiye duyduğu hayranlığın azalmayacağı bir noktaya varabilir. Bu tür sonuçlar yinelenidikçe, yeni bir şey öğrenilir, yaşam anlayışı zenginleşir. Ama bu yaşam anlayışını kendi iç gelişmesi için yararlı bulduğu için alışkanlığa çeviren, her şeyi bağışlatıcı bir neden bulup kınanması gerekenleri göz ardı edenler büyük bir yanlış düşer. İç gelişme için önemli olan, insanın yanlışları eleştirmeyip anlamaya kendi karar vermesi değil, böyle bir yaklaşımı olayın kendisi getirdiğinde, kazanmasından ya da yitirmesinden bağımsız yargılayabilmesidir. Şu tümce doğrudur: Bir yanlış kınayarak değil *yalnızca anlayarak* ilerleyebiliriz. Ana anlayışın her türlü eleştiriye yok etmesini bekleyen de fazla ileri gidemez. Burada da bir ya da öbür yönünde tek taraflılık değil, ruh güçlerinin ölçülü ve dengeli olması gerekir.

İnsan gelişmesinde son derece önemli bir özellikse derin bir saygı ve hayranlık duyabilmektir. Bu duyguyu geliştiren ya da şanslı bir doğa vergisiyle sahip olanların, duyuüstü kavrayış için iyi bir temeli vardır. Çocukluk ve gençliğinde bazı kişilere hayranlık duymuş ya da kendini bazı yüksek ülkülere adayabilmiş kişilerin ruhunda, duyuüstü kavrayışın serpilmesi için uygun bir maya vardır. Yaşamın daha olgun dönemlerinde yıldızlarla dolu gökyüzünü seyrettiği zaman bu yüksek güçlerin dışavurumuna engelsiz bir hayranlık duyabilen de kendini duyuüstü dünyaları kavramaya hazırlar. Bu, insan yaşamında etkin güçlere hayranlık duyanlar için de geçerlidir. En az bunlar kadar önemli bir özellik, olgun bir insanın değerini anladığı ya da sezdiği başka kişilere karşı yüksek ölçüde hayranlık besleyebilmesidir. Yüksek dünyaların kapısını ancak böyle bir hayranlık duygusu açabilir. Hayranlık ve derin saygı duyamayan, kavrayış yolunda fazla ilerleyemez. Dünyadaki hiçbir şeyin değerini kabul etmek istemeyen biri için varlıkların iç dünyaları gizli kalır. Buna karşılık, hayranlık ve kendini adayışı abartarak içindeki sağlıklı benlik bilincini ve kendine güveni öldüren, ölçülülük ve denge yasalarına karşı suç işler. Öğrencinin olgunlaşmak için sürekli çalışması gerekir, ama kendi kişiliğine ve güçlerinin arttığına inanmaya da *hak kazanır*. Bu anlamda, doğru düşünebilen kendine şöyle der: "İçimde gizli güçler var ve ben bu güçleri ortaya çıkarabilirim. Bu nedenle, hayranlık ve saygı uyandıran bir şeyle karşılaştığımda, benden üstün olduğu için hayran olmakla kalmayıp, ben'i onunla aynı düzeye getirebilecek özellikleri geliştirebileceğime inanmalıyım."

İnsanda, yaşamın kişisel yargısına yabancı gelişmelerini, canlı bir ilgiyle izleme yeteneği arttıkça, tinsel dünyaların yükselmek için gerekli temelleri güçlenir. Bir örnek, bu konuya açıklık getirebilir. Bir insan yaşamında belirli bir adım atmak ya da vazgeçmek durumunda olsun. Yargı gücü bu işi yapmasını söylesin. Ama içinde açıklayamadığı bir duygu onu geri çeksın. Birinci olasılık, insanın bu açıklayamadığı şeyle ilgilenmeyip yargı

gücüne göre davranmasıdır. İkinci olasılık ise insanın içindeki sese uyarak yapmak istediğinden vazgeçmesidir. Daha sonraki gelişmeleri izlediğinde, yargı gücüne göre davranırsaydı bir felaketin kaçınılmaz olduğunu, başka türlü davranmanın onu kurtardığını görebilir. Böyle bir deneyim insanı şöyle düşünmeye yöneltebilir: "İçimde ben'i bugüne kadar edindiğim yargı gücünden daha doğru yöneten bir şey yaşıyor. Yargı gücümle henüz ulaşamadığım bu şeye karşı duyarlı olmalıyım." Bu tür yaşantıların dikkatle izlenmesi, ruh üstünde çok olumlu bir etki bırakır. Sağlıklı bir önceden sezmede olduğu gibi, yargıyı aşan bir gücü olduğunu görür. Bu dikkat, ruhsal yaşamın genişlemesini sağlar. Ama burada da bir tek yönlülük tehlikesi vardır. Yargı gücünü bir yana bırakma alışkanlığa dönüştürülür ve insan sezilerinin peşinde bir oraya bir buraya çekilirse, çeşitli belirsiz tutkuların oyuncacı olabilir. Böyle bir alışkanlık ise yargı yeteneğini yitirmek ve batıl inançlara kapılmaktan uzak değildir. Tin yolunun öğrencisi için batıl inancın her türü tehlikelidir. Tinsel yaşama doğru girmek için batıl inançlardan ve düşlemcilikten uzak durmalıdır. 'İnsan düşüncesinin kavrayamadığı' şeyler yaşadığı için sevinen birisi, tinsel dünyaya doğru bir biçimde giremez. 'Açıklanamaz' şeylere düşkünlük, hiç kimseyi tinin öğrencisi yapmaz. Bir gizemcinin kendine göre nelerin araştırılamayacağına ya da açıklanamayacağına karar veren birisi olduğu görüşünden de tümüyle vazgeçilmelidir. Öğrenci için doğru yaklaşım ise her yerde gizli güçlerin ve varlıkların olduğunu kabul etmek, ama yeterince gelişmiş birinin araştırılamayanı araştırabileceğini bilmektir.

Tinsel yolunun öğrencisi, evrimin her basamağında, arayışının tek taraflı olmaması için gayret göstermelidir. "Şu ya da bu soruyu nasıl yanıtlayabilirim?" demekle kalmamalı, daha çok "Nasıl şu ya da bu yeteneği geliştirebilirim?" demelidir. Sabırla yeni yetenekler geliştiren bir insanın sorularına yanıtlar kendiliğinden gelir. Öğrenci bu yaklaşımı hiçbir zaman bırakmamalıdır. O zaman kendi üstünde çalışmayı, giderek olgunlaşmayı ve bazı

soruların yanıtlarını zorlamamayı öğrenir. Yanıtlar gelinceye kadar *beklemeyi* başarır. Ama burada da tek taraflılığa düşülmemelidir. İnsan, evriminin belirli bir noktasında en yüksek soruları bile yanıtlayabilecek duruma geldiğini duyabilir. Görüldüğü gibi, gene ölçülük ve denge en önemli ruhsal özelliklerdir.

Alıştırmalarla esinlenmeye varmak isteyen bir öğrenci, daha pek çok özellik geliştirmelidir. Ama denge ve ölçülülük, bu alıştırmaların anlaşılmasını ve başarılmasını sağlar.

Sezginin geliştirilmesi için yapılan araştırmalarda, imgesel bilincin imgelerinin ortadan kaldırılması yeterli değildir. Esinlenmek için bilincini kendi ruhsal eylemine yöneltiyordu. Şimdi bu yaşantıyı da silmelidir. Ruhunda iç ya da dış hiçbir yaşantı bulunmamalıdır. Ama iç ve dış yaşantıları susturduğunda bilincinde hiçbir şey oluşmaz ve bilinçsiz bir karanlığa gömülürse, sezgi alıştırmaları için yeterli olgunluğa erişmediğini anlamalıdır. Bu durumda, esinlenme ve imgesel bilinç için yaptığı araştırmaları sürdürmelidir. Er geç tüm etkileri susturan bir ruhun boş kalmadığı, yönelip derinine inilebilecek bir şeyle karşılaştığı noktaya gelir. Ama bu 'şey'in çok özel bir yapısı vardır. Şimdiye kadar yapılan tüm deneyimlere göre gerçekten yenidir. İnsan yaşadığı zaman bilir: "Böyle bir şeyle daha önce hiç karşılaşmadım. Bu, kulağın gerçek bir sesi duymasına benziyor. Ama sesin bilincine varmam için kulağımın gerekmesi gibi, bu 'şey'in bilincine ancak sezgiyle varabilirim." Sezgiyle, izlenimlerden arta kalan duyusal-fiziksel etkiler de silinir. Tinsel dünyanın bilincine fiziksel-dünyasal dünyadan tümüyle bağımsız bir biçimde varılmaya başlanır.

★

İmgesel bilinci kazanmak için astral bedende lotus çiçekleri oluşturmak gereklidir. Esinlenme ve sezgi için yapılan araştırmalarla, insan yaşam bedeninde o zamana kadar bulunmayan devinimler, biçimlenmeler ve akımlar başlar. Bunlar insanın 'gizli yazı'yı okumasını ve

daha öte şeyleri algılamasını sağlayan organlardır. Duyu-üstü kavrayış, esinlenmeyi ve sezgiyi geliştirmiş bir insanın yaşam bedenindeki değişimleri şöyle gözler: Eter (yaşam) bedende, aşağı yukarı fiziksel kalbin bulunduğu bölgede, yeni bir merkezin bilincine varılır. Bu, giderek eterden bir organ olarak biçimlenir. Çeşitli devinimler ve akımlar, bu organdan insan bedeninin çeşitli bölümlerine değişik biçimlerle uzanır. Bu akımların en önemlileri lotus çiçeklerine gider, bunların her yaprağının içinden akıp gene dışarı çıkar ve ışık ışınları gibi dış alana yayılır. İnsan geliştikçe, bu akımların algılandığı alan büyür. Doğru bir eğitimde, kalp yakınlarındaki merkezi oluşmadan önce hazırlamak gerekir. Önce geçici bir merkez başta oluşur, sonra boğaza kayar, sonunda fiziksel kalbin yanına gelir. Düzensiz bir gelişmede ise söz konusu organ hemen kalp bölgesinde oluşabilir. O zaman inan dingin ve doğru bir biçimde duyuüstü algı yeteneklerini geliştirmek yerine gerçeğe yabancı bir düşlemci olabilir. Tinin öğrencisi, daha sonraki gelişmesinde, eter bedeninde oluşan akımları ve örgenleri fiziksel bedenden bağımsızlaştırmayı ve kendi başına kullanmayı öğrenir. Bu arada lotus çiçekleri, eter bedenini devindiren araçlar olarak görev alır. Bunun için önce eter bedeninin çevresinde özel akım ve ışınların oluşması, eter bedeni ince bir ağ gibi sarmaları ve kendi içinde kapalı bir varlığa dönüştürmeleri gerekir. Bu gerçekleştikten sonra, eter bedendeki devinimler ve akımlar, dış ruhsaltinsel dünya ile bağlantıya geçebilir. Dış ruhsaltinsel geliştirmelerle insan eter bedenindekiler birbirine akabilir. Bununla birlikte, insanın esin dünyasını bilinçli algıladığı noktaya varılmış olunur. Bu, duygusal-fiziksel dünyaya bağlı kavrayıştan farklıdır. Fiziksel dünya duyularla algılanır, sonra bu algılardan düşünceler ve kavramlar üretilir. Esin yoluyla bilmek ise başkadır. Kavrayış doğrudan doğruya, birdenbire gerçekleşir. Algılayıp üstünde düşünmek yoktur. Duyusal-fiziksel kavrayışta, daha sonra kavramın kazandırdığı şey, esinlemede algıyla aynı zamanda gelir. Bu nedenle, eter bedende yukarıda açıkla-

nan ağ örülmez ise insan ruhsal-tinsel çevreye akar ve kendini çevresinden ayıramaz.

Sezgi için yapılan araştırmalar ise salt eter bedeni değil, fiziksel bedenin duyuüstü güçlerini de etkiler. Ama fiziksel bedende olanların duyusal gözleme açık olduğu sanılmamalı. Bu etkileri salt duyuüstü kavrayış değerlendirebilir. Her tür 'dış' bilinç ile hiçbir ilgisi yoktur. İnsan o noktaya kadar sahip olduğu iç ve dış izlenimlerini sil-diğinde sezgisel yaşantıları oluyorsa, bu olgunlaşmanın başarılı bir sonucu olarak ortaya çıkar. Ama sezgisel deneyimler ince ve içtendir. Fiziksel insan bedeni, evrimin bu sürecinde bu deneyimler için kaba kalır. Bu nedenle, sezgi alıştırmalarının başarısını büyük ölçüde engeller. Ancak çalışmalar güçle, sabırla ve gerekli iç huzurla sürdürülürse, sonunda fiziksel bedenin engelleri de aşılabılır. Öğrenci bunun şöyle farkına varır: Giderek fiziksel bedenin önceden kendi bilinci dışında gerçekleşen dışavurumlarını denetimi altına almaya başladığını görür. Günün belirli zamanlarında, örneğin nefesini düzenleyen alıştırmalar ya da meditasyonlar yapmak için gereksinme duyabilir. Gene de en doğrusu fiziksel bedenle nefes alıştırmaları dahil hiçbir alıştırma yapmamak, fiziksel bedendeki tüm gelişmelerin salt sezgisel alıştırmaların bir sonucu olarak ortaya çıkmasıdır.

*

Kavrayış yolunda yükselmeye başlayan öğrenci, belirli bir noktada, kişiliğindeki güçleri bir arada tutan şeyin fiziksel-duyusal dünyadakinden farklı bir biçim aldığını görür. Fiziksel dünyada 'ben' düşünme, duyma ve istenç gibi ruhsal güçlerin bir arada çalışmalarını sağlar. Bu üç ruhsal güç, güncel yaşamın her durumunda belirli bir ilişki içindedir. Dış dünyada herhangi bir şey gördüğümüzü varsayalım. Bu şeyden ya hoşlanır ya da hoşlanmayız. Demek ki bu şeyle ilgili düşüncemize isteklilik ya da isteksizlik duygusu katılır. Ayrıca bu şeyi arzulayabilir ya da şu veya bu yönde değiştirmek isteyebiliriz. Bu da şu anlama gelir: Arzulama ve eylem, düşünceye ve duyguya

eklenir. Bu, 'ben'in düşünme, duyma ve istenci birleştirilmesiyle ve böylece kişiliğinin güçlerini düzenlemesiyle gerçekleşir. Eğer 'ben' bu egemenliğini yitirir ve örneğin arzulardan, duygulardan ve düşüncelerden başka türlü davranmaya başlarsa, sağlıklı düzen bozulmuş demektir. Bir şeyi doğru olmadığını bildiği halde gene de isteyen birisi, ruhsal açıdan sağlıklı değildir. Sevmediği şeyi isteyen de aynı durumdadır. Öte yandan, yüksek kavrayış yolundaki insan düşünce, duyma ve istencin giderek birbirinden özgürleştiğini görür. Örneğin belirli bir düşünce, doğal bir sonuç olarak belirli bir duyguya ya da eyleme neden olmaz. İnsan bir şeyi doğru düşünse de, bir duygu ya da eylem kararı için bağımsız dürtülere gereksindiğini görür. Duyuüstü gözlem sırasında düşünme, duyma ve istenç, kişiliğin ortak 'ben' merkezinden yola çıkan üç güç olmakla kalmaz, bağımsız varlıklara, üç ayrı kişiliğe dönüşür. Şimdi ben daha da güçlenmelidir, çünkü artık üç gücünü düzenlemekle kalmayıp üç ayrı varlığı yöneltmeli ve önderlik etmelidir. Ama bu *ayrılış yalnızca duyuüstü gözlem sırasında* geçerli olmalıdır. Gene, yüksek kavrayış için yapılan alıştırmaların yanı sıra, güvenli ve sağlıklı bir yargı gücüyle duygu ve eylem yaşamının ne denli önemli olduğu açıkça görülüyor. Bu yönde bir zayıflık, ruhun üç ayrı kişi tarafından değişik yönlere çekştirilmesine benzer ve iç bütünlüğünü yitirmesiyle sonuçlanır. Öte yandan, öğrencinin gelişmesi doğru yönde gidiyorsa, güçlerin ayrışması bir ileri adımdır. Bu durumda ben, ruhunu oluşturan üç varlığa egemendir. Daha sonraki evrelerde de söz konusu ayrışma sürer. Bağımsızlaşan düşünce, dördüncü bir ruhsal-tinsel varlığın doğmasına yardımcı olur. Bu varlık, düşünceye benzer bazı akımların insana doğrudan doğruya ulaşmasıyla kendini gösterir. Tüm dünya karşımızda düşünceden oluşmuş bir yapı gibi gözükür. Bu, fiziksel-duyusal dünyada bitkiler ya da hayvanlar dünyasını algılamamıza benzer. Bağımsızlığını kazanan duygu ve istenç güçleri, ruhta iki bağımsız varlığı daha uyandırır. Bunlara insanın kendi 'ben'ine benzeyen yedinci bir güç ya da varlık katılır.

Tüm bu yaşananlara bir yenisi daha eklenir. İnsan duyuüstü dünyaya girmeden önce düşünme, duyma ve istenci salt iç ruhsal yaşantıları olarak biliyordu. Duyuüstü dünyaya girince, duyusal-fiziksel değil ruhsal-tinsel şeyleri algılamaya başlar. Bu yeni dünyanın özelliklerinin ardında ruhsal-tinsel varlıklar vardır. Fiziksel-duyusal dünyada taş, bitki ve hayvanlar ile çevrelenmesi gibi, şimdi de dış dünyasını bu varlıklar oluşturur. Öğrenci bu noktada önünde açılan ruhsal-tinsel dünya ile fiziksel duygularıyla algıladığı dünya arasında bir ayrılık görür. Duyusal dünyadaki bir bitki, ona bakan insanın duyguları ve düşünceleri ne olursa olsun aynı kalır. Aynı şey, başlangıçta ruhsal-tinsel dünyanın imgeleri için geçerli değildir. Görenin duygularına ve düşüncelerine göre değişirler. İnsan onları kendi varlığına bağımlı biçimlendirir. İmgesel dünyada bir imge ile karşılaştığımızı varsayalım. Duygusal tepki göstermezsek belirli bir biçimde görünür. Sempati ya da antipati duyulduğu anda ise biçimi değişir. İmgeler başlangıçta bağımsız durumlarını göstermez, gözleyenin kendini de yansıtır. İnsanın kendi varlığından kaynaklanan bu özellikler, bu imgelerin üstünü bir tül gibi örter. Gerçek bir varlığın karşısında olsa da kendi yarattığı şeyi görür ve yanlışa düşebilir. Bilincinde olmadığı özellikleri de aynı biçimde bu dünyaya yansır. Örneğin eğitimi ya da doğası gereği ortaya çıkamayan bazı gizli eğilimleri olabilir. Ruhsal-tinsel dünya bunlardan da etkilenir. Kısacası, bilincinde olsun ya da olmasın, insanda yaşayan her şey bu dünyanın rengini değiştirir.

Bu evrim basamağını aşabilmek için kendisiyle tinsel dünyayı ayırt edebilmek gerekir. İnsan kendi benliğinin ruhsal-tinsel çevrede yaptığı tüm etkileri ortadan kaldıracıdır. Bunun için bu yeni dünyaya kendi taşıdığı şeylerin bilincinde olmalıdır. Başka bir deyişle, gerçek ve köklü bir kendini bilme gerçekleşmeden, ruhsal-tinsel dünya saf biçimiyle algılanamaz. İnsanlık evrimindeki bazı gelişmeler, kendini bilmenin yüksek dünyaya girerken kaçınılmaz olması sonucunu getirir. İnsan günde-

lik fiziksel-duyusal dünyada 'ben'ini ya da benlik bilinci-
ni geliştirir. Bu ben, insana bağlı her şey için bir çekim
merkezi gibidir. Tüm eğilimleri, sempatileri, antipatileri,
tutkuları, görüşleri vb. bu ben çevresinde toplanır. İnsan
'karma'sı dediğimiz şey için de ben merkez noktadır.
Ben açıkça görülebilseydi, önceki bedenlenmelerindeki
yaşam biçimine ve kazandığı özelliklere göre gelecekte
ne gibi yazgısal gelişmelerle karşılaşacağı gözlenebilirdi.
Bu nedenle, ruhsal-tinsel dünyaya yükselen insan ruhu
her şeyden önce ben'ine bağlı şeylerin imgesiyle karşı-
laşmak *zorundadır*. İnsanın bir tür 'ikizi' olan bu varlık,
tinsel dünyanın bir yasası gereği, buraya yükselen ruhun
ilk izlenimi olmalıdır. Temelde yatan yasayı anlamak için
şu noktalar düşünülmelidir: İnsanın fiziksel-duyusal ya-
şamda kendini bilmesi düşünme, duyma ve istencin iç
yaşantılar olmasıyla gerçekleşir. Bu bir iç algılamadır.
Taş, bitki ve hayvan gibi insanın karşısında değildir. İn-
san iç algılamayla kendisinin ancak bir bölümünü tanır.
İçinde kendini daha derinden tanımasını engelleyen bir
şey vardır. Ama *kendini kandırmak istemeyen*, bir özel-
liğin bilincine varınca onu değiştirmeye çalışan bir iç-
güdüye de sahiptir.

İnsan bu içgüdüye uymaz, ilgisini kendisiyle ilgili so-
runlardan uzaklaştırıp olduğu gibi kalırsa, doğal olarak
bu noktada kendini tanıma şansını da yitirir. İçine bakıp
kendini kandırmadan şu ya da bu özelliklerini görmeye
hazır birisi ise ya bu yanlış düzelterek durumdadır ya
da yaşamının o noktasında bunu başaramaz. İkinci du-
rumda, ruhunu 'utanma' diyebileceğimiz bir duygu sa-
rar. Sağlıklı insan doğası, kendini tanımasıyla birlikte
utanmanın çeşitli türleri doğar. Bu duygu gündelik yaşa-
mı özel bir biçimde etkiler. Sağlıklı düşünen bir insan,
bu duyguya yol açan şeyin kendini dış etkilerle göster-
memesine, dış eylemlerde yaşamamasına çalışır. Utan-
mak insanı bir şeyi içine kapamaya, dışarıdan algılanma-
sını engellemeye götüren bir güçtür. Üzerinde yeterince
düşünülürse, tinsel araştırmacının neden utanca çok ya-
kın bir başka duygunun önemini vurgulamak zorunda

olduğu anlaşılır. İnsan ruhunun derinliklerinde algıladığı, fiziksel-duyusal dünyada bilincine varılmayan gizli bir utançtır. Bu gizli duygu, yukarıda açıklanan gündelik yaşamdaki benzeri gibi bir etki yapar. İnsan iç varlığının başkalarıyla algıya açık karşılaşmasını engeller. Bu duygu olmasaydı, insan gerçekte kim olduğunu anlayabilirdi. Düşüncelerini, duygularını ve isteklerini salt içinde yaşamaz, dışındaki taşlar, bitkiler ya da hayvanlar gibi algılardı. Bu duygu, insanın kendi kendinden gizlenmesine neden olur. Bununla birlikte, tüm ruhsal-tinsel dünyanın gizlenmesini de sağlar. Çünkü kendi iç varlığı gizlenen bir insan, tinsel dünyayı algılamak için gerekli organların bağlı olduğu şeyi de ayırt edemez. Kendi varlığını, tinsel algı organları edinecek şekilde değiştiremez. Buna karşılık insan bu algı organlarını geliştirmek için doğru yönde çalışırsa, karşılaştığı ilk izlenim kendisinin ne olduğudur. Kendi ikiz varlığını algılar. Bu, geri kalan tinsel-ruhsal dünyanın algılanmasından ayrılamaz. Güncel fiziksel-duyusal yaşamda, tinsel-ruhsal dünyanın kapısını kapalı tutan bir duygudur. İnsan bu dünyaya girmek için bir tek adım bile atsa hemen ortaya çıkar. Tinsel-ruhsal dünyanın açığa vurulmaya hazır bölümünü gizleyen, bu gizli utanç duygusudur. Yukarıda açıklanan alıştırmalar ise bu dünyanın kapılarını açar. Aslında bu gizli duygu insana büyük bir iyilik yapar, çünkü tinbilimsel eğitimden kazanılan yargı gücü, duyusal yaşam ve kişisel özellikler, kendi varlığını gerçek biçimiyle görmeye dayanabilmek için yetersizdir. İnsanın tüm benlik duygusunu, kendine güvenini ve benlik bilincini yitirmesine neden olabilir. Bunu engellemek için gene yüksek kavrayış alıştırmalarının yanı sıra, yargının, duyguların ve karakterin sağlıklı olması için alınan önlemler uygulanmalıdır. Doğru eğitilen biri, ister istemez tinbilimden çok şey alır, ayrıca kendini tanımak ve gözlemek için yöntemler öğrenir. Bu hazırlıklar, ikiz varlığıyla güçlü bir biçimde karşılaşması için yeterli olur. O zaman tin yolunun öğrencisi, fiziksel dünyada tanıştığı şeyi imgesel dünyanın bir imgesi olarak görür. Fiziksel dünyadaki an-

layışla karma yasasını doğru kavramış ise ikiz varlığının imgesinde yazgısının tohumlarını görmek onu fazla ürkütmez. Dünya ve insan evrimini yargı gücüyle izleyen ve bu evrimin belirli bir noktasında Lucifer güçlerinin insan ruhuna girdiğini bilen birisi, bu varlıkları kendi imgesinde tüm etkileriyle görünce yıkılmaz.

Fiziksel dünyada kazanılan yargı gücüyle tinsel dünyadaki bazı gerçekler kavranmadan, bu dünyaya girmeye çalışmanın ne denli yanlış olduğu açıkça görülüyor. Doğru bir gelişmede, öğrenci duyuüstüne girmeye kalkışmadan önce bu kitabın *Kavrayış Yolu*’ndan önceki bölümlerini güncel yargı gücüyle incelemiş ve öğrenmiş olmalıdır. Yargı gücü, duygusal yaşamı ve doğası eğitilmiş bir öğrenci, yüksek dünyalar ile iç yetenekleriyle hazır olmadığı bir anda karşılaşabilir. O zaman ikiz varlığıyla karşılaşmak öğrenciyi zorlar ve yanlışlara götürür. Ama bu karşılaşma tümüyle engellenirse (bu olasıdır), tinsel dünyayı gerçek biçimiyle algılayamaz. Çünkü şeylerin gerçekte ne olduğu ile kendisinin neleri yansıttığını kesinlikle ayırt edemez. Bunun için kendi varlığını bir imge olarak algılamak ve dış çevre ile kendi içinden dışarıya akını ayırt etmek kaçınılmazdır. İkiz varlık, fiziksel dünyada yaşayan insan ruhsal-tinsel dünyaya her yaklaştığında, yukarıda açıklanan utanç duygusunun arkasına saklanır. Ama kendisiyle birlikte tüm bu dünyayı da gizler. Bu dünyanın önünde bir ‘koruyucu’ gibi dikilir ve girmeye hak kazanmayanları engeller. Bu nedenle ona tinsel-ruhsal dünyanın önündeki ‘Eşik Koruyucusu’ adını verebiliriz.

İnsan tinsel dünyaya yukarıda açıklanan biçimde girmezse, ancak ölümlünde Eşik Koruyucusu ile karşılaşır. Bu varlık, ölümle yeniden doğum arasındaki ruhsal-tinsel gelişmelerle giderek açıklık kazanır. Ama doğumla ölüm arasındakinden öte dünyaları tanıyan için bu karşılaşma ezici değildir. İnsan Eşik Koruyucusu ile karşılaşmadan tinsel-ruhsal dünyaya girseydi, bir yanılgıdan öbürüne düşerdi. Hiçbir zaman kendi taşıdıklarıyla bul-

duklarını ayıramazdı. Doğru bir eğitim ise öğrenciyi yanılsamalara değil gerçeğe götürmelidir. Bu nedenle, karşılaşma er geç gerçekleşir. Çünkü bu önlem, duyuüstü dünya gözlenirken yanılgıyı ve düşlemi engeller.

Tinsel yolun her öğrencisinin kesinlikle eksik bırakmaması gereken bir nokta, düşlemci gerçeğe yabancı olmamak, her türlü yanılsamadan ve kendini aldatmadan korunmak, dış ya da iç telkine düşmemek için dikkatle çalışmaktır. Tinsel eğitimin alıştırmaları doğru yapılırsa, yanılgı kaynakları yok edilir. Burada doğal olarak karşılaşılacak tüm olasılıklardan söz edemeyiz. Ama önemli bazı noktalara dikkat çekebiliriz. Burada söz konusu yanılgıların iki kaynağı vardır. Bunlardan biri insanın gerçeği kendi ruhsal yapısına göre değiştirmesidir. Bu, fiziksel dünyada fazla tehlikeli değildir, çünkü insan dilekleri ve istekleri ile değiştirmeye çalışsa da gerçek keskin çizgileriyle karşısına dikilir. Buna karşılık, imgesel dünyaya girildiği anda, dilekler ve istekler imgeleri değiştirmeye başlar. İnsan kendi yarattığı ya da oluşmasına yardımcı olduğu bir gerçeklik ile karşılaşır. Öğrencinin Eşik Koruyucusu ile karşılaşması ve ruhunda ruhsal-tinsel dünyaya taşıyabileceği her şeyi tanımasıyla, bu yanılgı kaynağı yok edilir. Yüksek dünyalara girmek için yapılan hazırlıklar, daha fiziksel dünya gözlenirken kendini susturmayı, şeylerin ve olayların salt kendi varlıklarıyla konuşmalarına fırsat vermeyi öğretir. Yeterince hazırlanan birisi, Eşik Koruyucusu ile karşılaşmayı iç rahatlığıyla bekleyebilir. Bu karşılaşma, ruhsal-tinsel dünya karşısında kendi iç varlığını susturacak olgunluğa gelip gelmediğini gösterecektir.

İkinci tür yanılgılar, insan bir izlenimini yanlış değerlendirdiği zaman ortaya çıkar. Bunun için fiziksel-duyu-sal dünyadan yalın bir örnek verilebilir: İnsan trende otururken ağaçların ters yönde hareket ettiğini *sanır*. Oysa trenle birlikte ilerleyen, insanın kendisidir. Fiziksel dünyada bu örneğe oranla çok daha zor durumlara düşülebilse de, sağlıklı bir yargı gücü ve konuya açıklık ge-

tirecek her şeyin göz önünde bulundurulması, doğruyu görmeyi sağlar. Duyuüstü alanlara girildiğinde ise durum değişir. Duyusal dünyada gerçeklikler insanın yanılmasıyla değişmez, bu nedenle önyargısız bir gözlem, yanlışları düzeltebilir. Duyuüstü dünyada gerçeklikler insanın yanılmasıyla değişmez, bu nedenle önyargısız bir gözlem, yanlışları düzeltebilir. Duyuüstü dünyada aynı şeyi yapmak o kadar kolay değildir. Gözlemek istediği bir duyuüstü olaya yanlış bir yargıyla yaklaşan biri, yargısını olayın içine taşımış olur. Bu ikisi öyle karışır ki ayırt edilemez. O zaman yanlış insanın içinde, doğru da dışında değildir. Yanlış, dış gerçekliğin bir bölümü olmuştur. Bu nedenle gerçekliğin önyargısız gözlemiyle düzeltilemez. Bu söylenenlerle duyuüstü dünyaya yeterince hazırlanmadan girenlerin nasıl zengin bir yanılğı ve düşlem kaynağıyla baş etmek zorunda olduğu gösterildi. Öğrenci, duyuüstü görüngülerin kendi varlığına göre renk değiştirmesinden doğan yanılığları aştığı gibi, bir yetenek daha kazanmalıdır. Yukarıda açıklanan ikinci yanılğı kaynağını da etkisiz bırakmalıdır. Kendi varlığından gelen yanlışları ikiz varlığıyla karşılaşarak aşar. İkinci durumda ise bir *gerçekliğin yapısına* bakarak doğru mu yoksa yanlış mı olduğunu ayırt edebilmelidir. Yanlışlarla doğrular tümüyle aynı görünselerdi, ayırt edilemezlerdi. Neyse ki bu böyle değildir. Duyuüstü dünyada yanıltıcı şeylerin bazı *yapısal* özellikleri, onları gerçek olanlardan ayırır. Öğrencinin bu özellikleri tanıması gerekir. Tinsel eğitim görmemiş kişilerin "Bu kadar çok kaynağı varken yanılığardan nasıl korunulabilir?" diye sorması doğaldır. Bir diğer soru da öğrencinin yüksek kavrayış saydığı şeylerin yanılğı, kendini kandırma, telkin ya da kendine telkin olmadığını nereden bilebileceğidir. Böyle konuşanlar, her doğru tinsel eğitimde atılan tüm adımların yanılğı kaynaklarını kuruttuğunu düşünmez. Gerçek bir öğrenci, yaptığı hazırlıklarla her türlü yanılma ya da kendini koruma hakkında yeterince bilgi edinir ve bunlardan korunabilecek bir duruma gelir. Yaşam boyunca uyanık ve doğru algılayan biri olmak için herkesten faz-

la fırsatı vardır. Öğrendikleri belli belirsiz içe doğmaları vb. ciddiye almamasını sağlar. Eğitim onu olabildiği kadar dikkatli yapar. Aynı zamanda her doğru eğitim, öncelikle büyük dünya olaylarıyla bağlı kavramlara, yargı gücünü zorlayan, ama aynı zamanda incelten ve keskinleştiren şeylere götürür. Bu uzak alanlara uzanmak istemeyen ve daha yakın açıklamalar arayanlar, yargı gücünü doğru ile yanlış ayırt edebilecek keskinliğe getiremeyebilir. Ama en önemlisi daha bunların hiçbirisi değildir. En önemli şey, doğru bir tinsel eğitimde uygulanan alıştırmaların kendisidir. Bunlar öğrenciye meditasyon sırasında ruhunda olup biten her şeyin bilincinde olmasını öğretebilmelidir. İmgesel bilince varmak için simgelerle çalışılır. Bunlar dış algılamalardan gelen kavramlarla oluşturulur. İnsan simgeyi yaratan tüm öğeleri kendi üretmediği için nasıl ortaya çıktığı konusunda yanılabilir. Çıkış noktasını yanlış değerlendirebilir. Ama esinlenme için yaptığı alıştırmalara yükseldiğinde, bu simgeyi bilincinden uzaklaştırır. Kendini salt simgeyi kuran kendi ruhsal eylemine verir. Burada hâlâ yanılabilir. İnsan ruhsal eylemlerinin yapısını eğitimine, öğrendiklerine vb. borçludur. Bu nedenle her şeyin nereden kaynaklandığını bilemez. Ama öğrenci şimdi kendi ruhsal eylemini de bilincinden uzaklaştırır. Geriye bir şey kalsa da, görülemeyen *hiçbir* özellik taşımaz. Kendi yapısından gelmeyen hiçbir şeyle karşılaşmamıştır. Öğrenci sezgiyle ona tinsel dünyadaki somut gerçekliği olduğu gibi gösteren bir güç kazanır. Tinsel-ruhsal dünyada dikkat etmeyi öğrendiği şeyleri diğer gözlemlerinde de uygularsa, doğruyla yanlış ayırt edebilir. Duyuüstü dünyada ise fiziksel dünyada kızgın demirin düşüncesiyle kendini ayırabildiği gibi emin olur. Bu söylenenler, insanın duyuüstü dünyadaki *kendi* deneyimleri için geçerlidir. Başkalarından öğrendiği, fiziksel anlak ve sağlıklı gerçek duygusuyla kavrayabildiği şeyler için durum başkadır. Öğrenci bu iki yoldan öğrendikleri arasında sağlıklı bir çizgi çizmeye çalışmalıdır. Bir yandan yüksek dünyalarla ilgili bilgilere açık olmalı, bunları yargı gücüyle kavramaya çalış-

malıdır. Ama kişisel deneyim ya da kendi gözlemi olarak nitelendirdiği şeylerin yanılmaz sezgisinin öğrettiklerine uyup uymadığını denetlemelidir.

*

Tinsel yolun öğrencisi, yukarıda tanımlanan Eşik Koruyucusu ile karşılaştıktan sonra, duyuüstü dünyada yükselirken daha başka yaşantılarla karşılaşır. Öncelikle Eşik Koruyucusu ile yukarıdaki açıklamada bağımsız bir varlık olarak yedinci sırayı alan ruh gücü arasında bir yakınlık görür. Evet, bu yedinci varlık bir bakıma ikiz varlıktan ya da Eşik Koruyucusundan başkası değildir ve öğrenciye özel bir görev verir. İmgesiyle karşılaştığı güncel benliğini yeni doğan benliğiyle yönetmelidir. Bunun için ikiz varlıkla bir anlamda savaşması gerekir. Bu varlık sürekli ağır basmaya çalışacaktır. Ama onu doğru yerine koymak, yani yeni doğan ben'in denetiminden geçmeyen hiçbir şeyi yapmasına izin vermemek, insanı daha güçlü ve dayanıklı yapar.

Yüksek dünyalarda kendini tanımak, bir açıdan fiziksel-duyusal dünyadakinden başkadır. Bu dünyada kendini tanımak bir iç yaşantıyken, yeni doğan benlik hemen bir dış ruhsal görüngü olarak ortaya çıkar. İnsan yeni doğmuş benliğini başka bir varlık gibi karşısında bulur ve tümüyle algılayamaz. Çünkü duyuüstü dünyaya çıkan yolda ne kadar ilerlese de hep daha yüksek basamaklar vardır. Tırmandıkça kendi 'yüksek benliğini' daha çok algılayabilir. Bu nedenle, yüksek benlik bulunduğu basamakta ancak bir bölümüyle görünür. Öte yandan, yüksek benliğinden bir şeyler algılayan bir insanın fiziksel-duyusal dünyadan gelen bakış açısıyla değerlendirmeler yapması çok tehlikelidir. Bir bakıma doğru bir evrim sırasında bu tehlike ile karşılaşmak aslında iyidir. İkiz varlık Eşik Koruyucusu olarak görülmeli ve 'yüksek benğin' önüne geçmelidir. İnsan ancak o zaman ne olduğuy-la ne olması gerektiği arasındaki farkı görebilir. Bu gözlem sırasında Eşik Koruyucusu çok başka bir biçim almaya başlar ve yüksek benliğine gelişmesine doğru tüm

engellerin bir imgesi gibi görünür. İnsan gündelik benliğinde nasıl bir yük taşıdığının farkına varır. Bu noktada tüm hazırlıkları onu şunu söyleyecek kadar güçlendirmiş olmalıdır: "Burada kalmayacağım, hiç durmadan yüksek benliğime ulaşmaya çalışacağım." Yolda gelecekte korkarak bir tür eylemsizliğe düşülür. İnsan ruhsal-tinsel dünyaya girmiştir, ama kendi üstünde çalışmaktan vazgeçer. Şimdi Eşik Koruyucusu olarak karşısına çıkan varlığın tutsağıdır. Buradaki çok önemli nokta, insanın bu sırada tutsaklığının bilincine varmamasıdır. Bambaşka bir şey yaşadığını sanır. Eşik Koruyucusunun ortaya çıkardığı varlık, gözlemciyi şimdiye kadar algıladıklarının tüm dünyayı kapsadığına, kavrayışın en yüksek noktasına ulaştığına, daha fazla uğraşmasına gerek olmadığına inandıran türden olabilir. Gerçeğin tam karşıtı bir şeyin yaşanabilmesi, olayları tersine çevirebilen ruhsal-tinsel dünyada gerçekleştiğine göre şaşırtmamalıdır. Bu kitapta ölümden sonraki yaşam açıklanırken de aynı şeye dikkat çekildi.

Öğrenci evrimin bu basamağında yeni bir varlıkla daha karşılaşır ve ondan Eşik Koruyucusundan başka şeyler öğrenir. Eşik Koruyucusu ya da ikiz varlık, insana alçak benliğiyle Lucifer etkisi sonucu edindiği tüm özellikleri gösteriyordu. Ama Lucifer etkisi evrime bir etkinin daha girmesine neden olmuştur. Bu etkiden kitabın önceki bölümlerinde 'Ahriman gücü' olarak söz edilmişti. Bu güç, fiziksel varoluşta insanın dışındaki duysal yüzeyin arkasında bulunan tinsel-ruhsal varlıkları algılamasını engeller. Söz konusu varlık ise insanın bu gücün etkisiyle neye dönüştüğünü gösterir. Bu görüngüyle iyi hazırlandıktan sonra karşılaşan birisi, onu doğru yerine yerleştirir. Kısa süre sonra ise 'Küçük Koruyucu'ya karşı Büyük Eşik Koruyucusu diye adlandırabileceğimiz bir varlıkla karşılaşılır. Bu varlık öğrenciye bulunduğu basamakta kalmaması, güçlü bir biçimde çalışmayı sürdürmesi gerektiğini gösterir. Kazanılan dünyanın gerçek olması ve bir yanılsamaya dönüşmemesi için doğru biçimde çalışmayı sürdürmenin kaçınılmazlığını belirtir.

Büyük Eşik Koruyucusu ile yanlış eğitilip yeterince hazırlanmadan karşılaşanların ruhuna ancak 'ölçülemeyecek bir dehşet' ya da 'sınırsız korku' diyebileceğimiz bir şey çıkar.

Öğrenci Küçük Eşik Koruyucusu ile karşılaşarak duyuüstü dünyada ne ölçüde yanılabileceğini sınanmış olur. Büyük Eşik Koruyucusuna götüren yaşantılar da yukarıda ikinci kaynaktan geldiği söylenen yanılgılara karşı durma yeteneğini sınar. Gerçekte yalnızca bir tutsak olduğu halde kazandığı imge dünyasını bir zenginlikmiş gibi gösteren büyük yanılsamaya karşı koyabilirse, bundan sonraki evriminde gerçekdışını gerçek sanma tehlikesinden kurtulmuş demektir.

Eşik Koruyucusu her insan için bir ölçüye kadar bireysel bir biçim alır. Onunla karşılaşmak duyuüstü gözlemlerde kişisel yapıyı aşan, kişisel görüşlerden özgür ve her insan için geçerli yaşam alanına girmek demektir.

Tinin öğrencisi, yukarıdaki yaşantıları geçirdikten sonra kendini ve kendi dışını ayırt edecek duruma gelir. O zaman bu kitapta anlatılan dünya evriminin insanı ve yaşamını anlamak için ne kadar önemli olduğunu görür. Fiziksel beden ancak Satürn, Güneş ve Ay Evrimler'inde nasıl oluştuğu bilinirse anlaşılabilir. Eter beden Güneş, Ay ve Dünya Evrimler'i izlenmeden anlaşılabilir vb. Bugünkü dünya evrimine bağlı şeyleri kavramak içinse her şeyin nasıl adım adım geliştiğini bilmek gerekir. Tinsel eğitim, insana kendi özelliklerinin dışında ona bağlı olayların ve varlıkların ilişkisini anlama olanağını getirir. Çünkü insanın her örgeninin tüm dünya ile ilişkisi içinde olduğu bir gerçektir. Bu kitapta bu gerçeğe ancak ana çizgileriyle yaklaşabildik. Örneğin fiziksel insan bedeninin Satürn evrimi sırasında bir tohum durumunda olduğu unutulmamalıdır. Organları kalp, ciğer ve beyin sonraki Güneş, Ay ve Dünya zamanlarında bir tohumdan oluştu. Demek ki kalp, ciğer vb., Güneş ve Ay durumlarına bağlılar. Aynı şey duyum bedeni ve duyum ru-

hu için de geçerlidir. İnsanı, onu yakından çevreleyen tüm dünya oluşturmıştır. Her bir ayrıntı, dış dünyadaki bir olay ya da varlığa bağlıdır. Tinin öğrencisi, evrimin uygun basamağında kendi varlığının büyük dünya ile ilişkisini kavrar. Kendisinin küçük dünya ya da mikro kozmos, büyük dünya ya da makro kozmos ile bağlamının bilincine varır. Bu noktaya ulaşan öğrenci yeni bir yaşantı ile karşılaşabilir. Kendini bağımsızlığını korumakla birlikte dünyanın bir parçası gibi duyabilir. Bu tüm dünyaya açılmak, dünya ile bir olmak, ama kendi varlığını *yitirmemektir*. Bu kavrayış basamağına 'makro kozmos ile bir olmak' diyebiliriz. Bu birleşmeyle, kişiye özel bilincin yitmediğini ve insanın sonsuzluğa akıp gitmediğini anlamak önemlidir. Bu kaygıyı ancak yargı gücü yeterince eğitilmemiş kişiler taşır.

Burada açıklanan uyandırılış yöntemine göre basamakları şöyle sıralayabiliriz:

- 1- Tinbilimin duyusal dünyada kazanılan yargı gücü kullanılarak öğrenilmesi.
- 2- İmgesel bilincin kazanılması.
- 3- Gizli yazının okunması (esinlenme).
- 4- Tinsel çevrede yaşamak (sezgi).
- 5- Mikro kozmosla makro kozmosun ilişkisini kavramak.
- 6- Makro kozmos ile birleşmek.
- 7- Bu yukarıdakilerin tümünü ruhun temel durumu olarak yaşamak.

Bu basamakların her zaman birbiri ardından geldiği sanılmamalıdır. Öğrencinin kişiliğine göre, bir basamak tümüyle aşılmadan bir sonraki için alıştırmalar yapılması gerekebilir. Örneğin bazı güvenilir imgeler kazanıldıktan sonra esinlenme, sezgi ve mikro-makro kozmos bağlamını kendi ruhsal yaşam alanına çeken alıştırmalara başlanması yararlı olabilir.

Sezgiye varan öğrenci, ruhsal-tinsel dünyanın imgelelerini tanımakla, gizli yazıyla birbirleri ile ilişkilerini okumakla kalmaz, eylemleriyle dünyayı gerçekleştiren varlıkların kendilerini tanır. Kendisini de ruhsal-tinsel dünyadaki tinsel biçimiyle görür. Artık yüksek benliğini algılayabilecek düzeye ulaşmıştır. İkiz varlığına ya da Eşik Koruyucusuna egemen olmak için nasıl bir yönde çalışması gerektiğini de bilir. Aynı zamanda sürekli ilerlemesini anımsatan Büyük Eşik Koruyucusu ile de karşılaşmıştır. Bu Büyük Eşik Koruyucusu, bundan sonra erişmeye çalışacağı örnek varlıktır. Öğrenci bu duyguyu kazandığında Büyük Eşik Koruyucusunun kim olduğunu anlayacak duruma gelmiştir. Koruyucu, tinin öğrencisine giderek Kristos biçimiyle görünmeye başlar. Kristos'un özvarlığından ve dünya evrimindeki etkisinden bu kitabın önceki bölümlerinde söz edilmişti. Öğrenci için Kristos isminin bağlı olduğu gizem açılmaya başlar. Kristos ona 'insanlığın dünyadaki büyük örneği' olarak görünür. Bu yüksek varlık, sezgi yoluyla tinsel dünyada algılandıktan sonra, Atlantis'ten sonraki 4. uygarlık çağında (Yunan-Latin çağı) yaşananlar gerçek anlamıyla kavranır. Yüksek Güneş varlığı Kristos'un bu zaman noktasında dünya evrimine girişi ve o gün bugündür süren etkisi, tinin öğrencisi için yaşadığı bir kavrayıştır. Böylece sezgi, dünya evriminin nedenine ve anlamına yeni bir açıklık getirir.

Duyuüstü dünyaların kavranması için burada gösterilen yola bugünkü yaşam şartlarında durumu ne olursa olsun herkes gidebilir. Dünya var olalı beri kavrayış ve gerçek arayışının tek bir amacı vardır. Ama insanların çıkış noktaları, yaşadıkları zamana göre değişir. Bugün duyuüstü bölgelere ulaşmak isteyen bir insan, örneğin eski Mısırlı bir öğrenciyle aynı noktadan yola çıkamaz. Bu nedenle, eski Mısır'da verilen alıştırımların bugün uygulanması tümüyle sorunsuz olamaz. İnsanların o zamandan beri çeşitli bedenlenmelerden geçmiş olmaları nedensiz ve anlamsız değildir. Ruhların yetenekleri ve özellikleri her dünya yaşamında değişir. İnsanlık tarihine

yüzeysel bir bakış bile, İ. S. XII. ve XIII. yy.'lardan bu yana tüm yaşam kurallarının ve düşünceler, duygular ve yeteneklerin değiştiğini gösterir. Yüksek kavrayış için burada açıklanan yol, doğrudan doğruya bugün dünyada yaşayan ruhlar için geçerlidir. İnsan bugünkü yaşam ilişkilerinde tinsel gelişmesiyle hangi noktada ise oradan yola çıkar.

Evrim ilerledikçe dış yaşam biçim değiştirdiği gibi, yüksek kavrayış yolları da çağdan çağa yenilenir. Dış yaşamla uyandırılış, her zaman kusursuz bir uyum içinde olmalıdır.

6. BÖLÜM

DÜNYA VE İNSAN EVRİMİNDE BUGÜN VE YARIN

Dünya ve insan evriminde bugünü ve yarını, tinbilimsel olarak kavramak için geçmişini anlamak kaçınılmazdır. Çünkü, tinsel araştırmacının geçmişin gizli olaylarını gözlediği zaman algıladıkları, *aynı zamanda* içinde yaşadığı çağ ve gelecekle ilgili bilebileceklerini de kapsar. Bu kitapta, Satürn, Güneş, Ay ve Dünya Evrimleri'nden söz edildi. Tinbilimsel anlamda dünya evrimi, önceki süreçler gözlenmeden anlaşılamaz. Çünkü, bugün dünyada karşılaşılan şeylerde, bir bakıma Ay, Güneş ve Satürn evriminin gerçeklikleri gizlidir. Ay evrimine katılan varlık ve şeyler, gelişmelerini sürdürürler. Bugün dünya da olan her şey, onlardan kaynaklandı. Ama fiziksel-duyusal bilinç, Ay'dan dünyaya gelen her şeyi algılayamaz. Bunların bir bölümü, ancak duyuüstü bilincin bir basamağında açıklık kazanır. Bu noktada, dünyamızın duyuüstü bir dünyaya bağlı olduğu görülür. Ay varoluşunun fiziksel duyularla algılanamayan bölümü, bu duyuüstü dünyadadır ve eski Ay'daki gibi değil, şimdiki durumuyla görünür. Gene de duyuüstü bilinç, eski durumu da görebilir. Bugün algılayabileceği şeylere derinlemesine bakarsa, iki imgeye ayrıldıklarını görür. İmgelerden biri, Dünya'nın Ay evrimindeki biçimini gösterirken, diğeri, henüz tohum durumunda, uzak bir gelecekte gerçek bir dünyaya dönüşecek şeyi dışavurur. Gözlem sürdürülürse, bu gelecek biçime dünyada olup biten her şeyin aktığı ve etkilediği kavranır. Bu biçimle, dünyamızın bir gün alacağı durum gözler önüne serilir. Geçmiş-

te Ay'ın Dünya'ya dönüşmesi gibi, dünyadaki yaşamın etkileriyle, bu yeni oluşumda ki gelişmeler birleşecek, bu birlikten yeni bir evrensel varlık doğacaktır. Bu gelecek biçime 'Jüpiter durumu' diyebiliriz. Jüpiter durumu, duyuüstünde gözlenince, neden bazı olayların gerçekleştirmek *zorunda olduğu* anlaşılır. Çünkü, Dünya'nın, Ay'dan kaynaklanan duyuüstü bölümünde, fiziksel dünyada ki gelişmelere göre biçim değiştiren varlık ve şeyler bulunur. Demek ki Jüpiter durumunda, Ay evrimiyle önceden belirlenmiş bir şey olacaktır. Yeni etkilerse, dünyadaki olaylardan kaynaklanarak, evrime akacaktır. Duyuüstü bilinç, işte bu yolla Jüpiter durumunda olacakları önceden bilebilir. Bu bilinç alanında gözlenen varlık ve olayların, duyuusal-imgesel bir yapıları yoktur. Duyusal izlenimler gibi etkiler bırakan ince, havamsı oluşumlarla bile karşılaşılmaz. Daha çok saf ses, ışık, ısı izlenimleri algılanır. Bunlar, hiçbir tür özdekle bedenlenmezler. Salt duyuüstü bilinçle algılanabilirler. Genede bu varlıkların birer 'bedeni' olduğu söylenebilir. Ama bu beden, bu salt ruhsal varlıkların yoğunlaşmış anıları gibidir. Varlık şimdi ne yaşıyor, eskiden neler yaşadı, şimdi neleri anımsıyor, ayırt edilebilir. Bu sonuncuyu, bir tür beden gibi taşırlar. Bunu, dünya insanının bedenini duyması gibi duyarlar.

Ay ve Jüpiter'i algılamak için gerekenden daha yüksek bir duyuüstü gözlem basamağında, evrimde Güneş durumundan beri bulunan, ama giderek çok gelişmiş varlık ve şeyler algılanabilir. Bunlar öylesine yüksek bir varoluş basamağında yer alırlar ki, Ay biçimlerinden ötesini göremeyen bir bilinç için yokturlar. Dünyanın bu imgesi de derinleştirildiğinde ikiye bölünür. Biri, geçmişteki Güneş durumunu kavramayı sağlar, diğeri, dünyanın gelecekteki bir biçimini, Dünya ve Jüpiter olayları, etkilerini akıttığı zamanki durumu gösterir. Bu gelecek dünyadan gözlediklerimize tinbilimsel anlamda 'Venüs durumu' diye biliriz. Daha da gelişmiş bir duyuüstü bilinç, 'Volkan durumu' diye adlandırabileceğimiz, bir gelecek

evrim durumunu daha algılar. Volkan evriminin, Satürn evrimiyle ilişkisi, Venüs'ün Güneş, Jüpiter'in de Ay evrimiyle olan ilişkisiyle özdeştir. Bu nedenle, dünya evriminin geçmişi, bugünü ve geleceği göz önüne alınırsa, Satürn, Güneş, Ay, Dünya, Jüpiter, Venüs ve Volkan evrimlerinden söz edebiliriz.

Dünya evrimindeki bu geniş bağlamların yanı sıra, daha yakın gelecekle ilgili gözlemler de yapılabilir. Geçmişin *her* imgesine uyan bir gelecek imgesi vardır. Ama böyle şeylerden konuşurken, bir noktanın unutulmaması, *son derece önemlidir*. Bu tür bağlamları kavramak için salt duyuusal gerçeklikten kaynaklanan, felsefi akıl yürütmelerle bir yere varılamayacağı, kesinlikle bilinmelidir. Bu tür şeyler, hiçbir zaman akıl yürüterek araştırılmamalıdır. Örneğin, tinbilimden Ay durumuyla ilgili bilgiler alan birisi, akıl yürüterek Dünya ve Ay ilişkilerini bir araya getirebileceğini ve böylece Jüpiter durumunu anlayacağını sanırsa, çok yanılır. Bu ilişkiler, ancak duyuüstü bilincin gözlem yeteneği yükseltilerek araştırılmalıdır. Ancak, gözlem sonuçlarını, açıklandığında anlamak için duyuüstü bilinç gerekmez.

Tinsel araştırmacının, geleceğe bağlı açıklamalar karşısındaki durumu, geçmişle ilgili olanlardan değişiktir. İnsan, başlangıçta gelecek olayları, geçmiştekiler kadar önyargısız karşılayamaz. Gelecek, insan duygu ve istencini eyleme geçirir; geçmişe başka türlü dayanılabilir. Yaşamı gözleyen biri, bunun gündelik yaşam için de geçerli olduğunu bilir. Ama bunun gizli gerçeklikler karşısında ne kadar büyük ölçüde arttığını, nasıl biçimler aldığı, ancak duyuüstü dünyaları tanıyan biri kavrayabilir. Gelecekle ilgili bilgilerin, belirli sınırları olması da bu nedendendir.

Büyük evrensel evrimin, Satürn'den volkana kadar uzanan bir sıralamayla açıklanması gibi, dünya evriminin daha kısa süreçleri de açıklanabilir. Atlantis'teki yaşamı sona erdiren büyük değişimlerden sonra, bu kitapta eski Hint, ilk Pers (ya da İran), Mısır-Kalde, Yunan-La-

tin diye adlandırılan zamanlar birbirini izledi. İnsanlık bugün beşinci zaman bölümünü yaşıyor. Bu zaman dili mi, Kristos'dan sonra XII., XIII., XIV. yy.'larda başladı, hazırlanması ise IV. ve V. yy.'lara rastlar. Belirgin bir biçimde XV. yy.'da başladığı söylenebilir. Bundan bir önceki Yunan-Latin dönemi, aşağı yukarı İ. Ö. VIII. yy.'da başladı. İlk üçte birini kaplayan sürenin sonunda Kristos olayı gerçekleşti. İnsanlığın ruhsal durumu, tüm yetenekleri, Mısır-Kalde zamanından Yunan-Latin zamanına geçerken değişti. Mısır-Kalde çağında, bugünkü anlamıyla mantıklı düşünme, dünyayı anlayarak kavrama yetenekleri yoktu.

İnsan bugün anlağı yoluyla edindiğı bilgileri, o zaman çağı uygun bir biçimde kazanıyordu. Bu, doğrudan doğruya içten gelen, bir bakıma duyuüstü bir bilgelikti. İnsan çeşitli şeyleri algılıyor, algılamasıyla birlikte de, ruhta, ruhun bu şeyden beklediğı kavram ya da imge oluşuyordu. Kavrayış gücü böyleyse, salt duyuusal-fiziksel dünyanın imgeleri ortaya çıkmaz, duyuüstü gerçeklik ve varlıklar, ruhun derinliklerinde kavranır. Bu, bir zamanlar tüm insanlığın malı olan eski, yarı uyanık duyuüstü bilinçten arta kalmış bir bilinçti. Yunan-Latin çağında, bu yeteneğı yitiren insanların sayısı giderek arttı. Yerini, şeyler üstünde düşünerek anlamak aldı. İnsanlar, tinsel-ruhsal dünyayı doğrudan doğruya, ama düşsel bir biçimde algılamaktan giderek uzaklaştı. Duygu ve düşüncele riyle, bu dünyanın bir imgesini kurmak zorunda kaldılar. Bu durum, bir bakıma Atlantis sonrası, dördüncü zaman bölümü bitinceye kadar sürdü. Salt bu eski ruhsal yeteneğı kalıtımsal bir özellik gibi koruyan insanlar, tinsel dünyayı doğrudan doğruya yaşayabiliyordu. Ama bu insanlar, eski bir dünyadan geriye kalmıştı. Kavrayış biçimleri, yeni çağı uygun değildi. Çünkü evrim yasalarının bir sonucu olarak, eski ruhsal yetenekler, yenileri ortaya çıktığında tüm anlamlarını yitirir. İnsan yaşamı, bu yeni yeteneklere uyar. Eskileri hiçbir biçimde değerdendirmez. Ama söz konusu dönemde, tümüyle bilinçli anlak-duygu güçlerinin yanı sıra, daha yüksek yetenek-

ler geliştiren ve yeniden tinsel ruhsal dünyaya girmeyi başaran insanlar vardı. Bunların, eski 'uyandırılmışlardan' başka yöntemler üretmeleri gerekti. Eski uyandırılmışların, dördüncü uygarlık çağında gelişen ruhsal yetenekleri göz önünde bulundurmaları gerekmiyordu. Dördüncü uygarlıkta, bu kitapta, bugüne uygun olarak açıklanan tinsel eğitim, ilk biçimiyle oluşmaya başladı. Ama bu bir başlangıçtan öteye gitmiyordu ve asıl gelişmesi, beşinci uygarlık döneminde, (XII., XIII. ve tümüyle XV. yy.'larda) gerçekleşti. Bu yolla duyuüstü dünyaya yükselmeye çalışan insanlar, kendi imgesel bilinç, esinlenme ve sezgi yetenekleriyle varoluşun yüksek bölgelerini tanıdılar. Anlak ve duygu yeteneklerini geliştirmekle yetinenlerse, eski duyuüstü gözlemden kalanları, ya soylar boyunca anlatılanları dinleyerek ya da yazılanları okuyarak öğrendiler.

Kristos olayının gerçek anlamı da, sonradan doğan ve duyuüstü dünyaya yükselemeyenler için, ancak geriye bırakılan yazılarda, destanlarda vb. yaşadı. Bu dönemde yaşayan bazı uyandırılmışlar, hâlâ duyuüstünü doğal bir biçimde algılayabiliyorlardı. Yeni çağın anlak ve duygu yeteneklerini geliştirmedikleri halde, daha yüksek bir dünyaya yükselebiliyorlardı. Bu kişiler yoluyla, eski ve yeni uyandırılış (inisyasyon) yöntemleri arasında bir köprü kuruldu. Böyle kişiler, daha sonraki dönemlerde de ortaya çıktı. Dördüncü zaman bölümünün en belirleyici özelliği, ruhun tinsel-ruhsal dünyayla doğrudan doğruya ilişkisinin kesilmesi, buna karşılık anlak ve duyguların güçlenmesidir. O zamanki bedenlenmelerinde, bu güçleri yetkinleştiren ruhlar, sonuçlarını beşinci zaman bölümündeki dünya yaşamlarına taşıdılar. Tinsel dünyadan kopuşun yarattığı boşluğu, en eski bilgeliklerden, özellikle Kristos olayından kaynaklanan büyük söylenceler, destanlar dolduruyordu. Bu güçlü söylenceler, ruhlara yüksek dünyadan güvenilir bilgiler getiriyordu. –Ama, anlak ve duygu yeteneklerinin yanı sıra, daha yüksek kavrayış güçlerini geliştiren insanlar da eksik olmuyordu. Bunların amacı, yüksek dünyanın gerçeklerini ve özellik-

le Kristos olayının gizemini, duyuüstünü doğrudan yaşayarak öğrenmekti. Bunlar, diğer insanların ruhuna, bilgelik akıttılar. –Dünya evrimi, hristiyanlığın ilk kez, insanlık büyük ölçüde duyuüstü kavrayıştan yoksunken yayılmasını gerektiriyordu. Bu nedenle o zamanların destanları olağanüstü bir etki bırakıyordu. Kendileri duyuüstü dünyayı algılayamayan insanların, bu dünyaya güvenmelerini sağlamak için büyük bir güce gerek vardı. Dünya da hemen her zaman, (XIII. yy.'daki özel bir süre dışında) imgesel bilinç, esinlenme ve sezgiyle yüksek dünyalara ulaşabilen kişiler bulunuyordu. Bunlar, eski uyandırılmışların Kristos sonrası halefleri, gizli bilgeliğin yöneticileri ve üyeleri idi. Görevleri, eski bilgelik okullarında öğretilenleri kendi yetenekleriyle yeniden kavramak ve bunlara Kristos olayının kavrayışını katmaktı.

Bu yeni uyandırılmışlar, eski bilgeliğin tüm alanlarını kavramakla kalmadılar, bilinçlerinin merkezinde, Kristos gizemlerinin yüksek bilgisi parlıyordu.

İnsanlığın anlak ve duygu yeteneklerini geliştirdiği dördüncü zaman bölümünde, bu bilincin ancak küçük bir bölümü genel yaşama akabilirdi. Bu nedenle, bu dönemde özellikle 'gizli' bir öğretiydi. Sonra, 'beşinci' olarak adlandırdığımız yeni uygarlık dönemine girildi. Bu dönemin özelliği, düşünme yeteneğinin olağanüstü gelişmesi ve bugünden yarına daha birçok meyve verecek olmasıdır. XII., XIII. yy.'larda yavaş yavaş hazırlanan bu gelişme, XVI. yy.'dan sonra giderek hızlandı ve bugüne kadar geldi. Bu etkilerin altındaki beşinci zaman bölümü, giderek salt düşünme yeteneğine dayanmaya başladı. Buna karşı eski güvenilen bilgelikler, söylencelerle gelen kavrayış yolları, insan ruhu üstündeki gücünü yitirdi. Buna karşılık, yeni çağın duyuüstü bilincinden gelen kavrayışlar, gittikçe güçlenerek insan ruhlarına akmaya başladı. İlk bakışta belli belirsiz de olsa, 'gizli bilim', bu çağ insanların düşünce biçimlerine akıyor. Anlak gücüne güvenenlerin, günümüze kadar bu kavrayışları yadsıması doğaldır. Ama zamana bağlı olması gere-

kenler, gene de olacaktır. İnsan ruhunu bir anlamda etkileyen ve daha da etkileyecek olan bu 'gizli bilime', bir kavrayış simgesi kullanılarak 'GRAL* BİLİM' diyebiliriz. Bu simgeyi, söylence ve destanlardaki derin anlamıyla kavrayanlar, ortasında Kristos gizemini taşıyan yeni uyandırılış için ne kadar uygun olduğunu görürler. Bu nedenle, yeni çağın uyandırılmışlarına, 'GRAL uyandırılmışları' diyebiliriz. Bu kitapta ilk adımları açıklanan duyuüstünü kavrayış yolu, 'GRAL bilimine' götürür. Bu bilimi araştırmak içinse, bu kitapta açıklanan yeteneklere sahip olmak gerekir. Araştırma sonuçlarıysa, özellikle beşinci zaman bölümünde yetkinleşen ruhsal güçlerle anlaşılabilir. Zaman, çağdaş güçleri doyurmak için bu tür kavrayışın gerekli olduğunu gösterecektir.

Günümüzde bu bilgilerin, eskisine göre daha güçlü olarak bilince akması gerekiyor. Bu kitaptaki açıklamalar da bu anlamda değerlendirilmeli. İnsan Gral bilgeliğini kendine mal ettiği ölçüde, Kristos olayının getirdiği içgüdüsel dürtüler de (IMPULS) anlam kazanacaktır. Hristiyan evriminin dış yüzüne giderek bir de iç yüz eklenecektir. Yüksek dünyaların Kristos gizemiyle ilişkisi, imgesel bilinç, esinlenme ve sezgiyle kavrandıkça da, insanların düşünce, duygu ve istençlerine etkisi artacaktır. 'Gizli Gral Bilimi', herkes için açıklık kazanacak, insanların dış yaşamdaki davranışlarını giderek daha çok belirleyen bir iç güç olacaktır.

Beşinci zaman bölümü boyunca, duyuüstü dünya kavrayışı, insan bilincine akacak. Altıncı zaman bölümü başladığında insanlık, eskiden sahip olduğu, yarı düşsel duyuüstü algı yeteneğini, daha yüksek bir düzeyde yenisinden kazanmış olacak. Ama bu yeni yetenek, eskisinden çok başka bir özellik taşıyacak. Eskiden, ruhun yüksek dünyalarla ilgili bildikleri, kendi anlak ve duygu güçleriyle denetlenemiyordu. Bilinenler bir bakıma içe doğuyor-

* **Gral** ya da kutsal kâse, Hristiyan söylencelerinde, Lucifer gökten düşünce ta-cından kopan taş olarak geçer. Aynı taş bir kâse haline getirilmiş ve çarpmışa gerilen İsa'nın kanı, bu kâse de toplanmıştır. Gene söylenceye göre bu taş, o gün bugündür Kristos uyandırılmışları tarafından korunur. (Çev. n.)

du. Gelecekte bir şey yalnız içe doğmakla kalmayıp, kavranabilecek ve kendi varlığından bir varlık olarak duyulabilecek. İnsan anlayışıyla herhangi bir görüşü sınıadığında doğru bulacak. Ahlak yasaları, insan davranışlarıyla ilgili bir kavrayış karşısında ise şöyle düşünebilecek: "Doğru yolda ya da haklı olduğumu duyabilmek için bu kavrayışın yönünde davranmalıyım." Bu ruhsal yapıyı, altıncı zaman bölümünde, yeterince insanın geliştirmesi gerekiyor.

Mısır-Kalde uygarlık çağının üçüncü dönemde insanlık evrimine getirdikleri, beşinci dönemde bir bakıma yineleniyor. O zamanlar ruh, hâlâ duyuüstü dünyanın bazı gerçeklerini algılayabiliyordu. Ama bu yetenek yitirmek üzereydi. Çünkü gelişmeye hazırlanan anlak güçlerinin insanı yüksek dünyalardan bir süre ayırması gerekiyordu. Beşinci zaman bölümünde, üçüncü zamanda düşsel bilinçle gözlenen duyuüstü gerçekler, yeniden açıklık kazanacak. Ama insanın anlak ve kişisel duygularıyla kavranmış olacak.

Aynı zamanda, Kristos gizemini anlamanın, ruha getirdiği yeteneklerle işlenecek. Bu nedenle, eskisinden çok başka bir biçim alacak. Eskiden, duyuüstü dünyanın bıraktığı izlenimler, insanın içinde bulunmadığı, bir dış dünyadan yönlendirilen güçler gibiydi. Yeni zamanda bu izlenimlerin dünyası, insanın yabancılık çekmediği, giderek daha çok içinde yer aldığı bir dünya olacak. Mısır-Kalde uygarlığının yinelenmesi demek, ruhun o zamanlardan bugüne kalan şeyleri algılaması demek değildir. Kristos'un getirdiği yeni dürtüler doğru anlaşıldığında, insan ruhunun, kendini eskiden dışında olduğu tinsel dünyanın bir örgeni olarak duymasını, kavramasını ve buna göre davranmasını sağlar.

Üçüncü zaman bölümünün, dördüncünün getirdiği, tümüyle yeni dürtülerle birlikte insan ruhuna işlemek üzere beşinci zamanda yeniden canlanması gibi, ikinci uygarlık çağı altıncıda, birinci, yani eski Hint uygarlığı da, yedinci zaman bölümünde yinelenenec. Eski Hint

uygarlığının büyük öğretmenlerince açıklanan, olağanüstü bilgeliği insan ruhlarının bir yaşam gerçeği olarak yeniden bulunabilecek.

Dünyada, insanın dışındaki değişimler, insanlığın kendi evrimiyle özel bir ilişki içindedir. Yedinci zaman bölümünün sonunda, Atlantis ile Atlantis sonrası dönem arasındaki gibi, büyük bir değişim olacak. Bundan sonra tümüyle yeni bir biçim alan dünyada gene yedi bölüme ayrılan bir evrim gerçekleşecek. O zaman dünyada bedenlenen insanlar, yüksek dünyalarda, Atlantis-liler'e göre çok daha yüksek bir basamakta yaşayabilecekler. Ama dünyanın yeni aldığı biçimde ancak Atlantis sonrası Yunan-Latin çağında ve bunu izleyen 5., 6. ve 7. zaman bölümlerinde yeterince olgunlaşan ruhlar varlık gösterebilecek. Bu ruhların iç yaşamları, dünyanın o zamana kadar ulaştığı duruma uygun olacak. Geri kalan ruhlar, o zamana kadar ilerleyenlerle aynı şansları paylaşmalarına karşılık, şimdi geride kalmak zorunda kalacaklar.

Gelecek büyük değişimin sonrası için yeterli olgunluğu gösteren ruhlar, özellikle Atlantis sonrasında beşinci-den altıncı zamana geçerken, duyuüstü bilgileri anlık ve duygularıyla kavrayabilenler olacak. Bir bakıma en belirleyici zaman bölümleri, 5. ve 6. olacak. 6.'nın amacına erişenler, 7. zaman bölümünde gelişmeyi sürdüreceklər, ama geride kalanları, değişen ortamda, eksikliklerini tamamlamak için pek az olanak bulacaklar. Bu olanağı, ancak çok daha sonraki bir geleceğin koşulları sağlayacak.

Böylece evrim, bir zaman bölümünden diğerine, sürüp gidecek. Duyuüstü kavrayış, salt dünyanın geleceğindeki değişimleri gözlemekle kalmaz, gök nesneleri ile birlikte dünyanın çevresinde olacakları da izler. Dünya ve insan evrimi yetirince ilerleyince, Lemurya zamanında, dünyanın gelişmesi için ayrılmak zorunda kalan güç ve varlıklar, dünya ile yeniden birleşebilecekler. O zaman, Ay, gene dünyaya bağlanacak. Bu, yeterli sayıda insan ruhu, Ay güçlerini evrim için verimli bir duruma

dönüştürebildiğinde gerçekleşecek. Bu zaman noktasında, çok sayıda insanın büyük bir gelişme göstermesine karşı, birçokları da kötülüğe yönelmiş olacak. Geri kalan ruhların karmaları, öylesine çok yanlış, çirkinlik ve kötülükle yüklenmiş olacak ki, şimdilik, iyilerin topluluğuna tümüyle karşı bir kötüler, yoldan çıkmışlar birliği oluşturacaklar.

İyi insanlık, evrimi süresince Ay güçlerini kullanmayı öğrenecek ve kötülerin, dünyanın özel bir bölümü olarak bu gelişmeye ayak uydurmasını sağlayacak. İyi insanlığın bu çalışmasıyla Ay'da birleşen Dünya, belirli bir evrim sürecinden sonra Güneş ve diğer gezegenlerle birleşebilecek. Daha yüksek bir dünyada geçirilen ara sürecinden sonra ise dünyamız, Jüpiter durumuna geçecek. Jüpiter'de, şimdiki madenler dünyası bulunmayacak. Madenlerin güçleri, bitkiye dönüşmüş olacak. Şimdikinden çok başka bir biçim alan bitkiler dünyası ise Jüpiter'deki en alçak dünyayı oluşturacak. Bundan sonra, gene değişmiş olan hayvanlar dünyası yer alacak.

Bunu, dünyada oluşan kötü insanlardan türeyen insanlar dünyası izleyecek. İyi-dünya insan topluluğu ise daha yüksek basamakta bir insanlık oluşturacak. Bu insanların görevinin büyük bir bölümü, kötülüğe düşen ruhları, gerçek insanlığa katılabilmeleri için eğitmek olacak. Venüs durumuna geçildiğinde, bitkiler dünyası da ortadan kalkacak. En alçak dünyayı, gene değişime uğrayan hayvanlar oluşturacak. Bunu, üç değişik yetkinlik düzeyinde insan toplulukları izleyecek. Venüs durumunda, Dünya Güneş'le bağlı kalacak. Oysa Jüpiter durumunda, Güneş, belirli bir noktada ayrılarak, Jüpiter'i dışarıdan etkileyecek. Sonra, Güneş'le Jüpiter yeniden birleşecek ve giderek Venüs durumuna geçecekler. Venüs'te ise bir süre sonra özel bir gök varlığı, evrime karşı gelen tüm varlıklarla birlikte ayrılacak. "Ay'ın düzeltilemez bölümü" diyebileceğimiz bu varlık, insanın dünyada yaşadıklarından tümüyle başka olduğu için tanımlanamayacak bir evrime doğru gider. Gelişmiş insanlık

ise tümüyle tinsel bir varoluşa, volkan evrimine geçer. Bu varoluşun açıklanması, bu kitabın çerçevesi dışında kalıyor.

Görüldüğü gibi, 'Gral bilinci' insanlık evriminde düşünebilecek en yüksek ülküye götürür, insanın kendi çabalarıyla tinselleşmesine. Çünkü bu tinselleşme, şimdi ki evrimin 5. ve 6. dönemlerinde kazanılan anlak ve duygu güçleriyle, duyuüstü dünya bilgileri arasındaki uyumun sonucudur. Çalışarak ruhun içinde oluşturulanlar, sonunda dış dünyanın kendisi olacaktır. İnsan tını, dış dünyadaki güçlü etkilere yükselecek, bu etkilerin ardındaki varlıkları önce duymaya başlayıp sonra da kavrayabilecek. İnsan yüreği, bu tinselliğin sonsuz yüceliğini duyacak. Kendi iç dünyasındaki düşünsel, duygusal ve yapısal yaşantıların, gelecek tinsel dünyanın tohumları olduğunu da anlayacak.

Bazıları için insan özgürlüğüyle gelecek olayların önceden bilinmesi ve belirlenmesi zor bağdaşabilir. Oysa insanın gelecekteki özgür eylemleri, tıpkı bugün planı yapılan bir evde, bir yıl sonra yaşamak gibi, önceden belirli şeylere bağlı değildir.

İnsan, kendi yaptığı evde, kendi iç varlığı gereği bildiği kadar özgür olur. Jüpiter ve Venüs'te de, oradaki ilişkilerin içinde, kendi yapısına uygun biçimde özgür olacak. Özgürlük, önceden belirlenen bağlamlara değil, ruhun gösterdiği gelişmeye bağlı olacak.

*

Dünya durumu, daha önce gerçekleşen Satürn, Güneş ve Ay durumundaki gelişmeleri içeriyor. Dünya insanı, çevresindeki olaylarda 'bilgelik' buluyor. Bu bilgelik, daha önceki gelişmelerin bir sonucu. Dünya, 'eski Ay'dan sonra geliyor. Eski Ay ise kendine bağlı varlıklarla birlikte, 'Bilgelik evreni'ni oluşturmuştu. Dünya, bu bilgeliğe yeni bir gücün ekleneceği evrimin başlangıcıdır. İnsanlara, kendilerini tinsel dünyanın bağımsız bir örgeni olarak duymalarını öğretir. Bunun nedeni, içindeki 'ben'in, dünyada 'biçim tınları'nce oluşturulmasıdır.

Tıpkı, fiziksel bedeni, Satürn'de 'İstenç tinleri', yaşam bedenini, Güneş'te 'Bilgelik Tinleri', astral bedenini, Ay'da 'Devinim tinleri'nin oluşturduğu gibi. Kendini 'bilgelik' olarak dışavuran şey, istenç, devinim ve bilgelik tinlerinin ortak çalışması sonucunda ortaya çıktı. Dünyanın varlık ve olayları, bu üç türden tinlerin çalışması sonucu aynı bilgelikte birleşebilirler. 'Biçim tinleri'nin çalışması ise insana bağımsız 'ben'ini kazandırır. Dünyada bilgelige katılan güç, ben'in gelecekte Jüpiter, Venüs ve Volkan varlıklarıyla birleşmesini sağlayacak. Bu güç, sevgidir. Dünya insanlarında, sevgi gücü gelişmeye başlamalıdır. 'Bilgelik evreni', giderek bir 'sevgi evreni'ne dönüşecektir. Ben'in içinde gelişebilecek her şey, sevgiye dönüşmelidir. Sevginin en geniş anlamıyla 'örnek varlığı', kendini Kristos'la gösteren yüksek Güneş varlığıdır. Bu olay, insanın en iç çekirdeğine sevgi yeteneğinin girmesini sağladı. Şimdi buradan tüm evrimine akması gerekiyor.

Önceden geliştirilen bilgelğin, bugünkü dünyanın dış duysal, 'doğa güçlerinde' görülmesi gibi, gelecekte de sevgi, tüm görüngüleri etkileyen yeni bir doğa gücü olarak dışavuracak. Dünya geleceğine yönelik her türlü gelişmenin ardında bu gerçek gizlidir. İnsanın evrimi anlayarak attığı her adım, sevgiye dönüşecek birer tohum olmalıdır. Sevgi gücü geliştiği oranda gelecek için yaratıcı olunabilir. Sevgiyle yenilenen şeylerde, dünyanın (yukarıda açıklanan) son, tümüyle tinsel durumunu hazırlayan güçler bulunacak. Tinsel kavrayış, insanlık evrimine aktıkça, gelecek için yaşam gücü olan tohumlar atılabilecek. Tinsel kavrayış, *yapısı gereği* sevgiye dönüşür. Yunan-Latin zamanından günümüze ve geleceğe uzanan evrim, bu dönüşümün nasıl gerçekleştiğini ve geleceğe yönelik bir *başlangıç*'ın neden yapıldığını gösteriyor. Satürn, Güneş ve Ay'da hazırlanan bilgelik, insanın fiziksel, yaşam ve astral bedenlerinde etki gösteriyor ve kendini 'dünya bilgeligi' olarak dışavuruyor. 'Ben' yoluyla ise bilgelik, insanın içine mal ediliyor. Evrimin dünya durumundan başlayarak, 'dış dünyanın bilgeligi' insanın 'iç

bilgeliği' olacak. İşte o zaman, sevginin tohumunu oluşturabilecek. Bilgelik, sevginin ön kuralıdır. Sevgi, 'ben'de yeniden doğan bilgeliğin sonucudur.

Yukarıda söylenenler, evrimin değişmez yazgısal bir yapısı olduğu sonucuna götürdüyse, yanlış anlaşılmış demektir. Böyle bir gelişimde, belirli sayıda insanın 'kötü insanlığa' bağlanmaya mahkûm edileceğini sananlar, bugün duygusallıkla ruhsal-tinsellik arasındaki ilişkiyi görmüyorlar demektir. Her ikisi de, belirli sınırlarla ayrılmış evrim akımları oluşturuyorlar. İnsanın duyulara bağlı kalan güçleri, 'kötü insanlığın' biçimlerini hazırlıyor. Bir insan ruhunun böyle bir biçimde bedenlenmesi, ancak ruhun kendi hazırladığı koşulların bir sonucu olabilir. Duyulara bağlı güçlerle oluşan biçimler için insan ruhlarının hiç biri uygun düşmeyebilir, tümü bu bedenler için fazla iyi olabilir. O zaman bu biçimlere evrende o güne kadar gelen insan ruhları dışında varlıklar bulunmak gerekir. Tanımlanan biçimlere, ancak bunlara uygun, hazırlanmış ruhlar girebilir.

Duyuüstü gözlemci, bu alanda ancak gördüğünü söyleyebilir. Bu ise gelecekte biri iyi diğeri kötü, iki insanlık olacağıdır. Ama bugünkü insan ruhlarının durumuna bakıp, akıl yürüterek bu geleceğin kaçınılmaz olduğuna *karar verdiği* sanılmamalı. Duyuüstü kavrayışın, insan biçimleriyle insan ruhunun evrimini izlemek için iki ayrı yol gitmesi gerekir. İkisini birbirine karıştıran bir dünya görüşü, özdekçi yaklaşımdan artakalmıştır ve duyuüstü bilime girmesi ancak kaygı verici olabilir.

7. BÖLÜM

TİNBİLİM ALANINDAN AYRINTILAR

İnsanın Eter Bedeni

İnsanın daha yüksek örgenlerinin, duyuüstü algı gücüyle gözlenmesi, hiçbir zaman tümüyle dış duyularla algılamaya benzemez. İnsan bir nesneye dokunduğu ve sıcaklığını algıladığı zaman, bu nesneden gelen, hat-ta dışa yayılan ısıyla, ruhta yaşanan ısı ayırt edilmelidir. Isı duyumu, bir iç ruhsal yaşantıysa, nesnenin verdiği ısıdan değişiktir. Şimdi bu ruhsal yaşantıyı, bir dış nesne olmadan, tek başına düşünelim. Örneğin bir ruhsal ısınma durumunun, hiçbir fiziksel neden olmadan yaşandığını tasarlayalım. Hiçbir dış neden yoksa, bu yaşantının bir varsıyım ya da düşlem olması gerekirdi. Tinin öğrencisi, böyle iç algıları, dış fiziksel nedenler ve özellikle kendi bedensel nedenleri olmadan yaşar. Tinsel evriminin belirli bir basamağında, algılarının varsayım olmadığını, duyuüstü dış dünyanın tinsel-ruhsal bir varlığından kaynaklandığını (yukarıda açıklandığı gibi yaşantının kendisi yoluyla) bilebilir. Tıpkı, ısı duyumunun dış fiziksel-duyusal bir nesneden gelmesi gibi. Bu, renk algılamaları için de geçerlidir. Dış nesnenin rengiyle, renklerin ruhta uyardığı duyum, ayrılmalıdır. Örneğin, fiziksel-duyusal dünyada kırmızı renk görüldüğü zaman ruhta uyanan durumu anımsayalım. Rengin anısını, bir iç yaşantı olarak canlandıralım. O zaman, rengin iç yaşantısıyla, dış renk arasındaki ayrım görülecektir. Bu iç yaşantılar, her açıdan dış duyusal izlenimlerden başkadır. Daha çok acı ya da sevinç gibi duyulara benzerler. Şimdi, dış fiziksel-duyusal nesne ya da anısından kaynaklan-

mayan bir ruhsal yaşantı tasarlayalım. Duyuüstü gözlemcinin böyle yaşantıları olabilir. Ve yaşantının bir düşlem değil, ruhsal-tinsel bir varlığın durumu olduğunu bilebilir. Bu ruhsal-tinsel varlık, duyuusal-fiziksel dünyadaki kırmızı nesneyle aynı izlenimi uyandırıyorsa, 'kırmızı' diye adlandırılabilir. Ama duyuusal-fiziksel nesne, önce dış izlenim, sonra iç renk yaşantısını uyarır.

Çağımız insanının gerçek duyuüstü görüşü, bunun *tam tersi olmalıdır*. Önce, bir rengin anımsanması gibi gölgemsi bir iç yaşantı, sonra giderek canlanan bir imge algılanmalıdır. Bu söylenenin hep anımsanmasında yarar var, yoksa tinsel algılamayla düşlemsel yanılsama, birbirine karıştırılabilir. İmgenin ne ölçüde gölgemsi, karanlık kalacağı ya da bir dış nesne gibi güçlü bir etki bırakacağı ise duyuüstü gözlemcinin gelişme düzeyine bağlıdır.

İnsan eter bedeninin, gören kişi üstünde bıraktığı genel izlenim, şöyle tanımlanabilir: Gözlemcinin karşısında fiziksel bir insan durduğu halde ilgisini fiziksel gözün gördüğünden ayıracak kadar güçlü bir istenci varsa, duyuüstü bilinciyle, fiziksel insanın kapladığı alanı görmeyi başarır. Doğal olarak, ilginin salt düşünülen değil, karşısında duran bir şeyden çekilmesi, fiziksel izlenimin tümüyle silinmesi için istencin çok güçlenmiş olması gerekir. Ama bu olasıdır ve duyuüstü kavrayış için yapılan araştırmalarla gerçekleşir. Bu noktada birisi, önce eter bedenden genel bir izlenim edinir. Ruhunda, şeftali çiçeğinin rengini gördüğü zamanki gibi bir iç duyum oluşur. Sonra bu duyum güçlenir ve insan şöyle diyebilir: Eter bedeninin rengi, şeftali çiçeğinin rengidir. Daha sonra bu bedeninin organ ve akımlarını da algılar. Eter bedeninin tanımlanması, ruhun ısı, ses yaşantıları anlatılarak bütünleştirilebilir. Çünkü salt bir *renk* görüngüsü olmakla kalmaz. Aynı biçimde astral beden ve insan varlığının diğer örgenleri de anlatılabilir. Bu göz önünde bulundurulursa, tinsel-bilimsel anlamda tanımlamaların nasıl değerlendirileceği anlaşılır.

Astral Dünya

Dünya, insan salt fiziksel alanı gördüğü sürece, insanları barındıran ayrı bir gök nesnesi gibidir. Duyu-üstü kavrayışla yüksek dünyalara çıkılmaya başlanınca, bu ayrılık ortadan kalkar. İmgesel bilincin, dünya ile birlikte bugüne kadar gelen Ay evrimini algılaması, bu yolla gerçekleşir. Aynı biçimde girilen evrende, salt dünyanın duyuüstü bölümleri değil, aynı zamanda fiziksel olarak dünyadan ayrı başka gök nesneleri de yer alır. Duyu-üstünün gözlemcisi, dünyayla birlikte başka gök nesnelerini, öncelikle duyuüstü bölümleriyle algılar. (Bu, Mars ya da başka bir gezegenin görünümünün neden açıklanmadığı sorusunu yanıtlıyor. Böyle bir soruyu soran, salt fiziksel-duyusal bağlamlarla ilgileniyor demektir.) Bu kitapta, Satürn, Jüpiter, Mars vb.'nin, Dünya'yla aynı zamandaki evrimleri, bu yolla açıklanabildi. Uykuyla ayrılan astral beden, salt dünyasal varoluş durumlarına değil, başka yıldız evrenlerinin yer aldığı dünyalara bağlıdır. Bu dünyalar, uyanıklık sırasında da insan astral bedeninde etkilerini sürdürürler. Astral ya da Yıldız beden adı da, bu nedenle yerindedir.

İnsanın Ölümden Sonraki Yaşamı Üzerine

Bu kitapta, insanın ölümden sonra, astral bedeninin henüz eter bedene bağlı olduğu zamandan söz edildi. Bu sürede, kısa zaman önce biten tüm yaşamın, giderek silikleşen anısı vardır. (Karşılaştı: Uyku ve Ölüm) Bu süre, kişiye göre değişir. Astral bedeninin eter bedeni hangi güçle tuttuğuna, birincinin ikinci üstünde ki egemenliğine bağlıdır. Duyuüstü kavrayış, ruhsal-bedensel durumu gereği uyuması gereken, ama kendini iç gücüyle uyanık tutan bir insandan, bu egemenlikle ilgili bir izlenim edinebilir. O zaman, değişik insanların, kendilerini uykuya yenilmeden değişik ölçülerde uyanık tutabildi-

ğini görür. Bu insanın gerektiğinde uyanık kalabildiği en uzun zaman, aşağı yukarı ölümden sonra geçmiş yaşamın anımsandığı zamana eşittir. Bu ise eter bedenle bağlı kalınan süreyi gösterir.

*

Eter beden, ölümden sonra insandan ayrıldığında, (Karşılaştır: Uyku ve ölüm) geriye insanın tüm gelecek evrimini belirleyecek bir öz kalır. Bu özde, geçen yaşamın meyveleri vardır. Ayrıca, insanın ölümle yeniden doğum arasındaki tinsel gelişmesi sırasında, gelecek yaşam için filiz veren her şeyi de içinde taşır.

Ölümle yeniden doğum arasındaki (Karşılaştır: Uyku ve Ölüm) zamanın süresi, 'ben'in, fiziksel-duyusal dünyaya dönünce, yeni şeyler yaşayacak kadar değişmiş, yeniden biçimlenmiş olmasına bağlıdır. Ben tinsel bölgelerdeyken, dünyadaki yaşam alanı da değişir. Bu, bir bakıma büyük evrensel değişimlere, Dünya'nın Güneş'e göre aldığı yerin değişmesine vb. bağlıdır. Bu değişimlerde, yeni gelişmelerin yanı sıra, bazı yinelenmeler de vardır. Örneğin Güneş'in ilkbahar başlangıcında doğduğu nokta, her 26.000 yılda tam bir yuvarlak çizerek aynı yere döner. İlkbahar noktası, bu süre boyunca gökte sürekli ilerleyerek yer değiştirir. Bu sürecin on ikide biri olan, aşağı yukarı 2100 yılda, dünyadaki tüm bağlamlar, insan ruhunun bir önceki bedenlenmesine göre yeni şeyler yaşayabileceği kadar değişmiştir. Ama insanın kadın ya da erkek olarak gelişine göre yaşantıları değişik olduğundan, söz konusu zaman diliminde, *genelde* biri erkek biri kadın olarak iki bedenlenme yer alır. Bu gene de, insanın dünya varoluşundan, ölümü aşarak getirdiği güçlere bağlıdır. Bu nedenle buradaki bilgiler genelde geçerli, ama her bir özel duruma göre çok değişken düşünülmelidir. Yukarıda açıklanan gelişmeler, insan ben'inin, ölümle yeniden doğum arasında tinsel dünyada ne kadar kalacağını, yalnız bir bakımdan belirler. Diğer yanda insanın bu süre içinde geçirdiği evrim süreçleri önemlidir. Ben, tinsel dünyada, belirli bir zaman ge-

çirdikten sonra, tinsel varoluşuyla doyum bulamadığı, kendini fiziksel yaşama yansıtarak yaşamak istediği noktaya gelir. Bedenlenmeye duyulan iç susuzluk ile evrende uygun bir beden bulmanın olasılığı, insanın dünya yaşamına girmesini sağlar. Bazen –her iki ön neden gerektirdiği için– susuzluk en yüksek noktasına ulaşmasa da, oldukça uygun bir beden bulunduğu için bazen de uygun bedensel koşullar olmadığı için ‘susuzluğun’ gerektirdiği nokta aşıldıktan sonra gerçekleşir.

İnsanın Yaşama Süreci

Doğumla ölüm arasında değişen durumlardan geçen insan yaşamını tümüyle anlamak için duyuusal-fiziksel bedenin yanı sıra, duyuüstü örgenlerdeki değişimleri de göz önüne almak gerekir.

Bu değişimlere şöyle bakılabilir: Fiziksel doğum, insanın fiziksel ana bedeninden ayrılması olarak görünür. İnsan tohumunun doğumdan önce ana bedenle ortak güçleri, doğumdan sonra yeni bedende bağımsız olarak bulunur. Duyuüstü gözlem, yaşamın daha sonraki evrelerinde, fiziksel doğumdaki duyuusal gelişmelere benzeyen, duyuüstü olayları ayırt eder. İnsan aşağı yukarı dış değiştirinceye kadar, (6. ya da 7. yaş) eterden bir kılıfla sarılıdır. Dış değiştirmeye bu kılıf düşer. Çocuğun kendi eter bedeni ‘doğar.’ Ama hâlâ astral bir kılıfla sarılıdır. Bu kılıfı, on iki ile on altı yaş arası, ergenlikle birlikte yitirir. Böylece kendi astral bedeni ‘doğmuş’ olur. Gerçek ‘ben’ ise daha sonra dünyaya gelir. (Bu duyuüstü gerçekliklerin eğitim için yaralı olabilecek sonuçları, *Die Erziehung des Kindes vom Gesichtspunkte der Geisteswissenschaft* (Çocuğun Tinbilimsel Açından Eğitimi) adlı küçük kitabımda bulunabilir. Burada kısaca değinilenler, bu kitapta ayrıntılarıyla açıklanıyor.) İnsan ‘ben’in doğumundan sonra dünya ve yaşam ilişkileri içindeki yerini alır ve ben’in eyleme geçirdiği örgenlerine uygun biçim-

de etkinlik gösterir. Bu örgenler, duyum ruhu, anlak ruhu ve bilinç ruhudur. Bir süre sonra eter bedeninin yedinci yaştan bu yana gösterdiği gelişmeyi, bu kez geriye doğru yinelediği noktaya gelinir. Astral beden, önce doğumla getirdiği güçleri geliştirdikten, 'ben'in doğumuyla da, dış dünyadaki yaşantılarıyla zenginleştirdikten sonra, belirli bir noktada tinsel besinini kendi eter bedeninden almaya başlar. Bu, eter bedeninin güçlerini harcaması demektir. Yaşamın daha sonraki bir döneminde ise eter beden, fiziksel bedeninin güçlerini kullanmaya başlar. İhtiyarlıkta bedeninin güçlerini yitirip yaşlanması bundan kaynaklanır.

Buna göre insan yaşam öyküsünü üçe ayırabiliriz. Fiziksel ve eter bedeninin geliştiği süreç, astral beden ile ben'in geliştiği süreç, eter ve fiziksel bedenlerin geriye doğru bir gelişme gösterdiği süreç. Öte yandan, astral beden, doğum ile ölüm arasındaki tüm olaylarda rol alır. Ama tinsel olarak 12-16 yaşlar arasında doğduğu ve yaşamın sonunda eter ve fiziksel bedeninin güçlerini kullanmak zorunda kaldığı için kendi güçleriyle yapabilecekleri, fiziksel-eter bedenlerden özgür bir duruma göre yavaşdır. Bu nedenle, ölümden sonra, fiziksel eter bedeninden ayrılınca, arınma zamanındaki süreç, (Karşılaştır: Uyku ve Ölüm) doğum ile ölüm arasındakiin üçte biri kadardır.

Tinsel Dünyanın Daha Yüksek Bölgeleri

Duyuüstü kavrayış, imgesel bilinç, esinlenme ve sezgiyle giderek, tinsel dünyanın dünya ve insan evriminde rol alan varlıklarına yükselir. Bu aynı zamanda, insanın ölümlü yeniden doğum arası gelişimini anlayarak izlemesini sağlar. Varoluşun daha yüksek ve burada ancak kısaca değinilebilecek bölgeleri de vardır. Sezgiye kadar yükselen duyuüstü kavrayış, tinsel varlıklardan oluşan bir dünyada yaşar. Bu varlıklar da sürekli bir ev-

rim içindedirler. Bugünkü insanı ilgilendiren alan, bir bakıma sezgi dünyasına kadar uzanır. İnsan gene de, ölümle yeniden doğum arasındaki gelişmesinde, daha yüksek dünyaların etkilerini de alır. Ama bu etkiler doğrudan doğruya değil, tinsel dünyanın varlıkları yoluyla algılanır. Bu etkiler gözleendiğinde, insanın geçirdiği tüm değişimler açıklık kazanır. Ama bu varlıkların kendi sorunlarını, insan evrimini yönetmek için neye gereksinme duyduklarını görmek için sezgiyi de aşan bir kavrayış gereklidir. Bu dünyaları tasarlayabilmek için bugünkü insanlığın en yüksek tinsel sorunlarının, orada en alçak basamağı oluşturduğu bilinmeli. Örneğin dünyada akıllıca kararların en yüksek, madenler dünyasındaki etkilerinse en alçak bilinç düzeyine bağlı olduğunu söyleyebiliriz. Bu yüksek bölgelerde ise dünyanın akılcı kararları, maden etkilerine benzer. Sezginin üstünde yer alan bölgede, tinsel nedenlerden yola çıkılarak dünya planı yapılır.

İnsanın Örgenleri

İnsanın örgenleri fiziksel beden, eter beden ve astral beden üstünde çalışan 'ben'in, bunları geriye doğru bir sırayla tin benlik , yaşam tini ve tin insanına dönüştürdüğü söylendi. En yüksek yetenekleri geliştirmek için yapılan bu çalışmanın, dünya evrimi boyunca ancak ilk adımları atılabildi. Ama ben'in örgenlerde yol açtığı değişim, daha alçak bir düzeyde de gerçekleşiyor ve duyum ruhu, anlak ruhu ve bilinç ruhu oluşuyor. Çünkü insanlık evriminde, duyum ruhu, astral bedeninde değişimle oluştu. Anlak ruhu, eter bedeninde, bilinç ruhu da fiziksel bedeninde değişimlerinde görülüyor. Bu konu, kitabın dünya evrimi ile ilgili bölümünde daha yakından açıklandı. Bu nedenle şöyle denebilir: Duyum ruhu, değiştirilmiş bir astral bedenden, anlak ruhu değiştirilmiş bir eter bedenden, bilinç ruhu da değiştirilmiş bir fiziksel bedenden kaynaklanır. Ama bu üç ruhsal örgenin,

astral bedenın bölümleri olduğu da söylenebilir. Çünkü örneğın bilinç ruhu, astral bedenın kendine uygun bir fiziksel bedende bulunmasıyla olasıdır. Astral yaşamını, kendine uygun biçimde hazırlanmış bir fiziksel bedende sürdürür.

Düş Görme Durumu

Düş görme durumu, bir açıdan 'uyku ve ölüm' bölümünde açıklandı. Bir başka açıdan, insanın Ay ve Dünya Evrimler'inin büyük bir bölümünde sahip olduğu, eski imgesel bilinçten artakaldığı söylenmeli. Bu, evrimde önceki durumların, her zaman sonrakilere uzanmasından ötürüdür. Bu nedenle, düş görme sırasında eskiden olağan bir durum, şimdi bir artık gibi ortaya çıkar. Düş görme, başka bir açıdan, eski imgesel bilinçten değişiktir. Çünkü 'ben' oluştuktan bu yana, astral bedenın uykuda, düş görürkenki durumuna da karışır. Böylece düşte, ben'in varlığıyla değişmiş bir imge bilinci ortaya çıkar. Ama ben'in, düş görme sırasında astral bedendeki etkinliği bilinçli olmadığı için düş yaşamıyla ilgili hiçbir şey, tinbilimsel anlamda, duyuüstü dünyaların gerçek kavrayışı olarak kabul edilemez. Bu her tür ruh görme, bir şeyin olacağını önceden sezme vb. için de geçerlidir. Tüm bunlar, 'ben'in etkisini geri çekmesi ve eski bilinç artıklarının oluşmasından kaynaklanır. Tinbilimde doğrudan doğruya kullanılamazlar. Bu gözlenenler de, gerçek anlamıyla tinbilimsel sonuçlar olarak değerlendirilemez.

Duyuüstü Kavrayışların Kazanılması

Bu kitapta, ayrıntılı bir biçimde açıklanan, duyuüstü dünyaları tanıma yoluna, aynı zamanda 'doğrudan

doğruya bir kavrayış yolu' diyebiliriz. Bunun yanı sıra, 'Duygu yolu' diye adlandırabileceğimiz bir yöntem daha vardır. Bu, birinci yolda duyguların eğitilmediği anlamına gelmez. Tersine, duygusal yaşamı en büyük derinliklerine ulaştırır. 'Duygu yolu' ise doğrudan doğruya salt duyguya yönelir ve buradan doğru kavrayışlara varmaya çalışır. Ruhun, belirli bir süre boyunca kendini tümüyle adadığı bir duygu, bir kavrayışa, imgesel bir düşünceye dönüşür. Örneğin ruh, haftalar, aylar ya da daha uzun bir zaman boyunca içini 'alçakgönüllülük'le doldurursa, bu duygu bir kavrayışa dönüşebilir. İnsan böyle duygu basamaklarından geçerek duyuüstü bölgelerin yolunu bulabilir. Ama çağdaş insanın gündelik yaşamında bu yolun gidilmesi o kadar kolay değildir. Başarıya ulaşmak için çağdaş yaşamdan uzaklaşmak, ıssızlığa, yalnızlığa çekilmek kaçınılmaz gibidir. Çünkü bu yönde ilk adımlar atılırken, gündelik yaşamın getirdiği izlenimler, belirli duygu meditasyonlarıyla kazanılanları rahatsız eder. Buna karşı, bu kitapta açıklanan kavrayış yolu, her türlü yaşam durumunda uygulanabilir.

Tinsel Dünyanın Belirli Olay ve Varlıklarının Gözlenmesi

Duyuüstünü kavramak için uygulanan meditasyon ve diğer yöntemlerin, ölümle doğum arasında insan yaşamı ve başka *genel* tinsel gelişmelerin yanı sıra *özel* durum ve varlıkların, örneğin belirli bir ölünün izlenmesini sağlayıp sağlayamayacağı sorusu oluşabilir. Bunu şöyle yanıtlayabiliriz: Açıklanan yöntemlerle tinsel dünyayı gözleme yeteneğini kazanan birisi, bu dünyadaki özel gelişmeleri de izleyebilir. Ölümle yeniden doğum arasında bulunan insanlarla bağlantı kurabilir. Bunun, tinbilimsel anlamda doğru bir sırayla gerçekleşmesi için önce öngörülen duyuüstü kavrayış eğitiminden geçmiş olmak gerekir. Çünkü ancak o zaman, özel olay ve var-

lıklarla ilgili gerçek ve yanılsamalar ayırt edilebilir. Doğru bir eğitimden geçmeden özel durumları gözlemek isteyen birisi, birçok yanılgının kurbanı olabilir. Her şeyden önce, duyuüstü dünyadaki *özel* olayların nasıl değerlendirileceği bilinmelidir. Bu ise ileri bir tinsel eğitimden geçmeden olanaksızdır. Bu kitapta açıklanan yüksek dünyaların gözlenmesini sağlayan bir eğitim, özel bir kişinin ölümden sonraki yaşamının izlenmesini, daha da önemlisi, fiziksel dünyada etkinlik gösteren tüm tinsel-ruhsal varlıkların ayrı ayrı gözlenip anlaşılmasını sağlar. Ama özel olayların gözlenmesi için tüm insanlığı ilgilendiren tinsel gerçekliklerin kavranması gerekir. Biri olmada diğerini isteyen, yanılsa düşer. Tinsel dünya gözlenirken öğretilen bir şey, en çok *arzulanan* duyuüstü bölgelere girebilmek için önce ciddi ve zor, salt genel kavrayış sorularına yönelik, yaşamın anlamını açıklayan yollarda çaba göstermiş olmak gerektiğidir. Bu yolları bencillikten uzak bir kavrayış dürtüsüyle geçtikten sonra, daha önce bencil bir gereksinmeyi doyurabilecek ayrıntıları görme olgunluğuna erişilir. Örneğin, çok sevilen bir ölüyü görmek için tinsel dünyaya girme isteği gibi. –Ancak genel tinbilimsel konulara duyulan ciddi bir ilgi, özel konuların da bencil tutkulardan uzak, nesnel, bilimsel gerçekler olarak kabul edilebilmelerini sağlar.

BAZI ÖZEL NOKTALAR

sayfa 27 ve sonrası: Bu kitaptaki, anımsama ile ilgili açıklamalar, kolayca yanlış anlaşılabilir. Çünkü, salt dış olayları gözleyen birisi, havyan, hatta bitkide anımsamaya benzeyen şeyle insandaki gerçek anımsama arasındaki ayrılığı göremez. Doğal olarak aynı eylemi, üçüncü, dördüncü vb., kez yineleyen bir hayvan, dışarıdan bakıldığında anımsadığı ve bu yolla öğrendiği izlenimini verebilir. Anımsama ve bellek kavramları, bazı doğabilimciler ve yandaşları gibi çok geniş görülebilir. Örneğin Herring, şöyle der: "Civciv, yumurta kabuğundan çıkar çıkmaz darı tanelerini yemeyi, baş ve bedeninin devinimleriyle istediğine ulaşmayı başarıyor. Civciv bu yeteneği yumurta kabuğunun içinde öğrenemeyeceğine göre, kendinden önce gelen binlerce soydaşından almış olmalıdır." Burada söz konusu görüngünün, anımsamaya benzediği söylenebilir. Ama insan varlığını gerçekten anlamak için çok özel bir noktayı unutmamak gerekir: İnsanda, önceden yaşadıklarını daha sonraki bir zamanda gerçekten algılaya yeteneği vardır. Bu, eski durumların yenileri etkilemesinden başka bir şeydir. Bu kitapta anımsama, geçmişin *algılanması* olarak tanımlanır. Salt önce olanların sonradan yeniden ortaya çıkmaya çalışması değildir. Anımsama sözcüğü, bitki ve hayvanlardaki benzeri durumlar için kullanılırsa, insandaki dışavurumunu başka türlü adlandırmak gerekirdi. Yukarıdaki açıklamalarda, hangi sözcüğün kullanıldığı değil, insan varlığını anlayarak *aradaki farkın kavranması* önemlidir. Bu nedenle, hayvanların çok yüksek zeka gösterimleri bile, buradaki *anımsama* ile bir araya getirilemez.

sayfa 37 ve sonrası: Ben'in çalışmasıyla astral bedende oluşan değişmelerle, eter bedendekiler arasında ke-

sin bir sınır çizilemez. Bunlar karşılıklı birbirlerinin alanlarına girerler. Bir şey öğrenip yeni bir yargı yeteneği geliştiren insanın astral bedeni değişime uğrar. Ama bu yargı, ruhsal durumunu değiştirir ve bu konuda eskisinden başka duygulara yol açarsa, eter beden değişime uğramış demektir. Bir şeyin giderek belleğe mal edilmesi, astral beden üstündeki çalışmanın, eter bedene geçtiği anlamına gelir.

sayfa 43 ve sonrası: Uyku ve yorgunluk arasındaki bağlam, genellikle gerçekliklerden yola çıkarak değerlendirilmez. Uykunun, yorgunluğun sonucu olduğu sanılır. Bu düşüncenin biraz fazla basit olduğunu, örneğin hiç de yorgun olmayan bir insanın onu ilgilendirmeyen bir konuşma sırasında uyuya kalması gösterir. Böyle bir konuşmanın insanı yorabileceğini ileri süren, bilimsel ciddiyetten uzak bir yöntem uygulamış olur. Tarafsız bir gözlem, uyuyup uyanmanın, ruhun bedenle değişik ilişkilerini gösterdiğini ve düzenli bir yaşamda, sarkacın sağa ve sola gitmesi gibi ritmik bir sırayla yer alması gerektiğini görür. Gene tarafsız bir gözlem, dış dünyanın izlenimleriyle dolan ruhun durumunu değiştirerek, kendi bedeninin tadını çıkarma isteği duyduğunu gösterir. İki ruhsal durum, birbirini izler. Kendini dış izlenimlere vermaye, kendini kendi bedenselliğine adanma. Birinci durum, bilinçsiz olarak ikinci durumu istemeyi doğurur ve bu durumda bilinçsiz yaşanır. Kendi bedeninin zevkini çıkarma isteği, yorgunluk olarak algılanır.

Bu nedenle, aslında şöyle söylemek gerekir: İnsan uyumak istediği için yorgunluk duyar, yorulduğu için uyumak istemez. İnsan ruhu, yaşamda bir zorunluluk olarak karşısına çıkan durumları, kendi isteğiyle ortaya çıkarma alışkanlığını edindiği için dıştan gelen bir izlenimi almak istemediği zaman, kendi bedeninin zevkini sürme isteğini uyurabilir, yani iç konumu gerektirmese de, uyuyabilir.

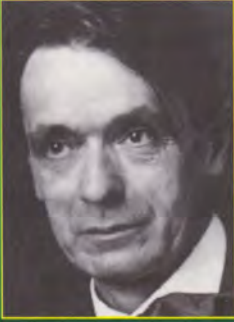
sayfa 63: "İnsanın kişisel yetenekleri, salt kalıtım yasasına bağlı olsaydı, kan bağı olan bir aile topluluğunun

sonunda değil, başında ortaya çıkması gerekirdi" düşüncesi, kolayca yanlış anlaşılabilir. Başlangıçta ortaya çıkmayacağı, çünkü önce gelişmesi gerektiği ileri sürülebilir. Bu, birinci görüşü çürütmez, çünkü bir şeyin kalıtımla geçtiğini kanıtlamak için torunlarda, atalarda var olan bir şeyin yeniden bulunduğunu gösterebilmek gerekir. Kan bağıının başında görünen bir özellik, daha sonraki kuşaklarda yeniden ortaya çıkarsa, kalıttan söz edilebilir, başta bulunmayan bir şey sonda ortaya çıkarsa değil. Yukarıdaki tümceyi tersine çevirmenin nedeni, kalıtım düşüncesinin olanaksızlığını göstermek içindir.

sayfa 72: Bu kitabın ayrı bölümlerinde, insan ve dünyasının, Satürn, Güneş, Ay, Dünya, Jüpiter, Venüs, Volkan süreçlerinden geçtiği ve geçeceği açıklandı. İnsan evriminde, Dünya'nın yanında yer alan ve Satürn, Jüpiter, gibi. adlarını taşıyan gök nesneleri ile ilişkisinden de söz edildi. Bu gök nesneleri de, doğal olarak evrimlerini sürdürürler. Bugün içinde bulundukları evrim basamağında, fiziksel algılanabilen bölümleri, fiziksel gök bilimi için, Satürn, Jüpiter, Mars gezegenleridir.

Bugünkü Satürn'e tinbilimsel açıdan bakılırsa, bir bakıma eski Satürn'ün yeniden bedenlenmesi olduğu söylenebilir. Güneş Dünya'dan ayrılmadan önce, bazı varlıklar bu göçe katılmadığı için oluşmuştur. Bu varlıklar, Satürn varoluşuna bağlı özelliklerini fazlasıyla benimzediklerinden, öncelikle Güneş özelliklerinin geliştirileceği bir ortama ayak uyduramazlardı. Bugünkü Jüpiter'e ise genel evrimin ancak gelecek Jüpiter sürecinde geliştirebileceği özellikleri olan varlıklar neden oldu. Bu varlıklar için daha sonraki bir evrimi, daha önce geliştirebilecekleri bir ortam oluşturuldu. Bugünkü Mars'ta, Ay evriminden geçtikten sonra dünyada öğrenebilecekleri bir şey kalmayan varlıklar yaşar. Mars, eski Ay'ın, daha yüksek bir basamakta yeniden bedenlenmesidir. Bugünkü Merkür de, dünya evrimine göre daha ileri varlıklar yaşar. Bu varlıklar, özellikle bazı dünyasal yetenekleri,

dünyada olabileceğinden daha yüksek bir biçimde geliştirdikleri için daha ileridirler. Bugünkü Venüs, gene buna benzer bir biçimde, gelecek Venüs durumunun bir habercisi gibidir. Tüm bu nedenler, dünyadan önceki ve sonraki varoluş durumlarına, evrende bugün bulunan elçileri ile aynı adların verilmesini doğrular. Doğal olarak, dış doğa gözlemlerine bağlı bir düşünce, duyuüstünde gözlenen Satürn, Güneş, vb. ile aynı adı taşıyan gök nesneleri arasında kurulan bağlama karşı çıkacaktır. Ama Güneş sisteminin, matematiksel düşünce yoluyla, evrensel zamansal bir imgesini kurmak olası olduğu gibi, duyuüstü kavrayış için bu matematiksel imgeye bir ruh vermekte olasıdır. O zaman, yukarıda kurulan paralellik, geçerlilik kazanır. Güneş sistemimizin ruhsal bir boyut kazanması, doğa bilimsel araştırmacılığa da ters düşmez. Ancak bu tür bilim, şimdilik Güneş sistemi ile dünyanın karşılıklı ilişkisini, salt matematiksel-mekanik kavramlarla açıklamaya çalışır. Geleceğin doğa bilimi, aynı yönde ilerleyerek, kendiliğinden mekanik boyuta ruhsal boyutu katacaktır. Bugünkü doğa bilimsel düşüncelerden yola çıkarak, ruhsal bir boyuta şimdiden nasıl varılabileceğini göstermek için bütün bir kitap daha yazmak gerekirdi.

Rudolf Steiner

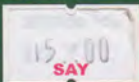
Avusturya asıllı filozof, eğitimci, bilim adamı, sanatçı, ezoterist ve yazar; antropozofinin (Goethe'nin doğa felsefesinden esinlenen tinsel bilim) kurucusu.

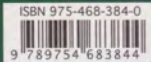
“Elbette salt duyular ve duyulara bağlı anlağın açıkladıklarını bilim sayanlar için ‘gizli bilim’, bilim değildir. Gelgelelim, böyle birisi, kendi kendini de anlamak istiyorsa, gizli bilimi haklı gerekçelerle değil, salt kişisel duygularından kaynaklanan bir önyargı ile yadsıdığını görebilmelidir. Bunun için bilimin nasıl oluştuğu ve insan yaşamındaki anlamı üstüne düşünmek de yeterlidir. Bilimin oluşması, doğası gereği, ele aldığı nesnelerde değil, insan ruhunun bilimsel arayışıyla geliştirdiği çalışma biçiminde görülür. Göz önünde bulundurulması gereken, ruhun bilimsel çalışma sırasındaki etkinliğidir. Bilimsel çalışmayı salt duyularla algılayan şeylerde görme alışkanlığı, bilimin duyusal nesnelerden kaynaklandığı izlenimini verebilir. Böylece insanın araştırma gücüyle (ruhsal bir etkinliğiyle) duyusal görüngülere yönelmiş olduğu gözden kaçırılır. Ama bu tür iç kısıtlamalar aşılarak, bilimsel çalışmanın uygulandığı özel alanlar değil, doğası göz önüne alınabilir. Duyuüstü dünya ile ilgili bilgilerin ‘bilimsel olduğu’ gerekçesi de bundan kaynaklanır.”

Rudolf Steiner

2. BASKI

Online satış:
www.saykitap.com

OMEGA